DĚTSKÉ DENÍK SCÉNY 0.

Fabrika SVITAVY

PÁTEK 9.6.2017

Z KRAJSKÝCH PŘEHLÍDEK

ZPRÁVY Z KRAJSKÝCH PŘEHLÍDEK

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

PRAŽSKÉ POETICKÉ SETKÁNÍ, 8.–9. 4. 2017

Postupová přehlídka pražských obvodů si drží pověst setkání, na kterém se velmi dobře daří zajistit příjemné a inspirativní zázemí pro recitátory i jejich doprovod. Během dvou dnů je zde připravena řada aktivit, které pomohou účastníkům zapomínat na pocit, že tu jde o nějaké recitační soutěžení. Nebo jim alespoň poskytne dostatek zážitků, které případný smutek z nepostoupení vyváží. V přestávkách mezi recitačními bloky mohli recitátoři plnit bojovku, na jejímž konci jim vyšlo jméno známého autora, skládat origami, hrát fotbálek, deskové hry nebo všelijak jinak využívat možnosti kobyliského DDM Spirála. Na chodbě byly vyvěšeny „múzy“ autorů jako jsou Jiří Suchý, Zdeněk Svěrák, Jaques Prévert aj., tedy kousky barevné látky, které si mohli recitátoři ustřihnout a strčit do kapsy, aby jim při recitaci přinášely štěstí. Druhý den se navíc odehrávaly dílny vedené Michaelou Lažanovou, ve kterých si recitátoři zkusili zahrát na porotu. Na přednesech dvou figurantů pojmenovávali recitační nešvary. Kdo měl recitace už dost, mohl vyběhnout ven, protože areál Spirály je zeleným ostrůvkem uprostřed sídliště. Počasí bylo 8. a 9. dubna relativně přívětivé.

Aktivit byl připraven tedy skutečně přehršel, dětí však byl také přehršel, a tak si každá aktivita své účastníky našla. O pohodlný průběh se starala vedoucí zdejšího dramatického oboru Karolína Stehlíková a rovněž zdejší Monika Moravčíková. Díky nim byla samozřejmostí hlasová rozcvička a vzhledem k tomu, že kvalita se pozná na detailech, také káva, připravená pro doprovod. Kromě recitátorů a jejich doprovodu tady příliš diváků nebylo. Pohybovaly se tu ještě studentky pedagogické fakulty. Ty sem pozvala jejich učitelka a zároveň hlavní pořadatelka přehlídky Jana Machalíková. Studentky si dělaly poznámky při vystoupeních, ale i při poradách porotců, respektive poradců, kterými letos byli Jan Hnilička, František Kaska a Jan Mrázek. Toto trio, Karolína Stehlíková představovala jako „Dlouhý, Široký a Bystrozraký“ nebo také „hodný, zlý a ošklivý“. Bylo na recitátorech, aby si rozhodli, kdo je kdo.

Sobota 8. dubna

Tento den patřila Spirála první a druhé kategorii. **V první**, nepostupové **kategorii**, se porota rozhodla ocenit 12 recitátorů, což je víc než polovina ze zúčastněných 23. Porota zde vyzvedla především sílu recitátorovy vnitřní představy a to, jak se ji podařilo předat divákům, což nejde vždy ruku v ruce. V tomto smyslu byla oceněna **Anna Dočekalová** s textem Daniely Fischerové: Ropucha, **Veronika Flusserová** za Silversteinův text Dámy mají přednost a **Daniel Alexandre Wood**, který s textem Radka Malého Moře toto ocenění naplnil nejtypičtěji. **Samuel Budiman** byl oceněn za komunikaci s divákem**, Nikita Oleksijenko** za zaujetí textem, **Magdalena Nedomová** za souznění s textem, **Anika Dohnalová** za sebevědomý projev**.** Vše to jsou kvality, ukazující především na to, že text pro recitátora znamená něco víc než jen splnění úkolu. Vedle toho se objevilo ryze řemeslné ocenění za výstavbu textu O strašném drakovi, které získal **Oleksandr Hrubik**. Ocenění za utkání se s textem pro **Vendulu Vlčkovou** nebyla jen cena útěchy, spíše se snažilo reflektovat, že text z knihy Vendulka tanečnice z roku 1941 byl dobře zvládnutý, přestože se pro mladou recitátorku nehodil délkou ani poetikou. Poradci se v této kategorii rozhodli oceněním odlišit ještě ty, kteří nad ostatní vynikali mimo své autenticity i technickou kvalitou. Pro ty bylo určeno a tak bylo i prezentováno ocenění za celistvou interpretaci. To získaly hned tři recitátorky: **Aneta Růžičková** s textem Olgy Hejné **O zlobivém tatínkovi**, **Nela Sobotková** s textem Gianniho Rodariho **O myši, která požírala kočky** a **Julie Součková** (A. Milne, **Před čajem**).

V odpoledních hodinách začala přehlídka recitátorů **druhé kategorie**. Teď už bylo možné postoupit do celostátního kola a porota také dva postupy udělila. Co se týče ocenění, v této kategorii se objevilo několik výrazných vypravěčů. **Viktor Štajner** upoutal vyprávěním o Barykovi a vlaštovce, ve kterém se mu především podařilo zprostředkovat dialog obou postav. **Matěj Nesvadba** si vybral kočičí text o Damiánovi a blešce od Václava Čtvrtka, v němž zafungovala především roztomilost tohoto chlapce, která nevyznívala trapně, ale osobitě. Dalšímu vypravěči, **Janu Vokrouhleckému**, se zase podařilo na textu Josefa Čapka, navázat kontakt s divákem. Dále bylo uděleno opět ocenění za vnitřní představu, tentokrát spojenou i s vnitřní energií – získala jej **Beata Řezáčová** za text Františka Nepila Jak vypadají hvězdy. Také jedno technické ocenění za vykreslení postav pro **Antonii Bakošovou**, která tak dokázala rozžít notoricky známý Jirousův text Ptala se Františky Marta. Stupeň před postupem se porotci opět rozhodli odlišit oceněním za celistvou interpretaci, které získali **Jonáš Vostrý** (dvojtext Zdeňka Svěráka Holka ho přeprala – Jak to mělo být) a **Eliška Doležalová** (Jiří Kahoun, Hroší maminka je tatínek).

Do celostátního kola postoupila **Alžběta Švábová**, která si vybrala ne úplně známý a ne úplně jednoduchý text Shella Silversteina **Pinocchio**. Jeho interpretaci znesnadňuje konstanta „ty-jó“, kterou je v průběhu dlouhé básně třeba říci na mnoho způsobů. Poradci nabízeli i další způsoby, Alžběta však díky vědomé práci našla klíč, který naplnil to, co text potřeboval.

Druhý postup byl udělen **Nině Strnadové**, která představila text Edwarda Leara **Sovák a Micinka**. V prvních verších se mohlo zdát, že půjde o přeslazený melodram, ukázalo se však, že Nina s touto melodramatičností pracuje vědomě a s nadhledem. Její recitátorský um se pak definitivně potvrdil v práci s repeticí a porotci nakonec tuto interpretaci vyhodnotili jako kvalitativně přesahující rámec kategorie.

Neděle 9. dubna

Nedělní recitační den začal **třetí kategorií**, ve které se představilo 21 recitátorů, někteří z nich s dvěma texty. Dvě recitátorky postoupily do celostátního kola a šest dalších bylo oceněno. Vybrat dva postupující bylo v tomto případě těžké, protože k postupu by dle poradců byly tři přednesy.

Ocenění už byla většinou za řemeslné kvality. **Zuzana Malá** byla oceněna za hledání výrazových prostředků v interpretaci, a to v textu Daniely Fischerové Barevné básničky. Zuzana pracovala s pastelkami, které měla zastrkané do drdolu a na každou básničku vytáhla pastelku odpovídající barvy. Poradci však usoudili, že v otázce výrazových prostředků zůstalo skutečně u hledání, protože

tato stylizace byla spíše navíc, než aby sloužila textu. Umění charakterizace postav bylo u **Emmy Horákové** oceněno jak v textu od R. Fulghuma Pavouci, tak ve Skácelově Uspávance s hloupými kocoury a paní myší. Citlivý přednes byl oceněn u **Marka Dršaty**, který přednášel dva „Silversteiny“: Monika, co chtěla poníka a Rocková kapela. Dále se tu pak objevila ocenění pouze jednoho ze dvou textů, která nesla tu zprávu, že v interpretaci jednoho a druhého textu byl výrazný rozdíl. **Lucie Furmanová** byla oceněna za text A. Lindgrenové Pippi dlouhá punčocha a **Anna Tretyachenko** za napínavé vyprávění v textu Hany Doskočilové Příběh zlatého kokršpaněla.

Výběr textu pak hrál velkou roli v posuzování **Mikuláše Převrátila**, který obdobně jako Marek Dršata zvolil dva texty Shella Silversteina: Vedro a Želva. Nakonec byl oceněn za práci s veršem, poradci, kteří se v tuto chvíli museli stát porotci, však dlouho uvažovali o jeho postupu. Nakonec se však přidrželi doporučení vybírat inspirativní přednesy a upřednostnili tak pro postup přednes **Viktorie Vačkářové,** která oproti Mikulášovi předvedla dva rozdílné a poměrně specifické texty, a to v provedení srovnatelné kvality. Byla to báseň **Setkání** od Jiřího Suchého a Bruknerova **Česká krajina**. Jen o něco málo jistější si byla porota u **Žanety Chlumské**, která prokázala vyzrálý smysl pro ironii v Justově **Blbé pohádce** a Bassově **Baladě krve, rozkoše a smrti**.

Celé Pražské poetické setkání pak zakončila **čtvrtá kategorie**, sestávající se z 18 recitátorů, z nichž byli oceněni pouze čtyři. **Adéla Soukupová** přednášela text Táni Fišerové o postiženém chlapci – jednalo se o silný zážitek, neboť sama Adéla žije se zjevným postižením, které jí mimo jiné znesnadňuje mluvu. Nebyla však oceněna ze soucitu, ale za schopnost práce s tématem, která se potvrdila v druhém textu Statečný osel od Ivana Andrejeviče Krylova. Druhé ocenění, tentokrát za dramaturgický výběr, získala **Ester Gracerová**, která kromě Mlžné pohádky od Petra Nikla pro přehlídku objevila i báseň Wisławy Szymborské Nápad. Do celostátního kola pak postoupila **Františka Bakošová**, která ve dvou rozdílných textech (**Pohádka o abecedním pořádku** od Nikla; **Opička a brýle** od Krylova) předvedla totožné kvality: vědomou výstavbu textu a brilantní práci s pointou. O postupu pak nebylo pochyb u **Matěje Převrátila**, který přinesl dva specifické a výborně zvládnuté texty, Havlovu báseň **Z juvenilií** a nepojmenovaný text Gregoryho Nunzia Corsy. Porota doporučila postoupit s Havlem, neboť druhý text nemá kromě názvu ani žádnou, lehce vybudovatelnou, pointu.

Letošní pražská přehlídka obvodů by se dala charakterizovat jako silversteinovská – knihy tohoto autora se objevovaly mezi cenami, jeho jméno bylo výsledkem hledací soutěže a z jeviště se ozvalo za dva dny hned desetkrát, nejvíce ve 3. kategorii, kde si jej vybrali čtyři recitátoři, dva z nich dokonce jako první i druhý text. Jedné recitátorce přinesl postup do celostátního kola, u jednoho recitátora zafungoval zase opačně. Ne všichni mohli být oceněni a bylo by bláhové tvrdit, že všechny výkony měly vyrovnanou kvalitu, abychom tím zrušili tendenci porovnávat. Jak však už bylo řečeno v úvodu a jak se sluší zdůraznit i závěrem a vůbec na každém vhodném místě – Pražské poetické setkání dokáže zajistit takové podmínky, že ono porovnávání přestává být tím nejdůležitějším: z porotců se skutečně stávají spíše poradci a z recitační soutěže příjemné setkání, inspirativní pro recitátory i jejich doprovod.

Jan Mrázek

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

OTVÍRÁNÍ, PRAHA, 1.–2. 4. 2017

Na pražské přehlídce dětského divadla, která probíhala v Karlínském Spektru a ve Studiu Alta, vystoupilo letos 12 souborů doporučených z obvodních postupových kol. Se ctí se představily začínající skupiny složené z malých dětí. Zkušené soubory pak prokázaly, že za tím, co divákům nabízejí, je mnoho poctivé práce a nasazení ze strany hráčů i vedoucích – a to i v případech méně divadelně úspěšných. Nabídnuté inscenace byly vystavěny jak „klasickými“ postupy, tak méně tradičními (a svým způsobem objevnými) přístupy. Pražské Otvírání poskytlo divákům opravdu mnoho různorodých zážitků, celková úroveň přehlídky byla velmi dobrá, lépe řečeno vysoká. Proto také, vedle jednoho možného přímého postupu, bylo pět inscenací doporučeno do širšího výběru, z něhož bude později sestaven program celostátní přehlídky dětského divadla. Těsně za vybranými kandidáty se ocitly čtyři zajímavě pojaté a fungující inscenace. Pouze dva soubory, které se sice zodpovědně a jistě velice pracně pokusily o převod spletitého děje či o zobrazení lyricko-epického ladění literární předlohy do divadelní podoby, mají před sebou volbu, zda své zpracování ponechají tak a nebo budou hledat cesty ke kratšímu, jasnějšímu, situačně ujasněnému a herecky lépe vyjádřenému divadelnímu tvaru.

Nejmladší nebo méně zkušené soubory

Vedoucí Dana Svobodová vytvořila se skupinami dětí ve věku 7–8 let rozdělených do souborů **ZŠ Zličín I** a **ZŠ Zličín II** (**Divadlo pro Zličín, z. s., Praha 5**) hned dvě inscenace. Správně odhadla možnosti hráčů a výběrem látky připravila dobré podmínky pro jejich první setkání s tvorbou divadelního tvaru i s diváky. Většina dětí se na jevišti projevovala bezprostředně a přirozeným projevem naplňovala své role. Z pedagogického hlediska je velmi sympatické, že v exponovaných rolích se malí hráči v jednotlivých představeních střídají a tím pádem, kromě jiného, mají možnost nasbírat různorodé zkušenosti.

Předlohu Ivy Procházkové Kryštofe, neblbni a slez Dana Svobodová oprostila o nabízející se závažné téma a spolu se souborem v inscenaci **Neblbni a slez** vytvořila jasný obrázek rozkolu, trucování a smíření. Ze scénografického hlediska a úměrně ke zvolenému tématu by bylo dobré popřemýšlet o podobě vyvýšeniny, na které se rozzlobený chlapec usadí a hledat další možnosti, jak divadelně zobrazit prostor mezi chlapcem a těmi, kteří ho vybízejí, aby slezl dolů. Tato inscenace byla oceněna za tematické uzpůsobení předlohy s ohledem na věk a možnosti hrajících dětí.

Divadelní podání stejnojmenné předlohy Aleše Cibulky **Celkem spokojený čert** bylo založeno na pohybu, gestech a rytmu – na prostředcích, které jsou dětem tohoto věku a malých divadelních zkušeností daleko bližší než mluvené slovo. Přestože je potřeba některé pasáže ještě pohybově upřesnit a myšlenkově doladit (například situaci, kdy se mladý čert stává kominíkem) a zvážit archaicky působící kostýmní doplňky (například paruky čertů), představení upoutalo jemným humorem a energií, která se dostala až k divákům.

Rovněž začínající soubor **DDS Ty-já-tr – Před oponou ml.**, DDM Praha 7 pod vedením Radky Tesárkové a Josefa Herverta diváky potěšil. Východiskem pro inscenaci **O zemi Zvoničce** se stal scénář Mirka Slavíka Pohádka o Zemičce-Zvoničce, zpracovaný na motivy knihy Jamese Joyce Kočka a čert. Lze říci, že Slavíkův scénář

byl z velké části souborem respektován a je možné, že právě toto „naplňování“ bylo příčinou poněkud rozpačitého a mechanicky působícího startu hry. V interpretaci souboru DDS Ty-já-tr – Před oponou ml. pohybové akce postrádaly signál o individuálním přístupu k zobrazovanému, a tudíž se jevily jako nadbytečná ilustrace toho, co již bylo vysloveno. Nicméně aktéři se v prostoru jeviště i ve hře samotné stále více zabydlovali a jejich projev začal působit přirozeně. S narůstající jistotou rostla vzájemná pozornost, souhra a v dobrém slova smyslu se proměnil i temporytmus. Soubor získal cenu poroty.

V této věkově smíšené skupině souboru **Taneční studio Light, z. s., při ZUŠ Na Popelce, Praha 5**, převládají mladší děti, ale i ony, stejně jako jejich zkušenější partneři, jsou velmi dobře vybavené. A to nejen ve smyslu pohybovém a tanečním, ale též v dalších rozměrech tolik potřebných k souhře, z níž vzniká celistvý divadelní tvar. Literární předlohu Ludvíka Aškenazyho Putování za švestkovou vůní zdramatizovala vedoucí souboru Lenka Tretiagová a inscenace dostala název **Střípky z putování Pitrýska**. Příběh je jasně exponován, jednotlivé části putování odděluje zvukový signál. Dovednosti hráčů, přesnost, působivost obrazů, změny tempa a rytmu inscenace – to vše upoutává divákovu pozornost. Ten se pak bez problémů orientuje v ději, ve změnách prostředí a v postavách. Ohledně postav by však bylo potřeba ještě divadelně ujasnit funkci princezny a motivačně doladit vztah Pitrýska a Pana Srdce. Pitrýskova touha najít místo, kam patří, kam chce dojít, je podporována zpívaným refrénem. Ale i zde je potřeba drobnými korekcemi napomoci k vyznění závěru. Inscenace byla **vybrána do širšího výběru pro celostátní přehlídku Dětská scéna 2017**.

Dramatický kroužek ZŠ Weberova, **Praha 5, Košíře** uvedl své variace lidové pohádky pod názvem **Červená Karkulka ve třech třetinách**. Ač členky souboru jsou již spíše slečny než děvčátka, nemají mnoho zkušeností s tvorbou divadla a s fungováním na jevišti. Přesto se začínajícímu souboru pod vedením Kateřiny Škrétové podařilo vytvořit dynamický a vtipný celek, který volbou prostředků a odkazy na všeobecně známé konvence sportovního prostředí nezůstal nic dlužen svému názvu. Přes velkou dávku energie, která hraničila s rozdováděností, se souboru podařilo udržet koncepci inscenace, vyhnout se podbízivosti a laciným „zdobným“ prvkům. Z počínání aktérek byl patrný nadhled, smysl pro komiku, ale zároveň i zodpovědnost za celek. Po stránce divadelní nebylo vše dotažené (například situace na volejbalovém hřišti). Záleží na souboru a jeho vedoucí, zda se budou problematickými pasážemi dále zabývat, anebo se vrhnou na zpracování další látky.

Souboru **Roztoč dramaťák z Roztok u Prahy** a jeho vedoucím, Dorotě a Adamovi Krátkých, byla inspirací ke hře, k hledání možností, jak zacházet s loutkou, k tříbení prostředků a ke komponování divadelního tvaru **Lichožrouti** stejnojmenná kniha od Pavla Šruta. Schopnost hráčů a režisérů vytvářet divadelní obrazy i minisituace brzy vzbudila pozornost, sympatie a vyvolala příznivou odezvu diváků. Příkladem „divadelního zázraku“ a vskutku fungující částí inscenace je situace „profesor a kufr“, která je nejenom překvapivá, ale i velmi dobře rozehraná a dotažená do konce. Otázkou zůstává, zda tento konec, který se jeví jako silná tečka, neubírá prostor pro vyznění následujícího a závěrečného obrazu, ve kterém

se dědeček odebírá do lichožroutského nebe. Z dramaturgického hlediska by inscenaci pomohlo posílit postavu lichožroutka Hihlíka, zvýraznit jeho podíl na vývoji událostí a jeho postoj. Šrutova literární předloha je obsáhlá. Tvůrci prokázali nejenom poctivou snahu ale i dovednost ji divadelně uchopit (i když v inscenaci zůstává pár takzvaných „boulí na příběhu“). Lichožrouti v podání roztockého souboru potěšili, zaujali a byli **doporučeni do širšího výběru na Dětskou scénu 2017**.

Soubory zkušené a složené převážně z hráčů ve věku 13-15 let

Dějově komplikovaná literární předloha Cornelie Funkeové Pán zlodějů se stala souboru **UŽVAK, Divadlo pro Zličín z Prahy 5** základem pro tvorbu inscenace **Pokračování příště**. Vedoucí, Dana Svobodová a Karel Tomas, se chopili vskutku náročného úkolu a před stejně obtížnými úkoly se ocitli i členové souboru. Úmyslem souboru a vedoucích je zobrazit složitý děj formou vyprávěného divadla – což je dobrá volba, neboť skýtá řadu zvládnutelných prostředků a také prostor pro určitý odstup. Nyní, pár dnů po premiéře, zatím nebyla nabídka postupů epického divadla využita. Podání vyznělo spíše realisticky, činoherně a místy kladlo na hráče neúměrný úkol psychologického herectví. Inscenaci prospěje též ukotvení v žánru a tématu.

Kniha Tomáše Pěkného Havrane z kamene je bohatá (až přebohatá) na líčení atmosféry a situací. Jasně zobrazuje rozdílné a nesouměřitelné chápání vztahů a nabízí cesty k volbě tématu a k jeho divadelnímu zpracování, jak dokazují časté divadelní interpretace. **Soubor Pátečníci, ZUŠ Praha 7** přijal, coby východisko ke stejnojmennému divadelnímu tvaru **Havrane z kamene**, obsáhlý scénář zpracovaný autorem Tomášem Pěkným. Je možné, že právě hotový scénář s velkým množstvím textu bránil souboru ve volbě osobního výkladu a zpracování. Současné a téměř hodinové podobě inscenace by prospěly zkratky, stylizace a také vypuštění některých nadbytečných výstupů (například klekánice, akce verbířů, Juliána na borovici). Kromě již zmíněného by bylo dobré vrátit se k situacím a upřesnit jejich výstavbu, zvážit charakter postavy Juliány a pojetí role, zamyslet se nad kostýmem statkáře Berky. I tento soubor má za sebou spoustu práce a poctivého snažení. Inscenace měla premiéru teprve nedávno a tvůrce čeká fáze dolaďování.

Taneční studio Light z. s. při ZUŠ Na Popelce našlo inspiraci pro tvorbu inscenace **Děti Lví srdce** v dějově a myšlenkově složité literární předloze Astrid Lindgrenové Bratři Lví srdce. Pod zkušenou a citlivou rukou vedoucí Lenky Tretiagové soubor okamžitě zaujal svým nasazením, vybaveností, soustředěním a souhrou. Přesná provedení nejsou mechanická, opírají se o znalost příběhu, orientaci v ději i v jednotlivých situacích. Prostřednictvím použitých divadelních prostředků, kterými jsou v tomto případě zejména pohyb, tanec, hudba, zvuky, slovo, stínohra a hra s loutkou, vznikají před očima diváků působivé obrazy. Kompozice divadelního zpracování je založena na kontrastech, které napomáhají tikotu inscenace. Například jemnou a lyrickou expozici vystřídá dynamický obraz smrtelného nebezpečí, nebo po radostiplném tanci přichází ohrožení a narůstá napětí. Přes všechna vyjmenovaná pozitiva a působivost jednotlivých obrazů divák počíná tápat, postrádá důvody, proč se některé postavy chovají právě tak – a co svým jednáním zamýšlejí. Je patrné, že autentický projev hráčů vychází ze znalosti příběhu. Ovšem divák, aby se v příběhu orientoval, potřebuje vidět divadelně zpracované motivy, jinak je jeho mysl zaměstnána nadbytečnými otázkami, ztrácí přehled o vývoji děje. Pro koncentrovaný projev, pro vědomou souhru hráčů, kteří neplní pouze zadanou choreografii, ale znají záměr a jdou s ním, byla inscenace velice oprávněně **navržena do širšího výběru na celostátní přehlídku Dětská scéna 2017**.

V knize Josteina Gaardera Dívka s pomeranči čtenář sleduje zvláštní setkání patnáctiletého syna s otcem, kterého si pamatuje velice málo, zná ho pouze z fotografií a rodinných vzpomínek, neboť tatínek zemřel, když byl chlapec ještě malý. Napsal však dopis, který měl syn dostat, až bude dospívat. Dopis a úvahy nad ním dostávají podobu krásného rozhovoru mezi otcem a synem. Kromě lásky a obdivu ke světu a filosofických úvah dopis obsahuje příběh o lásce, hledání, překážkách a pravidlech, který je zároveň velkou hádankou. **Obecní divadlo Knoflík**, **Slivenecký klub Švestka**, pod vedením

vedoucích Veroniky Borovkové a Ondřeje Kohouta, inscenoval **Dívku s pomeranči** formou epického divadla. Komplikovaná literární podoba je zde vhodným způsobem zjednodušena, stylizována a uzpůsobena věku a možnostem hráčů. Inscenace je zajímavě komponována do dvou doplňujících se částí. V první je zobrazen příběh setkání, lásky, míjení a hledání prostřednictvím obrazů. Pomeranče slouží nejenom jako reálné rekvizity, ale stávají se i symboly. Komentáře jsou stručné a výstižné, dialogy krátké, akce jsou prováděny jasně a čistě. V druhé části hry je zachycena rodina v den, kdy byl po jedenácti letech objeven a předán tatínkův dopis dospívající dceři (v předloze synovi). Dcera čte části dopisu, slova evokují představy obrazů, s nimiž se divák setkal v první části, dochází k propojení. Škoda, že inscenace zatím probíhá v téměř stejném ladění tempa a rytmu, přičemž druhá část je obestřena nadbytečným smutkem, který působí spíš jako nedostatek energie. Hráči zde zacházejí s imaginárními rekvizitami. Bylo by dobré pohyby zjednodušit, upřesnit, protože zatím působí rozmazaně, neurčitě. Nicméně přístup vedoucích a členů souboru k látce, na první pohled „nehratelné", je zajímavý, nekonvenční a poctivý, a proto byla **inscenace zařazena do širšího výběru na celostátní přehlídku**.

Soubor **Divadlo Cára carara**, **Sdružení Roztoč, Roztoky**, jehož vedoucími jsou Adam Krátký a Dorota Krátká, k inscenování absurdní anekdoty Zrádce od Ivana Vyskočila, též přistoupil nekonvenčním a zajímavým způsobem – jak napovídá již název **Zrádce, rozhlasová hra na jevišti.** Scéna je zaplněna stoly, technikou a nejrůznějšími zvuk vydávajícími předměty. Tři hráči v rolích zvukařů – režisérů vytvářejí zvuky, zastavují natáčení děje a vznášejí své námitky či požadavky. Ostatní v rolích učitelů a žáka Masáka částečně čtou text do mikrofonů, částečně však i sami vstupují do přímé interakce a dialogů. Mnohá scénická řešení mají až dadaistický charakter, kupříkladu úvod, kdy na spoře osvícené scéně namodrale svítí rychlovarná konvice, a všichni čekají, až se voda začne vařit. Tato a podobně laděné situace výborně fungují v momentech, kdy jsou obrazy či akce propojeny se zvukem. Výstavba inscenace nenabízí žádnou striktní logiku či řád. Soubor nenabízí (a zřejmě ani nepotřebuje) zdůvodnění, jak se zvolená forma váže ke konkrétní Vyskočilově povídce. Přes různé nedokonalosti byla inscenace **doporučena do širšího výběru na Dětskou scénu 2017**, a to pro zvolenou formu, která je na divadle hraném dětmi neobvyklá. A také proto, že hráči chápou absurdní humor a jsou ho schopni s nadhledem předat divákům.

Přímý postup na Dětskou scénu 2017 si zasloužil **Dismanův rozhlasový dětský soubor**, **Český rozhlas, Praha 2**. Pod vedením Jany Frankové vznikla montáž z literárních předloh, které obsahují básně, prózy, deníkové zápisy i dopisy dětí internovaných za druhé světové války v Terezíně. V inscenaci nazvané **A bolelo nebe…** jsou (vedle přímých citací) do scénáře včleněny drobné dialogy inspirované situacemi z biografií. Texty jsou důmyslně vybrané a poskládané tak, aby nevyprávěly jen jeden konkrétní příběh. Jednotlivé příběhy a vztahy docházejí k divákově mysli postupně a hrůzy terezínského života se objevují spíše v náznacích. Scénář cíleně pracuje s obecným motivem dětského tábora, s veselými hesly, pokřiky, se zápisy do památníčků, výrazy přátelství, nevinnými láskami a podobně. Tragiku situace není třeba hrát, vyplývá automaticky z kombinace motivů a dvojího významu slova „tábor." Scéna je rozdělena na dvě části, dívčí a chlapeckou. Stísněnost prostoru dokreslují kufry, které zde nejsou pouze rekvizitami, ale svébytným scénografickým prvkem a prostředkem ke sdělování tématu. Součástí této pečlivě utkané kompozice je živá hudba a také aranžmá, které ponechává všechny děti na scéně ve zdánlivě neorganizovaných hloučcích, z nichž se plynule vynořují a zase mizí jednotliví mluvčí a hrdinové drobných situací. Soubor, jehož členové jsou různého věku, je technicky výborně vybavený, přičemž vyspělejší hráči jsou schopni přirozeného civilního projevu, nijak výrazně nestylizují, přesto je projev každého dítěte trochu jiný. Podstatné je, že se v jejich projevu nevyskytuje žádný obecně trpitelský tón, ke kterému by mnohé situace mohly svádět. I díky tomu má inscenace tak silný účinek na diváka.

S použitím příspěvků dalších členů lektorského sboru, Anny Hrnečkové a Jakuba Huláka, zapsala Zuzana Jirsová

STŘEDOČESKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

KOLÍN, 5.–6. DUBNA 2017

Krajská přehlídka dětských recitátorů Středočeského kraje se konala v Domě dětí a mládeže v Kolíně ve středu a ve čtvrtek 5. a 6. dubna 2017. První den přehlídky patřil vystoupením recitátorů druhé a třetí věkové kategorie, druhý den vystoupila kategorie první a čtvrtá. O hladký chod přehlídky se tradičně perfektně postarala pracovnice DDM Renata Drahovzalová. Kolínská přehlídka je každoročním důkazem toho, jak markantně se na průběhu a atmosféře přehlídky projeví fakt, že ji má na starosti někdo, koho obor přednesu opravdu zajímá.

Už před začátkem vystoupení recitátorů druhé kategorie jsme se jako členové lektorského sboru (Martina Dobiášová, Radek Marušák a Jakub Hulák) „natěšili" na to, co nás čeká, protože si všichni pamatujeme, že úroveň středočeských recitátorů bývá velmi vysoká. O **druhé kategorii** (18 recitátorů) se to ale tentokrát bohužel říct nedalo, projev dětí se jen „hemžil" intonačními stereotypy, zpěvavými intonacemi, nelogickým členěním textu či nepřirozeným kladením důrazů. Přesvědčivějších vystoupení jsme se dočkali až v závěru, kdy **Vojtěch Hrabánek** ze ZŠ Jindřicha Matiegky v Mělníce s potěšením a s citem pro poetiku autora přednesl Skácelovu **Uspávanku s jednonohem a stonožkou**. Ve výkladu textu zůstávají mnohé rezervy, jeho celkové zvládnutí ale bylo v této věkové kategorii mimořádné. **Mariana Lachoutová** ze ZŠ a MŠ Třebotov přednesla s velkým potěšením půvabnou nonsensovou veršovanou „pohádku" Josefa Bruknera **O kachničce, která si pořád zpívala**. Vadami na kráse byly jen stereotypně opakovaný refrén a chybějící vnitřní tah k výrazné pointě. Kromě obou recitátorů, doporučených k postupu do celostátního kola byli čestným uznáním oceněni **Adriana Vítů** (Magdalena Propperová: Medvědům vstup zakázán), **Johanka Kasperová** (Jiří Žáček: Čert a Káča), Petra Kubešová (Miloš Macourek: O Kateřince a tlustém červeném svetru), Lucie Mazáčková (Ludvík Středa: Skřivánek) a **František Habarta** (Daniela Fischerová: Ukolébavka).

I **čtvrtá věková kategorie** (19 recitátorů) přinesla řadu problematických pokusů, některé byly ale naopak mimořádné: na celostátní přehlídku byl doporučen **Alexander Koukol** ze ZUŠ Nymburk s technicky perfektně zvládnutými, strhujícími, precizně vystavěnými a efektně vygradovanými texty, úryvkem z novely Patricka Süskinda **Pan Sommer** („Osudné fis") a **Sedmou hlavou** Miloše Macourka. Druhým postupujícím byl **Ondřej Kohoutek** ze ZUŠ F. A. Šporka v Lysé nad Labem se soustředěným a neokázalým přednesem básně Jacquesa Préverta **Náměstí Carrousel** a hravou, i když ne zcela přehlednou interpretací básně Shela Silversteina **Já Gdojá a můj Copřeseň**. Do rozhodování o postupu do celostátního kola ale významně vstoupily i dvě recitátorky, které byly nakonec oceněny cenou poroty: **Jana Vítová** s velmi přirozeným, ale zároveň procítěným a technicky precizně zvládnutým přednesem prózy Davida Laňky O padajících hvězdách a básně Josefa Kainara Kocourek a **Barbora Fantová** uplatňující svůj charakteristický drsný a razantní projev v textu Františka Kašpárka Na lavičce a Monologu s požíračem oliv Františka Novotného. Čestným uznáním byli oceněni **Barbora Vaňková** (Bob Dylan: Život na ulici; Jacques Prévert: Obejmi mě), **Natálie Dvořáková** (Jan Rejžek: Vrchlickej; Emanuel Frynta: Angličané) a **Filip Špringl**: Jaroslav Vrchlický: Hrabě Breda; Jiří Suchý: Svatební dary).

Žádná velká překvapení nepřineslo druhý den ani vystoupení **první kategorie** (21 recitátorů), škoda, že pedagogové některým z nich zkomplikovali situaci volbou nekvalitního či nevhodného textu. S jedním takovým – básní Lukáše Pavláska **Samý pětky** – ovšem překvapivě „zazářil" **Barnabáš Živný** ze ZŠ Brandýsek,

když s velkým procítěním a nadsázkou pojednal téma notorického školního propadlíka. Cenu poroty získala také **Adéla Plechatá** ze ZŠ a MŠ Olbramovice s povídkou Miloše Kratochvíla **Listovní tajemství** (z knihy Už sněží, už chumelí), které k předání vtipného textu významně pomohla až odezva diváků (do té doby byl její projev nevýrazný a plný problémů). Čestná uznání získali **Amálie Trutnovská** (Ludvík Středa: Ze syslí školy), **Alžběta Sunkovská** (Ljuba Štíplová: Sysel), **Debora Toepferová** (Pavel Šrut: Lichožrout), **Lukáš Bujňák** (Alois Mikulka: O modrých žralocích), **Šimon Horák** (Miloš Kratochvíl: Hasičská hlídka) a **Mikuláš Vodenka** (Pavel Šrut: Tety).

Překvapivé množství problematických vystoupení se objevilo i v závěrečné **třetí kategorii** (20 recitátorů). Problémy opět často začínaly u volby textu, výsledkem bylo malé zaujetí, mechanické odříkávání, neadekvátní zatěžkávání… Několik recitátorů se ovšem z tohoto niveau jasně vydělovalo: Postupem na celostátní přehlídku byl oceněn **Josef Mařík** ze ZŠ a MŠ Třebotov, který s velkým zaujetím, nadsázkou, humorem a citem pro poetiku autora přednesl oba své texty, **Mravenečníka** od Miloše Macourka a **Kraba** od Ivana Wernische. Druhý postupujícím byl **Vojtěch Brodský** z Gymnázia Hostivice a Divadla pro Zličín v Praze 5 s poměrně vyspělou, citlivou a přehlednou interpretací básně Miroslava Huptycha **Blboun nejapný** a (výrazně prokrácené) povídky Margaret Mahyové **Zloděj Stínů** (překlad Lucie Šavlíková). Čestná uznání za příjemné vypravěčské výkony získali **Daniel Bánský** (Ivan Wernisch: Strašidelný pivovar; Shel Silverstein: Únos), **Kateřina Hrejsemnou** (Gudrun Mebsová: Štěstí přijde v neděli; Jan Skácel: Uspávanka se starými domy), **Kateřina Roubalová** (Alexandra Berková: O malé bílé cedulce; Jaroslav Seifert: Zhasněte světla) a **Marie Žáková** (Jan Skácel: Uspávanka s počítáním ovcí; Shel Silverstein: Kdo si objednal ten kyselý ksicht?, Kde se nepodrbeš, Je vedro!).

Jakub Hulák

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

DĚTSKÁ SCÉNA VE STRAŠECÍ, 22.–23. 4. 2017

Středočeská postupová přehlídka Dětská scéna se již dobře zabydlela v Novém Strašecí, kam se před několika lety přestěhovala ze Stochova. 22. a 23. 4. se v komorním Modrém sále novostrašecké ZUŠ a ve velkém sále místního Novostrašeckého kulturního centra postupně vystřídalo devět souborů. Počasí i nálada byly vlídné, ředitelka přehlídky a členka pořádajícího spolku NoStraDivadlo Iva Vachková nezdolná a připravená vyřešit jakýkoli problém od cestovních dokladů, přes dopředu neznámé technické požadavky některých souborů, až po výběr a stěhování nábytku z místní ZUŠky, když se ukáže, že si soubor scénu s sebou nevozí a vždycky něco „najde“. Lektorský sbor tvořily výjimečně tři dámy: Lucie Veličková, Gabriela Zelená Sittová a Martina Černá.

Strašeckou přehlídku otevřel v sobotu dopoledne soubor **Pátečnice ze ZUŠ Jesenice u Prahy** inscenací **Jamie! Pozor na to, co si přeješ**. Soubor a jeho vedoucí Štěpánka Borská se společně pokusili zdramatizovat jednu z řady knih R. L. Stineho z edice Husí kůže a doplnit dramatizaci o některé motivy z o poznání kvalitnější předlohy Briana Jacquese Jamie a upíři (odtud upíří tématika a jméno hlavní postavy – na rozdíl od předlohy dívky – Jamie). Poměrně přehledná fabule inscenace nabídne příběh dívky, která nezapadá do kolektivu vrstevníků a přeje si být také „normální a oblíbená“. Její situace se změní po setkání s tajemnou Clarisou, která jí za pomoc s vysypanou taškou nabídne splnění tří přání. Jamieina přání se ale vždycky splní sice doslova, ale přesto poněkud jinak, než si dívka skutečně přála. Zajímavá tématika navíc doplněná o aktualizace ze světa dospívajících dívek (hlavní upírka je zároveň úspěšná youtuberka apod.) nabízí určitě možnost vytvořit fungující dramatické situace i cestu k herecké postavě. Jesenické Pátečnice jsou v tomto ohledu ale zatím na začátku. Největším problémem inscenace Jamie! Pozor na to, co si přeješ je totiž herectví všech dívek v souboru. Představení divákovi nenabízí žádné vztahy mezi postavami, žádnou vnitřní motivaci ani jednání sledovaných postav. Slyšíme tak velké množství textu, který se bohužel neproměňuje v dialogy a nepřináší žádný divácký zážitek ani možnost se s některou z postav ztotožnit, jít příběhem s ní. Představení také nepomáhá až příliš častá a žánrově nesourodá hudba, ani výtvarné řešení inscenace. Pátečnicím proto zbývá ještě hodně práce, aby nadějnou dramatizaci proměnily v přinejmenším stejně zajímavý divadelní zážitek.

Podobně na začátku křehkého divadelního procesu byl v době přehlídky také soubor **Slánská dětská scéna** s inscenací **Štěstí, Rozum, Vepřový**. Soubor s více než 50ti-letou tradicí převzala v září nově vedoucí Kateřina Rezková, která od základu změnila dramaturgii souboru (od ochotnických výpravných pohádek k tvořivému a hravému divadlu hraného dětmi). Štěstí, Rozum, Vepřový tak sice nabízí „klasickou“ pohádku (čerpá z K. J. Erbena a J. Wericha), ale způsobem, který dětem přináší radost a jistotu na jevišti, vnitřní motivaci a skutečné herecké jednání (děti vědí proč a za koho na jevišti jsou) a v neposlední řadě také autorský podíl na scénáři. Stejně dobře si již tradičně Kateřina Rezková umí dobře poradit se scénografií (jednoduchá a funkční) a s hudební stránkou představení (hudba pomáhá zdůrazňovat důležité události a posouvá děj). Obdivuhodné je skutečné zapojení všech věkových skupin dětí od nejnižších školních ročníků až po puberťáky. Představení nabízí spoustu inspirativních momentů. Jako celek však bohužel ještě nefunguje. Přestože nabídnutá výtvarná i pohybová stylizace slibuje zjednodušení a humor, je divák postupně zasypán významy, znaky a vztahy mezi postavami, které se stávají složité a nepřehledné. Ztrácí se zcela celkové téma inscenace, a tedy i důvod, proč a co chtějí jinak sympatičtí herci divákovi sdělit. Nefunguje ani odvolání se k tématům pohádek, se kterými slánští pracují, protože se ukáže, že pohádka funguje vlastně jako berlička pro pošťuchování se a soupeření dvou „školních“ partiček, mezi kterými se motá hlavní hrdina „Pasáček“. Definování skutečného tématu a také žánrové zpřesnění je směr, kterým se soubor Slánská dětská scéna teď musí se svou vedoucí vydat.

Sobotní dopolední divadelní blok uzavíralo představení **Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou** souboru **Ejchuchú MŠ a ZŠ Sofie Říčany**. Původní prezentace školního projektu o Praze nejdřív nezamýšlela stát se opravdu divadlem, a dokonce i na přehlídku se soubor vydal spíše ze zvědavosti. Divadelní nezkušenost se ale na jevišti vůbec neukázala, naopak – souboru se pod vedením učitele (a zkušeného divadelníka) Vítka Březky a Ivety Limburkové podařilo povýšit jednoduchoučké leporelo Jiřího Kahouna na zajímavý, zábavný a funkční jevištní tvar. Sledujeme třídu dětí v promyšlených náznakových kostýmech, doplněných o dobře zvolené a významotvorné rekvizity (přemnožení racci procházejí s dětským kočárkem, zdaleka létající konipásek s fotoaparátem ap.). Děti postupně vstupují do individuálních i skupinových rolí ptáků, kteří ze svého pohledu hovoří o Praze (holubi o uličkách, římsách a orloji, racci o jezech, mostech, lodích, kos o parcích, Belvederu a Zpívající fontáně atd.). Jejich vyprávění je neilustrativně doplněno divadelními obrazy, celé představení se nese v duchu laskavého avnezesměšňujícího humoru. Praha z „ptačí perspektivy“ tak nastavuje zrcadlo nám všem. Od ptačích návštěvníků metropole

se v další části představení posouváme k těm lidským – turistům a venkovanům. Společné téma je bloudění a rychlost – groteskní scénu s následováním průvodkyně střídá pantomima s bloudícími venkovany doprovázená písní Pražského výběru Pražákům těm je tu hej.

Inscenace by potřebovala posílit zvolený rámec, který by zřetelněji propojil jinak nestejnorodé části. Zcela nedořešený je potom závěr představení. Nejsilnějšími stránkami představení jsou přesný temporytmus a fungující divadelní situace, či spíše rozehrané živé obrazy, popisující putování Prahou, a přesná stylizace v rovině herecké i výtvarné. Lektorský sbor pak také ocenil motivované a radostné bytí dětí na jevišti se zvládnutým pohybem velké skupiny dětí v prostoru jeviště i kolektivní recitací. Z těchto důvodů byla inscenace Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou doporučena **k přímému postupu do celostátního kola přehlídky Dětská scéna 2017.**

Dobře zvládnutou jevištní mluvou, prací s prostorem jeviště i herectvím dětského herce se může pyšnit také soubor **Vypni plyn! ze ZUŠ Rakovník** (vedoucí Eva Suková), který si z přehlídky odnesl za výše zmíněné přednosti čestné uznání. Dramatizací povídky Neila Gaimana Můžeme to pro vás zařídit ve velkém vznikla inscenace **Tím by se ušetřilo**. V humorné nadsázce s nádechem ironie sledujeme příběh zhrzeného milence, který se po rozchodu rozhodne svou bývalou partnerku „zlikvidovat“. Najde si firmu, která umí jeho přání diskrétně vyplnit - přes výhodné nabídky a množstevní slevy se ale nakonec propracuje až k likvidaci celého lidstva. Velmi nosné a pro starší školní děti aktuální téma společně s nastolenou výraznou výtvarnou stylizací slibuje výjimečný zážitek. Je proto velká škoda, že se souboru Vypni plyn! nepodařilo dotáhnout představení do konce. Problémy nacházíme v nestejnorodém kostýmování, herecké stylizaci a zejména v druhé půlce v nezvládnutém temporytmu (divák už dávno ví, jak věc dopadne, představení by proto velmi pomohla funkční divadelní zkratka a gradace). Zcela zásadní problém rakovnické inscenace je ale jinde. Dramatizace Tím by se ušetřilo nemá jasné téma, ani žánr. Představení tak osciluje mezi groteskou, parodií a dramatem a závěr vyvolává mnoho otázek počínaje tím, kdo byli zaměstnanci firmy KHBK a proč chtěli zničit lidstvo (a proč se jim to povedlo až teď)?

Druhé představení sobotního odpoledne s názvem **Měsíc na psa štěkal aneb Kouzlíř** souboru **Liteňský pupík** nabídlo pásmo dětské poezie různých autorů (od Františka Halase, Zdeňka Kriebela až po Karla Kryla). Sledujeme ne úplně čitelný příběh nočních strážců – dětí, které v noci cestují autobusem a chrání ostatní děti před zlými sny. Výtvarně je představení působivé, ovšem bohužel jakékoli dění na jevišti není propojeno s deklamovaným textem. Výtvarné nápady tak neslouží ke vzniku divadelní situace nebo obrazu a vyznívají samoúčelně, až nesmyslně. Velmi problematická je práce s přednesem poetických textů – děti je deklamují nebo dokonce skandují, jevištní zpodobnění textu zůstává v rovině i té nejlacinější ilustrace. Strašecké představení navíc muselo čelit nemoci jedné z hlavních postav – Kouzlíře, kterou vedoucí souboru Hana Jůzlová a Marcela Mourečková vyřešily velmi nešťastně náhradou živého chlapce loutkou ozvučenou dospělým mužským hlasem z reproduktoru. Nechtěně tak vznikaly strašidelné, ale mnohdy dokonce nevhodné a nemorální konotace, se kterými se divák musel chtě nechtě potýkat a které ve spojení s nepoučeným uchopením textové předlohy proměnily představení Měsíc na psa štěkal aneb Kouzlíř v nejproblematičtější představení přehlídky.

Sobotní přehlídkový blok uzavíral domácí soubor **Žádní lenoši ze ZUŠ Nové Strašecí** (vedoucí Iveta Dřízhalová) s kratičkým představením **Kniha**. Viděli jsme sérii minisituací, které se vztahují ke knihám a čtení, srovnávají např. knihu a čokoládu (zážitek z čokolády vyprchá, zatímco kniha se po dočtení dá přečíst úplně snadno znovu). Děti téma určitě bavilo a na jevišti byly rády a jisté. Pro diváka byly však mnohdy prvoplánové vtípky, ne úplně jasné situace a vztahy (ať už mezi postavami navzájem, či vztah postavy ke knihám a čtení), zcela neuzavřený konec i velmi nevyrovnané herecké výkony překážkou, aby si radost z jinak zajímavého tématu také užil.

Kniha byla posledním sobotním přehlídkovým představením. Navazovaly na ni dílny pro děti vedené studenty DIFA JAMU a rozborový seminář pro vedoucí souborů. V pozdním odpoledni se dětští účastníci přehlídky i novostrašecká veřejnost mohli inspirovat Dřevěným divadlem Jana Hrubce, který zahrál pohádku O princi z knížky.

Přehlídkovou neděli otevíral divadelní kroužek **Paraplíčko Labyrint Kladno** – dlouholetý tradiční návštěvník středočeské postupové přehlídky. Letošní představení s názvem **Honzovo putování** vycházelo ze scénáře, jehož zpracování jsme mohli vidět na přehlídce již v roce 2008. Tentokrát jsme viděli Honzovo putování v jiném obsazení i v mírně upraveném provedení. Souboru Paraplíčko se dlouhodobě daří přilákat děti k divadlu inzerovanému jako loutkové. Velmi dobrá je také hlasová průprava a mluvní výchova členů souboru. Bohužel se však souboru stále nepodařilo oprostit se od problémů, které jej od doby jeho první účasti na přehlídce doprovázejí. Opakovaně se kladenští potýkají s nefunkčními a výtvarně často až nevkusnými loutkami, stejně jako s velmi nedbalým a nepoučeným loutkoherectvím. Pro soubor, který se navrch prezentuje jako loutkářský, to rozhodně není dobrá vizitka.

Po loutkovém začátku jsme se ve zbylé části nedělního programu setkali se dvěma činoherními inscenacemi. Obě představení měla společné rysy – soubory pracují při ZUŠ a věkově se blíží k horní hranici dětské přehlídky. V tomto věku (13-15 let) se děti přirozeně odklánějí od pohádkové tématiky i od dětské hry a zajímají se hlouběji zejména o mezilidské vztahy nebo o své místo ve společnosti. Vedoucí takového souboru pak velmi často volí mezi autorským divadlem, vyjadřujícím nejčastěji vymezování a vyrovnávání se mladého člověka s okolním dospělým světem, do kterého pomalu proniká, nebo „opravdovým“ činoherním divadlem. Obě cesty jsou možné a platné, obě však mají svá úskalí.

Pro činoherní divadelní postup je stěžejní herecká práce, práce na postavě a situaci, ve které se postava nachází a ve které určitým způsobem jedná. Pokud se podaří najít způsob, jak dětský herec zpřítomní a ze svého pohledu a v rámci své životní zkušenosti uchopí dramatickou postavu, pak jsem přesvědčená o tom, že činoherní inscenační postup může dobře fungovat i s dětmi.

Divadelnímu souboru **BACH A RIĎ ze ZUŠ v Rakovníku** vedenému Jiřím Sukem se bohužel činoherní postup nevyplatil. Přestože děj inscenace **Báječná svatba** byl zřejmý, nepodařilo se vystavět situace a herecky pracovat na postavách příběhu. Představení tak zůstalo u nemotivovaného „přednášení“ textu, kterému z větší části děti ještě nemohly porozumět.

Inscenace **Rozmarný duch** souboru **Pod Střechou ze ZUŠ F. A. Šporka v Lysé nad Labem** naštěstí nabídla v inscenaci Noela Cowarda (v dramaturgické úpravě Jiřího Suka) jiný zážitek. V přehledně vedeném příběhu, kdy se Charlesovi zjeví duch bývalé manželky Elvíry, který ovlivňuje Charlesovo současné manželství s Ruth, si užíváme humorné situace, napětí i gradaci. Obdivuhodné je přesné a přesvědčivé herectví odpovídající zvolenému žánru i celkové stylizaci, které ocenil lektorský sbor cenou za herecký výkon pro Ondřeje Kohoutka za roli Charlese a pro Dominiku Byrtusovou za roli služky Edith. Představení Rozmarný duch, režírované vedoucí souboru Kateřinou Urbánkovou, má spád, soubor si dokáže poradit s temporytmem i překvapivou pointou příběhu. Vhodně zvolená hudba představení pomáhá jak při dokreslení atmosféry, tak při gradování situací. Velmi proto překvapí a mrzí, že scénograficky je představení zcela neuchopené. Soubor si nepřivezl vlastní rekvizity a kulisy a spolehl se na to, co najde na místě. Se zvoleným způsobem divadelní práce se však takový přístup nutně dostává do konfliktu. Nevyřešená scénografie včetně nesourodých kostýmů a rekvizit (anglický čajový servis vedle mobilního telefonu) představení velmi škodí. Je to zbytečná nedotaženost jinak velmi zdařilé inscenace, kterou lektorský sbor doporučil **do širšího výběru celostátní Dětské scény 2017**.

Na středočeské Dětské scéně však již tradičně kromě ocenění lektory získává jeden vybraný soubor také speciální cenu Modrý delfín. Je to putovní cena, kterou uděluje vždy ten soubor, jenž Modrého delfína získal v loňském roce. Modrou skleněnou plastiku ve tvaru delfína si vítěz převezme a odveze s sebou domů, jeho povinností však je přijet na následující ročník přehlídky a cenu znovu předat (a to i v případě, že se soubor přehlídky neúčastní se svým představením). V letošním roce se Modrý delfín podívá do Říčan.

Martina Černá

JIHOČESKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

ČESKÝ KRUMLOV, 27.–28. 4. 2017

Třetí a čtvrtá kategorie

Ve čtvrtek 27. dubna se v krumlovském Vlašském dvoře konala první část krajské přehlídky recitátorů do 15 let ve 3. a 4. kategorii. Přehlídku organizačně zajišťuje DDM Český Krumlov, konkrétně Marie Smeykalová s dalšími pracovnicemi DDM. Záštitu nad přehlídkou převzal a také přehlídku zahájil ředitel DDM pan Jakub Pich. Přivítal 24 recitátorů a recitátorek a další účastníky - rodiče, pedagogický doprovod, lektory Jiřinu Lhotskou, Zuzanu Jirsovou a Jiřího Pokorného a předal slovo Janě Procházkové, která s účinkujícími provedla hlasovou a pohybovou rozcvičku pomocí dramatických her a cvičení. V obou kategoriích se představilo vždy 12 recitátorů. Lektorský sbor si ve **třetí kategorii** poslechl druhý text u více jak poloviny účinkujících. Na přehlídku Dětská scéna 2017 do Svitav postoupily recitátorky **Karolína Jasovská** s Eliotovým textem **Mangodžery a Rumpelíza** (druhý text **Na plotně v kastrólu** J. Weinbergra) a **Hana Reitzová** s prózou I. Hurníka **Herci** (druhý text S. Silverstein: **ACE**). Nejen, že Karolína zvolila velmi zajímavý a kvalitní text, ale dokázala přirozeně navázat kontakt s posluchači a její kultivovaný mluva podpořila autenticitu sdělení. Dobře zvládla veršovou formu, a to včetně práce s refrénem. Hana projevila osobitý přístup k textu a interpretovala jej s patřičným nadhledem. Přirozeně a nenásilně odlišila jednotlivé postavy a výborně pracovala s citoslovci.

Čestná uznání pak získal **Marek Rolínek** (J. Werich: Úsporná pohádka a I. Březinová: Když ulítly včely) a Marie Záluská (E. Kästner: Začarovaný telefon a M. Drijverová: Sísa Kyselá). Ve čtvrté kategorii postoupili do Svitav **Jolana Rayová** s výbornou interpretací textu K. Legátové - **Káča**, (druhá, rovněž výborně interpretovaná, báseň V. Hraběte **Noční obraz**) a **Karel Smeykal** s velmi dobře interpretačně zvládnutým textem G. Scuma **Nuselskej punk** (druhý text **Únos** S. Silversteina, byl v jeho přednesu rovněž poslechovou lahůdkou).

Jolana Rayová podala autentické a kultivované sdělení, které svědčí o osobním výkladu a zároveň i o pochopení tématu, které autorka nabízí. Její výpověď byla civilní, popis situací se mnohdy stal

„pouhým“ konstatováním. Spolu s prostě vyřčenými slovy k divákům dolehla cituplná a zároveň nepřeslazená a nevydírající zpráva.

Karel Smeykal s nadhledem souzněl s náročným prozaickým textem, který obsahuje přímočará krátká sdělení a mnohdy jen jednoslovné věty. Interpretova výpověď byla plynulá a bez větších pauz, a přesto se podařilo vytvořit potřebné napětí v pravou chvíli.

Čestné uznání právem obdržel **Matyáš Rákosník**, který sice laboroval v obou textech (F. Carter - Škola malého stromu, Ch. Džibrán - Poznání sebe sama), ale samotná interpretace obou předloh byla naplněna vnitřní přesvědčivostí a bohatostí představ. Další dvě čestná uznání si z Českého Krumlova odvezla **Terezie Valentová** (K. Čapek - Bajky a J. Prévert - Jeden muž měl psa) a **Jindřiška Vovesná** (A. Doerr - Sběratel mušlí a Ch. Indenová - Anna a Anna).

Již samotný výčet předloh, především u oceněných interpretů, vypovídá o výrazném dramaturgickém posunu při výběru textů proti předchozím ročníkům. Je jen škoda, že interpreti opomínali při uvádění autorů uvést i překladatele, kteří nejen naplňují obsahové sdělení původní předlohy, ale často původní text svým překladem i povýší v přesnosti sdělení a tím znásobí působení na čtenáře a posluchače. Hana Patrasová v době, kdy recitátoři si měli možnost prohlédnout expozici loutek v Pohádkovém domě, vedla seminář s rodiči a pedagogy, kteří recitátory připravovali. Všichni účastníci, mimo občerstvení (minerálky, bagety a zlevněné možnosti nákupu v cukrárně Vlašského dvora, což byl i další sponzorský dar paní majitelky Heleny Plachtové), obdrželi podkovičky pro štěstí, vykované skutečným kovářem a ocenění recitátoři si ještě odnesli knižní poukázky.

Jiří Pokorný, redakčně upraveno

První a druhá kategorie

V pátek 28. dubna pokračovala v prostorách Vlašského dvora krajská přehlídka recitátorů 1. a 2. kategorie s postupem do Svitav. V lektorském sboru měly být 3 ženy: Jiřina Lhotská, Zuzana Jirsová a Hana Patrasová. Jana Procházková vedla ranní dramatickou dílnu zaměřenou na uvolnění a rozmluvení a měla vést seminář s pedagogy, kteří recitátory připravovali. Vzhledem ke sněhové kalamitě, polomům a závějím do Krumlova nedojela Hana Patrasová, kterou musela v porotě nahradit Jana Procházková. Seminář s vedoucími musel být zrušen.

V první i druhé kategorii recitovalo vždy 14 recitátorů. Výběr textů u recitátorů obou kategorií byl velmi dobrý, přiměřený věku i naturelu přednašečů. Při rozhovorech s jednotlivci lektorský sbor upozornil u některých recitátorů na prohřešky proti výslovnostní normě a pravidlům přednesu - tvrdý hlasový začátek, stále stejný temporytmus v přednesu básnických textů, práce s pauzou, nedbalá výslovnost. I přes tyto připomínky lektorský sbor ocenil, že oproti předchozím ročníkům došlo k celkovému kvalitativnímu posunu v interpretaci zvolených předloh.

V **první**, nepostupové, **kategorii** na celostátní přehlídku byli oceněni **Dora Běhalová** (R. Malý: Škola), **Adéla Hančová** (M. Kratochvíl: Devět kočičích životů), Šarlota **Harajdová** (J. Žáček: Kde se tu vzaly pohádky), **Jindřich Klimeš** (M. Černík: První den prázdnin), **Klaudie Kolářová** (Z. Kriebel: Lenoch) a **Adina Reitzová** (J. Kahoun: Rybička).

Ve **druhé kategorii** postoupili do Svitav **Viktorie Mohňanská** (P. Danzingerová : **Ambra Černá**) a **Lukáš Slavík** (M. Kratochvíl: **O Kryštůfkovi, který se schoval v mixeru**).

Viktorie Mohňanská nabídla přirozený a věrohodný přednes, dobře pracovala s dialogy a přehledně provedla posluchače příběhem.

Lukáš projevil cit pro Macourkův humor, s potěšením budoval jednotlivé situace, dobře pracoval s napětím a dokázal sdělit popisy situací i vnitřní pochody Kryštůfka.

Čestné uznání v této kategorii obdržel **Michal Kubašák** (V. Steklač: Jak jsme se seznámili s Růženkou). Všichni recitátoři první a druhé kategorie obdrželi mimo občerstvení i podkovičky od pravého kovářského mistra a měli možnost podívat se do Pohádkového domu na kolekci loutek.

Jana Procházková, redakčně upraveno

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

BECHYŇSKÉ JARO, 7.–8. 4. 2017

Na letošní Krajské jihočeské přehlídce dětských divadelních, loutkářských a recitačních kolektivů Bechyňské jaro 2017 vykvetlo čtrnáct pestrých jevištních květů. Sympatičtí inspirativní i inspiracechtiví zahradníci nám představili svou letošní bohatou úrodu v pátek a sobotu 7.-8. dubna v Kulturním středisku města Bechyně. Pod křídly mozaikového hrocha, v náručí hlavního pořadatele a ředitele Kulturního střediska, Štěpána Ondřicha, za doprovodu členů lektorského sboru, Jiřiny Lhotské, Veroniky Rodové a Tomáše Machka.

Školní divadélko bez opony Milevsko s panem učitelem Miroslavem Martínkem nás pobavilo dvěma anekdotkami. Ve stejných obrozenecky starosvětských kulisách nám zahráli **Johny od Mississippi** a **Dobrodružství Toma Sawyera** (kde jsme mohli ocenit například zdařilé uchopení postavy opilce). Činoherní studio Na Pohodu, v režii Eduarda Hubeného, **z Českých Budějovic** nám sehrálo velkoryse výpravnou pohádku **Zlatovláska**. Inscenaci **Stejně tu někde je**, souboru **Velký poškolák z Hluboké nad Vltavou**, vedeným Janou Wertigovou, lektorský sbor udělil čestné uznání za práci s intimním tématem imaginárního kamaráda, ke kterému se děti přiznávají v působivě zpracovaných doku audiovstupech. **My vrabčáci** souboru **Tyláček z Dačice** s vedoucí Nadějí Jahelkovou získali čestné uznání za ztvárnění literární předlohy Jordana Radičkova. Muzikál **Dvanáct měsíčků** nám podle Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře v osobitých kulisách zazpívaly děti málotřídní **Základní školy Petříkov** za kytarového doprovodu a vydatné podpory všech obou učitelů, ředitele Václava Tröstla a jeho kolegy Josefa Noty. **Lakomá Barka** souboru **Parta kámošů z Borovan** s „vedoucí kámoškou“ Janou Wertigovou získala čestné uznání za ztvárnění literární předlohy Jana Wericha. Mnoho velkých slov zejména o samotě a lásce zaznělo v představení **Samo(h)lásky Činoherního studia Na Pohodu**, které uzavřelo páteční program.

Sobotu zahajoval soubor **PIKI Volyně** výtvarně velkorysým, ale obsahově podstatně chudším představením **Čertovská babka**, v režii Marie Banákové. Zajímavý potenciál pro další práci s loutkami nabídla inscenace **Cínový vojáček 3. ročníku LDO ZUŠ Jindřichův Hradec**, pod vedením Jiřího Rezka. Představení **Sam LDO ZUŠ Strakonice**, v režii Ivana Křešničky, se inspirovalo námětem Pavla

Šruta v dramatizaci Iriny Ulrychové a Richarda Koníře a obdrželo čestné uznání za scénografii. **7. ročník LDO ZUŠ Jindřichův Hradec** opět pod vedením Jiřího Rezka nám dal ochutnat poněkud ne(z)řízeného náctiletého humoru v představení **Výňatek z tajného deníku Adriana Molea**. **DěS Český Krumlov** s vedoucí Janou Procházkovou zakončil přehlídku představením **Kratky**, které obdrželo čestné uznání za práci s experimentální poesií Ernsta Jandla, Jiřího Koláře a Milana Nápravníka.

Lektorský sbor **doporučil do užšího výběru na** Dětskou scénu 2017 soubory **Divoch České Budějovice** s představením **Pojďte Dahl…**, pod vedením Venduly Kecové a inscenaci **Místo pro mě**, souboru **Tlaminy Strakonice**, vedeným Markétou Čarkovou.

V inscenaci Pojďte Dahl… pro děti ožívají postavy z Dahlových knížek, aby oslavily sté narozeniny svého tvůrce, Roalda Dahla. Prevítovi se snaží všechno překazit, ale vše nakonec dobře dopadne. Inscenace ctí poetiku R. Dahla a i ne zcela poučený divák má možnost sledovat jasný příběh. Jako příběh v příběhu je součástí představení i příběh o Jakubu a obří broskvi, který je zpracován jako stínohra.

Inscenace Místo pro mě je práce autorská. Zabývá se tématem odlišnosti a nepřijetí. Nejprve objevujeme němý svět bytostí z jiné planety, které žijí v harmonickém společenství, jedna z bytostí se posléze dostane do konfrontace s naší civilizací, kde právě, ve školním prostředí, narazí na nevraživost a nepřátelství ostatních. Děti naplňují situace, dokáží sdělit přehledný příběh. Expozice inscenace je výtvarně zajímavá, má svoji poetiku i napětí, často používá prvky dramatických her.

Hlavním cílem Bechyňského jara je poznávání práce druhých, konzultace a inspirace. Tento cíl byl bohatě naplněn. Tedy: Dobré ráno, dobrý den. Na Jaro jdu s úsměvem.

Veronika Rodová a Tomáš Machek, redakčně upraveno

PLZEŇSKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

RECITÁTOR 2017, HORŠOVSKÝ TÝN, 20. 4. 2017

Krajské kolo Celostátní přehlídky dětských recitátorů pro Plzeňský kraj proběhlo již podruhé v Horšovském Týně. Přehlídku organizovala Základní umělecká škola Staňkov ve spolupráci s Městským kulturním zařízením a byla podpořena Krajským úřadem Plzeňského kraje.

Garantem přehlídky a skvělým organizátorem byla Jitka Pluháčková, které se podařilo připravit skvělé zázemí pro recitátory, rodiče, učitele i porotce. Přehlídka probíhala současně ve dvou prostorech, první a druhá kategorie vystupovala v Městském kulturním zařízení, třetí a čtvrtá kategorie v místním kině. Každý recitátor si z přehlídky mimo skvělých zážitků odnesl dárek, někteří k tomu získali ještě ocenění poroty a další nominaci na postup do Svitav.

Šestičlenná porota, která měla skvělé zázemí a dobře připravené textové podklady, pracovala ve složení Jiřina Lhotská, Hana Švejdová, Jan Mrázek (1. a 2. kategorie), Magdaléna Hniličková, František Oplatek a Vojtěch Maděryč (3. a 4. kategorie).

1. a 2. kategorie recitátorů vykazovala tradiční krajskou úroveň. Děti měly připravené kvalitní texty, vesměs přiměřené jejich věku a schopnostem. Objevovaly se texty ověřených autorů, především próza. **V první kategorii** bylo uděleno několik ocenění. **Patricii Hodkové** za text P. Dvořákové Zakázaná slova, **Tereze Bělové** – Jiří Havel Jak vrána chtěla zpívat v opeře. Dalšími oceněnými byli **Tomáš Pekař** s textem Jiřího Slívy Piky, piky na hlavu, **Aneta Bláhová** přednesla text Čert a Káča Michala Černíka, **Anežka Krejčí** Jak to bylo s horou Říp Petra Bruknera.

Ve druhé kategorii oslovili publikum i porotu **Veronika Pučelíková** a **Sebastian Fencl**, kteří se se svým textem představí posluchačům ve Svitavách na celostátní přehlídce Dětská scéna. Veronika si připravila úryvek z knížky Roalda Dahla **Obr Dobr** (úryvek z kapitoly Šumlenka a vízřachání) a prokázala, že jemnému humoru autora dobře rozumí, je výborná vypravěčka a umí oslovit posluchače. Sebastian Fencl si vybral text Radka Malého **Moře slané vody** a dokázal ho předat s invencí a osobitě. Dalšími oceněnými **byli Filip Hajšman** (J.Kinney: Deník malého poseroutky), Štěpánka **Kroová** (I.Borská: Sestra Bára), Martina Vlková (P.Dvořáková: Sebezápor) a **Alexandra Turková** (úryvek z prózy Jiřího Holuba Jak se zbavit Mstivý Soni).

Výkony recitátorů 3. a 4. kategorie byly na obvyklé úrovni. Zastoupení poezie bylo početně srovnatelné s prozaickými texty. Kvalita textů nevykazovala zásadní nedostatky, rozhodně však nepřekročila obvyklé meze.

Ze **třetí kategorie** postoupily na celostátní přehlídku do Svitav **Michaela Horníková** a **Tereza Hodkov**á. Michaela si připravila text Evy Papouškové **Červené krajkové** (úryvek z knihy Kosprd a Telecí) a báseň Světlany Burianové **Mám ráda**. Dokázala pracovat s humorem a nadsázkou, stejně jako zvládla velmi jemně a přesně pracovat s veršem. Tereza Hodková si také vybrala prózu i poezii (**Miminkaření** Petry Dvořákové a báseň **Co říká labuť huse** Pavla Šruta). Především v prvním prozaickém textu byla interpretka velmi strhující a osobitá, s verši pak pracovala velmi umně a celé její vystoupení působilo křehce a silně zároveň. Dalšími oceněnými **byli Jan Bytel, Martin Hlaváček a Tomáš Hebenstreit**.

Ve čtvrté **kategorii** postoupila na celostátní přehlídku **Tereza Radová** a **Vojtěch Moulis**. Tereze se podařilo z textu Ivony Březinové **Martina** udělat velmi výrazné, interpretačně silné a pravdivé vystoupení. Jako druhý text si zvolila **Píseň o myši a jedu** Jiřího Suchého. Vojtěch Moulis přednášel bajku Jamese Thurbera **Ťuhýk a veverky**, v níž pěkně a hravě pracoval s humorem a pointami

a zdařile vystavěl postavy. Jeho druhým textem byla báseň Václava Hraběte **Ty**. Dalšími oceněnými byla **Petra Mašátová a Lucie Krajčová**.

Všem recitátorům přejeme, aby je práce s texty i nadále těšila a přinášela jim mnoho krásných a povznášejících zážitků. Těm, kteří postoupili na 46. celostátní přehlídku recitátorů, gratulujeme a přejeme jim mnoho úspěchů ve Svitavách.

Jiřina Lhotská, Magdaléna Hniličková a Vojtěch Maděryč

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

TARTAS 2017, DOBŘANY, SPOLEČNÁ PŘEHLÍDKA PRO PLZEŇSKÝ A KARLOVARSKÝ KRAJ, 7.–9. 4. 2017

Do času uzávěrky nultého čísla nebyl článek dodán.

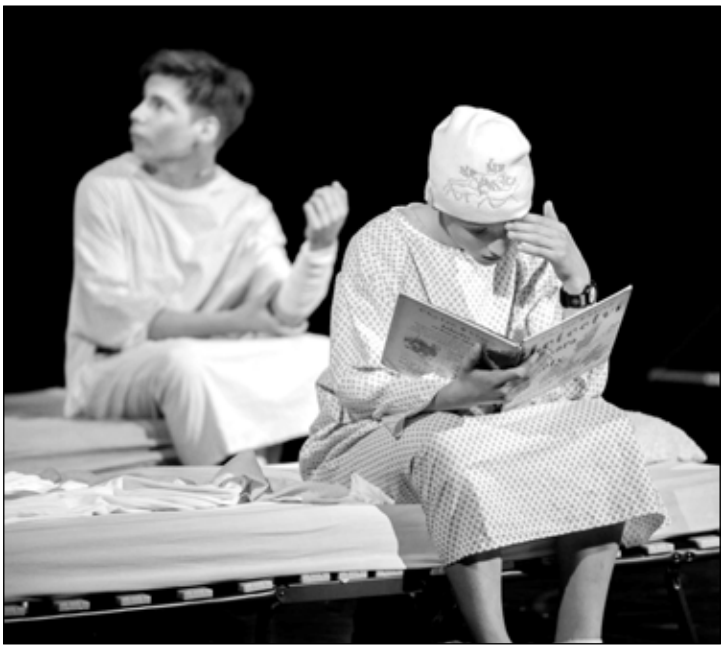

foto: Vít Štaif

KARLOVARSKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

KARLOVY VARY, 18.–19. 4. 2017

I když to nebylo zvlášť připomenuto, slavilo krajské kolo Dětské scény v recitaci malé jubileum, byl to již 5. ročník této recitační soutěže v Karlových Varech. Stále usměvavá paní učitelka LDO ZUŠ Antonína Dvořáka Jiřina Rottová dokázala se svými žáky pět let po sobě vytvářet pro všechny recitátory kraje ty nejlepší podmínky. Po prvním ročníku v hotelu Thermal hostila třikrát krajské kolo Dětské scény ZUŠ Antonína Dvořáka v Karlových Varech. Po třech ročnících, pořádaných v komorním sálku této školy, došlo letos ke změně. Ředitelstvím umělecké školy nebyla prodloužena dohoda o pronájmu prostor školy (i když se škola může chlubit úspěchy žáků LDO v různých uměleckých soutěžích i v časté účasti žáků na celostátní přehlídce Dětské scény), a tak střechu nad hlavou poskytla dětským recitátorům Karlovarského kraje krajská knihovna.

Její moderní budova - umístěná sice na okraji Karlových Varů, v krásné moderní čtvrti Dvory - se stala více než dobrou náhradou. Velký přednáškový sál knihovny, který je ještě rozdělený na dvě poloviny podpůrným sloupem, mohl být pro některé recitátory překvapením a překážkou dobrého výkonu, ale celkem slušná akustika sálu a pěkné prostředí knihovny prospělo k dobré pracovní atmosféře celé soutěže.

V minulých ročnících se o všechny účastníky soutěže starali jejich starší kamarádi - nejstarší žáci paní učitelky Rottové z LDO ZUŠ. Bylo tomu tak i letos v novém prostředí. Účastníky hned po příchodu informovali o programu, před soutěží s nimi provedli hlasovou a pohybovou rozcvičku, seznámili je s akustikou sálu, uváděli jejich vystoupení a starali se o ně až do skončení přehlídky. Pro mnohé účastníky, mimo okres Karlovy Vary, byla kolektivní rozcvička překvapením, protože na rozcvičku není v okresních kolech soutěže ani čas, ani nejsou ti, kteří by ji s dětmi provedli.

Karlovarský kraj je nejmenším krajem v České republice. Tvoří jej jen tři okresy – Karlovy Vary, Sokolov a Cheb, proto mají i jiný postupový klíč, než je běžné v jiných krajích. Každý okres může do krajského kola vyslat po čtyřech úspěšných recitátorech v kategorii. Celkově se tak krajského kola zúčastnilo 49 žáků ze základních škol a víceletých gymnázií a z literárně dramatických oborů základních uměleckých škol. 49 účastníků soutěže bylo celkem z 19 škol kraje. Z tohoto počtu bylo 23 žáků ze základních škol a víceletých gymnázií a 26 žáků z literárně dramatických oborů ZUŠ.

Odborná porota pracovala ve složení: PhDr. Eva Willigová, Magdaléna Hniličková, Jiří Oudes.

Třetí kategorie, 18. 4. 2017

Po rozcvičce a krátkém zahájení přehlídky nastoupil první soutěžící, ale objevil se první problém. Hlučná vzduchotechnika a sálem procházející personál. Po krátkém přerušení byly nedostatky odstraněny a přehlídka zdárně a bez problémů pokračovala až do odpoledních hodin. Nerušeně jsme se mohli soustředit na recitaci, zaposlouchat se do zajímavých textů a sledovat velmi dobré výkony recitujících. V této kategorii vystoupilo celkem 13 recitátorů. Z tohoto počtu bylo 6 ze ZŠ a 7 z LDO ZUŠ. V této kategorii se výrazně projevila několikaletá soustavná práce s mladými recitátory v literárně dramatických oborech ZUŠ v kraji, o čemž svědčí počet žáků postupujících do finále s druhým textem. Ve finále se představilo 7 žáků ZUŠ a 2 žáci ze ZŠ. Největší účast si svými dobrými výkony vybojovali žáci z LŠU Ostrov. Rozhodování o výběru těch nejlepších do finále bylo velmi těžké. Výkony všech recitátorů byly vyrovnané jak v technice projevu, pochopení a sdělení textu, kontaktu s diváky, tak i v dramaturgii. Porota z celkového počtu 13 recitátorů ocenila 6 nejlepších.

Čestné uznání získaly **Zuzana Tekely** (ZUŠ Ostrov, Marie

Majerová: Robinsonka, Lenka Brodecká: Mořská okurka miluje horor) a **Lucie Kraftová** (ZUŠ Cheb, Jiří Žáček: Čert a Káča, Josef Hanzlík: Košiletoun). O ceny bez postupu se podělili **Jan Halberštát** (Petr Petříček: Horymír v dětském domově) a **Antonín Valenta** (ZUŠ Ostrov, Ephraim Kishon: Zašifrováno, Hector Hugh Munro-Saki: Nevhodná pohádka).

Na celostátní přehlídku postoupili Lucie Čermáková a Jan Rambousek**. Lucie Čermáková** (ZUŠ Ostrov, Beatrice Masíni: **Den v baletní akademii, den jako každý jiný** a Olga Hejná: **O průsvitné medúze a mořské panence**) svou přesvědčivou výpovědí dokázala oslovit diváky. Její projev byl příjemný, pracovala s představou, očekáváním i dobře voleným tempem v jednotlivých pasážích textu. V obou textech překvapila vyrovnaností projevu. **Jan Rambousek** (ZUŠ Ostrov, **Olga Hejná: Básník a kaktus, Vojtěch Steklač: Jak jsem byl slepicí**) v obou textech se projevil snahu o prostou a uvolněnou výpověď. Dokázal vypointovat myšlenky, s diváky navazoval kontakt, měl smysl pro vtip a nadsázku. Zajímavý byl i dramaturgický výběr textu.

Čtvrtá kategorie, 18. 4. 2017

Ve 4. kategorii vystoupilo 10 recitátorů. Z tohoto počtu byli dva žáci ze ZŠ a 8 žáků z LDO ZUŠ. V této kategorii se ještě více projevila soustavná práce s recitátory v literárně dramatických oborech ZUŠ v kraji. Největší počet vybraných recitátorů do finále měla opět ZUŠ Ostrov – 4. ZUŠ Cheb a Aš po jednom. Všichni, kteří se zúčastnili finále, se podělili o ocenění. Výkony finalistů byly v této kategorii ještě vyrovnanější než v kategorii třetí. Všichni vládli slušnou kulturou řeči, uměli pracovat s temporytmem, působili přirozeně a přesvědčivě. Zajímavý byl velmi dobrý dramaturgický výběr přednášených textů. Jejich přednes zaujal všechny účastníky přehlídky. Porota měla velmi těžkou práci, aby objektivně a spravedlivě ocenila každého z finalistů.

Čestné uznání získali **Lucie Ratajčáková** (ZUŠ Ostrov, Petr Chudožilov: Za mrazivé zimní noci, Anonym ze 16. Století: Jednonohý jeřáb), **Václav Ponikelský** (ZUŠ Aš, Petr Šabach: S jedním uchem naveselo, Jiří Žáček: Škaredý holky) a **Tadeáš Novák** (ZUŠ Ostrov, John Lennon: Randolfův večírek, Petr Šabach: Štědrovečerní balada).

Cenu bez postupu si odvezla **Ivona Stolařová** (ZUŠ Cheb, Aldo Nikolaj: Voda a mýdlo, Jiří Suchý: Z deníku praktické dívky Zuzany). Za její velmi dobrý výkon v obou přednesených textech rozhodla porota, že může kraj reprezentovat jako případný náhradník na celostátní přehlídce. Její přednes byl plný aktivity, vládla dobrou kulturou řeči, temporytmem i dynamikou. Byla přesvědčivá, příjemná a komunikativní.

Na celostátní přehlídku postoupili Karolína Joo a Jan Roháč. **Karolína Joo** (ZUŠ Ostrov, **Guillaume Apollinaire: Ubrousek, Šárka Belicová: Pes Bambula**) zvolila texty, které byly v obou případech dost obtížné a zároveň i odlišné a bylo těžké je správně interpretovat. Recitátorka se tohoto úkolu zhostila navýsost dobře. Její inteligentní a poučený projev při interpretaci obou textů na diváky silně zapůsobil. I **Jan Roháč** (**Papírový absolutno: Výňatek ze sbírky českých undergroundových skupin, Jiří Suchý: Katastrofy**) vybíral texty velmi zajímavě. Ve výňatku ze sbírky undergroundových skupin využil nápaditého použití rytmu, repoval a ještě ve vysokém tempu dokázal, že vládne slušnou kulturou řeči. Text Jiřího Suchého interpretoval vtipně, pravdivě a s pointou. Vyzrálým a poučeným výkonem oslovil posluchače i porotu.

První kategorie, 19. 4. 2017

Stejně jako první den se ujali recitátorů z různých koutů Karlovarského kraje žáci paní učitelky Jiřiny Rottové, která všechno dění sledovala a organizovala. Po hlasové a pohybové rozcvičce a krátkém zahájení začala vlastní soutěž.

V první kategorii bylo přihlášeno 13 recitátorů. Ze ZŠ 9 žáků, z LDO ZUŠ 4 žáci. Všichni byli dobře připraveni. Výběr textů v této kategorii odpovídal jejich věku a většinou to byly texty již ověřených autorů, např. Jiří Žáček, Olga Hejná, Ljuba Štíplová. Přednes většiny interpretů byl bezprostřední a tím diváky zaujal. U žáků z LDO ZUŠ to byla i dobrá kultura řeči a dobrý dramaturgický výběr textů. V této kategorii byli oceněni 4 žáci – 1 žák ZŠ a 3 z LDO ZUŠ.

Čestné uznání obdržela **Natálie Kunzová** (ZŠ Sokolov, Běžecká, text Ivana Pavlištíková: Závistivá).

Ocenění Laureát soutěže získali **Jan Plichta** (ZUŠ Aš, Shel Silverstein: Rocková kapela), **Anna Mudrá** (ZUŠ Chodov, Claudia Tischerová: Zajíc Robert na vánočním trhu, Shel Silverstein: Rocková kapela) a Šárka **Kerulová** (ZUŠ Chodov, Olga Hejná: O kuřátku.

Druhá kategorie

Ve 2. kategorii bylo 13 přihlášených recitátorů ze 7 škol kraje. Z tohoto počtu bylo ze ZŠ 6 žáků a z LDO ZUŠ 7 žáků. Jejich výkony nás přesvědčily o velmi dobré úrovni jak pedagogické práce těch, kteří je připravovali, tak i o talentu přednášejících, kteří své texty tlumočili se zaujetím a vlastním prožitkem.

Čestné uznání si odvezly **Veronika Šestáková** (ZŠ Komenského Mariánské Lázně, H. Ch. Andersen: Děvčátko se sirkami) a **Veronika Pokorná** (ZUŠ Karlovy Vary, Jan Vladislav: O parádivé Sally.

Cenu bez postupu získaly **Daniela Jelínková** (ZUŠ Karlovy Vary, Jan Vladislav: O dobré a špatné děvečce) a **Linda Bucharová** (ZUŠ Aš, Daniela Fischerová: Pohoršovny-Ježibejby).

Na celostátní přehlídku do Svitav postoupili Anna Ivanová a Jan Žibrický**. Anna Ivanová** (ZUŠ Karlovy Vary, Olga Hejná: **O průsvitné medúze a mořské panence**) zkušeně pracovala s temporytmem. Její vyprávění bylo poutavé a dokázala posluchače strhnout. Její přednes byl výrazný a zároveň velmi přirozený a čistý.

Jan Žibrický (ZUŠ Aš, **Dušan Taragel: O žravém Petříkovi**) dokázal výborně navázat kontakt s publikem a udržet posluchače v očekávání po celou dobu svého přednesu, měl vystavěné charaktery a velmi pěkně pracoval s pauzou, kterou si uměl vychutnat.

Přehlídka byla opět velmi dobře organizovaná. Na závěr po vyhlášení výsledků soutěže se uskutečnila pro všechny beseda s porotou. I v letošním roce se této besedy zúčastnila, až na několik jednotlivců, většina soutěžících. Hovořilo se v kruhu o každém, kdo přednášel a kdo byl přítomen. Nejvíce nás překvapila beseda s recitátory první a druhé kategorie. Po vyzvání besedujících, aby řekli své dojmy z vystoupení kamarádů, potěšila porotu reakce účastníků besedy. Připomínky dětí byly upřímné, bez snahy nějak ublížit. S takovým přístupem k hodnocení jsme se setkali u těchto nejmladších osmi až jedenáctiletých poprvé. Do besedy se zapojila většina účastníků. Pro příklad vypisujeme některé názory: „Víš, já jsem měla pocit, že se bojíš." „Divím se, proč jsi mluvila tak tiše, mohla jsi mluvit i rychleji. Chybělo Ti trochu víc života, být veselejší, protože text je přeci taky veselý." Porota pak jen tyto názory upřesňovala. Hovořilo se i k těm, kteří byli nejúspěšnější a postoupili: „Moc se mně to líbilo, bylo to takové veselé." „Říkal jsi to tak pěkně, hlavně ty osoby. A jsem ráda, že postupuješ." „Byl jsi takový přesvědčivý, ale já bych to říkala pomaleji, pro lepší výslovnost." Názory besedujících přesně ukazovaly na problémy a také chválily. Kéž by takových rozumných, tvořivých, kritických a vyjádřit se nebojácných dětí bylo co nejvíce. Recitace je cestou k rozvíjení těchto vlastností, ale je k tomu ještě potřeba dospělých, kteří s dětmi pracují a podobné vlastnosti rozvíjí.

Přehlídka se protáhla až do odpoledních hodin. Odcházeli jsme s pocitem, že tento 5. ročník se opět v Karlových Varech vydařil. Stále usměvavá organizátorka přehlídky Jiřina Rottová si oddychla. Se svými žáky nám připravili pěkné a tvořivé dva dny. Pátá přehlídka v Karlových Varech skončila.

PhDr. Eva Willigová, Jiří Oudes, redakčně upraveno

ÚSTECKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ

LOUNY, 22.–23. 4. 2017

Lektorský sbor přehlídky pracoval ve složení Ema Zámečníková, Renata Vordová a Jan Anderle.

První kategorie trpěla tradičními zlozvyky stále ještě dětské recitace. Technicky byli recitátoři vybaveni slušně, ale víc než text samotný je ještě v této kategorii většinou zajímá okamžitý účinek u publika. Je dobře, že se v téhle kategorii nepostupuje, zároveň je skvělé, že mohou slyšet recitovat ostatní a porovnávat svůj výkon s výkony ostatních. Z naznačeného proudu se vymykala interpretace úryvku z první kapitoly Čapkovy Dášeňky. Tady už se jednalo o autorský vklad. Zaujala bravurní práce s dlouhými větami, textem v závorce, překvapilo vědomí souvislostí jednotlivostí s celkem. Recitátorku **Marinu Sammarino** z Libochovic by bylo škoda v dalších letech neslyšet.

Druhá kategorie nabídla zajímavější texty, výběr bez výjimky odpovídal vyspělosti jednotlivých interpretů. Objevily se texty Pavla Šruta, Jana Skácela, ale třeba také Daniila Charmse. A právě interpretace jeho textu **Nevděčné kočky** překvapila vyspělostí a originalitou, jakkoliv asi není **Adam Krejčí** čtenářem Charmse, což mu přineslo postup na celostátní přehlídku. Adamův výběr textu je opravdu ojedinělý. Ve své interpretaci využil všeho, co text nabízí. Zbytečné bylo možná závěrečné gesto, ale pomohlo interpretaci k zamýšlené intonaci.

Další postupující na celostátní přehlídku dětských recitátorů ve Svitavách je **Aneta Chomová** (Pavel Šrut: **Sám doma**), které se navzdory zbytečně teatrálnímu závěru dobře dařilo. Její přednes byl spontánní, plný radosti z přednesu. Zmíněný teatrální závěr pomohl interpretaci k zamýšlené intonaci.

Třetí kategorie nebyla zrovna nabita vynikajícími recitátory, ale díky druhým textům bylo lze vybrat dva laureáty. **Jiří Buršík** si skvěle poradil jak s humoristickým textem (**Mikulášovy patálie**), tak s **montáží básní Mileny Lukešové**. V próze držel příběh, dobře pointoval. Jeho projev byl spontánní, nepředváděl se (i když v reakci

na smích z publika to už trochu hrozí. Z vypravování měl Jiří opravdu radost. Technicky je velmi dobře vybavený.

Také **Kristýna Weiglová** (Lenka Procházková: **Bundička**, Josef Kainar: **Blues o noční cukrárně**)prostřídala prózu a poezii – a v obou případech působila autenticky, vždy šlo o velmi osobní výpověď. Také ona postoupila na celostátní přehlídku. Jejími hlavními přednostmi byly autentičnost a nadhled. Udržela si uvěřitelný nadhled. Dobře pointovala, její interpretace byla osobitá.

V kategorii čtvrté se vesměs jednalo o zkušené recitátory - rozdíly byly spíše v poctivosti, s níž jednotliví účastníci přistoupili ke studiu textu. Nejlépe na nás působily výkony **Denisy Středové** (úryvek ze **Zlodějky knih** sice nebyl vybrán úplně nejlépe, **ale Punčocháče od Julie Válkové** byly skvostné) a **Petra Slámy** (dokázal se vypořádat jak s lingvistickou hříčkou **Filoložka** Ilji Hurníka, tak s **Noční jízdou** Christiana Morgensterna). Denisa dokázala v textu Julie Válkové sugestivně spoluvytvářet trápení zpěvačky. Při interpretaci humoristického textu projevila svůj talent, našla a použila adekvátní prostředky. Petro je schopen vytvořit silnou atmosféru. Jeho výpověď byla mimořádně naléhavá. Jeho výkon byl vyrovnaný a sugestivní v obou textech.

Přehlídka v Lounech měla tradičně výbornou atmosféru a byla skvěle organizována. Myslím, že systém, v němž mají všichni stále co dělat a nenudí se, je v Lounech ojedinělý.

Jan Anderle, redakčně upraveno

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

LOUNY, 21. 4. 2017

Do jediného dne zkondenzovali pořadatelé lounské přehlídky 14 přihlášených inscenací. První představení začalo v 8 hodin ráno a vyhlášení výsledků končilo v 19.30 hodin. O dostatečných časech na přípravu si mohli účinkující nechat jen zdát, stejně jako o pauze na oběd... A přesto jsem z Loun večer odjížděl s dobrým pocitem. Byla to přehlídka s třemi nadstandardními inscenacemi, třemi pozoruhodnými pokusy a několika solidními vystoupeními, které svědčily o kvalitní pedagogické práci.

Letošní lounská přehlídka měla tedy celkově dobrou úroveň, i když jí nepředcházela žádná okresní nebo oblastní kola. Z těch čtrnácti představení byla jen dvě, která byla pedagogicky i divadelně nepoučená: **Sedmero krkavců divadelního kroužku ZŠ a MŠ Litvínov**, který vede Gabriela Chmelíčková, a Kainarova **Zlatovláska**, kterou pod vedením Vlasty Machové secvičila skupina žáků **5.C ZŠ Anežky České z Ústí nad Labem**. V obou případech bylo problémem především to, že vedoucí naložily na bedra svých dětí úkol, kterému jejich svěřenci zatím nemohli dostát, protože nedisponují dostatečnými divadelními zkušenostmi a základními dovednostmi. A tak jim mnohdy nezbývalo nic jiného než rozpačitě přecházet po scéně a mechanicky odříkávat text. Na rozpačitém výsledku se podepsala i divadelní neobratnost vedoucích, která způsobovala chaos ve volbě prostředků včetně nahodilého kostýmování à la „co dům dal“ u Sedmera krkavců nebo zbytečných a podivných dekorací u Zlatovlásky, které dětem na jevišti spíše překážely, než aby jim pomáhaly. Bylo tedy dobře, že měly oba soubory a jejich vedoucí příležitost zhlédnout vystoupení ostatních skupin a inspirovat se jimi. Což je ostatně hlavní smysl přehlídek dětského divadla.

O autorskou inscenaci se pokusila jedna ze tří skupin z **Gymnázia Varnsdorf** (obě vede Martina Janáková), které přijely do Loun. Soubor **My jako my** si v inscenaci **Co svět dal a vzal** všímá světa reklam a nástrah, které na mladého člověka číhají (k působivým momentům patřil obraz chlapce „chyceného“ v síti). Navzdory sympatickému záměru byl však výsledek příliš schematický – chyběl mu konkrétní příběh s konkrétním hrdinou – a někdy byl zatížený zbytečnou doslovností. Druhý varnsdorfský soubor – **Hromy a blesky** – si pro montáž **Zá hád kype tr nikl** vybral, jak už naznačuje titul, nonsensové texty Petra Nikla. Je jen škoda že soubor nevyužil víc jejich hravosti. O poznání zdařilejší byla inscenace **Aprílová škola** třetího souboru Martiny Janákové. Jednoduché texty, zejména Jiřího Žáčka, rozehrávala skupina **Blik-cvak-příjem** do jednoduchých situací souvisejících se školou, v nichž děti působily většinou soustředěně a přirozeně.

Školní tematice se věnoval také soubor **Klubíčko ze ZUŠ Most**, který vede Lena Slámová. Přednesové pásmo **Ach jo, škola** měl přesvědčivější místa (tam, kde děti měly jasnou, konkrétní představu nebo kde se mohly opřít o situaci), ale i místa slabší, poznamenaná zbytečným deklamováním. Navíc by inscenace potřebovala promyslet z hlediska kompozice, aby bylo zřejmé, odkud a kam jde a proč jsou jednotlivé texty poskládány právě takto, a ne jinak. V podstatě recesisticky působila anekdota **Tři prasátka v pubertě** druhého souboru Leny Slámové **Puberťáci, s. r. o.**, který pracuje v **ZUŠ Litvínov**, jednoduchá parodie na známou pohádku, zahraná loutkami. Jen jsme marně čekali na to, kdy se v titulu signalizovaná puberta projeví ve vlastním příběhu o třech prasátkách a vlkovi.

Soubor **LDO ZUŠ Evy Randové z Ústí nad Labem** (ved**. Taťána Mádlová**) se pokusil o scénické čtení a vybral si k tomu známý komiksový román Arta Spiegelmana **Maus**. Záměr je to rozhodně úctyhodný a bylo vidět, že členové souboru jsou jím zaujati, ale jak vlastní téma (holocaust), tak jeho zpracování (ironická transformace lidských postav do zvířecích) a podoba (komiks), ale i zvolená dramaturgicko-režijní koncepce (více méně mechanické rozdělení do hlasů) kladou na interprety příliš velké nároky, kterým zatím nebyli schopni dostát. Nápad využít stínohru byl sice zajímavý, ale nedůsledně využitý.

Tři inscenace ocenil lektorský sbor lounské přehlídky čestným uznáním:

Soubor **Zbytky LDO ZUŠ F. L. Gassmanna z Mostu** pod vedením mladé vedoucí Barbory Gréeové, odchovankyně Pavla Skály, připravil autorskou montáž **My story**, koncipovanou jako drť situací a dialogů, hraných paradoxně jako monology: každá z dívek na jevišti je uzavřena ve své „kleci“ obalené igelitem a vede si svůj monolog. Obraz nekomunikace a roztříštěnosti je místy působivý, ale práce na inscenaci je ještě dost – tak, aby téma bylo přesvědčivěji sděleno.

Ondřej Šulc, který nedávno posílil pedagogický sbor **ostrovské ZUŠ**, přijel do Loun s jednou skupinou **souboru HOP-HOP**, s níž připravil inscenaci **Žalobníček**, v níž zdramatizoval několik příběhů Dušana Taragela z jeho knížky Pohádky pro zlobivé děti a jejich starostlivé rodiče. Pohádka o Lidce, která stále žalovala, respektive její základní námět, slouží jako rámec, do něhož jsou vsazeny další příběhy (o dloubání v nose, o drbání, o zapomínání atd.). Je potěšitelné, že prvoplánové, někde křečovitě vtipné a občas až ordinérní texty D. Taragela zpracoval soubor pod vedením O. Šulce většinou ve vtipných zkratkách, hravě a nápaditě.

Další pokus o scénické čtení s dětským souborem přivezla do Loun **Irena Konývková** rovněž z **ostrovské ZUŠ**. Knihu **Řeka s rozpuštěnými vlasy** napsal Jan Vojtko, jeden z členů souboru. Je to text místy nápaditý, místy poněkud mnohomluvný, občas sklouzne ke zbytečným lyrickým ornamentům – což jsou ovšem nástrahy, které se na jevišti projeví naplno. Z celého vystoupení proto nejpřesvědčivěji působí úvodní pasáž (rámcová situace o vyprávění), která je hravá a přehledná, a tak se v ní soubor cítí dobře a jeho členové v ní mohou projevit své divadelní dovednosti a schopnost oslovit malé diváky.

Nejambicióznější inscenací lounské přehlídky byla **Azher**, dramatizace dystopického románu Dárce Lois Lowryové, pod kterou je podepsána rovněž **Irena Konývková** a **soubor HOP-HOP LDO ZUŠ Ostrov**. Obraz zmanipulované společnosti je postupně budován divadelně působivými drobnými situacemi, využívá se tu stínohra, práce s maskou a loutkou a jsou tu i šikovně zvolené kostýmy, podporující šedivou uniformitu světa, do něhož vstupuje třináctiletá dívka Azher. Na inscenaci je sympatické, s jakým zaujetím soubor tento příběh interpretuje a aktualizuje, ale přináší to i problémy – někdy se uchyluje ke zbytečným doslovnostem a dostává se až na hranici agitky (zvonění klíčů atp.). Především by však inscenace potřebovala důslednější ukotvení tak, aby se divák mohl „zabydlet“ ve světě, v němž se příběh odehrává, a aby se mohl lépe ztotožnit s hlavní hrdinkou. V každém případě jde o velmi zajímavý počin. Proto lektorský sbor navrhl Azher **do širšího výběru na celostátní přehlídku do Svitav**.

Druhá inscenace navržená **do širšího výběru** je rovněž pozoruhodná – jak dramaturgicky, tak volbou divadelních prostředků. Lenku Pařízkovou a její soubor **Záludňáci z LDO ZUŠ v Litoměřicích** zaujaly prózy Arnošta Lustiga o osudech lidí za 2. světové války. Z jeho próz si vybrali román Zloděj kufrů, jehož děj se odehrává v terezínském ghettu a v němž je důležitý také motiv první lásky. Ve své inscenaci-montáži využívají střihů, vnitřních hlasů, zmnožování postav a také promyšlené mizanscény v aréně. V inscenaci **Jak daleko je daleko – Léto Ludvíčka Adlera** přesvědčil litoměřický soubor, že ví, proč si vybral právě tuto tematiku, čím ho oslovila, a na krajské přehlídce dokázal – také díky dobře zvolené dramaturgicko-režijní koncepci – uhrát i náročné situace.

Na **přímý postup na celostátní přehlídku** navrhl lektorský sbor lounské krajské přehlídky soubor **Na poslední chvíli LDO ZUŠ Ostrov** (ved. Lucie Veličková) s inscenací **Pac a pusu aneb Něco z Broučků.** Inscenace dalšího ostrovského souboru je výjimečná především svou dramaturgií: zvolit si s dětskou skupinou staršího školního věku 141 let staré Karafiátovy Broučky, kteří jsou dnes vnímáni jako nejklasičtější klasika, je víc než odvážný krok. Lucie Veličková a její soubor však přesvědčily, že Broučci jsou předloha nejen kvalitní, ale že může oslovit svou poetičností, jazykem a důrazem na etické hodnoty a mezilidské vztahy i dnešní děti. Ostrovská inscenace zaujala nesentimentálním a upřímným respektem ke Karafiátově předloze, k jeho vidění světa i k jeho jazyku. Ale současně také lehkým, a současně i pokorným nadhledem, s nímž soubor k této látce přistupuje. Členové souboru dokážou přesvědčivě zprostředkovat svůj vztah ke klasickému textu díky svému vybavení (je na nich vidět dlouhodobá, systematická velmi dobrá pedagogická práce jejich vedoucí) a díky nápaditým divadelním prostředkům: střídmá pohybová stylizace, volba jednoduchých rekvizit – lucerniček, přesné citace Karafiátova jazyka v promluvách jako stylizační prostředek a zručná práce s vypravěčským partem. V diskusi s vedoucí souboru padly dílčí poznámky k závěrečným pasážím inscenace (zejména ke scéně prvního Broučkova letu, v níž by bylo potřeba v textu jasněji formulovat příkaz, který Brouček poruší, a v níž se hry dětí svými replikami i divadelním zpracováním poněkud vylamují z celkové stylizace inscenace). Jde ale jen o dílčí problémy, které nic nemění na kvalitě tohoto počinu. Proto lektorský sbor doporučil tuto inscenaci k přímému postupu na celostátní přehlídku Dětská scéna 2017.

Lektorský sbor pracoval ve složení: Renata Vordová, Jakub Hulák a Jaroslav Provazník.

Jaroslav Provazník

LIBERECKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

LIBEREC, 22. 4. 2017

… přímá řeč… gesto, rekvizita… ilustrace…

… tak by se daly pojmenovat hlavní problematické okruhy letošní interpretační postupové přehlídky – krajského kola dětských recitátorů v Liberci, které se uskutečnilo 22. dubna 2017 v prostorách libereckého Experimentálního studia za účasti jednačtyřiceti recitátorů postoupivších z okresních kol v České Lípě, Jablonci nad Nisou, Liberci a Semilech, jejich dospělých průvodců (rodičů i pedagogů), diváků, pořadatelů krajského kola, lektorů (porotců)… a v neposlední řadě i moderátorů celé přehlídky.

První kategorie byla reprezentována deseti recitátory. Za živý přirozený a adresný přednes si cenu zasloužili dva libereční recitátoři – **Stella Fürstová** (Eva Košlerová: Nejlepší jsou kasuáři) a **Antonín Adam** (Karel Poláček: Bylo nás pět, úryvek) – i **Vojtěch Mifka** z Benešova u Semil (Jiří Žáček: Myš a kočka). Pochvalou poroty bylo oceněno i vystoupení **Matouše Koška** z Chotyně (René Goscinny: Malý Mikuláš, úryvek).

U dětí přednášejících v této kategorii se namnoze objevovaly intonační i výslovnostní prohřešky, mechanické rytmizování textu („kolovrátkování“) i gramatické traktování, jakož i ilustrace intonací a gestem.

V **druhé kategorii** vystoupilo jedenáct dětí, z nichž se výrazně vymykali **dva postupující** chlapci – **Matyáš Gabryš** a **Jozef Kováč** (oba z Liberce). Matyáš zaujal výrazným přednesem textu Miloše Macourka **Tučňák** a představil se jako recitátor vybavený vnější i vnitřní technikou, v přednesu přirozený, kultivovaný v projevu, adresný, kontaktní, sdělný a sdělující s vnitřní energií, zaujetím a potěšením z humorného textu a jeho interpretace. Jozefův přednes textu Karla Čapka **Havlovický vodník** byl citlivý a zaujatý, sdělný po obsahové i formální stránce. Recitátor měl potěšení z přednesu, byl kontaktní, adresný, osobitý. Příběh sděloval s vnitřním potěšením i zaujetím a se smyslem pro celek i detail, s vědomým směřováním k pointě. Představil se jako osobitý a kontaktní recitátor (vypravěč) se vztahem a vnitřně propojeným postojem, disponující kultivovaným přirozeným projevem včetně práce s přímou řečí.

Čestná uznání za svá vystoupení ve druhé kategorii obdržely dvě dívky: **Amelie Nováková** z Jablonce nad Nisou (Miloš Kratochvíl: Na koupališti) a **Barbora Šimůnková** z Turnova (Eliška Horelová: Čert), ačkoli obě recitátorky mají ještě rezervy interpretační i výslovnostní,

byl z jejich vystoupení patrný pokus o zaujaté a do značné míry osobité sdělení textu, čímž se odlišovaly od ostatních (kromě postupujících) recitátorů této kategorie. V té se objevovala neadresná sdělení bez vnitřního zaujetí, mechanické rytmizování, ilustrativní práce s rekvizitou i gestem (např. u přednesu textu J. Vodňanského Moje tužka ušatá), nepřirozená práce s přímou řečí – hlasová (měnění hlasu až do forse, odtrhávání přímých řečí od uvozovacích vět) – i dramaturgický „úlet" v podobě přednesu básně L. Ferlinghettiho „Svět je báječné místo".

I ve **třetí kategorii** se sešlo jedenáct dětí. Do celostátního kola **postoupil Haštal Ort** z Nového Boru, který pro letošní recitační přehlídku připravil přednes básně Františka Jaromíra Rubeše **Vrabec a kůň** a prózu Hany Doskočilové **Diogenes v sudu**. V obou textech se představil jako vyrovnaný, soustředěný, vybavený a kultivovaný recitátor s dobrou kulturou mluvy, celkového vystupování, komunikativní a sdělující i sdělný. A zejména při přednesu poesie zaujal recitátor svým přirozeným adresným i autentickým přednesem s jasnou výpovědí a názorem. Přednesu nechyběl nadhled, odstup i humor. Ocenění si zasloužila i dobrá práce s veršem, včetně sdělení textu po smyslu a s osobním stanoviskem. Recitátor disponuje kultivovaným projevem po všech stránkách, a to i přesto, že přednes básně byl v krajském kole zdařilejší. Dalším postupujícím z liberecké krajské přehlídky je **Timon Drahoňovský** z Turnova – Ludvík Aškenazy **Malá noční hudba** a Radek Pastrňák **Sněží**. Dramaturgický výběr odpovídá i dalšímu recitátorovu zájmu, jímž je hudba, která byla v přednesu prózy pro něj hlavním tématem, a zájmem o hudbu byl patrně i inspirován výběr původně písňové Pastrňákova textu. Silným kladem přednesu byla pokora a recitátorova potřeba sdělení a osobní výpovědi odehrávající se na místě samém. Cenu poroty a jmenování náhradníkem obdržela **Klára Gabryšová** z Liberce, která v přednesu textu **Pavouk a moucha** (O. D. West), zaujala vnitřní koncentrací a soustředěním promítnutým do sdělování představ i smyslu pro celek i detail. Slibná byla i práce s refrénovými částmi textu i jednání slovem. Ačkoli se recitátorce v krajském kole nepodařilo zcela udržet tah a počáteční energii až do závěrečné pointy, jednalo o přednes převyšující úroveň většiny vystoupení v dané kategorii, a to svou solidní úrovní a recitátorčiným vnitřním zaujetím. Při rozboru a hodnocení byla problematika nedotažené práce s refrénem v druhé části textu s recitátorkou pro diskutována a vzhledem k jejímu jasnému vědomí o celku je zde předpoklad, že recitátorka je schopna v tomto smyslu přednes dopracovat. Druhým přednášeným textem byla báseň Jana Skácela **Rosa coeli**, jejíž interpretaci zvládla recitátorka v míře odpovídající jejím recitátorským a životním zkušenostem. V přednesech obou textů prokázala Klára Gabryšová, že se jedná o recitátorku kultivovanou, s dobrou úrovní kultury mluvy i celkového vystupování.

Ve třetí kategorii ocenila porota ještě další tři vystoupení, a to pochvalou poroty pro **Lindu Bělohlávkovou** z Liberce za přednes, ač poněkud akademický, prózy Petry Dvořákové Zakletá maminka (úryvek z knihy Julie mezi slovy) a Macourkova textu Strýc Mumu, který byl v recitátorčině podání oproti prvnímu přednesu uvolněnější a tím i sdělnější v přítomném okamžiku. Pochvalu poroty obdržela též liberecká **Matylda Homolová**, a to zejména za v druhém kole přednášený text Ivana Wernische Chvrnkni na švůň. Třetí pochvala poroty patřila **Adrianě Žitníkové** z Lomnice nad Popelkou, která zaujala přednesem úryvku z prózy Aidy Brumovské Když stromy rostly do nebe, v němž byla přirozenější a sdělnější; v druhém kole přednášená Óda na lelky od Emanuela Frynty, byla bohužel doprovázena ilustrativně popisnými gesty.

Podle počtu oceněných vystoupení by se mohlo zdát, že měla tato kategorie vysokou úroveň. Pravda je však taková, že vedle oceněných jsme byli i svědky „školní recitace", nezaujatých přednesů bez osobního stanoviska, namísto jednání slovem „malování" hlasem, nesrozumitelné a nedbalé výslovnosti i projevu exaltovaného namísto přirozeného dětského přednesu.

Čtvrtá kategorie měla pouze devět recitátorů, a dlužno dodat hned v úvodu, že celková úroveň čtvrté kategorie byla nevalná. Objevovaly se povrchní mechanické přednesy, nedostatky v kultuře projevu v této kategorii již těžko odpustitelné, školní deklamování, monotónní recitování, v některých případech i povrchně exaltované přednášení bez vnitřního zaujetí, jakož i nevhodná dramaturgie (např. monolog Diktátor ze stejnojmenného filmu Ch. Chaplina). Na druhou stranu postupující recitátoři se výrazně od této úrovně odlišovali svou interpretační vyspělostí a úrovní, přirozeností projevu, kulturou mluvy a celkového vystupování, osobním stanoviskem, adresností a v neposlední řadě i pointováním sdělení.

Na celostátní přehlídku postoupila **Anna Červeňová** z Liberce, která v letošním krajském kole přednášela báseň Eve Enselerové **Tančím**. Při přednesu poesie recitátorka byla vnitřně koncentrovaná, soustředěná, propojená s obsahem, prokázala smysl pro situaci, rytmus, pausu a temporytmus i gradaci směřující k pointě, k osobní výpovědi. Schopnost osobní výpovědi prokázala Anna i v přednesu čtvrté kapitoly z knihy americké autorky Julie Buxbaumové **Řekni mi tři věci**. Dobře vybraný úryvek umožňuje recitátorce dobrou orientaci v textu, a tedy i jeho sdělení osobitě a adresně. V obou případech se Anna Červeňová představila jako kultivovaná recitátorka.

Postupující **Tomáš Pavlů** z Liberce přesvědčil vyrovnaným kultivovaným, přirozeným, adresným a autentickým přednesem s jasnou výpovědí a názorem v obou textech. Prvním byla próza Roberta Fulghuma **Když je nádobí umyté**. Poměrně často vyhledávaný a přednášený text byl v podání Tomáše Pavlů především osobní výpovědí. Interpret textu se představil jako živý, vnitřně zaujatý, osobitý a kontaktní recitátor (vypravěč) se vztahem a vnitřně propojeným postojem se smyslem pro detail i celek, pro formu i obsah. Vyznění výpovědi umocňoval recitátorův odstup a nadhled, jemný smysl pro humor a situaci, udržení celku (i vědomí detailů, na něž však „nepokládá") a směřování k pointě. V druhém kole na malé ploše básně Ernsta Jandla **Kos** prokázal recitátor schopnost pochopení i sdělení autorovy poetiky, zvnitřnění formy i obsahu. Recitátor byl vnitřně koncentrovaný, soustředěný, propojený s obsahem, prokázal smysl pro situaci, rytmus, pausu, temporytmus a gradaci směřující k pointě, k osobní výpovědi.

Čestné uznání v této kategorii obdržela **Amélie Belit Trguinho** z České Lípy za přednes básně *Paula* Éluarda Svoboda – ačkoli byl text místy nad recitátorčiny síly po stránce formální, technické i obsahové, byla z vystoupení patrná snaha o sdělení a upřímné osobní stanovisko. Druhým čestným uznáním byl oceněn vcelku solidní (ač dosti tichý) přednes textu Jaromíra Nohavici Myš na konci léta v podání **Josefa Jetleba** z Jablonce nad Nisou.

Krajská přehlídka probíhala za diváckého zájmu nejen samotných recitátorů a jejich dospělých průvodců, ale samozřejmě a především lektorského sboru, který pracoval ve složení Václava Křesadlová, Vlasta Hejnicová a Eliška Vobrubová.

Dopoledne patřilo od 9.30 recitátorům první a druhé kategorie, v odpoledním programu od 12.30 vystoupili recitátoři třetí a čtvrté kategorie. Dopolední i odpolední blok byl uzavřen krátkým programem pro děti, který se konal v době závěrečné porady poroty a v čase přípravy slavnostního vyhlášení výsledků. Byl veden studenty Karolínou Šírlovou a Jakubem Kubíčkem, kteří před jednotlivými bloky vedli hlasovou rozcvičku a po skončení recitačních částí pracovali jako lektoři dramatických a improvizačních her a v průběhu přehlídky jako její moderátoři. Nedílnou a samozřejmou součástí krajské přehlídky byl hodnotící seminář pro recitátory a jejich doprovody vedený členy lektorského sboru. Seminář probíhal v přátelské atmosféře a otevřené diskusi, v níž porota (lektorský sbor) s recitátory jejich vystoupení rozebrala, upozornila děti na rezervy a na to, co a jak lze zlepšit.

K dobré atmosféře přispěla sice drobná, ale účinná organizační vylepšení, a zejména pozorná organizační práce Kateřiny Sýbové z DDM Větrník Liberec při přípravě krajského kola i na akci samé a také příjemné a pro přednes vhodné prostředí Experimentálního studia. Kromě oceněných čestnými uznáními a postupy na celostátní Dětskou scénu 2017 byla všem dětem rozdána odměna v podobě účastnického listu a čokolády a všichni postupující recitátoři nadto obdrželi poukázky na nákup knihy dle vlastního výběru. A nechyběla ani náležitá fotodokumentace zajištěná též péčí DDM Větrník.

Eliška Vobrubová

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

JABLONEC NAD NISOU, 7.–8. 4. 2017

Ve vstřícné atmosféře, podpořené skvělou organizací, proběhlo 7. a 8. dubna krajské kolo přehlídky dětského divadla v Jablonci nad Nisou.

Program zahájila **AD/HáĎata** - ZUŠ Turnov (vedoucí Alena Tomášová a Romana Zemenová) s představením **Tatínku, ta se ti povedla** podle literární předlohy Zdeňka Svěráka. Tvůrci nás potěšili scénickou jednoduchostí; dětem se dařilo bez jakýchkoli rekvizit vytvářet iluzi jak prostředí, tak všeho, co na jevišti potřebovaly. Dění ožilo v okamžiku, kdy si děti začaly hrát s představou a mohly se ‚vyblbnout', případně se opřít o skupinovou souhru (např. při ztvárnění autobusu). Naopak přílišný respekt k textu a z něho vyplývající přemíra slov děti svazovala a představení zpomalovala.

Indiánská pohádka (autor předlohy Vlastimil Peška) souboru **Světeláček ZŠ a MŠ Světlá pod Ještědem** (vedoucí Irena Kozáková) parafrázuje ‚po indiánsku' známou klasickou pohádku O perníkové chaloupce. Zalila nás vlnou pozitivní energie a radosti, která vanula z jeviště od začátku do konce. Zvolené prostředky (rytmus, tanec, pohyb, vtipně použitá ‚indiánština') dodaly dětem v mladším školním věku jistotu. Představení mělo spád, humor a drželo pěkně pohromadě. Drobné připomínky (např. k výtvarné nejednotnosti a občasné samoúčelnosti) tvůrci akceptovali a je v jejich silách představení posunout v těchto směrech ještě dále. Pohádka byla **doporučena do širšího výběru na DS 2017.**

Z pohybu a hudby těžilo i následující představení **s**ouboru **ZŠ Aloisina Výšina**, **Bezejména 4. B Liberec** (vedoucí Jarmila Šírlová) **Holčička a pavouci**. Ocenili jsme ne zcela tradiční, však v dnešní době významnou volbu tématu pohledu na nás lidi zcela odjinud. Pavouci se nám sice nelíbí, ale my jim možná také ne! Jak to dopadne, když se dívka ocitne v pavoučím světě? Škoda, že tvůrcům pohádky o vzájemném chápaní, toleranci a empatii chyběl čas k dořešení přechodů mezi scénami a jiných drobných nedodělků.

Soubor **Kámoš Drámoš ze ZUŠ Turnov** (vedoucí Alena Tomášová, Romana Zemenová) si chtěl letos vyzkoušet práci s klasickým textem a sáhl po známé předloze Oscara Wilda **Strašidlo cantervillské**. Jednalo se o jedny z nejstarších a nejzkušenějších interpretů na přehlídce, což bylo na provedení znát. Obrovským plusem bylo využití živé hudby houslistky, která se projevila i jako skvělá herečka a dokázala minimálními prostředky sdělit svůj nadhled či postoj k tématu. Inscenace nepostrádala nadsázku a nabídla řadu vtipných nápadů (házení s hlavou ducha, tenis, zasažení lorda balónkem ...). Předloha nabízí více témat, není zcela jasné, které soubor akcentuje, a co na něm vlastně mladé lidi k textu přivedlo. Inscenace byla oceněna za použití živé hudby a práci se žánrem.

Dalším představením byla dramatizace textu Karla Havlíčka Borovského **Král Lávra**, do níž se pustil **Dramatický kroužek ZŠ 28.** října **Turnov** (vedoucí Klára Šimicová). Kvalita vystoupení byla spíše na základní úrovni; děti s nemnoha zkušenostmi zahltilo množství textu, přes který již nedokázaly dále tvořit. Nevhodné byly přímé zásahy vedoucí, která z hlediště děti opravovala.

Představení **Medvěd, který nebyl** podle předlohy F. Tashlina předvedl Dětský dramatický soubor divadla **Vydýcháno při ZUŠ Liberec** (vedoucí Michala a Filip Homolovi). Jednoduchý příběh s výborně zvoleným tématem zaujal výraznou pohybovou stylizací, kterou umocňovala filmová projekce promítaná na bílá trička protagonistů. Téma medvěda, který vydán všanc civilizaci, a hlavně tupému přesvědčení ostatních, začne pochybovat o tom, kým vlastně je, rezonovalo v několika mnohokrát opakovaných větách a diváka rozhodně zasáhlo. Bylo zřejmé, že mu mladí herci nejen rozumí, ale i vnímají souvislost s vlastním sebeurčením, které možná i v jejich případě musí někdy vzdorovat častokrát omílanému tvrzení okolí. Obdivovali jsme jak přesnou skupinovou souhru, tak i maximální zaujetí a přesnost většiny dětských herců. Představení bylo porotou jednomyslně vybráno **k přímému postupu na Dětskou scénu 2017.**

Druhý den přehlídky začal tanečním představením **Cesta tam a zpátky** souboru **Taneční a pohybové studio Magdaléna z. s. Rychnov** u Jablonce n. Nisou (vedoucí Ludmila Rellichová). Soubor se hlásí k inspiraci Carrollovou Alenkou, akcentuje však zejména téma její osamělosti a hledání přátel. Představení zapůsobilo úrovní taneční techniky, diváka unášelo do snové nálady. Absence dramatické situace otevřela starou otázku, co je to vlastně divadlo, kde jsou jeho hranice a styčné body s dalšími druhy umění.

Pohádku inspirovanou skotskou pověstí **Tulení kůže aneb Za noci svatojánské** přinesl **Dramatický kroužek DRKR ZŠ Liberecká Jablonec nad Nisou** (vedoucí Petra Čermáková). Nabídl krásný úvodní obraz mořského pobřeží na dalekém severu plný mystiky a tajemství. Dále se však příběh snesl povětšinou do roviny dialogů mezi aktéry. I těm ale chyběly některé zásadní vysvětlující momenty, které by navíc poskytly možnost dramatické situace. I v dějové lince pověsti tak zůstalo mnohé nedopovězeno; na některé otázky ani sami představitelé souboru neznali odpověď.

Další účastník přehlídky soubor **Těžká dohoda ze Železného Brodu** (vedoucí Milana Vilušínská) se rozhodl ponořit pod povrch slov a hloubat nad mnoha významy jediné věty. Tak vzniklo představení **Kazivák nic**. Nápad jistě pedagogicky velmi záslužný nakonec přinesl množství zajímavých i méně zajímavých situací, reálných i snových, které však zůstaly často nedotažené, nepřesně postavené a nedostatečně vypointované. Škoda!

Poté nás děti ze **ZŠ Aloisina Výšina, Bezejména 5. B** Liberec (vedoucí Taťjána Šilarová) zanesly do světa staré Prahy. Představení **Černý kohout** sestávající ze tří pověstí zaujalo nápady i svěžím humorem. Kdo by si nechtěl poslechnout vzájemné popichování soch z Karlova mostu či se podívat na tolik známý a přece vcelku originální Staroměstský orloj? Z dětských interpretů čišela chuť do hry, pro niž jim diváci rádi odpustili i určitou hereckou nevyrovnanost způsobenou menšími zkušenostmi. Představení bylo oceněno za humor a autentické ztvárnění situací.

Do světa fantazie se následně vypravili **Divadelníci z Vikýře z Jablonce nad Nisou** (vedoucí Alena Štěpánová.) Podruhé tento den jsme se setkali s tématem Alenky v říši divů, a i zde téma známé knihy znamenalo pro tvůrce odpich do vlastního fantazijního světa, kam se vypraví tři pubertální kamarádky, aby na vlastní kůži vyzkoušely moudro některých otravných dospěláckých dobrých rad. Třináctičlenná parta interpretek je skvěle sehraná a těží ze svých velmi dobrých pohybových dispozic. Je jí blízké vyjadřování se pohybem, symbolem či obrazem. Celá inscenace měla pár nedořešených míst (kupř. pojetí hlavní hrdinky osciluje mezi dospívající slečnou s typickými problémy náctiletých a malou holčičkou), i přesto působí velmi sympaticky, proto bylo **navrženo**

do širšího výběru na DS 2017.

Předposlední přehlídkové představení **Poslední vlak** souboru **Rendez–Vouz** z **Gymnázia Turnov** přineslo téma holokaustu. Tvůrci jej uchopili s velkým zaujetím. V emotivním příběhu se střídají velmi pěkné a vyzrálé divadelní momenty s určitou vypravěčskou i realizační naivitou. Jak by ovšem také ne, když jeho tvůrci jsou 14 a 15 letí lidé! Za jejich zády nestojí žádná dospělá a zkušená autorita, do světa divadla se vypravili vybaveni pouze vlastními nápady, chutí tvořit, zaujetím pro zvolené téma, ovšem též pokorou a poctivým odhodláním shromáždit vlastními silami co nejvíce dostupného materiálu. Zejména z tohoto pohledu je představení obdivuhodné a výjimečné! Osobní vklad a přístup k tématu byly také předmětem ocenění od sboru lektorů.

Letošní jabloneckou přehlídku uzavřel **Šumák** ze **ZUŠ Turnov** (vedoucí Alena Tomášová a Romana Zemenová) s představením **Strašidelné příběhy**. Opět se jednalo o propojení 3 různých krátkých příběhů, spojených tématem „duch". Toto spojení však příliš nefunguje – příběhy jsou každý z jiné doby a jiného ranku, jejich vypointování je též různě úspěšně. Diváka ale osloví lidový vypravěč se svým přirozeným prozaickým projevem. Za vypravěčství byl též souboru z Turnova oceněn.

Přes množství 13 přehlídkových vystoupení oba dny velice ufrčely a my děkujeme všem tvůrcům i organizátorům za jejich úsilí a mnoho příjemných zážitků.

Dana Svobodová

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

HRADEC KRÁLOVÉ, 24.–27. 4. 2017

Do času uzávěrky nultého čísla nebyl článek dodán.

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

DIVADELNÍ SETKÁNÍ HRADEC KRÁLOVÉ, 8.–9. 4. 2017

Přehlídka loutkářských a dětských divadelních souborů Královéhradeckého kraje s názvem Divadelní setkání, neboli DivSe, se konala o víkendu 8. a 9. dubna 2017 v Divadle Drak v Hradci Králové. Účastnilo se jí 14 inscenací, z nichž 10 se ucházelo o postup na Dětskou scénu. Porota se sešla ve složení Nina Malíková, Anna Hrnečková, Jakub Hulák, Tomáš Jarkovský a Jaromír Vosecký.

Začněme těmi, kteří začínají, tedy třemi soubory dětí z první či druhé třídy ZŠ. Ve všech třech případech bylo příjemné vidět, že děti na jevišti jednají poměrně svobodně, nepůsobí manipulovaně, nepitvoří se apod. Tato základní kvalita dětského divadla zdaleka není samozřejmostí a je třeba ji vždy znovu ocenit.

Pouze v případě **Červené Karkulky** (**ZUŠ Třebechovice pod Orebem**, ved. Jiřina Krtičková) se však podařilo najít vhodný inscenační klíč, který motivoval jevištní akci, rytmizoval jednání a sjednocoval jednotlivé prvky inscenace. Hrací trubky bobotubes dvou barev - tedy dvou tónů, které měly všechny děti v ruce, sloužily jako hudební doprovod, rekvizita, dekorace. Vytvářely atmosféru, umožňovaly rychlé proměny scény, vnášely do situací humor.

Loutky tří hlavních postav - vlka, Karkulky a babičky byly zcela v souladu s koncepcí představovány tubusy různých šířek, které chvílemi sloužily jako buben a účastnily se tak hudebního doprovodu a rytmizace situací. Hra s nimi byly možná chvílemi nedůsledná, nebylo cela jasné, kdy se hraje s loutkou a kdy se herec proměňuje v postavu sám a proč. Zásadní scéna pohádky - sežrání Karkulky a babičky vlkem - však díky nim byla vyřešena vtipnou zkratkou: užší tubusy zkrátka elegantně zapluly do širších.

Inscenace **O neposlušných kůzlátkách** (**Divadlo Jesličky Josefa Tejkla**, ved. Jiřina Krtičková) podobné inscenační ukotvení dětem nenabízela. Ústředím nápadem byl veliký látkový vlk, naplněný těly chlapců - dva vykukující vlkovi z očí za loutku mluvili, jeden potom „vedl" jazyk. Velikost vlkova břicha mu umožnila vtipně a doopravdy pohltit všechna přítomná kůzlátka, zároveň ho ale činila velmi statickým. Kromě (překvapivě) dobrovolného mizení kůzlátek ve vlkově břiše a následného vyskakování kotoulem, neměli herci a herečky příliš mnoho úkolů, které by nějak odůvodnily jejich jevištní existenci. V paravánem, stolkem a židlemi konkretizovaném prostředí domečku navíc nedůsledné a lehce zmatečné jednání ještě více vynikalo.

Nejen v případě Karkulky, ale také u Neposlušných kůzlátek byla pod spoluautorstvím veršované dramatizace pohádky podepsaná Vladimíra Francková. Zejména ve druhém se zdálo, že dramatizace inscenaci příliš nepomáhá. Místy sklouzávala k samoúčelné vtipnosti a umenšovala dramatický potenciál pohádky.

Soubor ze Sobotky v dramatizaci knihy Daisy Mrázkové **Haló Jácíčku** (**Studio Šrámkova domu Sobotka**, ved. Lada Blažejová) vsadil na dětskou hru bez dekorací a rekvizit, výtvarným prvkem byla pouze volba různě barevných triček. Ani v tomto případě neměly děti příliš mnoho příležitostí k jednání a jejich přítomnost na jevišti byla místy rozpačitá. V tomto ohledu ani výběr (byť kvalitní) předlohy, která je do značné míry založena na nedramatických rozhovorech.

Jakákoli možnost jednání či konfliktu byla navíc většinou narušena zařazením písničky, která děti zaměstnala natolik, že se jakýkoli náznak výrazu či cíle jednání vytratily. Nutno však říci, že některé děti zvládaly nelehkou situaci poměrně dobře, jejich projev byl přirozený a v dlouhých statických dialozích si byly zjevně vědomy smyslu svého textu.

Pestrý program dále nabídl dva příklady autorské práce dětí starších, většinou z vyšších ročníků 2. stupně ZŠ. Byly dobrým příkladem kladů ale i záporů, které tento způsob práce přináší. V obou případech stálo na počátku zajímavé téma a intenzivní potřeba sdělovat prostřednictvím divadla vlastní úvahy o světě, odvaha vymýšlet vlastní příběhy, vytvářet vlastní postavy a zápletky. To je tendence jednoznačně sympatická. Energie autorů - herců se neztrácí, ale stává se podstatnou kvalitou inscenací. Ani jednomu ze souborů se však bohužel nepodařilo dojít k dostatečně pevnému a přesvědčivému divadelnímu tvaru.

V první z inscenací s názvem **Já to prostě nechápu, aneb Eva může a já ne** (**DS Skoč, Česká skalice**, ved. Lucie Prouzová) chtěli inscenátoři podat zprávu o vztahu dětského a dospělého světa a jejich vzájemném nepochopení. Přinesli na jeviště běžné životní situace, které kombinovali s motivem tajemné místnosti, kde se děti mění na dospělé a obráceně. Zkratkovitě prezentovaný děj byl však dosti zmatený, zejména pokus o vytvoření fantasy světa se potýkal s absencí logiky a srozumitelnosti. Prudké střihy, které dominovaly inscenačním prostředkům, navíc zamezily vytvoření jakýchkoli vztahů, charakterů či dramatických situací.

Ve druhém případě - inscenaci **Víc, než si myslíš** (**DS Poškoláci, DDM Týniště nad Orlicí**, ved. Jana Bahníková) - vyprávěl každý z účinkujících osud jedné fiktivní postavy z vybraného historického období. Provázání příběhů pomocí nevědomého ovlivňování po sobě následujících generací je rozhodně nápadem nosným. Problémem v tomto případě byla spíše jakási obecnost prostupující více složek inscenace. Jednotlivé monology se v rámci časové únosnosti omezily na základní informace. Ulpívaly tak na povrchu a využívaly četných klišé běžně s konkrétním obdobím spojovaných. Tato klišé se odrážela i ve volbě kostýmů a rekvizit, které byly jakousi přibližnou samoúčelnou ilustrací. Stejnou „přibližnost“ vykazovala i herecká práce, herci střídali nepřirozeně vypjaté emoce s jakousi monotónní závažností. Tyto mezery divadelní však rozhodně neubraly hodnotu celému tvůrčímu procesu. Jako výstup literárního či dějepisného projektu by například bylo možné práci souboru ocenit.

Do zcela opačné situace se dostal jičínský soubor s inscenací **Jak děláme divadlo** (**DK ZŠ Železnická, Jičín**, ved. Richard Konír a Pavel Horák). Tento výborně vybavený soubor, který má za sebou četné úspěchy a účast na dětské scéně, se tentokrát v rámci hledání nových možnosti rozhodl zinscenovat knihu Karla Čapka Jak se dělá divadlo. Ačkoli herci vytvářeli poměrně vtipně pointované situace, nepovedlo se jim to nejzásadnější – ukázat téma inscenace jako své vlastní. Jejich z mnoha ohledů precizní práce postrádala jakýsi základní důvod, proč nám tuto hru hrají, se kterou z postav sympatizují, zda se prezentované příběhy pojí s jejich životní zkušeností, nebo je zde jiný důvod, který činí látku jim blízkou. Nejasné motivace se podepisovaly zejména na hereckém výkonu hlavního představitele, který, ač disponován, byl zrazen právě nejasností svého úkolu.

Zajímavým dramaturgickým impulzem přehlídky byla **Legenda o čtvrtém králi** (**Heš! ZUŠ Nový Bydžov**, ved. Vladimír Beňo), dramatizace povídky Henryho van Dyka. Vypráví o čtvrtém králi, který měj jít do Betléma se známou královskou trojicí, ale cestou nedokázal odmítnout pomoc bližním a do svého cíle nikdy nedošel. Kristus ho však za jeho činy odměnil. Představení mělo jakési - do značné míry neplánované - kouzlo lidových náboženských her. S velkým podílem vyprávění, ručně vyrobenými kostýmními znaky a rekvizitami, ale také jakousi jevištní nejistotou účinkujících. Půvabná byla například nápověda ve stínohře, kdy hercům vůbec nedocházelo, že jejich pohybující se ústa prosvícené plátno neschová. Problémem inscenace byla do značné míry otázka stylu. Lidově působící vyprávění přerušované až popovými muzikálovými melodiemi odkazující spíše k současné podbízivé produkci evangelizačních kapel, nesourodé kostýmní prvky, jimž dominovaly prudce zelené syntetické šály na krku dívek - vypravěček, kombinace loutek precizních a spíše amatérsky náznakových, ale také velmi nejasný - někdy ironický, jindy přepjatý vztah vypravěčů ke čtvrtému králi, k legendě a tedy i k poselství celé inscenace.

Jediná loutková inscenace, která se ucházela o postup na dětskou scénu, byl **Otesánek** (**ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř**, ved. Jarka Holasová) na motivy pohádky K. J. Erbena. Představení bylo otevřeno jako čisté divadlo s maňásky, jeho ústředním loutkářským zájmem ovšem pochopitelně bylo vyhrát si s postupným růstem nenasytného dřevěného dítěte. Růst prováděný nejdříve využíváním větších a větších pařízků doplnily potom větve a hnědá plachta spojující jednotlivé dřevěné prvky loutky. Postupně Otesánek zastínil - tedy vlastně sežral – celou hrací plochu – paravan. Jeho růst byl ovšem také chytře podpořen postupným zmenšováním vystupujících loutek, účinku situací pomohla výrazná práce se zvuky a hudbou. Přes vtipné detaily a zjevnou péči, kterou soubor objevování Otesánkových možností věnoval, se bohužel nepodařilo vytvořit srozumitelnou iluzi obludného tvora, nebyl jasný princip, či logika jeho „fungování“, a tak jeho opakované požírání ve výsledku postrádalo kouzlo i vtip.

Přes to, že přehlídka měla poměrně dobrou úroveň a všechny inscenace dostály požadavků, které máme na divadlo hrané dětmi, neobjevila se žádná inscenace, která by natolik vynikala nad ostatní, aby bylo možné poslat ji na Dětskou scénu přímo. Porota však **doporučila do širšího výběru dvě inscenace**, ze kterých by po drobných úpravách mohla být vyloženě sympatická dílka. Ani jedna z nich však bohužel neprošla hustým sítem programové rady, na Dětské scéně tedy k vidění nebudou.

Inscenace **ZIP Agentura** (**ZUŠ Chlumec nad Cidlinou**, ved. Ivana Hlubučková) využila stručnou pohádkovou anekdotu Hany Doskočilové a orámovala ji intenzivní reklamní kampaní seznamovací agentury ZIP. Vytvořila tak parodii na přesvědčovací metody málo důvěryhodných služeb a produktů, které máme všude kolem sebe. Agentura vypráví příběh o vdavekchtivé princezně, aby na něm demonstrovala své skvělé služby. Divák však má pochopit (a také pochopí), že žádná ze služeb agentury nepřinesla princezně ani ženicha ani nic jiného.

Soubor pěti dívek za pomoci čtyř loutek a pěti kufrů vyprávěl příběh s velkým vtipem a zaujetím. Promyšlená práce s tématem a velký autorský i inscenační vklad skupiny byly nepochybné. Inscenace však vykazovala velkou řadu nepřesností dramaturgických, ale také režijních a loutkářských. Některé situace nebyly dobře

vypointované, jiné byly rozmělněny nejasnými ozdobami.

Matoucí byl také způsob vyprávění pohádky. Nebylo zcela jasné, v jaké fázi příběhu se skupina v rolích zaměstnanců agentury nachází, kdy pouze vypráví, co se již přihodilo a od jaké chvíle příběh prožívá a jestli vůbec. Ačkoli uvedli diváky do přímého přenosu losování šťastného výherce, kterému bude pomoženo (přičemž vtipně odhalily, že je v kufru jen jediný dopis), další děj působil spíše jako vyprávění dějů minulých...

V případě inscenace **Nenapravitelný Tom** (**Studio Šrámkova domu Sobotka**, ved. Lada Blažejová) byla porota mimo jiné potěšena velkým pokrokem v práci samotného souboru, jehož představení vídala i v minulých letech. Situace z knihy Dobrodružství Toma Saywera – natírání plotu, koupání a útěk na ostrov s domnělým utopením – byly poměrně šikovně propojené, vtipně rámované situací s napálením tety Polly. Snad jen k závěru se děj trochu komplikoval, koncepce vykazovala trhliny, postavy musely najednou příliš vysvětlovat v dialogu a jejich překotné rozklíčování a řešení situace působilo uměle.

Především je však třeba ocenit výkony všech šesti chlapců v rolích Toma a jeho kumpánů. Někteří citlivě a šikovně stylizovali, jiní „pouze" přirozeně jednali v situacích. Všichni zjevně rozuměli vtipu předlohy, na jevišti jim bylo dobře, nepůsobili nervózně, ani nebyli nepřirozeně manipulovaní režií.

Scéna byla řešena dvěma dřevěnými lavicemi, jejichž funkce se proměňovala. Je škoda, že jim soubor neuvěřil dostatečně a ve scéně natírání plotu neodolal využití plátěné kulisy s namalovanými plaňkami plotu. Plot tvořený pouze lavicemi by stylu inscenace zjevně posloužil lépe.

Namísto závěru si dovolíme jedno poděkování. Hlavní organizátorka královéhradecké přehlídky Naďa Gregarová předává po mnoha letech svůj post a s ním i péči o přehlídku svým kolegům. Držíme jim palce a doufáme, že si přehlídka i nadále udrží svou příjemnou atmosféru a dobrou úroveň. Nadě za každoroční úmornou práci moc děkujeme a přejeme jí hodně štěstí.

Anna Hrnečková

PARDUBICKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ

PARDUBICE, 20.–21. 4. A 24.–25. 4. 2017

Tak jako v minulých letech jsem slíbila, že napíši o letošní krajské přehlídce dětské recitace v Pardubicích, činím tak i tento rok. Pro inspiraci si pročítám loňské nulté číslo Deníku Dětské scény, ve kterém jsou uvedeny zprávy z krajských přehlídek. Přemýšlím, kdo asi tyto informace čte, co čtenáře nejvíce zajímá, jak popsat pardubickou přehlídku co nejsmysluplněji. Často mám možnost se účastnit jako lektorka nejrůznějších setkání týkajících se dětské recitace, je mi tedy umožněno zamýšlet se nejen nad smyslem dětské recitace jako takové, ale i srovnávat a posoudit, jak je s ní v Česku různě nakládáno. Z tohoto, víceméně osobního, pohledu se pokusím podat zprávu o přehlídce pardubické a zejména se pokusím uvést, v čem se odlišuje od jiných.

Každá kategorie má svůj den

Nejčastěji se setkávám s variantou, kdy se spojí v jeden den dvě kategorie, obvykle nižší a vyšší, čili kratší (děti recitují jen jeden text) a delší (dva texty). Dle mých zkušeností nelze mnoho proti této variantě namítat. Do jednoho dne se vždy vešla nejen samotná přehlídka, ale i její součást směřující k uvolnění recitátorů, rozmluvení, naladění apod. a zejména rozbory recitačních výkonů s lektory. Ovšem v odpoledních hodinách se někdy (podle počtu recitátorů a délky vystoupení) dostavila jistá únava, nervozita a spěch. Zcela nevyhovující, dle mého názoru, je model, kdy se všechny kategorie „nacpou" do jednoho dne. S touto variantou mohu souhlasit pouze v případě, kdy má každá kategorie své lektory a organizační dohled a samozřejmě i prostor, takže vše probíhá souběžně. Ale pokud tomu tak není, jedná se vždy o závod s časem, což se vždy výrazně podepíše na celkové úrovni.

V Pardubicích mají děti dostatek času, klidu i pohody, aby si svůj zážitek z recitování a setkání s jinými zájemci o přednes patřičně užily. Všechno mělo svůj čas – začínalo se v 9 hodin prezencí, pokračovalo v 9.30 uvolňovací částí a od 10.00 hodin samotnou přehlídkou. Po obědě následovala různá zpestření, o kterých píši níže. U nižších kategorií jsme se rozcházeli mezi druhou a třetí hodinou, se staršími dětmi jsme se loučili o hodinu déle.

Navýšení počtu vystupujících recitátorů

V propozicích se uvádí, že z okresních (oblastních, obvodových) kol postupují vždy dva recitátoři z každé kategorie. Po dohodě s pořadateli krajských kol se však počet může navýšit (např. při vyšší odborné úrovni nebo vyrovnanosti výkonů). S touto možností velice souhlasím – v přehlídkách nejde pouze o vyhledání „špiček", ale především o setkání, inspiraci a rozšíření spektra znalostí. Čili čím více dětí dostane možnost se účastnit krajských kol, kde se předpokládá přinejmenším větší odborná úroveň, tím lépe. Většinou, a to i v Pardubicích, se opravdu počty postupujících do kraje neomezují. Setkala jsem se však i s krajským pořadatelem, kde se jejich počet musí striktně dodržet, s touto možností samozřejmě souvisí i množství času vyhrazeného pro krajskou přehlídku (pokud se jedná o postup do celostátního kola, je situace jiná, tam se počet zřejmě dodržet musí, aby se přehlídka vešla do času i rozpočtu).

V Pardubicích v první kategorii vystoupilo 24 recitátorů, ve druhé pak 25, ve třetí a ve čtvrté kategorii recitovalo po 17 přednašečích.

Obohacení programu přehlídky

Rozložení programu do čtyř dnů umožní nabídnout účastníkům i něco více než jen sled recitačních výkonů. Uvolňovací část (v Pardubicích se členkou poroty), dílny s dětmi, rozborové semináře jsou snad už samozřejmostí každé (?) recitační přehlídky, v Pardubicích však mají několik rarit. Vystoupení „předskokanů", nepostoupivších z okresních kol, zajistí, že vlastně nikdo ze soutěžících nevystupuje první a umožní účast dalším recitátorům.

Hudební vstup studentů konzervatoře nebo ze ZUŠ odlehčí atmosféru a zajistí odpočinek od přemíry přednesu. Co je však zcela mimořádné, je recitační vystoupení členů odborné poroty. Tento požadavek organizátorů lze odmítnout, ale musím uznat, že je velmi provokující, takže většina lektorů, včetně mé osoby, skutečně vystoupila. Hodnocení ponechám na publiku, můj pocit se vyznačoval prolnutím a ztotožněním se s přítomnými recitátory a jejich pedagogy.

Prostor

Přiznávám, že kdybych měla vybírat prostor pro recitační přehlídku dětí, tak bych malým sálem v Domě hudby, s přemírou oken, se sloupem uprostřed a s rušivě slyšitelnými zvuky opovrhla. Avšak zkušenost z přehlídky mi dokázala, že vše závisí na tom, jakou si lidé vytvoří atmosféru. A malý prostor přinese jakýsi pocit sounáležitosti mezi přítomnými.

Potlačení soutěživosti, tvůrčí atmosféra, rozborové semináře

Při pročítání zpráv z loňska jsem s uspokojením konstatovala, že i když výběr těch nejlepších předpokládá jistou rivalitu, většina pořadatelů se snaží o maximální potlačení soutěživosti a z ní pramenící nadbytečné trémy a nepříjemného zážitku z prohrané bitvy. V Pardubicích, pokud mohu soudit ze svého postavení, se to skutečně daří, zřejmě kvůli všemu, o čem píši výše. Nejvíce se tvůrčí atmosféra projevila při debatách s lektory (každý lektor zvlášť), kdy děti i dospělí naslouchali společně, kdy se nezajímali jen o svoje výkony a svěřence, ale snažili se vstřebat další poznatky a názory k oboru dětské recitace.

Celkově dobrá úroveň přednesů

Pokud nyní přejíždím očima seznam autorů a názvů recitovaných textů, konstatuji, že se na pardubické přehlídce objevovalo velmi málo nového. Nemám ještě ujasněno, čím to je, že se v přehlídkách přednášejí pořád stejné tituly (např. Hledám tátu, Jiří Žáček), dokonce stejné úryvky z větších celků. Snad za to můžou zásoby okopírovaných textů, čítanky, málo času při hledání nových předloh, pohodlnost ..., nevím. Přes tuto výtku však můj celkový pocit byl dobrý. Většina dětí, napříč kategoriemi, se s texty ztotožnila, říkala je přirozeně, po smyslu, s touhou, ať už naplněnou či nikoliv, po sdělování a sdělení. Oproti předcházejícím rokům a zkušenostem z jiných přehlídek jsme se nesetkali s povrchním předváděním se, přehráváním a pitvořením. Častým problémem byla spíše neschopnost vystavět svůj výkon, vést diváka k předání tématu, myšlenky a názoru v textu nalezeném. Také se objevovaly nešvary typu kouskování vět, pokládání se do každé čárky, zvýrazňování nepodstatného a potlačení důležitého.

Složení lektorského sboru

Složení odborné poroty v Pardubicích je, dle mého názoru, též poněkud ojedinělé. Krom mé maličkosti (dlouholeté pedagožky, snad se již poněkud orientující v oblasti dětského přednesu) a Jany Trojanové, mladé herečky a moderátorky rozhlasové stanice Vltava, která vzešla z chrudimského LDO, hodnotili výkony dětí profesionální herci z pardubického divadla. Přiznávám, někdy se jejich nezkušenost a neznalost specifik dětského přednesu samozřejmě projevila, ale protože se jednalo o osobnosti skromné a pokorné, snažící se naslouchat, s citem pro dětskou duši, bylo setkání s nimi pro mne, a myslím, že i pro ostatní zúčastněné, zajímavé a objevné. Letošní lektorský sbor pracoval ve složení Mgr. Emílie Zámečníková, Jana Bucharová Trojanová, Milan Němec, Josef Pejchal, Petr Kouba.

První kategorie

Čestné uznání získali **Natálie Tučková** (ZŠ Závodu míru Pardubic -Zdeněk Svěrák: Klouzačka), **Viktorie Hylská** (ZŠ A. Jiráska Lanškroun - Hroší maminka je tatínek: Jiří Kahoun), **Nina Marková** (ZŠ Palackého Moravská Třebová - Vl. Vančura: Kubula a Kuba Kubikula), **René Drahoš** (ZŠ Palackého Moravská Třebová – Jindřich Balík Proč mají zajíci dlouhé uši), **Tomáš Winkler** (ZŠ Javornického Vysoké Mýto – René Gosciny: Malý Mikuláš, **Amálie Litterová** (ZUŠ Lonkova Pardubice –Daniel Hevier: O) a **Jana Kučerová** (ZŠ Mistra Choceňského Choceň - Fr. Halas: Jak přišla hrdlička k pásku).

Diplomem byli oceněni **Oto Sládek** (ZUŠ Chrudim –René Gosciny:Tatínkovy narozeniny) a **Nela Motlová** (ZŠ Zámecká Litomyšl –Ilona Borská:Sestra Bára).

Druhá kategorie

Čestné uznání si domů přinesli **Vítek Weinlich** (Dramatická školička Svitavy – Gianni Rodari: Popletená pohádka), **Valerie Krpčiarová** (ZŠ Zámecká Litomyšl – Fr. Nepil: O sedmi dnech), **Martin Fulín** (ZŠ Ronov nad Doubravou - Michal Čundrle: Jak byla vosa Marcelka ráda), **Yevhenie Javtušenko** (ZUŠ Lonkova Pardubice - Jiří Suchý: Píseň o myši a jedu).

Diplom získali **Vítězslav Burkoň** (ZUŠ Chrudim - Karel Poláček: Bylo nás pět), **Dorota Morávková** (ZUŠ Lonkova Pardubice – K. Čapek: Pohádka o psím ocásku) a **Apolena Litterová** (ZUŠ Lonkova Pardubice – J.Skácel: Uspávanka s plavčíkem a velrybou).

Na celostátní přehlídku postoupili **Mikuláš Ingr** (Dramatická školička Svitavy - Em. Frynta**: Písničky bez muziky, pásmo**) a **Anežka Plháková** (ZŠ A. Jiráska Vysoké Mýto - Markéta Vydrová: **Můj skřítek Šalvěj**).

Mikuláš Ingr s radostí, nadhledem a velmi osobitě zarecitoval čtyři kratší texty E. Frynty. Všechny vystavěl, vypointoval - předal představu a svůj pohled. Dělící zvukový prvek - zvonkohra - doplnil funkčně gradující pásmo veršů.

Anežka Plháková v silné konkurenci druhé kategorie zapůsobila zejména autenticitou, tj. sžila se s textem. Přirozeně, až na občasné kouskování vět, sdělila citlivě minimalistickými prostředky svoje osobní téma; v úryvku z knížky, která se na přehlídkách příliš neobjevuje.

Třetí kategorie

Čestné uznání získal za přednes básně D. Heviera Parašutista **Jan Raška** (ZŠ Závodu míru Pardubice) a za přednes textu J. Suchého Červ si stejné ocenění odnesla **Nikol Němcová** (ZUŠ Lonkova Pardubice).

Diplomem byli oceněni **Petr Zelinka** (ZUŠ Chrudim - Jiří Holub: Jak jsme vybírali puget pro Mstivou Soňu, Em. Frynta: Ježek) a **David Drahoš** (ZUŠ Dolní Újezd - Jiří Dědeček: V masně, Martina Drijverová: Sísa Kyselá).

K přímému postupu na celostátní přehlídku dětské recitace byli navrženi tři recitátoři – Ráchel Kellerová, Eliška Mauerová a jako náhradník Nikola Šmahel.

Ráchel Kellerová (Dramatická školička Svitavy - Roald Dahl: Úvodní slovo o čarodějnicích, Milena Lukešová: **Bačkůrky z mechu**) je výborná vypravěčka, skvělá práce s tempem, s výstavbou. Disponuje čistou mluvou, neuvěřitelnou schopností zaujmout, přesto, že používá minimalistické mluvní prostředky. Sdělení vychází z vnitřní osobnosti, je sžita s textem, je schopná použít

humor a nadsázku, nejsou jí cizí.

Eliška Mauerová (ZŠ Jevíčko - Květa Legátová: **Víla Vřesový květ**, Jiří Žáček: **O blbounech**) zaujala schopností kontaktu s publikem, dobrou mluvou. Její projev byl uvěřitelný a přirozený. Dobře frázovala a členila.

Nikola Šmahel **(ZUŠ Chrudim - Stanislava Reschová: Jemně tajemně - Noční můra, Květa Legátová: Drak)** oslovil všechny přítomné svou autentičností, uvěřitelností a ztotožněním se s oběma texty, stejně tak výborným kontaktem s publikem, nadhledem - dokonce i v případě „klučičího" tématu (Drak + Princezna), nebo v interpretaci poněkud prvoplánového textu o snu a mimoděk rozbité lampě. Je výraznou osobností, zářil, vysílal svoji sugestivní energii.

Čtvrtá kategorie

Za interpretaci textu I. Wernische A jiný Bedřich získala čestné uznání Karolína Syrová (Dramatická školička Svitavy). Za interpretaci textu K. Čapka O lidech byla čestným uznáním oceněna Natálie Finsterlová (ZŠ Jevíčko). Třetí čestné uznání za interpretaci textu, tentokrát za text J. dědečka Jak se Trpasl naučil říkat R, si odvezl Martin Pittner (Dramatická školička Svitavy). Za osobitý projev při přednesu svých textů (Rudolf Křesťan: Hanba, Julius Tuwim: Brýle) dostal čtvrté čestné uznání Daniel Čipera (ZŠ A. Jiráska Lanškroun).

Diplom obdržela **Anna Buřvalová** (ZUŠ Chrudim - Chrissie Keighery: Šepot, Michal Bystrov: Být svůj)

Na celostátní recitační přehlídku postoupila **Mariana Matějíčková** (ZUŠ P. Ebena Žamberk - Lilly Eisenschimlová: **Kostka cukru**, K.Čapek: **Jak vzniká divadelní hra a průvodce po zákulisí**). Tato zkušená a kultivovaná interpretka ovládající škálu prostředků se letos představila (kromě textu K.Čapka) neobvyklým prozaicky - poetickým textem. Svým osobitým stylem ho obohatila o mnohá témata, která sdělila přímo, nebo je úspěšně v divácích provokovala.

Úspěšnou přehlídku dělají nadšenci

A v Pardubicích za vším stojí paní Hana Cihlová, Krajská knihovna Pardubice. Její přístup je citlivý, plný lásky a porozumění. Letos jsme se s ní loučili, neboť, jak řekla, čas se naplnil, důchod zavelel. Uvidíme, jak bude přehlídka v Pardubicích probíhat za rok...

Ema Zámečníková

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

SVITAVSKÝ DÝCHÁNEK, SVITAVY, 21. 4. 2017

Jako vždy bylo o účastníky svitavské přehlídky výborně postaráno. Organizace, díky Lucii Crhové a Petru Mohrovi, klapala. Příjemnou a vstřícnou atmosféru podporoval osobitý a vtipný způsob, kterým děti z Dramatické školičky Svitavy uváděly jednotlivá představení. Hrajícím souborům byly i tentokrát nabídnuty dílny, v nichž děti pracovaly pod odborným vedením Berit Hönigové a Anny Votrubové, zatímco jejich vedoucí hovořili s lektory (Josef Brůček, Zuzana Jirsová, Jan Karaffa a Tereza Vašíčková). Oproti minulým ročníkům se do Svitav přihlásilo méně souborů – šest dětských a dva loutkářské, jejichž členové věkově spadají do vyšší kategorie. Všech osm přestavení se odehrálo v příjemném prostoru divadla Trám.

Soubor Kašpárci z České Třebové se inspiroval Šrutovu knihu Lichožrouti. Vedoucí Zuzana Hermannová rozsáhlou literární předlohu s ohledem na věk a zkušenosti hráčů zjednodušila, vhodně omezila počet postav a epizod. Přesto se zatím docela nepodařilo inscenaci **Licháči** skloubit v jednotný celek, děj se štěpí na dva vedle sebe stojící příběhy. Je patrné, že se děti cítí jistěji v momentech, kdy akci zobrazují pohybem. Dobře funguje zvuková složka inscenace. Mluvené pasáže zatím hráči odříkávají ve vysokém tempu, tělo přestává hrát a zacházení s loutkou typu mapet se stává mechanickým. Celkové zpomalení, „pozastavování", by poskytlo prostor pro vyjádření vztahů a tvorbu divadelních situací. Za zvážení by stála podoba scénografických prvků či rekvizit – domečku, pastičky a klece. Přestože se souboru dostalo vícero podnětů ke zvážení, představení samo o sobě působilo velice vstřícným dojmem. Způsobila to upřímná radost, se kterou děti vystupovaly a kterou přenesly i na diváky.

Měřeno časem krátká, patnáctiminutová inscenace **Psi, neztrácejte naději**, kterou nabídl soubor **Modroočky z Dramatické školičky Svitavy**, je (vzhledem k látce, způsobu zpracování a ke zkušenostem hráčů) přesně tak dlouhá, jak má být – přičemž každá chvilka je naplněna. Soubor spolu s vedoucí Janou Mandlovou zvolil jako východisko ke hře a k následné dramatizaci text Anny Kemp Psi nebaletí. Od první chvíle z jeviště do hlediště proudí radost, spontaneita a energie. Zároveň je patrný i zodpovědný přístup a koncentrace. Proto také vznikají vztahy, vyvíjejí se situace. Pouze tam, kde je situace ukončena hovorem, chybí dohraná tečka. To proto, že se děti viditelně těší na další akci. Hlavní figurou, „protagonistou" hry, je pes, v tomto případě plyšová hračka. Díky jasně vedenému a minimalistickému zacházení se stává loutkou, ožívá a funguje. V roli majitelky psa se vystřídá několik děvčat, ale protože jsou jasně označeny, divák ani na chvíli nezaváhá. Jednoduché, přesné, sdělné a významotvorné je i použití dalších symbolů či například odkaz na baletní klasiku. Vzhledem k věku a k divadelním zkušenostem hráčů je nesmírně cenný jejich přístup k zobrazovanému ději, neboť se humorných situací chápou s velkým nadhledem. Bereme-li představení jako celek, může se zdát poněkud nadbytečné závěrečné rozdávání programů. Celek je dobře vystavěný a možná by se bez takovéhoto zakončení obešel. **Inscenace Psi, neztrácejte naději získala přímý postup na Dětskou scénu.**

Werichovo Fimfárum neustále láká k nejrůznějším způsobům zpracování. Lakomá Barka se zalíbila i souboru **Dramaťáček** při **Domě dětí a mládeže Heřmanův Městec**, který pod vedením Kateřiny Vackové vytvořil inscenaci **O lakomé Barce nebo tak nějak...**. Většina hráčů je ve věku prvního stupně ZŠ, mnohé děti navštěvují Dramaťáček již pátým rokem. Přestože soubor nemá pro schůzky a pro divadelní tvorbu odpovídající prostory, trvá a funguje, což o mnohém dobrém svědčí. Pro ztvárnění náročné Werichovy předlohy vedoucí zvolila formu vyprávěného a ilustrovaného divadla a také prostředky, které usnadňují uchopení textu. Například mnohé výroky jedné postavy (kupříkladu Barky, učitele, Kubáta) jsou uspořádány do dialogu postavy samotné s myšlenkami, přičemž myšlenky vyslovuje více hráčů. Toto šikovné rozvržení textu však klade vysoké nároky na hráče zobrazující postavu „s myšlenkami". Protagonisté po chvíli ztrácejí svou přirozenost. Není divu. Autentický kontakt postavy a myšlenek funguje v rámci cvičení, kdy reakce účastníků procesu jsou okamžité a improvizace vychází ze vzájemného napojení. Anebo takto vzniklý kontakt mohou opakovat a zobrazovat herci daleko zkušenější. Mezi dobře divadelně

zpracované momenty inscenace patří již v expozici avízovaná „hostina“. Nachystané kastrůlky cosi napovídají a v pravý čas, kdy „učitelovic debužírují“, velice pěkně zafungují zvukem i obrazem. K dalším divadelně ztvárněným momentům patří také obraz porážky prasete anebo Barčino naslouchání končící pádem a mdlobou. Velkým otazníkem zůstává zpodobnění poutě zemdlené Barky v pytli, střet postav nesoucích pytel a následující nechtěná výměna. Ačkoliv soubor odvedl velký kus poctivé práce, předloha patrně převýšila mentální úroveň hráčů a jejich současné dovednosti. Proto asi ze zpracování jaksi vytěkal příznačný Werichův slovní i situační humor. Na druhé straně je potřeba vyzdvihnout cestu k tvorbě divadelní postavy, o kterou se soubor pokusil. A za tuto snahu byl soubor lektorským sborem oceněn.

Soubor Duhovky ze **svitavské Dramatické školičky** se spolu s vedoucí Janou Mandlovou pustil složitou cestou tvorby autorského příběhu. Obecně řečeno: v případě, že chybí opora v předloze a příběh se rodí pod rukama zúčastněných, může sem tam sklouznout k povrchním námětům nebo se stát nesrozumitelným. Svitavským se však podařilo příběh **Jeskyně** nejenom vytvořit, ale i divadelně ztvárnit. Již v prvních momentech expozice na diváka sáhne pocit tajemna. Prostřednictvím názvu hry, atmosférotvorné hudby (Arvo Part) a absence světla dostává signál, o jaký žánr asi půjde. Světlo, tma, používání světélek a různé variace osvitu jsou v této inscenaci silným prostředkem. Neboť je to právě světlo, které zde tvoří základ scénografie, spolu s bílým lanem umožňuje rozlišovat prostor a konečně se vztahuje i k mottu inscenace. Do žánru zapadá také podoba loutky, která zobrazuje tajemného Bezejmenného. Hráči, jejichž herecká úloha spočívá vlastně v zobrazení sebe sama, se chovají přirozeně – ale zároveň i s vědomím role, kterou jim poskytuje příběh, zvláštní prostředí a vědomí vývoje děje. V zápalu hry se někdy jejich autenticky vyřčené slovo nedostane do hlediště, proto by napříště bylo dobré věnovat pozornost jevištní řeči. Příběh, který divák soustředěně vnímá a rád jde s ním, se zauzlí až v samotném závěru. A pak klade si otázku, jak to vlastně skončilo. Pro úspěšné popasování se s autorskou tvorbou, pro působivou scénografii tvořenou světlem a pro další divadelní kvality, ale také s doporučením znovu věnovat pozornost závěru, své konečné sdělení divadelně vyjádřit a vyslat své poselství k divákům, inscenace Jeskyně byla **doporučena do širšího výběru na Dětskou scénu Svitavy 2017.**

Žáci druhého stupně základních škol si volí z více nabídek mimoškolních zájmových činností. Jsou ve věku, kdy hledají. A tak se stalo, že se v tomto školním roce dlouhodobě fungující desetičlenný divadelní soubor při **ZŠ Prachovice** značně zúžil, a podle počtu zvolil název **Trio**. Členové skupiny, dvě dívky a jeden chlapec, pracují pod vedením Elišky Ptáčníkové již čtvrtým rokem. Letos při výběru vycházeli z omezeného počtu hráčů a zalíbila se jim epizodka od Martiny Drijverové Noční a denní holčička, která sděluje, že žádný extrém není to pravé. Tato literární předloha, určená spíše mladším čtenářům, se stala východiskem pro inscenaci **Zlobit je normální**. Tvůrci vhodně zvolili formu vyprávěného a ilustrovaného divadla, avšak citované úseky textu dokreslované v podstatě popisným chováním v podání dospívajících lidí vyznívají poněkud infantilně. Snad by pomohl odstup, tvorba paralelních obrazů, které korespondují s věkem a vzhledem hráčů a dávají prostor ke sdělení názoru, tématu. Pokud inscenace zůstane v podání, které nabídla ve Svitavách, pak je potřeba upozornit na momenty k doladění. Brzy po začátku je divák poněkud zmaten, protože v obraze, který má charakterizovat rozdílné povahy, vidí, jak se obě děvčátka, tedy nejenom zlobivá/noční, ale i ta hodná/denní, s chutí pustí do rvačky. Dobré by bylo hledat jiné ztvárnění kouzla, neboť zatím se kouzelník vyjadřuje pouze slovy. Velkou divadelní (například pohybovou, slovní, kostýmovou …) výzvu skýtá akce „v mixéru“, kdy se povahy dívek promíchávají až do kýžené podoby. Vždycky je co pozměnit, vylepšit a podobně. V případě prachovického souboru je potřeba pochválit i skutečnost, že drží při sobě a že vyjede se svou inscenací „do světa“, který nabízí setkání, atmosféru, inspiraci a mnoho radosti.

Docela malé divadlo (divadlo DOMA) funguje ve Svitavách již od roku 1994. Vedoucí Radka Oblouková pro mladší část souboru převedla do divadelní podoby „jeden den, obyčejný i nezapomenutelný“ v životě Broučka. Předlohou byla známá Karafiátova kniha a stejně tak zní název inscenace – **Broučci**. Atmosférotvorný obraz zimy a zároveň domova broučků zprostředkovává bílý pás látky, který je po chvíli využit jako stínítko pro stínohru. Stínový obrázek malého Broučka s tatínkem a maminkou je působivý. V následujících fázích hry je princip stínohry poněkud nelogicky porušen (modlící se maminka, míč). Příkladem momentů k doladění je Broučkův první let. Iluze letu je narušena rozporem mezi výrokem, že Brouček má krásné žluté světlo a použitím bílého ledkového. Inscenaci by prospělo včlenit situace s napětím, které ostatně předloha nabízí. Zatím se vystoupení nese ve stejné, poetické a archaicky posvátné rovině.

Svitavskou přehlídku nesmírně obohatilo vystoupení souborů, jejichž členové již patří do kategorie mladého divadla. **Zelený příběh s modrým koncem aneb Maruška** v provedení souboru **MajTO** ze Žamberka (vedoucí Olga Strnadová) byl doporučen do širšího výběru na Loutkářskou Chrudim 2017 a inscenace **Všichni jsme si…**, kterou uvedl svitavský soubor **Naopak** (vedoucí Jana Mandlová) postoupil na loutkářskou Chrudim 2017 přímo. Jmenované inscenace se od sebe liší již typem loutek a způsobem zacházení s loutkou (se znakem postavy), scénografií, divadelní formou, hereckým projevem, poetikou, energií, temporytmem, žánrem, tématem, a tak dále, a tak dále. Jedním ze společných (a v obou případech fungujících) divadelních prostředků je živá hudba, která zcela zapadá do stylu toho kterého představení a stává se stavebním prvkem. Metaforicky řečeno: Nebe a peklo. Takto lze možná charakterizovat rozdílný dopad uvedených inscenací na diváka, přičemž společným jmenovatelem je jejich kvalita – a za tu je třeba poděkovat.

Dík patří také všem zúčastněným, především však dětem a jejich vedoucím. Inscenace nebo konkrétní představení se může i nemusí vydařit, ale za veškerým snažením stojí úmysl pracovat s dětmi a poskytnout jim příležitost osobního kontaktu s divadlem. Cesta bývá složitá, a pokud je poučná a kultivující, je mnohdy důležitější než to, jak výsledný tvar vyzní.

Zuzana Jirsová

KRAJ VYSOČINA

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

TŘEBÍČ, 21. 4. 2017

Krajská postupová přehlídka dětských recitátorů Kraje Vysočina se uskutečnila v pátek 21. dubna v Městské knihovně v Třebíči. Tento skvělý nápad třebíčských organizátorů (DDM Třebíč v čele s paní ředitelkou Jarmilou Pavlíčkovou) se spojil se vstřícností a ochotou vedení místní knihovny a poskytl tak nejlepším dětským hlasům z Vysočiny velmi důstojnou a ušlechtilou kulisu.

Po tradičním přivítání Jaroslavem Dejlem a představení lektorů jsme se rozdělili na dvě skupiny. Děti z 1. a 2. kategorie se přesunuly do malého sálu knihovny., kde se nejdříve seznámily s komorním prostorem a lidmi v něm. Lektorský sbor pro 1. a 2. kategorii pracoval ve složení Marie Pavlovská, Markéta Nekudová a Jaroslav Dejl.

První kategorie

V této kategorii vystoupilo deset malých recitátorů. Tentokrát úroveň přednesu byla průměrná. Velkým příslibem bylo pouze vystoupení **Ondřeje Šteidla** z Nového Města na Moravě, který si dokonale pohrál s úsměvným textem Shela Silversteina **K smrti dobrý koláč**. Zajímavá byla jeho práce s tempem, pomlkami, napětím, pointou a vtipem. Odnesl si čestné uznání poroty a s ním ještě **Ema Svobodová** za interpretaci Ušatého torpéda od Jiřího Žáčka a **Lucie Brigantová** za Bleší cirkus Miloše Kratochvíla.

Jaroslav Dejl

Druhá kategorie

Ve druhé kategorii se objevily převážně známé texty Josefa Čapka (O pejskovi a kočičce), Karla Čapka (O psích zvycích), Věry Provazníkové (Kocour v botách), Gabriely Futové (Taky chci psa), Václava Havla (Pižďuchové spiknutí), Shela Silversteina (Toníček), Jiřího Marka (Mládě), Zdeňka Svěráka (V Čudu), Daniely Fischerové (Strakatá pohádka) a Jana Skácela (Uspávanka s loupežníky). Celkem vystoupilo deset recitátorů. Dramaturgickým omylem byl pouze výběr a drastická úprava Havlova textu. Svým přirozeným výkonem, zaujetím, vnímáním textu a kontaktem s diváky zaujaly oceněné **Anna Chudobová** (Daniela Fischerová: **Strakatá pohádka**) a **Zara Honková** (Jan Skácel: **Uspávanka s nebojácným chlapcem**), které byly navrženy na **postup na celostátní přehlídku do Svitav**.

Anna si velmi dobře vybrala text a byla přirozená. Pracovala dobře s dechem i hlasem. Dařilo se jí svým textem vytvářet v mysli posluchačů obrazy. Zara zaujala lektorský sbor zejména citlivým přednesem notoricky známého textu. Dobře pracovala s pauzami, její projev byl přirozený a kultivovaný.

Cenu poroty získaly **Jessika Adamcová, Amálie Tumová, Tereza Stehlíková**.

Vnímaví diváci a posluchači z řad rodičů a pedagogů mohli o přestávce nahlédnout do útulných prostor knihovny. Krajské kolo recitační soutěže v Třebíči provázela přátelská atmosféra. Vzájemně jsme se mohli inspirovat a těšit radostí. Do budoucna přejeme dětem krásné zážitky s uměleckou literaturou a pedagogům dramaturgickou objevnost a radosti při práci s texty.

Markéta Nekudová

Třetí kategorie

Ve třetí kategorii vystoupilo 10 recitátorů (5 chlapců, 5 děvčat). Převážná část vybraných textů byla prozaická. Objevily se i náročnější texty, které bychom spíše čekali u starších (Seifert, Palla, Green a další). Pro interpretaci se ukázaly být oříškem oblíbené texty dětských deníků (Jim Benton: Můj milý deníčku; Sue Townsendová: Tajný deník Adriana Molea). Publikum i odbornou porotu nakonec nejvíce zaujali: **Jan Prosecký** (Shaun Taun: **Vyrob si domácího mazlíčka**, Sue Townsendová: **Tajný deník Adriana Molea**) a **Šimon Škrdla** (Shel Silverstein: **Klaun Konrád**, Pavel Šrut: **Lichožrout**). Jan svůj první text, který je v námětu spíše mozaikou, uchopil tak, že jej posluchačům nabídl v uceleném a smysluplném celku. Šimon pak v obou svých textech bravurně pracoval s napětím, uměl si udržet pozornost publika a dobře gradačně podržet pointu.

Čestné uznání za kultivovaný přednes udělila porota **Adéle Řičánkové** .

Čtvrtá kategorie

Ve čtvrté kategorii soutěžilo také 10 recitátorů (4 chlapci, 6 děvčat). Převažovaly zde básnické a spíše kratší texty. Ve dvou případech šlo dokonce o texty písňové (J. Dědeček, Kašpárek v rohlíku). Někteří interpreti se odvážně pustili do předloh s vážnějším kontextem (J. Skácel: Modlitba, J. Wolker: Těžká hodina, K. J. Erben: Lilie), ale ne vždy se jim podařilo tuto vážnost přenést i na posluchače.

K postupu zde porota doporučila **Martinu Markovou** (M. Kratochvíl: **Prázdniny blbce č. 13**, R. Daniel: **Příběhy z blízka i z dáli**) a **Danielu Vodičkovou** (Tui Sutherlandová: **Nožičky**, Ernst Jandl: **Lehké znepokojení**). Při přednesu obou vybraných textů předvedly velkou škálu prostředků své všestranné vybavenosti. Ve výsledku jsme pak byli svědky velmi kvalitního přednesu. To platilo i pro výstupy **Terezy Júnové** a **Radima Plocka**, kteří za svůj výkon obdrželi čestná uznání.

Vystoupení posuzovala porota ve složení: Tomáš Doležal (Brno), Kateřina Mrkosová Petrlíková (Žďár nad Sázavou) a Hana Laštůvková (Třebíč).

Tom Doležal

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

TŘEBÍČ, 20. 4.2017

Pod střechou Národního domu v Třebíči se 20. dubna tohoto roku uskutečnila regionální přehlídka dětských divadelních souborů Kraje Vysočina. Organizačně jí zaštítil třebíčský Dům dětí a mládeže v čele s paní ředitelkou Jarmilou Pavlíčkovou. Podporu města při zahájení vyjádřila svým pozdravem malým divadelníkům paní místostarostka Marie Černá. Po ní si vzal slovo nestor amatérského divadla zdejšího regionu Jaroslav Dejl, aby celou přehlídku zahájil a uvedl její první představení.

Byly jím **Nápady nápadné i nenápadné** souboru **Bota na klacku ze ZUŠ v Třebíči** (vedení Michaela Mikulová). Inspirací se stala knižní předloha popisující „děsivé“ dějiny vynalézání. Spleť gagů estrádního ražení nám představuje historii lidstva od pravěku po novověk skrze vynálezce a jejich objevy. Tento kabaret má spád a spousty vtipných momentů. Celek je však nesourodý a postrádá ústřední sdělení.

Ukázkou velmi kvalitního školního divadla byla inscenace **Pohádka o Zemičce Zvoničce** souboru **Áčko ze ZŠ Týnská v Třebíči**. Hotovou dramatizaci Miroslava Slavíka ztvárňuje 11 dětí různého věku. Místy je využito recitačních vstupů vypravěčského chorálu, ale nechybí ani hraní situací v rolích. Jednoduchá výprava (barevná trika, gázy, čepice) je využita nápaditě a funkčně.

Krátkým, ale rovněž velmi povedeným recitačním vystoupením bylo **Kdybych já byl dospělý** (předloha Éva Janikovszky). Dvacetihlavý soubor **Hadřík ze ZŠ Havlíčkova v Jihlavě** (vedení Jana Krásenská) nám jím bravurně naservíroval kritiku přístupu rodičů k dětem, kdy se často může stávat, že zazní věta: „Kolikrát ti to mám říkat?“.

ZUŠ Jihlava přivezla na přehlídku hned tři divadelní představení svých tří divadelních souborů všech vedených Martinem Kolářem. To první uvedené bylo **Ztraceni v Třebíči** od **Toustů z Housek**. Tento neskutečný příběh skutečného města je autorským dílem souboru. Scénář začal vznikat už při zpáteční cestě souboru z této divadelní přehlídky v loňském roce. Jedná se o příběh o tom, co všechno se může i nemůže stát cestou dětského divadelního souboru na přehlídku dětských divadelních souborů. Zpočátku se objevují naznačené a nedohrané situace, druhá část představení je již propracovanější. Objevují se zde narážky (včetně těch, které se

týkají rivality mezi městy Jihlava a Třebíč) a gagy, na které obecenstvo reaguje a baví se. Radost ze hry čiší z podia i hlediště. Dětští aktéři jsou velmi dobře herecky vybaveni - nastolenou dramatickou situaci jsou schopní ustát a adekvátně v ní jednat.

Dalším počinem jihlavské ZUŠ byl **Začátek** od souboru **Chlup chlupatý**. Autory scénáře jsou zde také děti, tentokrát už teenageři. A tomu odpovídá i zvolený námět. Hra se odehrává v kině, kde se po příchodu diváků (různých charakterů) a jejich usazení nezačne promítat film. Diváci chtějí vysvětlení. Toho se jim však nedostává. Navíc narážejí na zavřené dveře. Napětí se stupňuje. Neduhy charakterů se projevují. Jedna z divaček vytahuje z kabelky pistoli. Nešťastnou náhodou je jeden z diváků postřelen. Ve chvíli, kdy se film konečně spustí, není nic, co by diváky (tedy návštěvníky kina) zajímalo víc, a tak se ani nepokusí postřeleného zachránit. Inscenace postrádá žánrové ukotvení - není jasné zda se jedná o satiru, komedii, tragikomedii anebo horror.

Další školní divadlo přijelo **z Třeště**. Byly to **Třeštíci** (vedení Radana Kadlecová) a celkem jich bylo neuvěřitelných 46. S živým hudebním doprovodem a s velkým nadšením se pustili do pohádky **Lotrando a Zubejda** (předloha: Karel Čapek, Zdeněk Svěrák). Hereckým, režijním a dramaturgickým pojetím se snaží napodobit známou filmovou verzi tohoto pohádkového muzikálu. Chybí jim však k tomu více divadelních dovedností a také zkušenosti. Představení je ve výsledku spíše divadlem pro lokální publikum.

Podobně na tom byla i inscenace **Čert a Káča ze ZŠ Jevišovice** (vedení Jolana Karlová). U ní lze ocenit velké nadšení pro věc, vlastnoručně vyrobené kulisy, kostýmy a další součásti výpravy, méně už celkové režijně dramaturgické pojetí divadelního zpracování této tradiční pohádky.

Zajímavým pokusem bylo představení **Minecraft story** v podání osmi páťáků ze **ZŠ Bobrové**, kteří si říkají (vedení Ivana Řezníčková). Ve svém příběhu se snaží upozornit na nebezpečí skryté v hraní virtuálních her, které může člověka zanést mimo reálný svět a nabourat jeho osobní vztahy. Tato inscenace využívá jen minimum výrazových prostředků. Příběh je odkrýván v krátkých střizích, mnohé motivy nejsou dohrávány. V komplexu působí příliš schematicky a prvoplánově.

Třetím představením jihlavské ZUŠ a zároveň závěrečným představením celé přehlídky **bylo Deset tisíc mil pod mořem** souboru **Dramatická ondatra**. V rámci průběhu soudního přelíčení s kapitánem potopené lodi Splašený hlemejžď se odehrává příběh o tom, jak se stal Jules Verne spisovatelem. Využívá se principu divadla na divadle, kdy v průběhu procesu je v druhém plánu prezentován vlastní příběh ztroskotání - příběh námořníků a jejich kapitána. Ke kladům představení patří autorský text (scénář si psali členové souboru), ale i nápad vedoucího přiblížit dnešním dětem pozapomínaného a méně čteného spisovatele Julese Verna, dále také herecká vybavenost a přirozenost dětí na jevišti, humor a nadsázka.

Celá přehlídka probíhala ve velmi přátelské atmosféře. Dětem byly nabídnuty i atraktivní doprovodné aktivity: kino, prohlídka města, návštěva galerie...

Porota pracující ve složení Marie Pavlovská (Brno), Jaroslav Dejl (Třebíč) a Tomáš Doležal (Brno) navrhla **k přímému postupu na celostátní** přehlídku ve Svitavách inscenaci **Deset tisíc mil pod mořem**. **Do širšího výběru** navrhla inscenaci **Ztraceni v Třebíči**. Čestným uznáním pak dále ještě ocenila představení: Začátek, Kdybych já byl dospělý a O Zemičce Zvoničce.

Tom Doležal s využitím posudků Marie Pavlovské a Jaroslava Dejla

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

BRNO, 20 –21. 4. 2017

Po roce opět v Labu, s příjemnou a pohodovou atmosférou, která provázela recitátory na jejich cestě za přednesem. I tak by se dala jednoduše shrnout letošní přehlídka dětských recitátorů, která se již typicky konala v Lužánkách SVČ, pracoviště Labyrint, Brno – Bohunice, ve dnech 20. a 21. dubna 2017. Na organizaci a průběhu přehlídky se podíleli také studenti Ateliéru divadla a výchovy, kteří recitátorům pomáhali vytvořit pohodovou atmosféru, která by pomohla alespoň částečně zapomenout na onen stále přítomný soutěžní charakter. Pro uvolnění a nastartování energie recitátorů si studenti na začátek připravili krátké hlasové rozcvičky, které sloužily především k rozmluvení a vyzkoušení si prostoru pro recitaci.

Letošní přehlídka zaznamenala určité více či méně plánované změny. Oproti předchozím rokům byl pouze jeden lektorský sbor, ve kterém zasedli Petra Rychecká, Monika Jelínková a Pavel Skála. Recitace jednotlivých kategorií tedy neprobíhala paralelně, jak bylo dříve zvykem, ale postupně. Recitátoři se tak mohli obohatit a inspirovat u jiné, mladší či starší kategorie.

Typická různorodost recitačních vystoupení s sebou nesla zajímavé nahlédnutí do práce s dětským recitátorem. Opět jsme se mohli setkat s již tradičními texty Jiřího Žáčka, Ivana Martina Jirouse, Josefa Kainara, Jana Skácela či Karla Jaromíra Erbena. Diskuze s doprovody byla především nad dramaturgií a výběrem textů pro danou věkovou skupinu a jejího následného zpracování do přednesového tvaru. Diskuze s recitátory, vedená studenty Divadelní fakulty JAMU, měla spíše uvolňující charakter propojený se vzájemnou zpětnou vazbou. Cílem těchto diskuzí bylo přirozenou formou podnítit recitátory k vzájemné rozpravě nad shlédnutými vystoupeními a zamyšlení nad základními principy přednesu.

Na celostátní přehlídku dětských recitátorů do Svitav lektorský sbor vybral ve d**ruhé kategorii Filipa Musila** s textem Ilji Hurníka **Divné jméno** a **Annu Míčkovou** s textem Daisy Mrázkové **Zlatá tráva**. U obou recitátorů lektorský sbor ocenil především za schopnost přirozeného projevu a práci s gradací. U Filipa byla velmi kladně hodnocena také dramaturgická stránka, zahrnující kvalitně vybraný text.

Ze **třetí kategorie** byl vybrán pouze jeden recitátor, a to **Jiří Nezval** s textem Claudine Desmarteauové **Gustíkovy patálie**. Lektorský sbor u Jirky ocenil přirozený vypravěčský talent, schopnost zaujmout a pobavit diváky a také vhodný dramaturgický výběr textu.

Ve čtvrté **kategorii** byli vybráni dva recitátoři – **Ondřej Švanda** a **Daniel Pečinka**. Ondřej s texty Stephena Leacocka **Vánoce Smolíka McFiggina** a Roberta Fulghuma **Už hořela, když jsem si do ní lehal** prokázal schopnost přirozeného a osobitého projevu, který v divákovi vyvolával jasné obrazy a představy. Daniel byl s texty Roberta Fulghuma **Už hořela, když jsem si do ní lehal** a Jiřího Dědečka **Holky a knížky** oceněn lektorským sborem za bezprostřednost a autenticitu, vhodný výběr textu a v neposlední řadě za velmi citlivý a hluboký projev bez jakéhokoliv afektu či dokonce patosu.

Letošní přehlídka dětských recitátorů v SDV Labyrint přinesla spoustu zajímavých a inspirativních recitačních vystoupení, které jistě byli pro recitátory obohacením a třeba i dalším podnětem pro další práci. Všem zúčastněním recitátorům i jejich doprovodům patří velké díky za krásné chvíle se slovem.

Miroslav Jindra

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

BRNO, 21.–22. 4. 2017

Krajské kolo přehlídky dětského divadla Dětská scéna 2017 proběhlo v jihomoravském kraji v Brně ve Středisku volného času Lužánky – pracoviště Labyrint (Brno-Bohunice). Přehlídku pořádalo SVČ Lužánky ve spolupráci se studenty druhého ročníku magisterského stupně Ateliéru DV DIFA JAMU v Brně. Přehlídky se zúčastnily jí čtyři dětské soubory.

Letos nově program divadelní části přehlídky navazoval přímo na recitační část. V lektorském sboru usedla Hana Volkmerová, Monika Jelínková a Pavel Skála.

Program páteční odpoledne zahájil soubor **DDS Brnkadla-Pulci** (vedoucí Petra Rychecká) s představením **Zůstanu jen já**. Soubor pracoval na autorské inscenaci a pro tematické východisko si zvolil strach, strach v nás, obavy. Na tomto půdorysu každá postava vyprávěla svůj vlastní krátký příběh vypovídající o vlastních obavách. Jednalo se o koláž jednotlivých příběhů postav. Představení se nepodařilo sjednotit a téma strachu nebylo vždy patrné, v některých částech spíše vetknuté na sílu. Použité byly jednoduché prostředky (pohyb, čistá mizanscéna...), což bylo velmi sympatické.

Druhé páteční představení neslo název **NA HLAVU!** a přivezl je divadelní soubor **YOUNG PRKNO z Veverské Bítýšky** pod vedením Jarky Vykoupilové. Představení ve formě koláže hravě rozvíjelo motivy co se děje v naší hlavě. Představily se nám jednotlivé emoce (strach, vztek či nesoustředění), které byly v hlavě dvou sester hledajících se navzájem, protože rodiče se neustále hádají. Některé části koláže nefungují (např. Macourkova pohádka o dracích) a režisérce bylo doporučeno zvážit jejich škrt či výměnu. Děti byly na jevišti přirozené, plné energie, schopné zvládat i nenadálé komplikace. Výrazná byla i výtvarná složka představení. Zkrátka „problémy jsou na hlavu, hodíme je za hlavu".

Páteční program byl zakončen dětskou diskuzí o viděných představeních a paralelně probíhala i diskuze lektorského sboru s vedoucími souborů.

Sobotní den byl zahájen workshopem pro děti ze souborů vedeným Hanou Volkmerovou.

Třetím představením přehlídky bylo **Děvčátko Momo** od souboru **Punkové děti** (vedoucí Juliana Vališková). Režisérka a inscenátorka vycházela z předlohy od Michaela Endeho Děvčátko Momo a ukradený čas. Představení se potýkalo s mnohými nedostatky. Nejcitelnější byly v práci dramaturgicko - režijní. Představení působilo velmi ambiciózně, ale pod výraznou výtvarnou formou se neskrýval žádný obsah, představení bylo upovídané, táhlé a nicneříkající. Zajímavá byla hudební složka představení, o kterou se postaral Matěj Záhořík.

Na závěr přehlídky se představil soubor **ZŠ Rousínov** s představením **Strašidelná pohádka** (vedoucí Michaela Kyjovská). Režisérka si k inscenování vybrala předlohu Martina „Magora" Jirouse Magor dětem a zpracovala se souborem/celou druhou třídou krátký veršovaný příběh o tom, co se stane, když Františka a Marta zůstanou samy doma. Představení vynikalo svojí energií a spontaneitou dětských herců. Každé dítě vynikalo osobitostí a zároveň se děti vnímaly navzájem, spolupracovaly a tvořily společně. Jednalo se o krátký a sevřený tvar. Režisérka obdivuhodně pracovala s celou třídou a docílila přirozeného dětského hereckého projevu v tematicky sevřeném představení.

Přehlídka poté pokračovala moderovanou diskuzí s dětskými herci a diskuzí lektorského sboru s vedoucími.

Závěr byl věnován poděkování všem zúčastněným souborům, lektorům a organizátorům. Nechybělo samozřejmě i předání ocenění, doporučení a nominací do celostátního kola Dětské scény 2017. **Doporučení do širšího výběru** programu celostátní Dětské scény získalo představení **NA HLAVU!** (YOUNG PRKNO) a **k přímému postupu do programu** celostátní Dětské scény bylo navrženo představení **Strašidelná pohádka** (ZŠ Rousínov).

Monika Jelínková

OLOMOUCKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

ZUŠ ŽEROTÍN OLOMOUC, 7. 4. 2017

V pátek 7. dubna 2017 proběhlo již tradičně v prostorách ZUŠ „Žerotín" v Olomouci krajské kolo recitační přehlídky Dětská scéna 2017 s postupem na celostátní přehlídku ve Svitavách. Tento „svátek poezie i prózy" organizoval Dům dětí a mládeže v Olomouci spolu se Základní uměleckou školou „Žerotín" v Olomouci, na akci se podílelo i Dramacentrum Olomouc. Přehlídka probíhala v uvolněné, příjemné, tvůrčí atmosféře, ve čtyřech věkových kategoriích se sešlo více než 80 dětí, které dorazily i se svým doprovodem (většinou učiteli ze ZŠ, rodiči či prarodiči) z různých koutů Olomouckého kraje. Soutěžnímu klání ve všech kategoriích tradičně předcházela recitační dílna, tedy úvodní seznamovací, rozehřívací a „rozmlouvací" hodinka s vybraným lektorem z každé kategorie. Proti minulým ročníkům zaznamenali také účastníci jistou změnu v závěrečném oceňování – organizátoři přehlídky se rozhodli, že diplom za účast si odvezou domů všichni recitátoři bez ohledu na umístění...

Nejmenší recitátoři z **první kategorie** měli tradičně nejpočetnější publikum, proto byl pro jejich vystoupení vyhrazen komorní sál ZUŠ. Úroveň výkonů těchto recitátorů byla podle jejich lektorů – Martiny Kolářové, Ivany Němečkové a Báry Řezáčové – dosti vysoká, většinou s vhodným výběrem textu vzhledem k věku soutěžících. Recitátoři porozuměli tématům zvolených textů a také dokázali předat divákům své poselství. Mnozí pěkně pracovali s postavami a překvapivá byla v letošním roce také technická vyspělost některých z nich. Uvolněná atmosféra bez větší nervozity přispěla k pocitu příjemně a inspirativně stráveného dopoledne. První kategorie byla tradičně „nepostupová", a tak žádný z malých recitátorů nemusel odjíždět s pocitem prohry, každý dostal svou trofej v podobě diplomu za účast...

Ve **druhé kategorii**, jejíž účastníci soutěžili v koncertním sále ZUŠ, se představilo 22 dětí. V naprosté většině byl výběr soutěžních textů dobrý, odpovídající věku a naturelu recitátorů, i když ve zvolených textech jednoznačně převládala próza. Po technické stránce (např. artikulace) byla většina recitátorů dobře vybavena, problémy se vyskytly hlavně ve výstavbě některých textů – např. monotónnost, ilustrační pohyby a nepřirozená gesta, špatné větné důrazy a frázování. Lektorský sbor ve složení Hana Šprynarová, Klára Litterová a Ilona Zámečníková nakonec doporučil k přímému postupu na celostátní přehlídku **Michala Zbořila** s textem M. Kratochvíla **Prázdniny blbce č. 13** a **Daniela Pallu** s textem Fr. Simonové **Darebák David**, jako náhradnici pak **Alenu Keňovou** s textem J. Karafiáta **Sny a plány pod sněhem**.

U Michala Zbořila porota ocenila vyspělost recitátora, jeho nadhled a lehkost vyprávění. Navíc byl velmi přirozený. Dobře pointoval situace a bylo zřejmé, že jej text baví.

Daniel Palla zvolil text odpovídající jeho věku. Byl přirozený a přesvědčený. Přesně vystavěl text a vypointoval situace i text jako celek.

Alena Keňová uplatnila na zvoleném textu svůj cit pro jeho specifickou poetiku. Přirozeně odlišila jednotlivé postavy a citlivě vykreslila atmosféru. Problémem je však pointa textu.

A jak to vypadalo v **třetí kategorii**? Mladí recitátoři se sešli se svým lektorským sborem – Janou Turčanovou, Jonášem Konývkou a Janou Posníkovou – v sále LDO č. 333. Tato kategorie tradičně soutěží ve dvou kolech, tedy se dvěma texty, přičemž druhé kolo je výběrové. Z celkového počtu 21 soutěžících vystoupilo s druhým textem 10 dětí. Lektorský sbor posuzoval hlavně výběr textů – adekvátnost k věku, uměleckou kvalitu textu spojenou s uvědoměním si tématu („o čem to pro mě je") a následně i problémy s jeho interpretací – gradace, pointování situací, práce s pauzou apod. Řadu

technických nedostatků přinášelo frázování, nesprávné tvary slovesa „být“ a artikulace. Nejvíce zaujaly recitátorky **Tereza Nováková** (P. Gripari: **Pár bot**, A. Přidal: **Nesmyslná mapa**), **Anna Orálková** (M. Čunderle: **Jak zimovali**, R. L. Stevenson: **Země spánku**) **a Aneta Kapustová** (I. Březinová: Lauro, ty jsi ale číslo, J. Rejžek: Vrchlickej) – svou osobitostí, schopností navázat kontakt s divákem a vystižením poetiky zvoleného autora. První dvě jmenované, Terezka a Anička, byly vybrány k celostátní reprezentaci našeho kraje, Anetce zůstala role náhradnice…

Ve **čtvrté kategorii** nastoupila k soutěžnímu klání dvacítka nejstarších, tudíž i nejzkušenějších recitátorů. Jako kolbiště jim byl vyhrazen sál LDO č. 332 a jejich výkony posuzovali Vladislav Kracík, Jana Jurkasová (ta vedla i předsoutěžní recitační dílnu a zmínila i její velmi příjemnou atmosféru) *a* Zuzana Nováková. Dle jejich hodnocení se většina soutěžících vesměs dobře „poprala“ s předlohou, po technické stránce by se určitě našlo pár nedostatků, např. práce s přesahy, dodržování interpunkce, pečlivá artikulace… Řadě soutěžících nechyběla kultivovanost projevu, humorný nadhled či kontakt s divákem. Úroveň čtvrté kategorie byla dobrá – až na to, že ve druhém kole, kam postoupilo 9 recitátorů, většina soutěžících podala výrazně slabší výkon. K postupu na celostátní přehlídku byli v této kategorii vybráni k přímému postupu tentokrát výhradně mladí muži: **Jiří Peškar** (D. Wattin: **Kluk na větvi**) a **Patrik Zívalík** (P. Süskind: **Pan Sommer**, úryvek). Oba zaujali vyrovnanými výkony v obou kolech, přirozeným projevem, osobním sdělením a dobrou technickou výbavou. Jako náhradník byl vybrán **Matěj Snášel** (J. Lennon: Randolfův večírek). Přátelská atmosféra panovala „na kolbišti čtvrté kategorie“ až do posledních okamžiků přehlídky, je jen škoda, že recitátoři, kteří nepostoupili do druhého kola, opustili řady diváků a neposlechli si ani další výkony svých kolegů, ani následné připomínky a rady lektorského sboru při závěrečném povídání… Inu, tak už to na přehlídkách chodí…

Děkujeme všem statečným recitátorům z Olomouckého kraje, blahopřejeme vítězům a přejeme jim hodně úspěchů a příjemný pobyt ve Svitavách…

Z materiálů poskytnutých lektory krajské přehlídky v Olomouci zpracovala Zuzana Nováková

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

PODĚS 2017, OLOMOUC, 22.–23. 4. 2017

V sobotu a neděli 22. a 23. dubna 2017 jsem se po pár letech opět přesvědčil, že olomoucký Poděs není jen „jednou z postupových přehlídek“. Je to skutečný svátek divadla, kde výrazně ustupuje do pozadí postupový či „soutěžní“ aspekt akce. Je evidentní, že se sem soubory rády vracejí bez ohledu na případný „neúspěch“, pro děti jsou tu připraveny diskuse, dílny, inspirativní představení a nejrůznější

drobné atrakce, dospělí mají příležitost se dál divadelně vzdělávat. Na přehlídkových inscenacích je ostatně dobře patrná dlouhodobá metodická péče pořádajícího Sdružení D o obor dětského divadla v Olomouckém kraji. I když soubory neprocházejí žádným předvýběrem, výsledky jejich práce jsou většinou velmi poučené a při rozboru inscenací je většinou o čem povídat.

Všech deset představení hlavního programu i představení inspirativní (Ústav úžasu Praha, Usnula jsem, ale nespím) se hrála v sálech ZUŠ Žerotín. A přestože nejsem přítelem třeskutě vtipných rozehrávaných moderátorských úvodů k přehlídkovým představením, musím uznat, že letošní dvojice žáků ZUŠ Žerotín plnila svou roli opravdu výborně – byť v několika případech trochu hrozilo, že by jejich drobný výstup mohl svou kvalitou překonat následné představení.

Metodická péče týmu kolem Pavla Němečka, Ivany Němečkové a Aleny Palarčíkové se letos zřejmě projevila i ve sci-fi tematice některých inscenací – právě s předlohami tohoto druhu pracovaly Alena s Ivanou na svém podzimním semináři pro vedoucí dětských souborů. Raritou této přehlídky pak bylo, že tu diváci mohli vidět dvě různá zpracování knihy Marca Haddona Spudveč aneb 70 000 světelných let. Při sledování poněkud nepravděpodobných zápletek příběhu zachraňování planety před utajenými mimozemšťany mohlo leckterého diváka už v první verzi příběhu maně napadnout, že možná nejde o příliš kvalitní literární předlohu. Protože ale Marca Haddona znám jako vynikajícího autora díky jeho Případu se psem, pochopil jsem, že problémy jsou zřejmě důsledkem snahy vtěsnat do inscenace všechna důležitá dějová fakta příliš rozsáhlého textu. Náročný je asi i převod specifického humoru předlohy na jeviště. Ať už je to jakkoli, soubor **Pvdramec ze ZUŠ Prostějov** se ve své inscenaci **Spudveč** nakonec vypořádal s nástrahami předlohy se ctí, zejména v první půli byl příběh vyprávěn poměrně přehledně a inscenaci nechyběly ani charakteristické náležitosti „studentské sci-fi“, jak myslím nazval zvolený žánr můj spolulektor, dramaturg a režisér Vladislav Kracík. Přestože příznakem tohoto žánru je podle něj zkratkovitost i jistá vědomá herecká a scénografická jednoduchost a ledabylost, jichž jsme byli svědky, přimlouval bych se ve všech složkách za přesnější práci se stylizací, která by ve výsledku mohla zpevnit celý tvar. Soubor pod vedením Jany Turčanové byl každopádně za kvality své inscenace oceněn **doporučením do širšího výběru na celostátní přehlídku.**

Spudveč v podání souboru **Spešl ze ZUŠ Leoše Janáčka ve Frýdlantu nad Ostravicí** pod vedením Jitky Kvasničkové předčil prostějovskou verzi důslednější expozicí příběhu a tím i vstupní

motivaci postav, převodu předlohy a jejího humoru také pomohl mladší věk protagonistů souboru. Jevištnímu projevu dětí ale opět chyběla pevnější stylizace, inscenaci navíc dominovaly dlouhé nedramatické dialogy s občasnou mechanickou deklamací textu. Soubor získal ocenění za kolektivní práci na inscenaci.

V žánru humorné sci-fi se odvíjela i **Vesmírná havárie** souboru **Dramka z Valentky Prostějov** (ved. Hana Lužna). Drobná inscenace neměla velké ambice – soubor si je vědom, že jde o jevištní hříčku, žáci 9. třídy si po třech letech dramatické výchovy v 6., 7. a 8. třídě vymohly dramatický kroužek a jsou rádi, když můžou být společně na jevišti. Představení nechyběly vtipné momenty, škoda jen, že text Aloise Mikulky nenabízí zajímavější téma než je oblak smradu v meziplanetárním prostoru.

S tematikou mimozemských civilizací si pohrávalo také představení **Mimozemská civilizace existuje** souboru **Rybky při Masarykově základní a mateřské škole Velká Bystřice** (vedoucí Zuzana Švierčková a Zuzana Vodičková). O skutečnou science-fiction ale tentokrát nešlo. Jak se postupně ukázalo, mimozemšťani byli jakousi zhmotněnou výmluvou v případě, když nepořádné dítě např. ztratí ponožky. Výchozím tématem byly tedy výmluvy, ve velmi volném až nezřetelném jevištním tvaru spoléhajícím na improvizaci dětí a atmosféru dodanou zvnějšku světlem a hudbou, se ho bohužel sdělit nepodařilo.

Jednou z nejpozoruhodnějších inscenací letošího Poděsu je bezesporu **Tohle jsem udělal** souboru **ZUŠ Zábřeh** (ved. Jana Jurkasová). Divadelní zpracování stejnojmenné vynikající knihy Anny Dee Ellisové je velmi vyspělé a nápadité zejména po scénografické stránce. Vynalézavá hra s papundeklovými krabicemi kombinovaná s videoprojekcí je přímo nabitá metaforami, projev starších dětí je navíc velmi přesvědčivý a přesně stylizovaný. Problém inscenace spočívá v tom, že princip tajemství a jeho velmi pozvolného rozkrývání směrem ke konci funguje mnohem lépe v knize než na divadelní scéně. Divák je neustálým utajováním zásadního faktu celého příběhu spíše frustrován (v knize naopak motivován a udržován v napětí), dokonce může propadnout pocitu, že se vše svévolně šifruje až k naprosté nečitelnosti. Za svůj pozoruhodný počin byl ovšem soubor oceněn cenou za inscenaci.

Vrcholem olomouckého Poděsu byla (aspoň pro mě) inscenace souboru **Pískající vršky ze ZUŠ Mohelnice** (ved. Martina Kolářová) **Méďa spěchá domů** (podle knihy Marky Míkové Jonáš spěchá domů). Pojednává iniciační cestu plyšového medvídka, který putuje z dalekého Sinhapůru, kde byl vyroben, domů k holčičce, která ho má dostat k narozeninám. Příběh byl dětmi ve věku 9–11 let rozehrán nápaditě a s humorem, s přesným jednáním v situacích. Soustředění dětí a jejich vztah k loutkám, ušitým pro tuto inscenaci ve stylu plyšových zvířátek, působily až dojemně. Inscenace byla oceněna **přímým postupem na celostátní přehlídku**.

Za sympatický počin lze označit také inscenaci **O hodném chlapečkovi, který se stal kredencí** souboru **Na větvi ze ZUŠ Zábřeh** (ved. Pavla Schönová). Soubor příjemně rozehrál některé situace Macourkovy předlohy, do expozice navíc nápaditě vložil téma dětí jako obrazu svých rodičů. Výraznou slabinou inscenace je ale fakt, že se souboru nepodařilo uspokojivě vyřešit klíčové situace příběhu, zejména samotnou proměnu chlapečka Silvestra v kredenc. Soubor byl oceněn za kolektivní práci na inscenaci.

Pohádka **Hrnečku vař!** v podání **Dětského loutkového divadélka Krasohlídek** Zábřeh (ved. Magdalena Schwarzová) je především výsledkem touhy využít fundus loutek, který v Zábřehu zůstal po už neaktivním loutkářském souboru Klubíčko. Text Vlastimila Pešky na námět Erbenovy pohádky bohužel může sloužit jako názorná ukázka dramaturgického nešvaru, označovaného často jako „boule na příběhu“. V průběhu se tak odehrálo, především pak „odmluvilo“ všechno možné, jevištně nerealizován zůstal ale klíčový moment hrnku vařícího kaši. Co se ovšem souboru nedá upřít, je skvělé vedení marionet (jinak pro tuto pohádku celkem nevhodně zvolených).

Jednoduchou ilustrací textu amerického countryového písničkáře Grandpa Jonese **Vánoční host** doplnil přehlídku soubor **Drozd při ZŠ Osek nad Bečvou** (ved. J. Navrátilová). K divadelnímu ztvárnění textu vyzval soubor překladatel textu Zdeněk Hanka, kultivovaný tvar ale nepřekračuje hranice popisnosti, schází mu dramatické situace a základní dovednosti pro práci s veršem.

Podobně drobná inscenace souboru **Ráčci Roveňáčci ze ZŠ Rovensko** (ved. Pavla Schönová) **Proč nechtěl Honza princeznu za ženu** na text Jiřího Havla naopak přesně vystihla a rozehrála situaci záchrany princezny před drakem. Vtipně vyřešený střet Honzy s hromadnou postavou draka se stal jedním z nejpůvabnějších momentů celé přehlídky. Soubor získal ocenění za nápadité zpracování textu Jiřího Havla.

Na závěr nezbývá než poděkovat organizátorům Poděsu za příjemně a inspirativně strávené dva dny, za všechna představení a diskuse, bezchybnou organizaci přehlídky i za skvělou společnost mých spolulektorů Jiřiny Lhotské a Vládi Kracíka.

Jakub Hulák

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

OSTRAVA, SVČ KORUNKA 28. 4. 2017

Přehlídka se uskutečnila v SVČ Korunka v Ostravě- Mariánských Horách v pátek 28. dubna 2017. V pěti kategoriích (0.-4.) vystoupilo celkem 58 recitátorů, z toho o postup do celostátního kola ve druhé, třetí a čtvrté kategorii usilovalo celkem 36 skvěle připravených a vybavených dětí…

Organizace přehlídky byla naprosto excelentní, všichni, včetně pěti lektorů měli nejlepší myslitelné podmínky, které zajistila Helena Skálová a celý její tým SVČ Korunka, spolu s Krajským úřadem a dalšími sponzory přehlídky… Lektorský sbor byl složen vyrovnaně. Lenka Sedláčková z DLO, Jana Janěková z Olomouce, Eva Dusová - ZUŠ Ostrava - Poruba, Josef Bičiště z Českého Těšína a Saša Rychecký – ZUŠ E. Runda Slezská Ostrava. V podstatě jsme si velmi rozuměli, měli jsme podobné názory, pocity a ve všech rozhodnutích se velmi shodovali v celkovém hodnocení i v postupech…

Hodnotit nultou a první kategorii je dost obtížné – zatím nejde o osobní sdělení, jedná se především o práci s výslovností dětí, výběrem textů pro ně vhodných a citlivou přípravu. Což ne vždy se podařilo, ale i přesto se v těchto dvou věkových skupinách našly budoucí talenty. **Stela Bradáčová** a její přednes Kuřátko a obilí Františka Hrubína – to byla skutečně radost. **Klára Stošková** a interpretace textu Děda a zajíc Michala Černíka – výběr přesně pro věk, Klára dokázala nejen krásou mluvou, ale i výstavbou své recitace všechny plně zaujmout.

V první kategorii jsme sledovali s radostí přirozený a uvolněný projev **Sofie Lazarové** (Ludwik Jerzy Kern: Žirafa u fotografa), **Ondřeje Smyčka** (Jiří Žáček: Nemalujte čerta na zeď), a **Věry Samolejové** (Jiří Žáček: Oči a brýle). Ovšem ocenit jsme mohli i mnoho dalších dětí, nejen pro citlivý výběr, ale i pro skvělý přednes, schopnost práce s jazykem, pochopení a sdělení… Na místě je pak ocenit především ty, kteří děti připravovali!

Tři starší postupové kategorie byly přehlídkou toho, jak vysokou úroveň interpretace krajská přehlídka má. V naprosté většině byly vybrány texty přesně pro věk a schopnosti dětí, které se pak s přednesem úspěšně vyrovnaly. Neviděli jsme viditelné technické nedostatky, řečová a interpretační úroveň byla velmi dobrá. U oceněných pak došlo skutečně i ke sdělení vlastního postoje posluchačům…

Ve **druhé kategorii** byla oceněna **Alžběta Dohnalová**, která se skvěle vyrovnala s obtížným textem Julie Donaldson **Gruffalo.** Její projev byl uvolněný, přirozený, udržela pozornost posluchačů po celou dobu tohoto dlouhého textu, měla jej vystavěný tak, že gradoval a nenudil. **Nikoleta Kusáková** si vybrala náročný text Aloise Mikulky **O smutném tygrovi** a její přednes nepostrádal naléhavost a pravdivost, ale nebyl jen prvoplánový. Umí pracovat s pauzou, dobře mluví – a hlavně ví, co a proč sděluje. Obě děvčata byla nominována k postupu, ocenění poroty pak získala i **Magdalena Machová**, která úměrně svému věku a velmi přesvědčivě přednesla text Shela Silversteina **Monika, co chtěla poníka**.

11 interpretů **třetí kategorie** nabídlo širokou škálu témat, zajímavých výkonů, ale v několika případech i výběr textu naprosto neodpovídající věku a schopnostem jej sdělit. Kdy sama technika a talent nestačí. Je škoda, že k postupu jsme mohli nominovat jen dva, proto jsme udělili alespoň ceny poroty několika dalším… Krásně citlivým textem, přednesem, sdělením potěšila **Klára Ondráčková**, která si vybrala text Evy Milatové **Čas pro človíčka.** Druhým postupujícím je **Samuel Chlopčík**. Přesvědčil v prvém textu – **Vrána a liška** Aloise Mikulky, ale oslnil textem Zuzany Pospíšilové **Detektivové – výslech.** V obou vystoupeních dokázal udržet nadhled a sdělovat všechny myšlenky s velkým zaujetím.

Ocenění poroty pak získala **Valerie Recmanová**: Jan Werich - Máta Peprná (byla škoda druhého vystoupení s Janem Skácelem, kde se její suverénní projev a skvělá mluvní technika proměnila v rozplizlý sentiment bez obsahu). Druhé ocenění poroty získal **Jiří Semančík**. Vybral si Zvuk slunečních hodin Hany Androníkové a Tetovač Daniely Fischerové. V obou případech sice prokázal nesporný talent, skvělou řečovou techniku, ale zcela se rozešel s pravdivostí sdělení vzhledem ke svému věku a obsahu textů.

V poslední, čtvrté, kategorii by mělo jít už především o osobní sdělení, vlastní názor, podložené interpretační suverenitou. Jako nejdůležitější vidíme výběr textu. Všech 12 interpretů dokázalo tato kritéria více či méně naplnit, viděli jsme skutečné osobnosti. K přímému postupu jsme nominovali **Johanu Szpyrcovou**, která do svého vystoupení dokázala přenést poetičnost a atmosféru nádherného textu Daisy Mrázkové **Úplně nejkrásnější věc.** Umí pracovat s pauzou, přesným temporytmem, ke konci všechno vygraduje – počká si a pak sdělí jasnou tečku! **Martina Czyžová** použila text Alexandry Berkové **Nazdar Ančo!** k civilnímu, ale kultivovanému vyprávění, kterým zaujala od začátku až do jasného konce s překvapením. Doporučení k postupu ze třetího místa pak dala porota i **Tereze Kikové**. Ta vyprávěla text Roberta Fulghuma z knihy **Už hořela, když jsem do ní lehal** s velkou grácií, s přesnou gradací, skvělou mluvní technikou. Nejen se sama bavila, ale potěšila a bavila tím chytrým textem publikum.

Pro všechny účastníky byla krajská přehlídka bezesporu svátkem, ne prioritně soutěží. Většina z nás si toho dne krásně užila a za to patří díky především všem vystupujících, kteří i v roli diváků dokázali jednotlivá vystoupení ocenit, rodičům a učitelům, kteří své žáky připravili až na takovou úroveň. Organizátorům za bezchybnou a příjemnou organizaci, ale i laické porotě z členů domácího divadelního souboru, která přinesla do hodnocení jiný rozměr – i když se v mnohém s „velkou“ porotou sešla…

Saša Rychecký

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

OSTRAVSKÁ LOKÁLKA, OSTRAVA, 7.–8.4. 2017

Ve dnech 7.–8. 4. 2017 se v prostorách Divadla loutek Ostrava uskutečnil první ročník regionální přehlídky dětského divadla Ostravská lokálka 2017. Ostravská lokálka je soutěžní postupová přehlídka na celostátní přehlídku Dětská scéna 2017. Jejími

organizátory je THeatr Ludem, z. s., který vedou Hana Volkmerová a Tomáš Volkmer.

O zhlédnutých představeních s vedoucími souboru hovořil a o postupu na národní přehlídku rozhodoval lektorský sbor ve složení: Olga Strašáková (recitátorka, moderátorka, zpěvačka, pedagožka hlasové průpravy, vedoucí dětských divadelních souborů), Žaneta Káňová (pedagožka na Ostravské univerzitě v Ostravě, obor dramatická výchova), Hana Cisovská (pedagožka na Ostravské univerzitě v Ostravě, dlouholetá členka rady pro obor dětské divadlo při NIPOSu ARTAMA), Roman Manda (vyučující na Střední škole Havířov-Prostřední Suchá, obor dramatická výchova, člen redakce zpravodaje národní přehlídky ve Svitavách) a Ladislav Vrchovský (publicista, divadelní kritik, člen odborné rady pro obor divadlo při NIPOSu ARTAMA a člen porot celostátních divadelních přehlídek).

Součástí přehlídky byly rozborové semináře, jež vedl Jan Karaffa, pedagog Ostravské univerzity v Ostravě. Nechyběl ani pohybový a hlasový seminář vedený Amálií Křížovou a Jindřichem Andrýskem.

Na přehlídce diváci mohli zhlédnout jedenáct představení.

Soubor DDS Fantazie Nový Jičín vystoupil se dvěma představeními, a to **Nádraží** a **Cirkus**. Groteskně laděná etuda s náznakem morálního poselství, že krást se nemá, pojednávala o nástrahách, jež na člověka mohou číhat při cestování vlakem. Představení Cirkus provokovalo k zamyšlení se nad smyslem divadla hraného dětmi. Je jím obraznost, fantazie, radost, spontaneita, hravost? Lektorský sbor ocenil soubor Fantazie s představením Nádraží za kolektivní výkon v žánru pantomimy a pohybového divadla.

Soubor **Bum Trach ze ZŠ a MŠ s polským jazykem vyučovacím ul. Havlíčkova v Českém Těšíně** se představil se svou inscenací **Tatínek Šíma, maminčina dlouhá věta a příběh ze šatníku**. Inscenace vznikla na základě textu z knihy Zdeňka Svěráka Tatínku, ta se ti povedla. Dětem se podařilo uchopit a promítnout autorův smysl pro humor a nadhled do svého vlastního pohledu na svět dospělých a na život v rodině, a to s dětskou přirozeností, hravostí a humorem. Do rolí dospělých děti vstupovaly s nadhledem. Soubor Bum Trach byl oceněn především za přirozenou generační výpověď.

Dětský soubor **Štěkadlo ze SVČ Opava** si jako námět pro svou inscenaci vzal pohádku **Popelka**. V jevištním převyprávění této lidové pohádky soubor projevil smysl pro humor, grotesku, nadsázku a také sklon k satiře, a to zejména v zobrazení současného způsobu komunikace prostřednictvím tzv. SMS zpráv a sociálních sítí. Jako hlavní vyjadřovací prostředek soubor zvolil slovní a pohybovou zkratku; postavy se vyjadřovaly v jednoslovných replikách a izolovaných a významově zhuštěných gestech nahrazujících přirozené fyzické jednání. Avšak zhruba od poloviny představení mohl náročnější divák pocítit vyčerpávání formy. Každopádně DS Štěkadlo získal za pohádku Popelka ocenění za tvůrčí uchopení tradiční pohádkové předlohy.

Soubor **Svačina při ZUŠ L. Janáčka, Frýdlant nad Ostravicí** si jako výchozí text k dramatizaci zvolil knihu francouzského humoristy, kreslíře a karikaturisty Jeana-Jacquesa Sempého Raoul Taburin o proslulém opraváři kol a vtipálkovi, který před okolním světem zakrývá svůj nedostatek, že neumí jezdit na kole, což ho málem stojí život. Souboru se podařilo zachytit „francouzský duch" předlohy, také zobrazit ženský svět, aniž by se posunul k banalitě i pracovat s motivy, jako je např. chlapská solidarita při odhalení mindráků dvou mužských hrdinů. Soubor využíval činoherních výrazových prostředků. Hra s plošnými loutkami sloužila k převyprávění retrospektivních dějových pasáží. Divadelní soubor Svačina získal za **Raula** ocenění za výběr předlohy a její výtvarné zpracování.

Dětské divadelní studio DěS působí při Divadle loutek Ostrava. Ve své inscenaci **Bouře, DěS...**, která volně zpracovává Shakespearovu Bouři, studio využilo rozmanité divadelní prostředky (např. pohybové a činoherní ztvárnění postav, hra s maskami s loutkami a různými předměty), včetně prostředků filmových (filmová projekce němého filmu) a zvukových (čtení, vyťukávání rytmu na dřívka). Bylo znát, že členové souboru jsou dovednostně vybavení, že dokáží pracovat s prostorem, rytmem, s různými symboly a také že umí vytvářet tajemnou atmosféru. Na druhé straně diváka mohlo dešifrování nových a nových výrazových prostředků unavovat. Inscenace je výtvarně velmi bohatě pojata a je v ní využito možností, které nabízí profesionální divadelní scéna. Dětskému divadelnímu studiu DěS při ostravském Divadle loutek bylo uděleno ocenění za bohatost jevištních prostředků.

Na motivy knihy Deník Anny Frankové vytvořil dětský divadelní soubor **JSME z Jubilejní Masarykovy ZŠ a MŠ Sedliště** inscenaci **Milá Anno**. Soubor složený z několika dívek a jednoho chlapce citlivě uchopil příběh o třináctileté Anně, která nepřežila hrůzy holokaustu za druhé světové války. Rámec inscenace tvoří prezentace prožitků dnešních dětí z čtení deníku a zároveň zobrazení vztahů mezi dětmi (včetně vztahu mezi děvčaty a hochem v dětském kolektivu). Z tohoto rámce děti přecházely do doby, kdy žila Anna Franková, a zase se vracely zpět do přítomnosti. Děti ve svém projevu působily věrohodně, přirozeně a přesvědčivě. S ohledem na zvolené téma se dokázaly vyhnout patosu a hysterii. Soubor JSME byl s touto inscenacím určen lektorským sborem **k přímému postupu do programu celostátní** přehlídky Dětská scéna 2017.

Soubor **Jéčka a Véčka při ZUŠ Třinec** vystoupil s inscenací **Jak vyzrát na pavouky**, v níž zpracoval pro děti aktuální téma vztahů mezi děvčaty a chlapci. Lektorský sbor udělil souboru ocenění za věrohodné přenesení tématu do dětských vztahů.

Divadelní soubor **Malíšci při ZUŠ V. Petrželky, Ostrava–Hrabůvka** získal za inscenaci pohádky **O princezně solimánské** ocenění za výrazný jevištní kolektivní projev.

DDS Růžový poník z CZŠ Hradec nad Moravicí byl za svou grotesku **Trable s láskou** oceněn za zdařilé uchopení žánru grotesky.

Přehlídky se zúčastnil také dětský divadelní soubor **Rebelové z Nového Jičína** se svou inscenací **Nausika, dívka z Knossu**.

K postupu na Dětskou scénu 2017 do Svitav byly **doporučeny do širšího výběru** pro program Dětské scény 2017 ve Svitavách získaly soubory: **Bum Trach** z Českého Těšína, DS Štěkadlo z Opavy a **DDS DěS** z Ostravy.

Roman Manda

ZLÍNSKÝ KRAJ

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉ RECITACE

UHERSKÉ HRADIŠTĚ, 20. 4. 2017

20. duben 2017 se stal v Uherském Hradišti svátkem uměleckého přednesu. Téměř čtyřicet mladých recitátorů předvedlo výsledky své celoroční práce. Letošní ročník sice nepřinesl žádný výjimečný umělecký výkon, nezazněl zde žádný objevný text, ale současně jsme nezaznamenali žádný výrazný umělecký propad. Hodnotil bych ho pozitivně - jako dobrý průměr.

První kategorie

Problémy, které se objevily u první kategorie, jsou řešitelné. Děti si často vybírají dlouhé texty (především prozaické). Přednes takového textu usvědčí interpreta z nepřipravenosti. Neví, jak text rozčlenit, kde končí logické celky, jak pracovat s temporytmem uměleckého textu. Projeví se to v nepřirozené intonaci a slovních důrazech, nevyužitím pauzy a zničením pointy. Tyto neznalosti však lze řešit dobrým pedagogickým vedením.

Čtvrtá kategorie

Nejstarší recitátoři bojovali se samotnými texty. Technicky jsou připraveni, ale často neví proč a o čem budou recitovat. Jakoby sama komičnost, tragičnost či často jen deviace přednášeného textu stačila k uhranutí posluchačů. Forma tak začíná převládat nad obsahem. Zapomíná se, že právě obsah a forma tvoří nerozlučnou harmonii uměleckého díla. I zde může napomoci pedagog: nebát se hledat s interprety témata, která jsou jim blízká.

A o vadách řeči raději psát nebudu. Současné přehlídky zaznamenávají trend, že na kvalitě naší řeči nezáleží. Pro mnohé recitátory se naše krásná čeština stala spíše tvrzí než chrámem.

Na celostátní přehlídku postoupili **Natálie Janíková** (Robert Fulghum: **Poprask v S**ýrové uličce, Zdeněk Kriebel: **Kuplet v jazzové kavárně**) a **Adéla Pašková** (Jan Werich: **Lev a notes**, Annie Daltonová: **100% andělé**).

V případě Natálie lektorský sbor více oslovil Kriebelův jazzově laděný text, a proto do celostátního kola doporučuje právě ten. Recitátorka v něm projevila osobitost, pohrávání si s temporytmem i důraz na sdělení. Krom vlastního hlasu využila i rytmický nástroj. Logicky vystavěla příběh, pracovala s emocemi i nadhledem a povýšila básnický text na skutečnou poezii.

Adéla dokázala s textem 100%andělé pracovat velice citlivě a bez zbytečného patosu. Předala příběh, smysl, ale i vlastní sdělení. Prezentovala se jako přirozená vypravěčka.

Roman Švehlík, redakčně upraveno

Druhá kategorie

Pro recitátory druhé kategorie bývá obvykle nejtěžší najít směr, kterým se v přednesu vydat. Na rozdíl od kategorie první již nemohou vsadit na „dětskou roztomilost“, ale zároveň jim ještě chybí zkušenost kategorií starších... To vše se samozřejmě odráží na jednotlivých výkonech. Většina recitátorů například vsadila na to, „jak“ přednášet spíš než na to, „o čem“. Setkali jsme se tak se spoustou výborně vyslovujících a promyšleně intonujících dětí, kterým ale v jejich přednesech chyběla pointa, preciznější výstavba a práce s temporytmem. Věřím, že to vše je možné zlepšovat vhodným pedagogickým vedením a sběrem zkušeností a zážitků s přednesem.

Na celostátní přehlídku postoupil **Marek Polách** (Jan Skácel: **Uspávanka s letadlem**) a **Veronika Škubníková** (Kateřina Lužná: **Štěně**).

Marek lektorský sbor přesvědčil, že svému textu rozumí, baví ho a že dokáže příběh předat posluchačům. Snažil se o něžné vyjádření „skácelovské poetiky“. Velmi mu v tom napomohlo promyšlené frázování a také temporytmus básně.

Veronika na sebe nenásilně připoutala pozornost přirozeným a přesvědčivým výrazem. Skvěle porozuměla textu a dokázala ho předat. Také svůj text velmi pěkně vystavěla.

Třetí kategorie

Velkou předností třetí kategorie je, že recitátoři již disponují nějakou zkušeností, ale zároveň je ještě nedostihla „tíha dospívání“ kategorie čtvrté... jejich vystoupení se tak vyznačovala nejen lepší technikou a pestřejším výběrem textů (i když těch poetických bylo opět jako šafránu), ale také například sdělností a radostí z předávání obsahu. Je však velká škoda, jak málo výrazových prostředků většina recitátorů použila - od gradace, přes pauzu až po kontrast... Některým by také neuškodilo zpomalit a text precizněji a promyšleněji vystavět. Ovšem i zde jsou všechny tyto problémy řešitelné - získat vnímavého pedagoga a hledat různá inspirativní setkání s přednesem.

Na celostátní přehlídku postoupil **Matěj Kročil** (Jan Werich: **Pohádka o pohádce**, Slawomir Mrožek: **Trojúhelník**) a **Kristýna Jiříčková** (Eva Papoušková: **Strom s červenými kuličkami**, Jan Skácel: **Uspávanka se studánkou**).

Matěj přesvědčil přirozeným a civilním výrazem, „mužně“ suverénním vystupováním a vystupováním. Volil i umírněná gesta. Projevil velké vypravěčské nadání. I přes složitost textu dokázal udržet přehlednou linii příběhu.

Kristýna projevila vstřícnost a komunikativnost. Skvěle si vybrala texty a promyšleně je zpracovala. Jako jedna z mála také zvolila kontrastní texty.

Radka Veselá, redakčně upraveno

PŘEHLÍDKA DĚTSKÉHO DIVADLA

UHERSKÉ HRADIŠTĚ, KULTURNÍ DŮM VÉSKY, 6. 4. 2017

6. dubna se dětská divadla Zlínského kraje sešla ve Véskách (poblíž Uherského Hradiště). Zde se pod taktovkou paní Šikuly (jak jí překřtil jeden z klientů aktivit pořádaných domem dětí Šikula) přesněji Martiny Dörrové - vedoucí estetického oddělení DDM Šikula Uherské Hradiště a jejího týmu, představilo 9 divadelních souborů ze ZŠ, ZUŠ a gymnázií.

Větrušky a Větrníci (ZŠ Větrná, **Uherské Hradiště**) vtrhli na jeviště se svou adaptací (úprava a vedení Kateřina Vrbová) filmové pohádky **Šmankote, babičko čaruj**. Na všech 22 účinkujících bylo znát zaujetí tímto příběhem, ochota a nasazení k jejímu předvedení. To se zrcadlilo i ve vlastnoručně vytvořených scénických a výpravných prostředcích (malované a šité kulisy, výběr a využití kostýmů a rekvizit). Někdy jich bylo možná až příliš. Dynamicky a svěže působily všechny vložené taneční výstupy. Velmi nedotažené však bylo herecké ztvárnění jednotlivých postav (chyběly emoce, adekvátní intonace) a také gradování děje (napětí a překvapení).

Velmi kultivovanou nejen recitační drobničku **Co se děje před**

usnutím (pásmo básní Karolíny Kamberské) jsme viděli v podání **Pytle blech** (pedagogické vedení Radmila Mrázová). Osm dětí mladšího školního věku nám odkrývá formou jevištní hry a hrou se slovy, jak mohou děti „zlobit“, když mají jít spát. Vytvářejí různá prostředí, rozehrávají dílčí situace a zdárně je dotvářejí k překvapivým koncům.

Další dva kolektivní recitační výstupy předvedly **Recitační soubor z Gymnázia Kroměříž** (vedení Irena Procházková) a Divadelní soubor **Pokaždé jinak z Církevní základní školy** také **z Kroměříže** (vedení Romana Blažková). První si pohrál s pásmem veršů Jarmily Opravilové o světě kolem nás s názvem **Pampelišky**. Pěkně se tu střídají výstupy jednotlivců a chóru. Celku však chybí smysluplný rámec, který by více posílil sdělení obsažené v textech. Soubor Pokaždé jinak v **Usínacím blues** (autor Michal Bystrov) svůj funkční rámec má. Je jím snění a činění se ve snech se sny.

Jedna z povídek z knihy Ester Staré A pak se to stalo s názvem **O neuklizených hračkách**, zaujala soubor **Tintili Vantili** (ZŠ Vsetín Trávníky, vedení Michaela Vráželová) natolik, že jej pod stejnojmenným názvem předvedl ve své inscenaci. V příběhu sourozenců Pavla a Jany se vzbouří věčně neuklizené hračky a přinutí tak svého majitele Pavla, aby své chování k nim změnil. Vlastní dramatizaci místy chybí více akce a naopak přebývá příliš textu.

Zvláštní ocenění za pracovitost by si jistě zasloužil Roman Švehlík ze **ZUŠ Uherský Brod a Bojkovice**. Letos přivezl a připravil na tuto přehlídku, spolu se svými kolegyněmi, hned tři představení. Stará ruská pohádka **O rybáři a jeho ženě aneb Zlatá rybka** (A. S. Puškin, J. Werich) oživla v podání nejmladších žáků ZUŠ. Jejich herecký výkon je podtržen dobrým hlasovým projevem. Situačně je ale příběh interpretován příliš zdlouhavě a negraduje. Také scénografie je někdy zbytečně komplikovaná. Ve spolupráci s výtvarným oborem ZUŠ Uherský Brod vznikla inscenace **Černý drak** (čínská lidová pohádka). Pohyb obřích draků vedených více vodiči dává tomuto představení zajímavý nádech exotického asijského divadla. Před diváky vznikají pestré obrazy vážného příběhu o vítězství nad záludným černým drakem. Triádu Romanových představení uzavřela **Nekonečná jízda** (Marka Míková). Holčička Lú hledá tajemství skryté na konci ulice. Na této cestě jí potká mnoho roztodivných příhod. Této groteskní roadstory by prospělo nějaké cílenější sdělení. Roman navíc ještě celou přehlídku moderoval a mezi představeními lektoroval diskusní klub na spacácích určený všem účinkujícím dětem. Nelze než smeknout před nasazením tohoto nadšeného vedoucího. Romane, díky.

Rčení: „To nejlepší nakonec“ se zcela vyplnilo uvedením představení **O bílé kočičí princezně** (Alois Mikulka) v podání souboru **Bubu ze Vsetína** (vedení Barbora Dohnálková) v samém závěru přehlídky. Čtveřice děvčat s patrnou velmi dobrou loutkohereckou průpravou a dobrou zkušeností bravurně zvládla sehrát se třemi maňásky a jednou muppet loutkou napínavý pohádkový thriller, ve kterém zlá ale zároveň taky trochu zmatená krysa unese nebohou kočičí princeznu. Vše pochopitelně dobře dopadne. V inscenaci výborně fungují všechny zapojené složky: herecká, výpravná (výtvarná) i hudebně zvuková. Viděli jsme tak velmi kvalitní loutkové divadlo.

Porota pracující ve složení Tomáš Doležal (Labyrint Lužánky Brno) a Tomáš a Hanka Volkmerovi (Divadlo loutek a spolek Theatr ludem Ostrava) navrhla **k přímému postupu** inscenaci **O bílé kočičí princezně** souboru **Bubu ze Vsetína**. Dále pak ocenila soubor Pytel blech za dobrý start k velkému divadlu, soubor ZUŠ Uherský Brod za výtvarnou podobu inscenace Černý drak, soubor ZUŠ Bojkovice za vytvoření poetických obrazů v inscenaci Nekonečná jízda.

Tom Doležal

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY NA INTERNETU

www.drama.cz/ds

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2017

PÁTEK 9. června

10.00–12.45	prezence recitátorů s doprovodem a seminaristů třídy R	Fka-foyer
13.00–21.30	prezence seminaristů tříd A–E	Fka-foyer
13.00–13.20	**zahájení přehlídky a dílny dětských recitátorů**	kino
13.30–14.30	dílny pro recitátory 2., 3. a 4. kategorie	SZŠ
	seminář R	Trám
15.00–18.00	**vystoupení recitátorů 3. kategorie**	kino
19.30–21.00	beseda lektorského sboru s recitátory 3. kategorie a jejich doprovodem	Fka
	diskusní klub pro doprovod recitátorů 2. a 4. kategorie	Tyjátr
	dílny pro recitátory 2. a 4. kategorie	SZŠ
	seminář R	Trám
21.45	informační schůzka pro seminaristy tříd A–E	stodola

Fka	Fabrika Svitavy
OttD	Ottendorferův dům
SZŠ	Střední zdravotnická škola
MMG	budova Městského muzea a galerie ve Svitavách
stodola	farní stodola svitavské římskokatolické farnosti

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY – ČÍSLO 0.

Odpovědná redaktorka: Iva Vachková. Redakční spolupráce: Jakub Hulák. Fotografie k článkům: archivy pořadatelů krajských přehlídek. Foto na titulní straně: Jan Slavíček. Grafika a sazba: Pavel Kocych a Jazz Jameson čtyřnožec. Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Uzávěrka čísla 0. 7. června 2017 v 23:50. Náklad 240 ks.

DĚTSKÉ DENÍK SCÉNY

1.

Fábrika SVITAVY

SOBOTA 10.6.2017

NA ÚVOD...

...prvního čísla Deníku Dětské scény 2017 bych vás, naše čtenáře, ráda pozdravila a přivítala na přehlídce, na kterou se osobně velice těším.

Těším se na všechny recitátory. Je podle mne výrazně povzbuzující, že se stále některé děti a mladí lidé zajímají o prózu i o poezii a mají chuť a touhu sdělovat posluchačům své vnímání vybraného textu, chtějí se podělit o svůj osobní zážitek při jeho čtení a činí tak často s lehkostí, radostí, zaujetím a mnohdy zcela osobitě.

A jelikož se zabývám divadlem, tak se obzvlášť těším na dětské divadelní soubory a jejich inscenace. Vnímám jako naprosto úžasné, že dnešní děti a mládež stále baví se setkávat a společně vytvářet divadelní inscenace, a při tom si klást mnohé otázky. Chtějí hledat, experimentovat, zkoušet, učit se, možná se i trochu trápit s tím, jak na to, bavit se, být spolu a zajímat se o divadlo. Možná chtějí být součástí divadelní **pospolitosti**. *A je skvělé, že mají své průvodce (pedagogy, lektory, vedoucí), kteří jim s tím pomáhají a vedou je pro ně dosud nevyšlapanou cestou. Mezi tyto průvodce počítám i lektorský sbor.*

A také se těším na mnohé známé a kamarády, se kterými se potkáváme jednou za rok právě zde, ve Svitavách na Dětské scéně, abychom aspoň na pár dnů, chvil, hodin spolu pobyli a popovídali si. Zároveň se nebráním novým kontaktům a seznamování.

Samozřejmě že se těším i na jednotlivá čísla Deníku. Věřím, že se nám je pro vás opět podaří stvořit. Záměrně nepíšu napsat, jelikož opět nepůjde jen o texty, ale také o vizuální informace. Přesněji řečeno o fotografie, obrázky, ikony, grafické značky a komiks. V redakci jsme se dohodli, že letos budou kreslit dospělí a vyslovovat se děti. Tak uvidíme, jaké budou obrázky dospělých a slovní formulace a obraty dětí. Především bych byla ráda, kdyby pro vás byly připravené rozhovory zajímavé, zápisy z diskusních klubů čtivé a reportáže z exkurzí vtipné. Kéž jsou pro vás nové rubriky a prosby výzvou, nikoli však nepříjemnou. Jsem zvědavá, jak se nám bude dařit naplnit motto celé přehlídky – slunce, kruh a ***pospolitost.***

Přijíždím do Svitav jednoduše natěšená a plna očekávání. Příjemné spolubytí nám všem!

Hana Volkmerová

NAHLÉDLI JSME DO...

...DÍLNY PRO RECITÁTORY 2. KATEGORIE

Eliška Grödlová, Alžběta Davídková, lektorky této dílny, a sedmnáct nejmladších recitátorů se budou scházet celé tři dny přehlídky, a tak dnešní setkání věnovali důkladnějšímu seznamování, příjemnému hraní a celkovému prozkoumávání jejich vzniklého společenství. Během jedné hodiny, která je na dílnu vyhrazena, došlo na pět her.

Nejdříve se měl každý představit jménem a říci, co má a co nemá rád. Ovšem tak, aby to začínalo stejným písmenem, jako je iniciála (první písmeno) jména: Nikoleta má tedy ráda nutelu a nemá ráda nějaký nehty (snad gelové). Zara má ráda zajímavé přírodní vědy a nemá ráda záškodníky. Anna má ráda akční sporty a nemá ráda ančovičky. Daniel má zase rád deskové hry a nemá rád doktory. Eliška miluje Estonsko a nejí ementál. Viki má ráda vločky a nemusí vajíčka. Náťa nutelu a nivu, Jeroným má rád jablka a nemá rád jaky (Pozn.: jak divoký, bos mutus, a jak domácí, bosgrunniens, asijský tur, kterému hrozí vyhynutí). Nina, která hru začínala a nic jí nenapadlo, na konci říká, že má ráda Norsko a pro změnu nesnáší nutelu.

Následovala hra Na upíra. Upírem byla na začátku Nikoleta, a protože se ukázalo, že paměť dětí je ve vynikajícím stavu, bylo těžké se z pozice krvelačníka dostat. Jak řekla lektorka Bětka: „Vy máte paměť jako blázen."

Pak Bětka určila dvojice a ty měly přijít na to, co mají společné, a co naopak rozdílné. Dozvídáme se, že ve skupině mají lidé společnou barvu očí, zálibu v recitaci nebo sandály. Také je spojuje to, že mají rádi vlky, jdou na gympl, mají blonďaté vlasy nebo kraťasy. Odlišují se v tom, že jeden má a druhý nemá rád čtení, jeden sportuje a druhý ne, jeden má ponožky a druhý je bos, jsou holka a kluk, jeden má a druhý nemá hodinky, mají tričko a šaty nebo mají rozdílnou barvu a délku vlasů.

Zjišťování pokračovalo ve čtveřicích. Společně mají rádi koláče, dramaťák, delfíny nebo mají domácího mazlíčka. Naopak je rozděluje vztah k chuti cibule, sourozenci různého věku, to, že každý bydlí v jiném kraji, nebo těšení do školy. Když vznikly dvě velké skupiny, společné mají to, že nikdo ještě nemá vlastní dítě, jsou z různých měst, recitují texty různých autorů, někdo má rád psy a někdo kočky. Nakonec se spojili všichni - přidala se i Bětka s Eliškou - a dál hledali, co mají stejné a různé dohromady.

Veronika Rodová

NAHLÉDLI JSME DO...

...DÍLNY PRO RECITÁTORY 3. KATEGORIE

Na osmadvacet recitátorů čekal ostrý start přehlídky. Rozehřívací dílnu před prvním vystoupením pro ně připravily lektorky Dominika Prokopová a Eliška Rojíková, studentky dramatické výchovy na DAMU.

První část dívky věnovaly seznamování spojenému s hraním si se jmény. Dominika rozehrávala: „Vytvoř rým na své jméno." Karolína / já jsem líná. Jirka / sirka. Tereza / jsem ze železa... Některá jména však i svým nositelům zamotala hlavu: Haštal ... hmm ... maštal. Následoval vyšší stupeň dovednosti: „Ať se z vašich monogramů dozvíme, co máte rádi a co nikoli." (Sami si najděte, komu vyjádření patřila.) Homer – rum, toffifee – nemoci, šílenosti – šok či recitace – koprovka.... Vrcholem se stal souboj jeden na jednoho. Dvě skupiny a mezi nimi rudá opona. Vyhrává ten, kdo si lépe zapamatoval jména. Skupina vyslala svého zástupce, který čekal, až se opona spustí a kdo se proti němu objeví na druhé straně. Pak ho mohl sestřelit tím, že řekl jeho jméno. Výjimečně se ze souboje stal vzájemně vyděšený pohled jako v zrcadle. Nejvýstižnější reakcí byla: „Ty máš ale přeci to divný jméno, no...!" V tu chvíli už byl počáteční ostych

ten tam. Přesto u některých zúčastněných bylo znát, že jsou opatrní na svůj zevnějšek, připravený již na veřejné vystoupení.

V druhé části se pozornost přesunula na jednotlivé recitátory. Po krátké automasáži, při níž vznikla spontánně bubnovací skladba, si každý vybral peříčko. Eliška instruovala: „Zkuste ho udržet ve vzduchu po dobu hraní hudby.“ Všichni foukali, zkoušeli a hledali vyváženost mezi sílou a délkou dechu potřebného k zabránění pádu jemného předmětu. Hudba dala impuls k péči o pírko. V obličejích se zračilo nadšení i radost nejen z jednotlivých pokusů, ale především z náhodných setkávání tváří v tvář. Prolínání těl vypadalo jako předem připravená pohybová choreografie se silným energetickým nábojem. Najednou všichni působili jako **pospolitý** celek. Píseň dozněla.

Dominika je vyzvala, aby se vrátili do kruhu: „Řekněte první větu toho, co budete recitovat a my se to podruhé pokusíme společně nadabovat.“ Tímto způsobem vzniklo několik kolážovitých básní, např.:

Bylo nebylo
Dveře salónku hotelu Karolína
Byla jednou jedna medúza
Byl jednou jeden zrzavý člověk
Nikdo se zkrátka nechtěl smát
No, není ona nána?
Už toho bylo dost!

Závěr patřil společně vytvořenému stroji na čokoládu, kterým se všichni naladili na odstartování přehlídky.

Josef Pekárek

NAHLÉDLI JSME DO...

...DÍLNY S RECITÁTORY 4. KATEGORIE

„Chtěli bychom si to s vámi užít. Jak jinak než hrou“, byla jedna z prvních vět, kterými lektorky Lenka Janyšová a Barbora Meda Řezáčová zahajovaly první dílnu pro recitátory 4. kategorie. Větou předznamenaly, že smyslem setkání bude zahrát si spolu několik her, přitom se začít vzájemně poznávat a navazovat přátelské vztahy. Děti stojící v kruhu si postupně házely imaginární míč, přitom říkaly své jméno a k tomu nějakou svou vlastnost, případně i jednu zvláštnost, kterou byly ochotné na sebe prozradit. Dozvěděli jsme se kupříkladu to, že Veronika jezdí na koních a nesnáší ukecané lidi, že Ondra je ukecaný a hrozně prokrastinuje (pozn. redakce: odkládá povinnosti a úkoly na pozdější dobu), Terka má ráda hudbu a nesnáší lež, Jirka má tiky, Lenka se bojí se ptáků a miluje vanilkovou zmrzlinu, Saša se nedokáže charakterizovat a má rád vysavač, Martina nesnáší pomluvy a Patrik miluje hudbu a nesnáší škrkání křídou.

V následující aktivitě všichni rovnoměrně vyplňovali prostor, na tlesknutí se zastavili, rychle vytvořili dvojice s tím, koho měli nejblíže. Ve třiceti vteřinách si měli o sobě navzájem něco říci. 3–2–1–stop. Pak hledali nového partnera.

Dále si skupina sedla na zem do kruhu a pod vedením lektorek rekapitulovala, co si kdo o kom zapamatoval. Například Františka chodí do dramaťáku a má ráda lidi. Dan naopak nikdy do dramaťáku nechodil a nechápe, co tady dělá. Johanna hraje na ukulele. Na Dětské scéně byla už minulý rok. Ondra má rád svíčkovou a občas si jen tak sedne do lesa. Veronika má spoustu zvířat, pochází z Rokytnice a je ryba.

Lenka rozdělila všech dvacet jedna recitátorů do pěti skupin a Bára začala vysvětlovat pravidla další aktivity: „Ve skupinkách přijďte na to, co máte všichni společného. Jednu věc, co umíte, máte rádi. A druhou, co nemáte rádi. Jednu věc zpracujte jako živý obraz, druhou volnou technikou.“ Zatímco skupinky byly zaujaty tímto zadáním, lektorky je obcházely a upřesňovaly nejasnosti. Během prezentace měly diváci přijít na to, co se jim jednotlivé skupiny pokoušely o sobě sdělit. A poté jim tvůrci osvětlili svůj záměr.

V závěrečné části dílny si se účastníci dílny bez mluvení seřadili podle různého klíče, který Bára a Lenka nastolily, např. podle odstínu vlasů, velikosti chodidla, podle poslední číslice telefonního čísla recitátorů.

Když dílna skončila, od lektorek jsem se dozvěděl, že jejich cílem bylo, aby se účastníci dílny měly možnost vzájemně poznat. Večerní dílna pak bude zaměřena na divadelní proces, ale cíl je stejný. Směřovat k **pospolitosti**.

Roman Manda

VČERA JSME VIDĚLI...

Ráchel Kellerová

Vojtěch Brodský

Anna Orálková

VČERA JSME VIDĚLI...

Jiří Buršík

Kristýna Jiříčková

Josef Blažej

NA SLOVÍČKO S...

...RECITÁTORY 3. KATEGORIE

O ČEM JE TEXT, KTERÝ JSI RECITOVAL(A)? JAKÉ TÉMA BYS CHTĚL(A) PŘEDAT DIVÁKOVI?

ANETA KAPUSTOVÁ

(Ivona Březinová: Lauro, ty jsi ale číslo)

Text jsem vybírala s mamkou a přišel mi humornej, zajímavej. A má to i něco do sebe. Ta část s tím klukem je taky trochu o mně. Zaujaly mě taky reakce diváků, když se smáli. Text mi přišel ani ne moc dětskej, ani ne moc dospěláckej, ale prostě akorát pro mě.

ELIŠKA MAUEROVÁ

(Květa Legátová: Víla Vřesový květ)

No že já se cítím úplně stejně jako ta víla. Mám taky ty ségry a občas se dostanu do té stejné situace jako ona. To je ta myšlenka, proč vyprávím ten text.

KAROLÍNA JASOVSKÁ

(Thomas Stearns Eliot: Mangodžery a Rumpelíza)

Mně baví, že já fandím víc těm kočkám. Připadají mi víc sympatický, odvážný, že dokážou dělat ty různý lumpárny. A jak jsou na ni lidi naštvaní, tak to je prostě směšný – vždyť jsou to jenom kočky.

TIMON DRAHOŇOVSKÝ

(Ludvík Aškenazy: Malá noční hudba)

Ten kluk během toho rozhovoru s tatínkem udělal hrozně velký vývoj, jak to pochopil, tu hudbu. Já sám jsem muzikant, hraju na flétnu a hudbu mám – tak proto o ní recituju.

JIŘÍ NEZVAL

(Claudine Desmarteauová: Gustíkovy patálie)

Je to o klukovi neustále si stěžujícím na svou rodinu. Spousta věcí se mu na té rodině nelíbí. Divák ať si to hlavně užívá. Text mi přišel vtipný, líbil se mi.

HAŠTAL ORT

(František Jaromír Rubeš: Vrabec a kůň)

Že je dobrý dávat bacha na to, co nám ostatní řeknou, vnímat to a porozumět tomu.

SAMUEL CHLOPČÍK

(Alois Mikulka: Vrána a liška)

Je to parodie. Vrána si z té lišky dělala srandu, liška si myslela, že ji přelstí, a té lišce se to nepovedlo. Vrána dokázala lišku přelstít.

Ptala se Eva Davidová

ZEPTALI JSME SE...

...NA DIVÁCKÉ DOJMY Z VYSTOUPENÍ RECITÁTORŮ 3. KATEGORIE

ZAUJAL TĚ NĚKTERÝ Z TEXTŮ SVÝM TÉMATEM?

Jana Kepková (56 let)

Mnoho textů bylo krásných a líbily se mi, protože byly humorné, zádumčivé, hloubavé a hluboké. Pěkných textů byla spousta a je těžké vybrat ten jeden, který by byl úplně nejlepší.

Vojtěch Brodský (13 let)

Nejvíc mě asi zaujal text Malá noční hudba (Pozn.: recitoval Timon Drahoňovský) tím, že byl velmi dojemný.

Tereza Nováková (12 let)

No, mě se líbily všechny, ale nejvíce mě zaujaly texty Gustíkovy patálie (Pozn.: recitoval Jiří Nezval) a Kouřím (Pozn.: Jiří Buršík). Líbilo se mi, jak byly oba texty vtipné a také to, jak byly interpretovány. Ale nejsem si jistá, jestli bych to sama zvládla odříkat, protože se to spíš hodí pro kluky.

Šimon Škrdla (12 let)

Svým významem mě překvapil text Miminkaření. A také to, že si ho Terezie Hodková vybrala. Také se mi líbil text Zrzek (Pozn.: Josef Blažej), u kterého mě velmi pobavila pointa celého příběhu.

Lenka Hodková (42 let)

Nejvíce mě zaujaly potíže s doručováním (Pozn.: Trable čápa, doručovatele) a malý chlapec, který skvěle text o čápovi doručujícím miminka ztvárnil. To se mi líbilo asi nejvíc, hlavně kvůli humorné stránce, kterou do toho dokázal vložit.

KTERÝ Z RECITÁTORŮ TĚ OSLOVIL SVOU INTERPRETACÍ?

Jana Kepková

Mnoho recitátorů bylo perfektních. A kdyby se vzali jeden po druhém, u každého by se našlo něco, co bylo nesmírně zajímavé, velmi osobité a především nenapodobitelné.

Vojtěch Brodský

Velmi mě zaujal druhý recitátor v pořadí (Pozn.: Jiří Burčík), protože celou tu pointu vyjádřil poslední větou a moc se mu to povedlo.

Tereza Nováková

Pro mě byla velice působivá interpretace Kláry Ondráčkové (Pozn.: Čas pro človíčka). Líbilo se mi, jak citlivě to přednášela.

Šimon Škrdla

Zaujal mě přednes Matěje Neumanna, jehož interpretace textu Trable čápa, doručovatele byla velmi výrazná. Líbila se mi jeho dramatizace textu.

Lenka Hodková

U některých dětí mi přišlo, že k jejich nízkému věku mi něco tak tragického, jako byly některé texty, nesedí. Měla jsem pocit, že pár textů by mělo být spíš pro vyšší kategorie.

Ptala se Anna Marie Kocychová

VČERA JSME VIDĚLI...

Žaneta Chlumská

Jan Rambousek

Lucie Čermáková

VČERA JSME VIDĚLI...

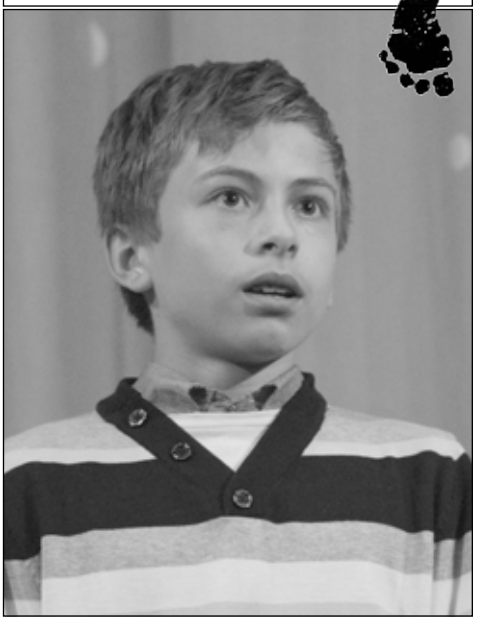

Matěj Neumann

Josef Mařík

Kristýna Weiglová

NAHLÉDLI JSME DO...

...SEMINÁŘE R – OD TÉMATU K INTERPRETACI

V semináři Ireny Konývkové se sešla pestrá dvacítka účastníků. Po rychlém seznámení potřebujeme sladit společné vnímání a terminologii, proto zapisujeme vše, co se týká přednesu poezie a prózy. I to, co mají obě oblasti společné. Z klíčových slov zachycuji: výběr textu - sdělení – příběh – rytmus – obrazy – porozumění textu – vnitřní zaujetí – výrazové prostředky – technika – mluvní dovednosti – kontakt a komunikace – členění textu – pointa – postoj na jevišti – mluvčí (postava, vypravěč) – kontext doby a autor díla – kostým.

V odpoledních vystoupeních recitátorů 3.kategorie mají seminaristé sledovat především téma. Je adekvátní vzhledem k přednašeči? Pochopili jsme, co chce říct? Při večerním setkání je pak vzrušující sledovat, jak se vnímání jednotlivých recitačních vystoupení u účastníků semináře liší. Devadesátiminutová debata je věnována těmto otázkám...

Když recitátor mluví za postavu (v přímé řeči), může udělat gesto? Má se objevovat opakující se charakteristické gesto pro postavu? (např. v přednesu Terezy Novákové - Pierre Gripari: Pár bot) Pokud gesto dítěti pomáhá, např. oddělit nějakou část nebo třeba vstoupit do vypravěčského partu konkrétní postavy (např. při střídání mluvčích), pak má v přednesu své místo, i když je to jakási úlitba dítěti. Záleží na osobnosti dítěte, gesto může pomoci hlavně u mladších recitátorů.

Jak interpretovat text, který má specifickou grafickou podobu? (viz Shaun Tan: Vyrob si mazlíčka; přednášel Jan Prosecký) U takového textu musí být v přednesu jasně zvolený klíč, který divákovi pomůže pochopit sdělení. Jinak se divák ztrácí. Klíč je téma, které chci sdělit. Názory na toto přednesové vystoupení jsou velmi odlišné: pro někoho stavba textu neměla vývoj a nevedla k pointě, někomu vadilo uvedení autora a titulu na konci vystoupení.

Jaká témata se objevují v textech mladších recitátorů? Často nejde o závažná sdělení a univerzální témata, přednáší se o blízkých, přátelích, rodině... Malé děti se ale přece nemusí bát říct, že si text vybrali proto, že je to prostě legrace. Naplnit takový cíl - pobavit diváka – je pro mladší a méně zkušené recitátory adekvátní, dostatečné.

Jaké prostředky může přednašeč využít k odlišení jednotlivých postav v textu? (Mluvíme o přednesu Alžběty Dohnalové – text Julie Donaldsonové Gruffalo.) Divákům jednoznačně vadilo přehrávání postav (had, liška ad.), snaha o odlišení postav změnou hlasu a tlačení na hlasivky. Změnu mluvčího v textu můžeme naznačit také odlišným tempem, pauzou, tělovým napětím. Při hledání výrazu jednotlivých mluvčích může malému dítěti pomoci třeba představa, pohyb postavy, který si vyzkouší (např. jak se hýbe, když je vážná, jak se hýbe, když je plíživá).

Je vhodné, aby dítě přednášelo Aškenazyho Dětské etudy? Tyto texty nejsou vhodné pro dětský přednes, protože jsou psány z pohledu dospělého. Nicméně: Timon Drahoňovský dokázal, že textu plně rozumí a souzní s ním. Při přípravě přednesu je však povinností pedagoga upozornit přednašeče na možná rizika posuzování textu porotami přehlídek (nevhodnost věku) – a výběr je pak vědomým rozhodnutím přednašeče.

Následující den budou účastníci semináře pod vedením Ireny Konývkové rozebírat konkrétní texty přednašečů 4. a 2.kategorie a diskutovat proběhlá vystoupení.

dav

NA SLOVÍČKO S...

...S IRENOU KONÝVKOVOU, LEKTORKOU SEMINÁŘE R

Jak jsi se dostala k dětské přednesu?

V 5 letech jsem v lázních v Darkově přednášela na besídce báseň: Okurčičko, okurčičko, nechoď k lesu na políčko, myška tam má domeček, ukousne ti koneček. Všichni se hrozně smáli a já to nechápala. Myslela jsem to vážně. Opravdu jsem nechtěla, aby okurčičce myška ukousla koneček! Přesto mě nepochopení diváka neodradilo a přednášela jsem dál, až jsem se dopřednášela do dramaťáku, kde jsem dodnes.

Co tě na dětském přednesu nejvíc baví?

Hledání textů s dětmi, jejich prozkoumávání a povídání si nad nimi. Dostaneme se tak k mnohým tématům, ke kterým bychom se jinak spolu nedostali. Díky nim máme pak k sobě blíž. Je to jeden z báječných střípků, které vytváří přátelství.

Co ti na dětském přednesu naopak nejvíc vadí?

Předpoklad, že každý učitel českého jazyka musí umět naučit své žáky přednes, ač na vysokých školách není třeba na dané fakultě žádný seminář přednesu. Tedy alespoň nebýval. Doufám, že se situace mění. I když..... Kde by se pak vzaly mechanicky odříkané texty v okresních kolech?

Máš raději poezii, nebo prózu?

Pro mě je jakýkoli text výzva. Je mi to vlastně jedno. Je pravda, že děti si víc vybírají prózu a k poezii je musím víc vést. Není to úplně tak, že by si poezii nosily, ale prózu si přinesou. Poezii jim musím nabízet. Pak většinou posbírám knížky ze své vlastní knihovny, dám to do kufru a přijedu do dramaťáku a nabízím jim je.

Je pro nějaký věk dítěte vhodnější próza než poezie?

Není to tolik o věku, jako spíš o typu dítěte. Básničky pro malé děti bývají hodně rytmické a pro děti, které nejsou rozenými přednašeči, je těžké ten jednoduchý rytmus rozbourat. Podléhají mu. Když je chci získat pro přednes, tak jim raději dávám kratší prózu. Protože vyprávění, kde jsou logické věty, jim jde snadněji a jsou v tom šikovnější, než když dostanou jednoduchou básničku, která má právě ten jednoduchý a pravidelný rytmus. Byť by se mohlo zdát, že je próza pro ně složitější. Ale jsou samozřejmě i malé děti, které zvládnou ten rytmus narušit a jít po významu.

Jsou nějaké návodné cesty či nástroje, jak s dětským interpretem hledat v textu téma?

Mám jednu takovou berličku pro děti – podívej se na poslední odstavec. Autor většinou do posledního odstavce dává to hlavní sdělení. Nebo do posledního verše. Když na to nemůžeme přijít a zkoumáme, tak říkám, pojď, jdeme si přečíst konec. A většinou děti, jak už na tom dlouho pracují, tak si mohou dokonce udržet i přednes, ale už zapomenou na naše dlouhé rozhovory, o čem a proč to říkají. Potom se jich ptám, proč to říkáš? Nevím, odpoví. Tak se podívej na konec. Je to berlička, ano. Ale nemusí to platit pro všechny texty. Každé pravidlo má spoustu výjimek. Ale vím, že tohle pomáhá.

V čem vidíš hlavní rozdíly při práci s mladšími dětmi a těmi staršími?

Čím jsou děti starší, tím víc se jde po tématu a chuti něco sdělit. Nebo i chuti si zkusit nějaký text, který jde třeba i proti nim. Kdy je jim text výzvou a chtěním toho dítěte. Zatímco u těch mladších je to spíše o tom, že chtějí vyprávět příběh. Příběh, který je zaujme a dost často je to proto, že je legrační. Není to tolik o tématu.

Jaký text tě v poslední době oslovil?

Osobně mám teď nejvíc v hlavě text Balada štědrovečerní, který recitoval můj žák. Ale jestli myslíš, co jsem v poslední době četla, tak já bohužel při čtení moc neodpočívám. Když čtu, tak už uvažuju, jak by se to dalo dramatizovat, nebo jak by se to dalo říkat. Když chci odpočívat, tak si musím brát na dovolenou detektivku, protože tu rozhodně dramatizovat nebudu. Ale dostala jsem nedávno výběr textů Ivana Blatného.

Děkuji za rozhovor.

Ptala se Hana Volkmerová

VČERA JSME VIDĚLI...

Jan Prosecký

Matěj Kročil

Terezie Hodková

VČERA JSME VIDĚLI...

Viktorie Vaňáčková

Šimon Škrdla

Klára Ondračková

ZAPSALI JSME...

...NA BESEDĚ LEKTORSKÉHO SBORU S RECITÁTORY 3. KATEGORIE

Jana Franková a Jaroslav Provazník hovořili s Timonem Drahoňovským o textu Ludvíka Aškenazyho Malá noční hudba. Nejdříve se ptali na způsob výběru textu. Timon dal na doporučení paní učitelky. Jarda silně vnímal téma hudby, dokázal vytvořit atmosféru koncertního sálu. Vztah syna a tatínka se dostal na druhou kolej. Timon k tomu dodává: „Táhli jsme to přes hudbu.“ Jana chválí laskavý způsob zacházení s textem, Timon podle ní text „nemučí“, netlačí na něj. Není například potřeba dělat za každým slovem pauzu. Když se text nekouskuje pauzami, je tam větší vypravěčský tah, text je pro posluchače srozumitelnější. Jarda připomíná důležitost podívat se na původní verzi textu. Recitátoři si někdy texty předávají a neuvědomují si, že původní verze může být mírně jiná. Stojí za to přečíst si i další texty od téhož autora, nebo celou knížku, ze které text je. Zrovna právě Ludvík Aškenazy patří k autorům, kteří pečlivě zachází se slovy, přesně ví, proč tam to které slovo dal a jakékoliv změny oslabují jeho záměr.

Zuzana Jirsová a František Kaska mluvili s Terezou Novákovou o textu Pár bot Pierra Gripariho. František popisuje svůj dobrý pocit z osobnosti Terezy, která se odráží v jejím projevu. Tereza má v sobě talent vypravěče, někdy se ale její hlas nepřirozeně houpal nahoru a dolů. Zuzka se ptá, o čem text pro Terezu je. Vysvětluje, jak je důležité si zvolit text, kde může recitátor sdělit jeho poselství, jeho téma. Ne jen vyprávět příběh. Porozumět myšlenkám, co jsou za slovy, a ty sdělit. Také je velmi důležité uvědomovat si vlastní tělo. Jestli je povolené nebo zapojené, jestli gesta vznikají přirozeně nebo působí mechanicky. Ptá se, zda gesto, které si Tereza vymyslela pro postavu doktora, pomohlo jí jako interpretce nebo mělo pomoci představě diváků. František uvažuje, nakolik jsou důležité uvozovací věty přímých řečí. Jaké je jejich místo, když už recitátor vytvoří postavy a dokáže je v hlase přesně udržet a odlišovat.

Martina Longinová a Radek Marušák rozebírali přednes Kristýny Jiřičkové, která recitovala text Evy Papouškové Strom s červenými kuličkami. Kristýna je podle Martiny talentovaná vypravěčka, je cítit, že se textem baví. Má představivost, příběh vypráví tak, že posluchač je zvědavý, co se bude dál dít. Kristýna potvrzuje, že zná celou knihu, četla ji. Postavu učitelky ale příliš přehrává, až paroduje. Důraz na jednotlivé postavy ubližuje příběhu, ten mezi nimi zaniká. Hlavní linie děje tak slábne, smysl ustupuje do pozadí. Ale diváci by měli odcházet s pocitem, že chápou hlavní myšlenku, rozumí poselství ukrytému v textu. Možná je problém v tom, jako kdo text Kristýna vypráví. Je jedním z dětí nebo je vypravěčkou? Radek upřesňuje: „Nejvíc mě baví situace, kdy malá holčička visí hlavou dolů. To je ústřední situace. Kvůli tomu se příběh vypráví, k tomu chce vypravěč dospět. Všechno by tedy mělo sloužit tomuto cíli. Ty jsi vypravěčka, nemůžeš být dítě z mateřské školy.“ A pozor, v češtině je důraz na předložce.

Veronika Rodová

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

...LEKTORY DÍLEN DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ

Položili jsme všem lektorkám tři stejné otázky: Jak ses dostala k dětskému přednesu? Co tě na dětském přednesu nejvíc baví (zajímá)? Co ti na dětské recitaci nejvíc vadí? A poté jsme požádali o nakreslení obrázku: Prosím, nakresli mi divadlo.

DOMINIKA PROKOPOVÁ

1. Jako dítě a dospívající osoba jsem chodila do dramaťáku, jezdila jsem na divadelní tábory a občas jsem zavítala do nějakého divadelního souboru. Pak mě uhranula dramatická výchova coby pedagoga a od té doby se jí držím.

2. Divadlo mě provokuje, inspiruje, zneklidňuje a neustále baví. Baví mě každá chvíle, kdy mě něco, co vidím, ovlivní a posune někam jinam. A každé setkání s jednoduchostí, která funguje a má sílu.

3. Když se z tvorby stane nacvičování, které je řízeno direktivně a mnohem víc se řeší kde a v čem, než jak a proč.

ALŽBĚTA DAVÍDKOVÁ

1. K dětskému divadlu jsem se víceméně dostala skrze studium dramatické výchovy. Takže se tím spíše dostávám k otázce, jak jsem se dostala ke studiu dramatické výchovy. Mám vystudovaného bakaláře ze sociální práce, téměř i magistra, ale těsně před zakončením jsem si uvědomila, že to asi nebude to ono, co chci dělat. Tak jsem se začala porozhlížet po něčem, co by mi bylo bližší a zároveň by to nešlo úplně mimo obor, který už mám vystudovaný. Věděla jsem, že chci s lidmi (dětmi) pracovat nadále, ale ne(jen) způsobem, který mi nabízí sociální práce. K divadlu jsem měla vždycky blízko. Způsoby práce, všestrannost a možnosti dramatické výchovy se mi zalíbily, a tak se stalo...

2. Divadlo obecně mě prostě baví. Nejsem nijak vyhraněná, jako divák ráda zajdu na všechno. Ale v poslední době mě dost baví site-specific.

3. Na dětském divadle mě nejvíce baví obrovské možnosti, rozmanitost, všestrannost, radost, ... Je skvělý, kolik dovedností a schopností (po všech stránkách včetně osobnostních) si děti během tvorby mohou osvojit. Na divadle mě nejvíce vadí, když na něj nemám dostatek času. :)

LENKA JANYŠOVÁ

1. K dětskému přednesu jsem se dostala skrze děti, které mám v dramatickém kroužku. Navštívili jsme dětskou scénu a viděli jsme, jak se recituje, a to mě získalo pro recitaci.

2. Jednak mě baví nacházet nové texty a to, jak se dá jeden text podat různými způsoby, jak se dá různě interpretovat, a tím dojít k zajímavým a různým řešením.

3. Vadí mi, když recitátor mluví k lidem, kteří s ním nekomunikují. Například koukají do země nebo někteří porotci do papíru.

ELIŠKA ROJÍKOVÁ

1. V rámci dramatické výchovy na ZUŠ Ostrov.

2. Baví mě jedinečnost interpretací.

3. Vadí mi, když se promění v kolovrátek.

ELIŠKA GRODLOVÁ

1. S dětským divadlem a přednesem se potkávám a vlastně pořádně seznamuji až v posledních pár letech, při studiu na DAMU.

2. Na dětském divadlu mě nejvíc baví, když představení baví mě a zároveň to baví i samotné děti, které hrají. Zajímá mě proces vzniku inscenace s dětmi, protože jsem to ještě pořádně nezažila. A taky mě zajímá, jak je to s přípravou recitátorů.

3. Nejvíc mi na dětském divadle vadí, když je to nějakým způsobem za hranou toho, v čem se děti nebo mladí lidé cítí dobře, a pak se v tom necítí dobře ani divák. Moc nemusím, když představení má za cíl o něčem vypovídat šokujícím způsobem. Většinou to nedopadne dobře.

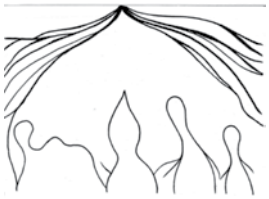

BARBORA MEDA ŘEZÁČOVÁ

1. No, můj mladší a rozhodnější extrovertní bratr kdysi rozhodl, že by bylo fajn chodit do dramaťáku. No a já jako starší nerozhodná sestra jsem ho následovala... No a nějak mě to chytlo, nějak hodně... No a teď to nějak studuju na DAMU a nějak jsem se v tom našla...

2. Baví mě, že je neskutečně svobodný. A tvůrčí. Baví mě, když baví děti a když ony ví, o čem hrají, co recitují. A taky mě baví tyhle divadelní přehlídky, kde dospěláci mají za úkol kreslit obrázky do zpravodaje. On totiž pak ten dospělák najednou nemusí být tak úplně dospělej, no a to mě taky hodně baví.

3. Nebaví mě, když se recituje nebo hraje z povinnosti. No a nebaví mě to, když to nebaví děti a jejich paní učitelku nebo pana učitele, když to berou jako úkol. A ještě mě to moc nebaví, když se jde tou nejrychlejší a nejsnadnější cestou a nestane se tam nic „kouzelného“

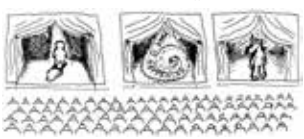

DNES HRAJÍ...

...SVAČINA, ZUŠ LEOŠE JANÁČKA, FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ

RAOUL

Jak vznikl název vašeho souboru?
Filip: No, protože jsme hodně svačili.
Ajka: A to trvá dodnes.
Co vás na divadle baví?
Filip: Někdo řekl, že mě to baví?
Jitka: No ale do dramaťáku chodíš už osmým rokem....
Lucka: Jídlo.
Ellka: Mamča (Pozn.: mamča je označení pro vedoucí Jitku).
Alča: Hrát různé charaktery a postavy.
Co vám na divadle nejvíc vadí?
Všichni: Málo jídla.
Proč jste se pustili do inscenování Sempého výtvarné knihy Raoul Taburin?
Lucka: Jitka nám řekla, buď to budete hrát, nebo nedostanete jídlo.
Všichni: Co kecáš, Lucko!!!!!!
Pavel: Společně jsme se domluvili.
Kdo s knihou přišel?
Všichni: Jitka.

Co vás na ní zaujalo?
Kresby a jemný humor.
Jak probíhalo zkoušení?
Pohoda s občasnými překážkami.
Proč jste se rozhodli využít při inscenování plošné loutky? V čem vám pomáhají?
Loutky vyjadřují minulost a zároveň nám pomáhají zahrát situace, které bychom nebyli schopni sami zahrát. A Jitka má ráda loutky.
Hrajete tuto inscenaci často? Pro koho?
Zatím jsme ji hráli čtyřikrát na různých přehlídkách. Rodiče to ještě neviděli.
Jak byste charakterizovali Francii?
Bagety. Víno, jídlo. Žervé. Akordeon. Makronky. Sýry.
O čem je podle vás Raoulův příběh?
...ironie osudu? ...ale spíše to vnímáme tak, že každý má svou slabinu, kterou ne vždy dokáže prozradit kvůli okolnostem a vlivu společnosti.
Jaký Raoul je?
Milý. Nemehlo na vztahy. Ochotný. Čestný. Zručný. Má smysl pro humor.
Znáte ve svém okolí někoho podobného?
Možná, ale nevíme o něm.

Máte vy nějaké tajemství, které jste třeba v určité době nemohli, a nyní můžete do Deníku Dětské scény prozradit?
To by vás zajímalo, co?
Zatloukali jste už někdy něco?
Většinou známky, ale rodiče to nakonec vždycky zjistí. A my jsme ukradli želvu. Jednou se nám podařilo zamknout F. na terase, kdyby se na nás tenkrát neusmálo štěstí v podobě uklízečky, F. tam trčí doteď. Zatloukali jsme to před J.
Umíte jezdit na kole?
Umíme, a dokonce si dokážeme opravit řetěz, když se zadaří.

Ptala se Hana Volkmerová

DNES HRAJÍ...

...NA POSLEDNÍ CHVÍLI, ZUŠ OSTROV

PAC A PUSU ANEB NĚCO Z BROUČKŮ

Jak vznikl název vašeho souboru?
Náš soubor chodí všude na poslední chvíli! Název vznikl v roce 1994.
Proč jste se pustili do inscenování Broučků?
Hráli jsme část příběhu při zahájení filmového festivalu Oty Hofmana v Ostrově - byli jsme ještě malí, tak jsme hráli světlušky. Pak jsme si četli společně knížku a zaujalo nás, že v příběhu jsou veselé okamžiky (např. hostina u Broučků před začátkem zimy), ale i smutné chvíle (když je Brouček v ohrožení života). V současné době hrajeme Broučky pro děti mateřské školky a pro nižší stupeň základních škol.
Co vás na divadle baví?
Baví nás společná práce, společné vymýšlení nápadů, předávání příběhů divákům a samozřejmě „jídelní“ vyučovací hodiny (na Vánoce a před vysvědčením).
Co vám na divadle nejvíc vadí?
Tma v zákulisí (nemůžeme najít rekvizity) a vedro v kostýmech.
Podle fotografie to vypadá, že pospolitost pro vás není cizím slovem. Co vás tedy spojuje?
Že chodíme všichni na poslední chvíli. Většinou se nám to tak povede. Proto se tak jmenuje i náš soubor.
Představení se jmenuje „Pac a pusu“. Máte vy nějaký vlastní pozdrav?
Jirka: My jsme zatím nic nevymysleli, ale chceme si vymyslet svůj vlastní pozdrav. Zatím máme jen pac a pusu, které využíváme v představení.
Měli jste nějaké trampoty při zkoušení?
Odešly nám dvě holky, které to s námi nacvičovaly. Pak jsme je vyměnili. Jak držíme ty látky, tak to bylo složité vymyslet, abychom stihli být jak na jevišti, tak u látky.
Dokončete větu. Neposlušnost je...
Všichni: My. (Smích)
Kdo je podle vás entomolog?
Jirka: Když jsme na soutěži divadelních souborů, tak bych řekl, že je to někdo, kdo se zabývá uměním a divadlem. Tipnul bych si že scénáři. (Pozn.: Entomolog je vědec zabývající se hmyzem, brouky.)
Která postava z Broučků je vám nejsympatičtější?
Zuzka, Barča, Terka: Beruška – hravá, milá, hezká, malá.
Jirka: Kmotříček s tatínkem – dokáží všechno vysvětlit Broučkovi v klidu.
Jaké broučky máte nejraději?
Berušky...berušky...já se brouků bojím.

Ptal se Josef Pekárek

NA NOČNÍM STOLKU REDAKTORŮ...

...KNIHA CESTA PORADNÍHO KRUHU

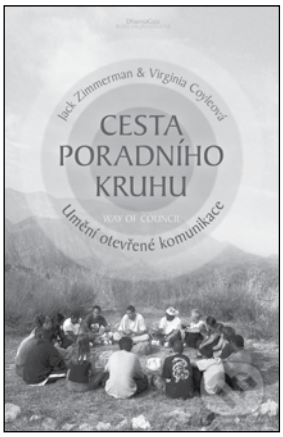

„Udělejte kruh... Sedněte si do kruhu...“ Všichni, kdo kdy chodili do dětského divadelního souboru (nebo ho vedli), tuhle větu asi znají. Pracovat a mluvit v kruhu je úplně přirozené. Možná si říkáte, hm, nic nového pod sluncem, tohle přece dobře znám. Když se však začtete do knihy Cesta poradního kruhu, může vás překvapit hloubka a souvislosti, kterými tento známý a užívaný způsob práce autoři popisují. Jack Zimmermann takto pracuje s dětmi i dospělými, žáky i studenty, politiky, manažery i rodinami a jinými profesními i intimnějšími společenstvími od roku 1980. Kniha nepodává jen návod a metodiku, snaží se postihnout ducha této techniky. Autoři knihy tomuto způsobu věřili natolik, že v Kalifornii založili neziskovou organizaci Ojai Foundation, která praxi poradních kruhů rozvíjí již několik desítek let.

Když zasednete v kruhu, můžete spolu mluvit. Můžete se radit, povídat si nebo hrát hru. Když se ale opřete o principy poradního kruhu, můžete dospět k objevným rozhodnutím v nelehkých otázkách, jak popisuje jedna situace v knize: mladý muž se poprvé účastní poradního kruhu, kam ho přizval jeho dědeček, člen rady starších v indiánské vesnici. Indiánský kmen dostal od vlády nabídku prodat území, na kterém žijí, developerské společnosti. Muži kmene se sejdou v poradním kruhu. Jeden po druhém si berou mluvící hůl a vypráví historky, které se váží ke každodennímu životu kmene, ale zaznívají i příběhy, které se váží k historii či mytologii jejich společenství. Mluví v příbězích. Příběhy mluví. Na vahách příběhů potěžkávají hodnotu **pospolitosti** a hodnotu nabízené finanční částky. Mladý muž stále čeká na to, až začne porada podle zavedených představ. Pak čas kruhu vyprší a muži se rozcházejí. Mladík se dědečka ptá, jak to, že takhle promarnili vymezený čas. Vždyť k žádnému závěru nedošli! Co si počnou? A dědeček říká, že rozhodnutí padlo. Přišlo tiše a nenápadně skrze vzájemné propojení, které umožnil společný záměr a sdílení v kruhu, spojení se sebou samým, s ostatními a s místem, kde žijí a kde žili jejich předkové.

Kruh představuje magický způsob, jak dojít k hluboké podstatě věcí. Stanovte si čas, mluvte od srdce a naslouchejte srdcem. Mluvte, jen když držíte mluvící předmět (to může být cokoliv). Mluvte k věci a buďte spontánní, ale i struční, postihněte podstatu. Zachovávejte důvěrnost. Mějte na mysli dobro své i ostatních. Pak je možné ponořit se do větších hloubek a dospět k rozhodnutím ve věcech, které nemusí být jednoduché ani jednoznačné. Kruh nás vrací ke kořenům lidské civilizace a zvedá stavidla hlubší moudrosti, vede nás k podstatným hodnotám v našem každodenním společenství a **pospolitosti**.

Petra Banďouchová, pracovnice Muzea romské kultury v Brně, která se knihou inspiruje ve své pedagogické práci, říká: „Díky sdílení dochází k rozvoji posilování vzájemných vztahů a poznávání sama sebe. Poradní kruhy lze však využít i při řešení konfliktů nebo při procesu rozhodování“ [...] „Na textu oceňuji zejména praktické rady, jak dětem poradní kruhy představit, jak kruh samotný zahájit a jak se vyrovnat s účastníky kruhu, kteří se staví do role rebelů a sabotérů.“

Virginia Coleová, Jack Zimmermann: *Cesta poradního kruhu: umění otevřené komunikace.* Praha: DharmaGaia, 2016. Knihu mají i ve Svitavách, v knihkupectví Selinger na náměstí.

ver

KOUTEK JAZYKOVÉ ARCHEOLOGIE...

...POSPOLITOST

Když se řekne **pospolitost** nebo také společenství, můžeme si představit určitou skupinu lidí, která žije na jednom místě – (po)spolu – a je propojena vazbami příbuzenskými, přátelskými či sousedskými. Lidé žijící v **pospolitosti** mají k sobě blízko, udržují vztahy na osobní nebo intimní úrovni, spojují je společné zážitky, podobné zájmy a cíle. Členové takového společenství spolupracují v rámci celku. Význam slova **pospolitost** souvisí se slovním základem s-polu, v původním významu z půle. Dělat něco s někým společně tedy znamená, že každý přispěje svým dílem.

Německý sociolog Ferdinand Tönnies vymezil v roce 1887 dvě základní formy lidského soužití: **pospolitost** a společnost. Na rozdíl od **pospolitosti**, která funguje na vzájemném sdílení, termínem společnost označil uskupení, ve kterém panují vztahy neosobní či odosobňující se, dokonce i prospěchářské, tedy v tom smyslu, že druhý člověk se stává prostředkem k dosažení osobních cílů konkrétního jedince.

Slovo společnost dnes vnímáme v daleko širším významu než zmiňovaný sociolog. Společností může být národ, občané určité země, náboženská, kulturní, zájmová, profesní a jiná skupina, která může fungovat na principu **pospolitosti**.

Pospolitost. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): *Wikimedia Foundation,* 2001- [cit. 2017-06-09]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pospolitost

Petráčková, V. & Kraus, J. (1998). *Akademický slovník cizích slov.* Praha: Academia.

VČERA JSME VIDĚLI...

Hana Reitzová

Michaela Horníková

Tereza Nováková

KOMIKS

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY NA INTERNETU

www.drama.cz/ds

ZAHLÉDLI JSME...

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2017

SOBOTA 10. ČERVNA

8.15–9.15	dílny pro recitátory 2., 3. a 4. kategorie	SZŠ
9.00–12.30	semináře A–E	Fka, stodola, KaP
9.30–12.30	vystoupení recitátorů 4. kategorie	kino
10.00–11.15	1. blok přehlídky dětského divadla – vystoupení pro veřejnost	
14.00–15.45	1. blok přehlídky – vystoupení pro účastníky Dětské scény	
	zahájení přehlídky dětského divadla	
	Pac a pusu aneb něco z Broučků	
	Na poslední chvíli, ZUŠ Ostrov	Fka
	Raoul	
	Svačina, ZUŠ Leoše Janáčka, Frýdlant nad Ostravicí	Fka
16.15–17.45	beseda lektorského sboru s recitátory 4. kategorie a jejich doprovodem	MMG
	diskusní klub pro doprovod recitátorů 2. a 3. kategorie	Tyjátr
16.15–18.15	dílny pro recitátory 2. a 3. kategorie	SZŠ
	seminář R	Trám
16.15–17.00	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících v 1. bloku	Fka-2. podl.
16.15–17.15	dětský diskusní klub	Fka-aula
17.15–18.15	diskuse o představeních 1. bloku	Fka, stodola
18.30–19.30	raut pro recitátory	Fka-foyer
20.00	doplňkový program	
	Horský asketa zlodějem tomelů / Kaki jamabuši	
	Papouškování / Kučimane	
	Divadlo kjógen, Brno	Fka

Fka	Fabrika Svitavy
KaP	Kavárna V Parku
SZŠ	Střední zdravotnická škola
MMG	budova Městského muzea a galerie ve Svitavách
stodola	farní stodola svitavské římskokatolické farnosti
Tyjátr	Alternativní klub Tyjátr
Trám	Divadlo Trám

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY - ČÍSLO 1.

Redakce: Hana Volkmerová (šéfredaktorka), Veronika Rodová, Roman Manda, Josef Pekárek, Pavel Kocych (grafika a sazba), Ivo Mičkal (foto), Jazz Jameson čtyřnožec. Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Neprošlo jazykovou korekturou. Uzávěrka čísla 1 - 9. června 2015 v 22:01. Náklad 250 ks.

DĚTSKÉ DENÍK SCÉNY 2.

Fábrika SVITAVY

NEDĚLE 11.6.2017

NA ÚVOD...

Už je to zase tady!

Nevšední, obrovsky roztomilý kolos Dětské scény se dal do pohybu. Akce, slova, pohledy, doteky, úsměvy, pot i slzy. Bzučení mouchy startuje vzpomínku.

Na přehlídku jsem poprvé přijela před třinácti lety do Trutnova a snažila se fungovat coby vyjevená studentská pomocnice v redakci plné neznámých lidí. Lidí, které jsem znala jenom z knížek a z jednoho časopisu. Postupem času jsem pochopila, že tihle lidé jsou ten důvod, proč se ráda na Dětskou scénu vracím. Tihle lidé přehlídku už docela dlouhou dobu utvářejí a dávají jí mnoho ze sebe. Nemají totiž předsudky, přistupují k vám s důvěrou, partnersky. Rádi vás vezmou mezi sebe a pomůžou zodpovědět spoustu otázek. Zbaví vás mnohých strachů a naučí vás důležité věci. Komunikaci, lásce k divadlu, radosti z dětí. A i když tu práci v dětském divadle a přednesu dělají léta a mají mnoho zkušeností, jsou schopni otevřeně přiznat, že ne každé představení nebo projekt se jim vždy povede. Chápete to?

Druhý důvod vracet se na Dětskou scénu jsou děti a mladí lidé. Jejich tvorba, přednes, divadlo, diskuse. Jsou to třeba ti, kteří v sobotu recitovali o tak závažných věcech jako například jak se plodí a rodí děti, co nás v budoucnu čeká, jaké je to umírat. Osobnosti, které někdy trápí, že „svět není ničím jiným než pouhou a nespravedlivou sprosťárnou“ a že „být dospělým je špinavá záležitost, ale někdo to dělat musí“. Jsou schopni vnímat to, že když se kostka cukru rozpouští, tak se prostě nevratně rozpouští a je to jako když uděláme v životě nenapravitelnou chybu. Mladí muži a ženy, kteří se dokážou sami sobě zasmát a díky kterým na jednom místě, v jednu chvíli mnoho lidí přemýšlí, jestli je důležitější pravda, nebo krása.

múra v žaluzii zavřená
rtf pdf 365 dní bez mezer
vrčením psa ochromená
slyš hrdelní hlas Jakuba
v zářivce moucha
ve změti kabelů najdi téma
a pichlavá visačka co nikdy nenosím
čerstvé zprávy z redakce
když dětský ševel ve Fabrice utichá
okoraly novým dnem
a naše životy mimo tato setkání
mají nepředvídatelný počet znaků
*i bez **mongolfiéry***
nechceme šlápnout vedle
ani do toho
páč nejhorší je manýra
šarže a placatý text

Proto mám Dětskou scénu tak ráda.

Eva Davidová

ROZHOVOR S...

...JANOU FRANKOVOU, UMĚLECKOU VEDOUCÍ DISMANOVA DĚTSKÉHO ROZHLASOVÉHO SOUBORU

Jak ses dostala k recitaci?

Bylo to za normalizace v Chebu. Vystupovala jsem na okresní recitační soutěži a na tu dobu tam byli neobvykle osvícení porotci – třeba Soňa Pavelková, dlouholetá vedoucí souboru HOP-HOP v Ostrově nad Ohří, Jiřina Kovaříková, která učila ve Velké Hleďsebi, loutkář Jarda Hrubý. Pamatuji si, jak mě každoroční pátrání po textech - připravovala mě maminka, tak jsme hledaly spolu - bavilo. Chodila jsem do Lidové školy umění „na loutky“. Učil nás Karel Soukup, v té době už starý pán, spolupracovník Gustava Noska, tedy toho pána, který vyřezal Hurvínka. Pamatuji si maňásky s těžkými sádrovými hlavičkami, které nešlo unést. Ale od té doby pro mne žádná loutka nebo předmět nejsou mrtvolky.

Co tě na dětském přednesu baví?

Na dětském přednesu mne nejvíc baví, když si recitátor vybere dobrý text, pochopí ho a má chuť ho sdělit. Pak zapomínám na technické nedostatky.

Co ti na dětském přednesu vadí?

U dětského divadla si stále víc uvědomuji, jak „chyby“, které jsou vytýkány například na přehlídkách, vedoucí souborů vidí a mají pro ně většinou úplně prosté vysvětlení. Naopak čím dál víc věcí mi vadí u profesionálního divadla nebo přednesu pro děti. Do školky přijede „kočička Jarčí, co strašně ráda tančí“ a některé paní učitelky vzápětí objednají bedničku s oušky a ocásky a maminkám pak těžko vysvětlovat, že to, co vídají na školních besídkách, není to pravé ořechové.

Co pro tebe znamená fenomén recitace?

Člověk se setkává s literaturou, snaží se nějak v ní zorientovat. Najít texty, které jsou nosné, zajímavé a zároveň má potřebu je sdělit. To znamená, že s literárním textem nezůstává sám někde v izolaci, ale je tam touha také být interpretem. Má touhu sdělit, proč si to vybral a co tím chce říct. Přemýšlí, na koho chce text zacílit.

Když o tom takhle mluvíš, tak si představuji někoho, řekněme, hotového. Ale tady na přehlídce jsou různé věkové kategorie, i když ti úplně nejmladší tady nejsou. Jak recitaci vnímáš ve vztahu k osobnosti dítěte a jejímu zrání?

Já vlastně nevím, proč tu není ta nejmladší kategorie. Jestli je to z nějakých, řekněme, provozních důvodů. Třeba, že by tak malé děti nezvládly se tady na přehlídce orientovat. Děti ode mě ze souboru to ale berou docela úkorně, že tu nemohou být, že se končí na úrovni kraje. Připadají si pak trošku vydělení. Nevím vlastně, proč to je. (Poznámka: Praxe ukazuje, že je pro nejmenší interprety obtížné udržet a interpretovat text s původním zaujetím a záměrem.) Já si myslím, že každé potkání s literaturou má velký smysl. Zároveň je to věc velmi individuální,

až intimní. U každého dítěte je to navíc úplně jiné a taky záleží, jaký je to soubor. Jestli to mají například všichni povinně. Jestli si mohou texty vybírat nebo výběr udělá paní učitelka.

Když se někdo věnuje interpretaci textu, to znamená, že si nejen texty čte, ale i k interpretaci využívá svůj hlas, projeví se to nějak na osobnosti člověka? Dělá to něco s jeho osobností? Pozoruješ něco takového při své letité zkušenosti?

Myslím si, že každý, kdo „vyleze“ s tak intimní věcí, jako je přednes, před diváka, tak potřebuje hodně odvahy. Potřebuje základní rozhodnutí interpretovat zvolený text. Je to najednou jiné, než když si text čtu doma s lampičkou. Vykračuji ze světa literatury směrem k posluchači, a to si žádá pevné přesvědčení, že to chci udělat. A proto to děti rozvíjí nesmírně. Už to rozhodnutí vědět co chci říct. Ale zároveň u každého je to jiné. Nevím však, jestli to rozvíjí jeden sval, jako u hokejisty, nebo nějakou konkrétní schopnost, to nevím.

Ptám se na to proto, že jsem při práci s dětmi pozorovala, jak se jako recitátoři osvobozují z naivních interpretací, co si, řekněme, přinesly ze školy. Jak se při hledání podoby textu mění, zrají, stávají se sami sebou. Jak jdou ke svému já, k vlastní podstatě. Pozoruješ něco takového?

Já mám v souboru sedmdesát dětí a každý rok si musí povinně vybrat nějaký text a musí ho interpretovat. A zdá se mi, že není moc těch, které k tomu mají přirozenou chuť. Myslím si, že to může být tím, že když recituješ text, tak jdeš s kůží na trh. Není za co se schovat. Musíš se pokorně snažit pochopit význam slov a najít míru přiblížení se textu a touhu jej sdělit. Naše děti se například hodně diví, že práce za mikrofonem neznamená jen zapojení hlasu a hlavy, ale že to je práce celého těla. Celého člověka. Mikrofon odhalí úplně všechno. Tam je slyšet veškerá faleš nebo nejistota. Mikrofon na vás prozradí všechno. A není moc recitátorů, ani mezi profesionálními herci, kteří by tohle dokonale zvládli. Myslím, že recitace je hodně těžká disciplína. Když jdu do rádia číst nějaké komentáře, jsem mnohem klidnější, než když tam jdu interpretovat nějakou poezii.

To mě tedy přivádí k otázce, jestli může recitovat každý?

Herecká inteligence je určitý druh inteligence. Určitě může recitovat každý, ale u těch interpretů, které mě baví poslouchat, jde o hodně specifickou dovednost.

Démosthenés, řecký antický politik, měl velkou jazykovou vadu a stejně proslul jako řečník. Může vada výslovnosti pohřbít možnost stát se úspěšným recitátorem?

My jsme rozhlasový soubor, a tak jsou kritéria velmi přísná. Děti s hlasovou vadou nebo dyslektici jsou ve velké nevýhodě proti těm, kteří přirozeně dobře vyslovují. Také si pamatuji, jak můj syn Antonín vyhrál jednou první kategorii krajské soutěže a neuměl „r“. Ovšem to bylo v tu chvíli jedno. V momentě, kdy je člověk - a může být i docela malý - přesně při věci, tak mu odpustíme různé technické nedokonalosti. Myslím si, že sdělit text je dar.

Rozmlouvala Veronika Rodová

ZAPSALI JSME...

...NA BESEDĚ LEKTORSKÉHO SBORU S RECITÁTORY 4. KATEGORIE

Zuzana Jirsová a Jaroslav Provazník hovořili s Terezou Radovou o úryvku z knihy Ivony Březinové Jmenuji se Martina. Ptali se jí na to, zda knihu četla, jak se k ní dostala a jestli četla i další autorčiny tituly. Tereza knihu četla, ve škole podle knihy dokonce hráli divadlo. Společně se pak bavili i tom, že text je pro Terku příliš jednoduchý, neumožňuje jí jít více do hloubky, a tím projevit její kvality recitátora. Terce bylo doporučeno, aby vyprávění „nekouskovala“ tím, že bude číst každou čárku. Jak u Terky, tak i u Karolíny Joo, jež přednášela text Barbary Constantine Pes Bambula, oba lektoři hovořili o rozdílném přístupu k práci s prozaickým a monologickým (dramatickým) textem. Pro přednes a monolog platí jiná pravidla. Jaroslav vysvětluje Karolíně, že „...v přednesu vyprávím o nějakých postavách, i když je text napsaný v první osobě, ale nejsem jimi. V monologu jednám za postavy. Jako posluchač jsem se ztrácel v tom, jaký je tvůj názor jako vypravěčky, interpretky.“ Také v případě používání pauz platí jiná pravidla pro přednes prózy a monologického textu. Pauza v divadle může být dlouhá, ale je naplněna jednáním, zatímco příliš dlouhá pauza v přednesu může působit rozpačitě.

Lektoři Martina Longinová a František Kaska rozebírali s Matějem Převrátilem jeho přednes Havlova textu Z juvenilií. Podle Martiny text není rozsahem dlouhý, ale je náročné ho uchopit, zvláště v Matějově věku. Přesto Martina cítila, že Matěj ví, co chce říct a jaký názor na text má. Rezervu lektoři vidí ve formě, konkrétně v práci s přesahem, tedy myšlenkou, která přesahuje z jednoho verše do druhého. Přednesu nesvědčí, když se recitátor snaží mechanicky dodržovat verš. Příliš dlouhou pauzou na konci verše s přesahem by mohlo dojít k rozbití myšlenky. Přesah se dá řešit např. kratší pauzou, změnou intonace, přídechem, anebo jen důrazem bez pauzy. V přesahu je možné najít další zajímavé významy a recitátor může přemýšlet nad tím, jak to autor asi myslel.

Radek Marušák a Jana Franková mluvili s Vojtěchem Moulisem o jeho přednesu textu Jamese Thurbera Ťuhýk a veverky. Radka Vojtěchův projev zaujal, avšak na začátku mu vadilo, jak na svůj výraz „tlačil“. Obyčejnější úvod by byl lepší. Jana doplnila, že je dobré dát posluchači prostor a netlačit na něj. Radek pokračoval: „Když začnu zhurta, nemám kam dál jít, a tak to musím pustit, a tak to spadne. A pak zase nahazuji.“ Je třeba myslet na stavbu textu, být si vědom toho, co ještě mám při recitaci konkrétního textu před sebou.

Roman Manda

VČERA JSME VIDĚLI...

Adéla Pašková

Patrik Zívalík

Martina Marková

ZAPSALI JSME...

...NA DISKUSNÍM KLUBU PRO DOPROVOD RECITÁTORŮ 2. A 3. KATEGORIE

František Oplatek si volil pro seminář vhodný prostor. Stanovil jím venkovní sluneční posezení před Tyjátrem. Místo bylo schváleno pronesením, že „všichni jsme tady dobře“. Diskusní klub se rozjížděl pozvolna a všichni z tuctu osob doprovodu si mohli pročíst text, který je zaujal a chtěli by o něm detailněji mluvit. František pak narušuje vzniklé soustředění upozorněním, že už v předchozím setkání se věnovali kritériím výběru textu. Volba padla na text Miloše Macourka Strýc Robert, který přednášela Barbora Tichá.

Je téma vášně či osudové lásky vhodné pro náctiletou dívku? Je sice dobré lehce nadsadit laťku, aby bylo k čemu směřovat, ale stále mít na paměti úroveň zkušeností dotyčného recitátora. Zvolený text byl však hodnocený jako vhodný pro „celý život“, jelikož zkušenosti a pohled na danou situaci nabývají různých vrstev. Měla tedy recitátorka nad textem nadhled? A odkud ho mohla získat? Zmíněny byly filmy, pop kultura nebo první lásky, které se zdají být osudové. Diskutující se zcela neshodli na tom, zda došlo k souladu textu, autora předlohy a recitátorky. Naprosto ve shodě ovšem byli u Karla Smeykala a jeho úryvku z knihy Nuselskej punk. Každopádně vítězí láska k textu na první pohled, ale člověk by se ho neměl bát opustit ve chvíli, kdy si nemohou navzájem už nic nového nabídnout, respektive je-li laťka kdesi u kolen.

Josef Pekárek

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

...LEKTORA DISKUSNÍHO KLUBU PRO DOPROVOD RECITÁTORŮ

Františku Oplatkovi jsme také položili tři otázky: Jak ses dostal k dětskému přednesu? Co tě na dětském přednesu nejvíce baví? Co ti na dětském přednesu nejvíc vadí? A zde nabízíme jeho odpovědi.

1. Zážitek 1: Na školních besídkách recituji se zápalem většinou básně o vojácích – ulívám se z výuky, učitelky mě výjimečně chválí, baví mě to.

Zážitek 2: Na průmyslové škole vystupuji jako hudební doprovod recitátorek místního recitačního kroužku – ulívám se z výuky, mám gratis dvojku z češtiny a ruštiny, jako podkres k budovatelským básním hraju kytarové motivy z Krylových písniček, tudíž dělám takovou malou revoluci pro znalce – baví mě to.

Zážitek 3: Deváťák se „značkou“ dyslektika a problémového žáka přednáší pár veršů takřka 600 let starého Villona, a ono to naprosto a dokonale funguje – baví mě to.

Zážitek 4: Setkávám se správnými lidmi ve správnou chvíli - Zuzankou, Jardou, Radkem, Ninou, dalšími a dalšími - baví mě to dodnes.

2. Výpověď a soulad. Výpověď o čemkoliv – recitátorovi, autorovi, společnosti, atd... V případě přednesu dětského výpověď obohacená o dětský pohled na svět. Pohled, který zkoumá, baví se, raduje se, diví se, smutní, kritizuje, ironizuje – zkrátka je pro mě čitelný a pravdivý. Soulad mezi textem, autorem, recitátorem a prostředky, které volí k interpretaci textu. A mezi oním „pedagogičnem“ a celkovým projevem recitátora.

3. Když učitel nechá dítě „na holičkách“, nebo si naopak za každou cenu prosazuje svou „dokonalou“ představu. Obojí je z recitačního projevu cítit na sto honů. A také přehnaná soutěživost a slova jako: „Nejlepší z vás zvítězí, v poli poražených skončili, kolikátý jsi to vlastně byl?“ Atd., atd.

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

... LEKTORSKÝ SBOR DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ

Položili jsme všem lektorům tři stejné otázky: Jak ses dostal/a k dětskému přednesu? Co tě na dětském přednesu nejvíc baví (zajímá)? Co ti na dětské recitaci nejvíc vadí? A poté jsme každého z nich požádali o nakreslení obrázku: Prosím, nakresli mi divadlo.

MARTINA LONGINOVÁ

1. K přednesu jsem se dostala ve 3. třídě ZŠ. Naše úžasná paní učitelka Beránková nás k tomu vedla. Vyráběli jsme maňásky, kulisy a vyprávěli. Mně bavil i přednes, s básničkou od L. Středy jsem zvítězila v okresním kole tehdejší Dětské scény. Nastoupila jsem do LDO v LŠU, tam jsem chodila 10 let, pak na DAMU a přednesu jsem věrná dodnes. Přednes je prostě skvělá disciplína, nabízí neuvěřitelné možnosti sebevyjádření. Díky němu jsem také poznala spoustu báječných přátel, kolegů, co si víc přát?

2. Na přednesu mě nejvíc baví ta svoboda a možnost i velmi intimně lidem něco sdělit sám za sebe. Záleží jen na vás, co si přečtete, budete chtít interpretovat a jak... Může vám pomoci osvícený pedagog, ale člověk si časem na hodně přijde i sám.V divadle pracujete kolektivně a tím je to jiné. Skupina se musí opravdu „potkat“ se vším všudy, aby výsledek byl kvalitní.

3. Nejvíc mi vadí křeč, nepravda, nepoctivost v práci, prázdná exhibice, klišé, lacinost a podbízivost nekvalitních předloh. Také jsem si v posledních letech všimla, že mnohdy tvůrcům ani nezáleží na tom, aby byli pochopeni, stačí jim, když jejich ego je spokojené. Jako vše i tyto obory se vyvíjejí, dnes se žánry a divadelní postupy prolínají, inspirují. Stejně tak přednes už dávno pracuje i s neverbálními prostředky. Neměl by se však vytratit jasný záměr všeho tohoto našeho počínání, řemeslo a upřímná touha sdělit lidem něco podstatného.

ZUZANA JIRSOVÁ

1. Básničky jsem si ráda říkala od malička, a když jsem trochu povyrostla, jezdila jsem z Kamenice nad Lipou na recitační přehlídky. Tenkrát dávno se jim říkalo „soutěže tvořivosti mládeže“. Bylo to opravdu pěkné, ale ještě lepší bylo vydat se ven, jít s malou knížkou po polních cestách a nahlas si číst. Třeba několikrát za sebou vyslovit to, co básník napsal. Tahle vášeň mě posedla, když mi bylo asi tak 13 let. Ale vydržela mi hodně dlouho. Teď už knížku s sebou do přírody nenosím, ale často mi v mysli vytanou verše – a tak si je říkám.

2. Z pohledu dospělého, který spolu s dětským recitátorem hledá, mě nejvíce baví právě to společné hledání, prokutávání se textem, formou a možnými výklady tématu. Stejně krásný je čas pokusů a omylů, hledání výrazu, jak tělem a hlasem vyjádřit osobní názor a jak vyslat své sdělení dál. I když se to někdy úplně nepodaří, cesta plná hledání za to stojí.

3. Protože vím, jak nesnadná je cesta od prvního čtení ke sdělení a k vystoupení, přijímám, že ne vždy všechno vždycky vyjde. Ale mrzí mě, když přednášející nedodržuje formu, kterou textu vtiskl autor. A nejsem schopna přijmout projev, ve kterém je hráno na vnější efekt, a přitom se nic nedovím o osobním stanovisku recitátora k tomu, co velmi barevně říká. Například nemám ráda uměle vytvářenou zábavnost či pitvoření anebo naopak projev zatěžkaný nadbytečnou nostalgií. Říkám tomu „ždímání smíchu, ždímání slz“.

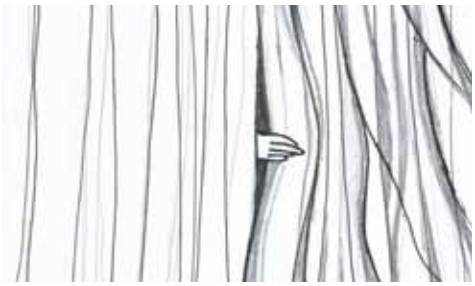

VČERA JSME VIDĚLI...

Jolana Rayová

Daniela Vodičková

Tereza Radová

VČERA JSME VIDĚLI...

Natálie Janíková

Ondřej Švanda

Denisa Středová

FRANTIŠEK KASKA

1. K dětskému přednesu a divadlu jsem se dostal nejdříve jako dětský recitátor a divadelník (asi v 8 letech), pak se ze mě stal dospívající recitátor a divadelník, pak dospělý recitátor a divadelník a souběžně s tím učitel dramatické výchovy, tedy ten, kdo (mimo jiné) pracuje s dětskými recitátory a divadelníky. Prostě běžná nuda – kontinuita nebyla přerušena.

2. Opět klišé. Mám rád děti, mám rád divadlo a mám rád poezii (a literaturu celkově). Dětské divadlo a přednes mi umožňují spojit tři radosti dohromady. Mám taky rád lidi, kteří dobře pracují s dětmi a zajímají se o děti, divadlo a přednes, a s těmi se tím pádem můžu setkávat. To mě baví. Kromě toho, že dětské divadlo a přednes jsou světem komunikace, spolupráce a tvořivosti, světem vztahů, emocí i myšlenek.

3. Na dětském přednesu mi občas vadí: Zbytnělé ambice některých rodičů či pedagogů přenesené na děti. Neustále se opakující problém s dramaturgií – tedy blbé texty, případně texty obtížně interpretovatelné vzhledem k věku nebo osobnosti recitátora, taky „recyklované“ texty, kde často ani neznáme původní verzi autora. Výběr textu způsobem: „Paní učitelka přinesla tři texty a já jsem si z nich vybral tenhle, protože byl tak nějak nejlepší.“

JAROSLAV PROVAZNÍK

1. Jak jsem se dostal k divadlu? Vzpomínám si na několik prvních kroků:

- Když mi bylo asi tak pět let, koupil mi táta loutkové divadlo. Bylo to v dobách, kdy v Praze nad Bulharem ještě fungoval legendární krámek pana Münzberga, kde se daly dokupovat loutky pro domácí marionetová divadla, Pamatuju se, že jsme tam s tátou kupovali vodníka, protože ho táta potřeboval do hry Vodníkova Hanička, kterou mně tehdy (mimo jiné) hrál. (Hra to je dost vypečená, ale vynořování se vodníka za kulisou rákosí bylo úžasné.)

- Na konci ledna či začátku února 1956 o mých prvních pololetních prázdninách (možná to bylo až v červenci 1956 o velkých prázdninách), když jsem přijel do Nového Bydžova k babičce, mně strejda snesl z půdy odložené loutkové divadlo. Nacházelo se v žalostném stavu, a tak jsem se rozhodl ho natřít na bílo. A hned jsem se vypravil na půdu pátrat, jestli tam někde po koutech nejsou zapomenuté loutky.

- Asi tak o rok později jsem se o prázdninách v Lomnici nad Popelkou dostal do zákulisí sokolského loutkového divadla, kde se hrálo s velkými marionetami. (Hrál se tam „tradiční“ pokleslý marionetářský repertoár, ale když se Kašpárek dostal do pekla, úžasně se na jevišti kouřilo z kotlů!)

- Pak už následovalo i v Praze chození na loutková představení. Dodnes si vzpomínám na Sůl nad zlato v jakési tělocvičně v Kateřinské ulici u Slepé brány a na Sněhurku a sedm trpaslíků i s oponou s Hradčanami kdesi na Kodaňské ve Vršovicích. (Představení to musela být všelijaká, ale byl to pro mě zážitek, včetně těch Hradčan na oponě.)

- Když jsem začal sám v Bydžově i doma našim i malému bráchovi hrát loutkové divadlo (kousky to musely být dost děsné), dopídila se máma někde, že v Gröbovce na Vinohradech v Ústředním domě pionýrů a mládeže existuje loutkářský kroužek, do kterého mě přihlásila. No a tam se v mém životě přehodila zásadní výhybka, protože jsem úderem toho okamžiku (podzim 1959) začal chodit do kroužku k Hance Budínské... A tu už těm o něco starším není třeba představovat. A ti mladší si snadno mohou najít (na webu i v literatuře), čemu se Hana Budínská věnovala, a jak o divadle a dramatické výchově přemýšlela.

2. Co mě na dětském divadle a přednesu zajímá? Že má každý možnost se v něm podle

svých dispozic a zájmů uplatnit. Zvlášť tehdy, když se dramatická výchova nasměruje k práci na divadelní inscenaci, na jejímž vzniku se může celá skupina podílet.

A pro mě osobně: Dětské divadlo a dětský přednes mně soustavně rozšiřují obzor. Vždycky mně některý recitátor nebo některý divadelní soubor objeví zajímavou knihu, kterou jsem neznal, nebo mě přinutí přemýšlet o divadle trochu jinak.

3. Na dětském divadle jako celku mně nevadí vůbec nic. Zato mi vadí, že ve škole se děti pořád ještě o divadle a jeho podstatě dozvídají méně než málo, ačkoliv dramatično a scénično nás obklopují od rána do večera. A v poznávání divadla je úloha dramatické výchovy nezastupitelná. Podle toho, jak to pořád ještě ve většině škol vypadá, se zdá, že z uměleckých oborů existuje jen literatura, výtvarné umění a hudba. V některých školách už sice dramatická výchova zakotvila, řady kvalifikovaných učitelů dramatické výchovy se rozrůstají, ledy se tedy lámou, ale asi to bude ještě nějaký čas trvat, než nastane uspokojivý stav.

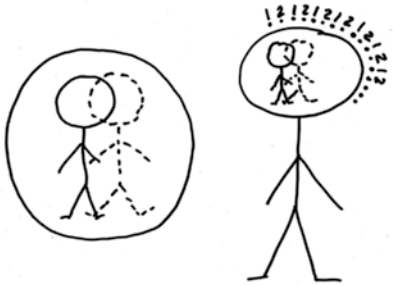

JANA FRANKOVÁ

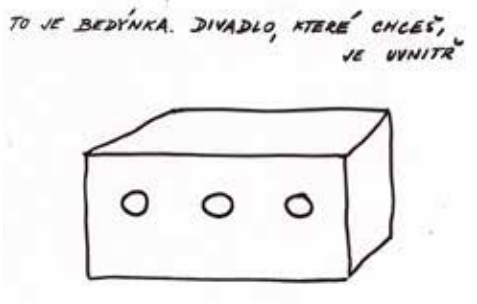

Odpovědi na otázky viz rozhovor strana 46-47.

ZEPTALI JSME SE...

...NA DIVÁCKÉ DOJMY Z VYSTOUPENÍ RECITÁTORŮ 4. KATEGORIE

ZAUJAL TĚ NĚKTERÝ Z TEXTŮ SVÝM TÉMATEM?

Veronika Faitová (15 let)

Zaujal mě drastický text s koněm (pozn.: Jacques Prévert: Náměstí Carrousel). Jsem velkým milovníkem koní, jezdím na nich, a tak se mi to velmi líbilo. A i to, jak to Ondřej Kohoutek zpracoval.

Lucie Semančíková (44 let)

Řekla bych, že u čtvrté kategorie mě podstatně zaujalo více textů, než u té třetí. Určitě se mi líbila ta undergroundová koláž (Papírový absolutno) a Balonky. Těch textů bylo samozřejmě více a já si nemyslím, že bych dokázala určit ten opravdu nejlepší.

Kateřina Urbánková (42 let)

Moc se mi líbil Nuselskej punk. Přišlo mi to velmi osobité. Zaujalo mě, že to byla vlastně taková „love story“ a při tom originální a také, že to hezky souznělo s interpretem. Jako další se mi líbil text Papírový absolutno tím, jak to bylo hravé a krásné. Kostka cukru se mi taky líbila, ta byla příjemná na poslech. A ještě na mě udělal dojem text Citlivá bytost, který byl velmi dojemný. Myslím, že to bylo takové víc ženské téma, a že bylo krásně zpracované.

KTERÝ Z RECITÁTORŮ TĚ OSLOVIL SVOU INTERPRETACÍ?

Veronika Faitová

Bylo jich tolik, že se nedá určit ten nejlepší. Všichni byli skvělí a zajímavě podávali text divákům.

Kateřina Urbánková

Zaujala mě interpretace vázaná k všem textům, které jsem jmenovala v předešlé otázce. Recitace Anny Červeňové na mě velice silně zapůsobila. Každý z recitátorů do svého přednesu vložil něco silného a osobitého.

Ptala se Anna Marie Kocychová

VČERA JSME VIDĚLI...

Jan Roháč

Ondřej Kohoutek

Daniel Pečinka

VČERA JSME VIDĚLI...

Karolína Joo

Jiří Peškar

Martina Czyžová

NA SLOVÍČKO S...

...RECITÁTORY 4.KATEGORIE

JAKÉ TÉMA SDĚLUJEŠ VE SVÉM PŘEDNESU? CO CHCEŠ PŘEDAT DIVÁKOVI?

KAREL SMEYKAL

(Green Scum: Nuselskej punk)

Kluk se potká s holkou poté, co se pohádali, snaží se jí říct, jak ji má rád, a nedokáže to. Ale díky tomu, co zasadil (Pozn.: místo macešek kedlubny) se mu to náhodou povede.

FRANTIŠKA BAKOŠOVÁ

(Petr Nikl: Pohádka o abecedním pořádku)

Mně se v textu líbí přesmyčka názvů zvířat, to mi připadá vtipný. A zajímavý je, že je to zapojené do toho příběhu, že z toho vyjde nějaká pointa a můžu si z toho udělat srandu.

MARIANA MATĚJČÍKOVÁ

(Lilly Eisenschimlová: Kostka cukru)

Hlavně doufám, že to posluchačům dojde, o co tam jde - o lidský vztahy. Nejdůležitější moment je to rozpouštění. Když se kostka cukru rozpouští, tak už je to vlastně konečný rozhodnutí, už se to nedá vzít zpátky. A jsou tam i jiné věci, třeba první dívčí zkušenosti...

VOJTĚCH MOULIS

(James Thurber: Ťuhýk a veverky)

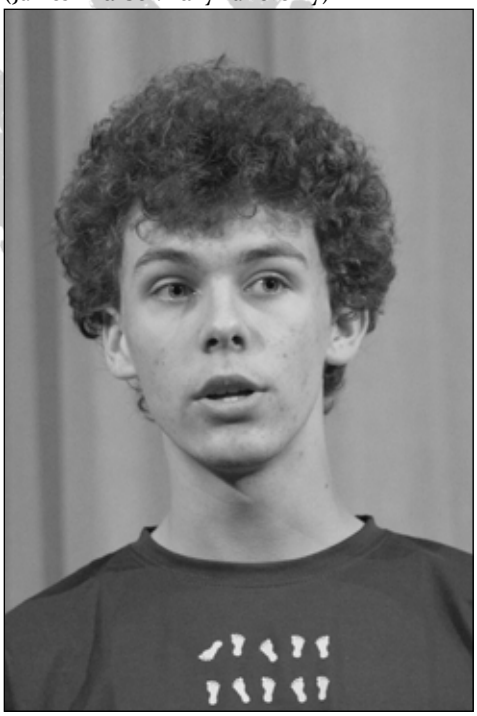

Nejdůležitější pro mě je diváky pobavit, aby z toho přednesu měli radost. A pak samozřejmě předat nějakou myšlenku. Tady u toho textu je vidět rozdíl mezi mužem a ženou, vztahy mezi manželi. Ukázat, že jsme každej jinej.

VERONIKA FAITOVÁ

(Ivan Klíma: Balonky)

Pohled toho dítěte, že do poslední chvíle samo nechápe, že je vlastně předčasně po něm. Text píše jakoby brácha o sestře. Divák má pochopit, že dítě tu situaci nechápe, a proto je v klidu. A pak je tam ještě ta víra. Někdo věří v Boha a někdo věří učitelce a tomu, že mu pomůžou balonky v klavíru.

JOHANNA SZPYRCOVÁ

(Daisy Mrázková: Úplně nejkrásnější věc)

Mně se na tom líbí ta otázka, která je velmi častá a často si ji sama pokládám: jestli je důležitější říci upřímný názor a pravdu, anebo toho člověka tolik neranit a říct milosrdnou lež. Já sama neznám odpověď.

BARBORA TICHÁ

(Miloš Macourek: Strýc Robert)

Vyprávím příběh o strýci Robertovi, kterej byl hroznej sukničkář a ty ženský se mu v srdci kupily a kupily, až to srdce nevydrželo a udělalo prsk! A strýc umřel. Divák se má hlavně pobavit.

Ptala se Eva Davidová

Matěj Převrátil

Petro Slána

VČERA JSME VIDĚLI...

Anna Červeňová

Alexander Koukol

Tomáš Pavlů

NAHLÉDLI JSME DO...

...SEMINÁŘE E – DIVADELNÍ IMPROVIZACE

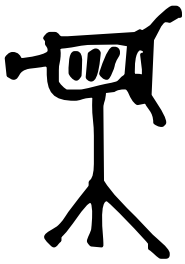

V sobotu ve čtvrt na jedenáct ve svitavské Kavárně v parku zahájil úvodní seminář divadelní improvizace lektor Ladislav Karda. Zúčastnit se jej přijeli zejména studenti z vysokých a středních škol a také několik učitelů dramatické výchovy. Jejich motivy, proč se přihlásili právě na tento seminář, jsou různé. V improvizaci vidí možnost seberozvoje, přípravy na učitelskou profesi, výzvu k překonání vnitřních obav, cestu, jak se učit rychleji reagovat na podněty, zdroj různých her a cvičení zužitkovatelných v dramatické výchově.

Před první aktivitou Ladislav ozřejmil svůj přístup k improvizaci: „Pro mě nejdůležitější je být s druhým a být si toho vědom." Poté zahájil cvičení postavené na posílání impulsu různě přes kruh, a to tak, že jeden hráč očima zkontaktuje jiného, druhý kontakt opětuje, a pak oba tlesknou zároveň. Během cvičení Ladislav vysvětloval, že celá skupina musí sledovat, kde signál aktuálně je, a že je třeba být stále ve střehu, protože kdykoli někdo může poslat impuls komukoli. Podobně i improvizátoři, kteří právě nehrají, sledují své kolegy na jevišti a zároveň jsou připraveni kdykoli vstoupit do hry a pomoci spoluhráčům. Dodal také, že je důležité navázat oční kontakt, přičemž ten musí být jasně adresován. A zároveň by vysílající hráč měl počkat na druhého, je-li to třeba. Během tohoto cvičení skupina zároveň hledala společný rytmus.

Po sérii aktivit zaměřených na naladění se na spoluhráče a na reagování na různé druhy podnětů se seminaristé přesunuli ven do parku a věnovali se improvizačním cvičením ve dvojici. V jednom z nich se dvojice postavily proti sobě. Jeden z dvojice prováděl sérii jednotlivých pohybů s mezipauzami a druhý hráč opakoval pohyby se zpožděním o jednu dobu. Ladislav různě obcházel dvojice a instruoval je: „Když vám to na začátku nepůjde, klidně spoluhráče zastavte. Začněte pomaleji. Až se v tom budete cítit dobře, můžete zrychlit." Jak se v reflexi ukázalo, toto cvičení není zdaleka tak jednoduché, jak vypadá. Pravá improvizace totiž začíná v okamžiku, kdy hráčům dojde série naučených nebo vymyšlených pohybů. Když se lektor seminaristů zeptal na to, co zjistili, že jim funguje či co by jim mohlo pomoci, zaznělo např.: „Rytmus." nebo „Když pohyby vychází jeden z druhého." Účastníci dílny sami našli důležitý klíč, jak ke cvičení mohou přistupovat. Ukázalo se, že jim díky tomuto poznání zčásti odpadá náročná práce vymýšlet zcela něco nového, tedy stále začínat od nuly. Tělo v daném okamžiku nabízí spousty možností, jak pohyb rozvíjet dál a dál. Poté seminaristé vytvořili nové dvojice a pustili se do experimentování s cvičením a mimoděk se zároveň seznamovali.

Další blok improvizačního semináře lektor zaměřil na práci se slovními asociacemi. Jednalo se o sérii cvičení jednak pro menší skupiny, jednak pro dvojice, přičemž Ladislav zdůrazňoval význam rytmu, který člověka tlačí k tomu, aby o tom, co ho napadá, moc nepřemýšlel, ale spontánně reagoval. Byl si však vědom toho, že ve skupině, která se ještě moc nezná, obdobná cvičení mají své limity.

V závěrečné reflexi si seminaristé sdělovali své dojmy a přání, kudy se vydat dál: „Na začátku jsem byla nervózní, že tu nikoho neznám, ale nakonec to bylo v klidu." „Zajímalo by mě, jak to udělat, když nemám žádnou zkušenost s improvizací." „To, co jsme dnes dělali, byla, doufám, živná půda pro to, co přijde." Improvizační seminář v prosluněném parku měl své kouzlo.

Roman Manda

ZAPSALI JSME Z...

...DĚTSKÉHO DISKUSNÍHO KLUBU

Kromě souborů, které byly v sobotu k vidění, se dětského diskusního klubu pod vedením lektorek Hedviky Švecové a Boženy (Báji) Osvaldové, účastnil ještě soubor Vydýcháno z Liberce, který ji obohatil o několik nezaujatých postřehů diváků.

Po úvodní hře na babu, při které se diskutující zaktivizovali, se začalo prvním představením **Pac a pusu aneb něco z Broučků** (Na posledních chvíli, ZUŠ Ostrov). V diskusi se hovořilo o vypravěčských vstupech v inscenaci. Pro mnohé bylo překvapením, že to nebyla nahrávka. I lektorka Hedvika si uvědomila, že šlo o hlas „on-line", až když přišli dva herci na jeviště. Divák ze souboru Vydýcháno položil otázku, zdali by neměli být tito herci vidět. V tom, jestli by to inscenaci pomohlo, však shoda nenastala. Soubor sdělil, že nápadů s látkami se vymyslelo víc, ale použily se jen ty, které se jim líbily. Nedávno prý podle rad od diváků přidával látky do druhé půlky inscenace, kde původně nebyly. Takže se inscenace stále mění a to už 3 roky. Soubor se shodl, že dřív to hrál jako pohádku, ale teď už to bere jinak a víc věcí jim dochází. V poslední době hrál hodně pro mateřské školy, kde děti příběh přijímají a dávají pozor, u starších dětí už to ale takové nebylo.

Druhým diskutovaným představením byl **Raoul** (Svačina, ZUŠ L. Janáčka, Frýdlant nad Ostravicí). Oceněna byla živá hudba. Dle slov hlavního aktéra vedoucí souboru věděla, že umí na akordeon, a tak to celé vzniklo. Písničky zase vybrala jeho učitelka francouzštiny. Dalším pozitivem byly podle diváků loutky (autor Jindřich Andrýsek). Herci ze souboru byli rádi, že loutky byly k rozeznání i z větší dálky, i když nebyly vidět zajímavé detaily. Původně se je snažili vytvořit sami, ale zjistili, že to není dobrá cesta. Také se ukázalo, že souboru chyběla jedna ženská postava, která měla Raoula chtít, a tak si její úkol rozdělily ostatní dívky ze souboru. Inscenace se začala zkoušet v lednu, premiéra byla na oblastní přehlídce a herci ze souboru přiznali, že se inscenace poté často proměňovala, až se jim jednotlivé verze začaly plést.

Zapsal Martin Domkář

ZAPSALI JSME...

...Z DISKUSE O PŘEDSTAVENÍCH 1. BLOKU

Letos byla diskuse s lektorským sborem divadelní části přehlídky určená jak veřejnosti, tak studentům pedagogických škol. Ve Stodole se sešla docela velká skupina lidí, která ve středu prostorné budovy vytvořila dva kruhy. Povídání otevřel lektor František Zborník konstatováním, že není třeba se obávat diskutovat a sdělovat svůj pohled na viděná představení, a vtipně dodal, že i v lektorském sboru jsou individuality, a každý to může vidět jinak.

Poté se rozběhla diskuse, čemu diváci po prvním představení **Pac a pusu aneb něco z broučků** tleskali. Zaznělo: výkon chlapce, který hrál Broučka; znakovost; obraz koloběhu ročních dob vytvořený látkami a Brouček uprostřed; jednoduchost a zároveň složitost; práce se znakem, který v určitých momentech vytvářel divadelní metaforu, pohybová i mluvní vybavenost dětských interpretů.

Poté se diskutovalo o problémových momentech inscenace: nedůsledná práce se znakem; nedostatečnost konkrétních vztahů mezi postavami, ve kterých zůstala pouze poslušnost. Někteří se pozastavili nad výběrem předlohy, jiným nebyla zcela příjemná hudba, popisnost a diskutovalo se také, o čem to bylo. Účastníci diskuse vnímali téma pokory (k sobě navzájem, ke smrti), soužití ve společenství, pospolitost, vztahy mezi Broučkem a Beruškou. Vedla se diskuse, zda šlo o nadsázku, nebo ne.

V podobné struktuře se vedla debata o představení **Raoul**. Líbila se živá hudba, rám a obrazy s loutkami, využití francouzštiny, dobrá energie celého souboru.

A také padlo, že soubor nedohrával situace. Ty byly často nepřehledné a nepřesné, například nebylo jasné, zda Raoul umí, nebo neumí jezdit na kole, což je pro téma klíčové. Padla otázka ohledně tématu. Bylo to o zatloukání? Pro některé to bylo o tom, že někdy není možné sdělit svému okolí celou pravdu. Knižní předloha nabízí více témat, ale pro jaké se soubor rozhodl, nebylo zcela zřejmé. Shrnuto lektory: představení bylo nedoformulované, jako bychom řekli jen tři čtvrtě věty. Ale pokud bude soubor na inscenaci pracovat dál, těšíme se na reprízy.

hav

VČERA JSME VIDĚLI...

Pac a pusu aneb něco z Broučků

Raoul

Pac a pusu aneb něco z Broučků

ZAPSALI JSME...

...Z DISKUSÍ LEKTORŮ O PŘEDSTAVENÍCH 1. BLOKU

NA POSLEDNÍ CHVÍLI, ZUŠ OSTROV – PAC A PUSU ANEB NĚCO Z BROUČKŮ

Karafiátovi Broučci jsou předlohou, která promlouvá k dětem zcela jiné doby a jejím hlavním cílem je výchova k poslušnosti v křesťanském duchu. Navíc je to předloha velmi sentimentální, o světě, kde je vše v pořádku, a příliš dramatičnosti nenabízí. To vše je pochopitelně dětskému divadlu spíše překážkou.

Soubor si je toho do značné míry vědom. Vypouští náboženské motivy nebo je nahrazuje obecněji platnými. Volí výraznou pohybovou stylizaci, značné tempo, efektní hudbu atd. V krátkých výstupech osekává dialogy na minimum, až někdy zůstávají spíše hesla či strohé komentáře.

Zvolený klipový až komiksový způsob vyprávění však nedovoluje vytvářet to, co je v divadle zásadní - vztahy mezi postavami a z nich plynoucí situace. Naznačené vztahy působí chladně, jako by počítaly s tím, že divák znalý předlohy si zbytek jednoduše domyslí (a podle reakcí diváků se to opravdu někdy děje). Možná by se daloříci, že inscenace je jakousi úhlednou rozpohybovanou ilustrací.

I to by snad bylo možné, kdyby ovšem byl čitelný jeden zásadní vztah - vztah souboru k vybrané předloze. Jaké důvody vedly soubor k tomu, aby dnes ve svém věku a situaci uvedl v život právě Broučky?V představení nenacházíme ani náznak ironie či odmítnutí..., všímáme si naopak jakési uctivé pokory, která je však tak výrazná, že se nám jí skoro nechce věřit.

Nejvýraznější téma, které zůstalo po vypuštění náboženských motivů, je totiž potřeba poslušnosti. Rodičům možná umírá syn a oni opakovaně zmiňují jen to, že nebyl poslušný. Je opravdu možné, že se s tím soubor ztotožňuje? Stejně jako nás překvapuje, že vypravěči mluvící do mikrofonů svou dikcí uchovávají či podtrhují „přeslazenost“ předlohy.

Vztah k předloze ovšem komplikuje izávěr, kdy po informaci o smrti všech broučků soubor vyskočí a radostně sborově pronese „pac a pusu“. Jako by mu předloha a osud jejích postavbyla najednou spíše lhostejná.

Inscenace místyzajímavě pracuje s výtvarnými prostředky. Například když se pruh zelené látky stane překážkou v letu, nebo znakem pro plynutí času a střídání ročních období. Citlivé jsou kostýmní znaky jednotlivých postav, ačkoli se občas přihodí nedůsledný detail(jako např. když u broučků vytírají stejným materiálem, ze kterého bude mít Beruška šaty...).

Větší opatrnost by asi byla dobrá při volbě hudby. Hudební motivy z Ledového království jsou příliš známé a příliš odkazují ke konkrétnímu typu produkce. Ve spojení s klasickou látkou tak - i přes svou neoddiskutovatelnou účinnost - mohou v určitých momentech působit až parodicky.

Zároveň je však třeba říci, že vše výše zmíněné nezastíní fakt, že inscenace je kultivovaná, poučená a pečlivě vystavěná. Díky výtvarným prostředkům, jasné stylizaci a přehlednému rámci působí srozumitelně a jednotně.

SVAČINA, ZUŠ LEOŠE JANÁČKA, FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ – RAOUL

Představení o vynikajícím opraváři kol, který před všemi tají, že neumí jezdit na kole, nás dobře naladila již v úvodu. Je zcela jasné, že soubor má látku rád, baví ho hra s francouzskými motivy v kostýmech a hudbě, užívá si jednotlivé minisituace a minirole. Od začátku do konce neopouští lehkou nadsázku.

Z mozaiky kratičkých scén má postupně vyplynout role opraváře v městečku, jeho snaha podělit se o své palčivé tajemství, nalezení přítele se stejným osudem a rezignace na snahu říci pravdu. Problém ovšem je, že i přes mnohé výborné nápady a vtipy jsou tyto kratičké situace jaksi neurčité, nedodělané, nepřesné či nedoformulované (jak kdo chce). A to činí zamlženým a nejasným i téma inscenace.

Zdá se například, že není zcela rozhodnuto, kdy jsou herečkyv rolích mladých sousedek, které opraváře Tamburinasvádí, a kdy se proměňují ve vypravěčky příběhu. Obě polohy jsou zcela v řádu věci, jejich pečlivé odlišení by však souborupomohlo lépe rozehrát či „dohrát“ situace a také zpřesnit, o čem vlastně hra má být.

V rámci prostředků, které soubor zvolil, je zcela na místě využití plošných loutek. Dobře volené jsou i konkrétní situace vybrané pro loutkové zpracování - „kaskadérské“ scény rychlé jízdy na kole, pádů, nárazů, úrazů, pro něž se louky dobře hodí. Je však škoda, že právě v těchto scénách soubor nevyužil možností, které loutkové divadlo skýtá. Využívá ho spíše pro ilustraci vyprávění. Nepracuje dostatečně s fokusem, s dynamikou, se vztahem loutkářů k situaci, kterou hrají. Náznaky tu jsou - loutky se dostávají mimo rám, loutkáři postupně připravují Tamburinovi víc a víc nebezpečnou dráhu apod.Jen by to chtělo mnohem více odvahy a hravosti. Nejasné řešení loutkových částí navíc opět znejasňuje děj a rozostřuje hlavní téma.

Stejně tak by bylo potřeba technicky zpřesnit všechny přechody a přestavby, které značně nabourávají temporytmus inscenace. Zvolený inscenační princip dovoluje brát vše do hry, ať jde o instalaci loutkového divadla, nebo třeba nandávání a sundávání harmoniky.

Z uvedeného snad vyplývá, že věříme, že představení má velký potenciál. Vyžaduje jen četná začištění a několik jasných rozhodnutí.

ZEPTALI JSME SE...

...NA DIVÁCKÉ DOJMY Z PŘEDSTAVENÍ

Co tě nejvíc zaujalo na představení Pac a pusu aneb něco z Broučků?

Lada Blažejová (40 let)
Ten drajf. Ta strašná energie, která z těch dětí čišila. A to, jak to šlapalo.

Milan Hrabal (63 let)
No, zajímavý na tom jednak bylo to barevné provedení. To bylo velmi zajímavý. A potom ten celý průřez tím Karafiátem. To znamená ten výběr pasáží, které ztvárnili. Například konec byl jako vždycky u Karafiáta dojemný. To se jim podařilo. Kdybych neznal Karafiáta, tak bych asi nevěděl, co to znamená. Ale nejspíš se předpokládá, že to člověk má znát.

Matylda Homolová (13 let)
Asi ta práce s tím kontrastem barev celkově. A ta plátna, scénografie.

Anna Červeňová (15 let)
Takový ty rychlý přechody, kdy člověk nemusel ani dlouho čekat a bylo to fakt ve vteřince. A taky mě hodně zaujaly ty látky, jak se na konci vlastně smíchaly všechny roční období a Brouček tím prolétal. To bylo moc hezký.

Alžběta Švábová (11 let)
Mně se nejvíc líbila hudba, protože byla taková, že se k tomu hodila. Hrozně mě to na konci dojalo. Líbilo se mi, že to skončilo dobře.

Magda Marková (38 let)
Práce všech těch dětí. Radost z toho, jak hrajou.

Anna Casiopea Habart (5 let)
Mně se tam hodně líbilo, jak ona říkala, že bude potřebovat mateřídoušky. Mně se líbily ty polštářky.

Co tě nejvíc zaujalo na představení Raoul?

Veronika Půlpánová (25 let)
Mě zaujalo loutkové papírové plošné divadýlko hráno přímo před námi na stole, za pomoci krásného bílého rámu. Tak tento střih, realita versus loutka, se mi moc líbil.

Jiří Peškar (14 let)
Tohle představení se mi líbilo víc. Bylo to hodně zajímavý téma. Je to vlastně o někom, kdo spravuje kola a na kole ani sám jezdit neumí. To je takový hodně zajímavý.

Daniel Palla (11 let)
No, bylo to pěkný, propracovaný. Byli sehraní všichni.

Jitka Pluháčková (čerstvá důchodkyně)
Upřímně? Já, kdybych si byla nepřečetla předlohu, tak bych se v tom trochu ztrácela. Protože pro mne tam nebylo dostatečně řečeno, že jezdit neumí. Mně přišlo, že to tam je jen naznačený, takže já bych v tom asi tápala. A pak mi taky trošku přišlo, že ty výkony byly mnohdy nahraný. Neodpovídaly situaci a věku těch herců. Jako že nebyly od nich.

Lucka (17 let)
Asi části, kde byly nakreslené ty postavy. Dráha a tak. Prostě vše za tím obrazem.

Ptal se Josef Pekárek

Pac a pusu aneb něco z Broučků

Raoul

DNES HRAJE...

... ZŠ ROUSÍNOV

STRAŠIDELNÁ POHÁDKA

Vedoucí souboru Michaela Kyjovská vybrala k inscenování předlohu Martina „Magora“ Jirouse z knihy Magor dětem a zpracovala se souborem (celou třídou) krátký veršovaný příběh o tom, co se stane, když Františka a Marta zůstanou samy doma.

Ptala se Františky Marta:
„Máme zavřený vrata?
Nepolezou sem strašidla?
Venku je tma jak povidla.“

„Vrata jsou samy železo,
tudy k nám strašidla nevlezou.
Viděli by je kohouti
co sedí v jívě na proutí
a jak by na ně kokrhali,
strašidla by se hrozně bály.“

DNES HRAJÍ...

...PIŠKVORKY, ZUŠ ROBERTA SCHUMANA, AŠ

OSKAR A RŮŽOVÁ PANÍ

Jak vznikl název vašeho souboru?

Při vymýšlení názvu souboru před sedmi lety nebyla přibližně polovina současné partičky, jelikož přišla mnohem později. „PiŠkvorky“ se nám líbily, protože jsme byli ještě malí, přibližně osmiletí, hraví a také (jak říká naše vedoucí) nechutně genderově vyvážení – tak jakou jsou bílé a černé hrací kameny. Přece jen jsme nechtěli být jenom roztomilí, a tak občas v názvu souboru zvýrazníme jedno nesympatické zvířátko... Určitě ho snadno najdete...

Co nás na divadle baví?

Můžeme se stát někým nebo něčím jiným, odreagovat se, tvořit, vyjádřit se, a přitom zapomenout na každodenní starosti a být s dobrými lidmi. Máme rádi ten kouzelný, ale náročný moment – kdy se to, co je na papíru, promění v představení.

Co vám na divadle vadí?

Štve nás, že hraní a chození do divadla nedocení (všichni) naši vrstevníci... a občas shánění rekvizit...

Co vás vedlo k volbě předlohy?

Chtěli jsme něco vážnějšího. Co by nás bavilo. Tak jsme vymýšleli situace a pak jsme zjistili, že existuje knížka, která nějaká témata, se kterými jsme si hráli, obsahuje. (Pozn.: Jde o knihu Oskar a růžová paní francouzského autora Erika-Emmanuela Schmitta.) Fanda ji donesl a pak už to jelo.

Kdo je podle vás Růženka?

Obyčejná sestra, která si vytvořila vztah k jednomu pacientovi a snaží se najít východisko ze situace, ve které se ocitli. Ona si to vymýšlí na místě, ty historky ze své minulosti. Například říká: „Byla jsem...“ Je tam malé zaváhání a pak řekne, co ji první napadne. „Zápasnice.“ Takhle jsme to mysleli. Mluví sprostě, protože v tom prostředí se to nedá jinak zvládnout. Jak sama říká: „Kdo by mluvil jako kniha, šel by do háje.“

Jak jste hledali výtvarnou podobu inscenace? Učili jste se chodit o berlích?

Na začátku bylo představení úplně jiné. Bylo tam míň postav, a tak jsme je museli přidat. Pája (Pavla Bušková, vedoucí souboru) objevila skládací postele.

A jak jste tvořili Oskara?

To bylo jasné. Pro nás je to kluk s berličkou, je hodně slabý, čím dál oslabenější a oslabenější. Fanda před tím měl vykloubenou nohu, a tak s berlemi uměl. A teď už na nich děláme blbosti všichni. Pavla dodává: Druhý Oskar to dotáhl k dokonalosti. Vašek, co ho hraje, přišel na premiéru s oholenou hlavou. Schválně si ji sám kvůli představení oholil. A když si sundal čepičku, všem zatrnulo.

Hrajete o zvláštní situaci – o smrti. Zažili jste při zkoušení nějakou zvláštní příhodu?

Pája se pořád snažila, aby to dobře dopadlo. My jsme chtěli, aby Oskar umřel, tak, jak je to v knize. Pája chtěla hepáč, ale předloha a soubor mluvily jasně. Měli jsme za úkol si knihu přečíst. Jak to tak bývá, četli jsme to všichni na poslední chvíli, večer před zkouškou. Ale přečetli jsme ji jedním dechem.

Pavla: Já to nechtěla dělat, z pohledu dospělého se mi to zdálo moc těžké, bolavé. A oni byli ti, kteří předlohu hlídali. Jako ostříži. Furt hlídali, jak to říká Růženka, jak to říká Oskar. Věděla jsem, že můžu být klidná, že to pohlídají zevnitř.

Během zkoušení jsme objevili, že existuje scénář. Tak jsme s ním chvíli pracovali, ale nakonec se vrátili ke knize. Nechtěli jsme dělat, co už udělal někdo před námi, a taky nám ten scénář nevyhovoval. Nectil předlohu. Oskar například mluvil moc spisovně, ne jako desetiletý kluk.

Co byste vzkázali lidem, kteří se ocitli v situaci Oskara?

Na všechno se najde nějakej ten pytel mouky.

Ptala se Veronika Rodová

DNES HRAJÍ...

...EJCHUCHÚ, MŠ A ZŠ SOFIE, ŘÍČANY

(ZVĚDAVÁ KÁČÁTKA ANEB PUTOVÁNÍ PRAHOU)

Jak vznikl název vašeho souboru?

Vymýšleli jsme název pro náš soubor, psali jsme návrhy na papírky a pak vybírali. Vyhrál název Ejchuchú. Asi vznikl tak, že nás divadlo baví a Ejchuchú je prostě radost. Vymyslel jsem Juchú a Johan domyslel Ejchuchú.

Proč jste se pustili do inscenování Zvědavých káčátek?

Protože jsme prostě ve škole ukončovali téma Praha... Měli jsme projekt Praha a taky se hodilo vymyslet divadlo na naši zahradní slavnost... Hlavně jsme to dělali prvně jen pro slavnost.

Co vás na divadle baví?

Písničky. Spolupráce. Baví mě hrát. Tanec, protože se jím dá vyjádřit spousta věcí i beze slov. Že se může vymýšlet cokoliv. Zábavné a vtipné scénky. Mluvení, přednes a pantomima. Na divadle mě nejvíc baví vymýšlení nápadů. To, že mě vidí lidi, které neznám, a taky moje role. Na divadle mě baví všechno!

Co vám na divadle nejvíc vadí?

Mně nevadí nic. Vadí mi morbidní věci. Nejvíc asi trapné role. Že musím pořádně mluvit a artikulovat. Nejvíc mi vadí, když herci zkomolí nějakou hezkou starou pohádku. Když někdo šišlá nebo mluví moc rychle. Vadí mi, že se hraje spíš vevnitř než venku. Asi mi nejvíc vadí hluk. No přece nic mi na něm nevadí! Je to super – alespoň pro mě!

Máte představení o putování a cestování. Kam jste se vydali nejdál?

Robert: Hawaii. Anita: Bahamy. Honza: Egypt. Terka: Bulharsko. Johan: Řecko. Julie: Chorvatsko. Daniel: Řecko.

A jaká místa v Praze máte nejraději?

Divadlo Minor. Černý Most. Karlův most. Národní divadlo. Minor.

Které místo jste tam ještě nenavštívili a chtěli byste?

Pražský hrad. Jump park.

Dokončete větu: Zvědavý je ten, kdo...

...se na něco ptá. ...se chce něco dozvědět. ...něco ho stále zajímá. ...pracuje jako policista.

Jaké vlastnosti mají vaše kačenky?

Zvědavé, upovídané, drzé, teroristické.

Jak probíhalo vaše zkoušení? Vzpomenete si na nejveselejší zážitek?

Terka: Jak nám Vítek předváděl metro.

Pepča: Poslední písnička Pražákům, těm je tu hej.

Už jste si prošli všechny ulice, které jsou zmiňovány v této písni? Která je pro vás nejtajemnější?

Ne. Francouzská. Týnská.

Ptal se Josef Pekárek

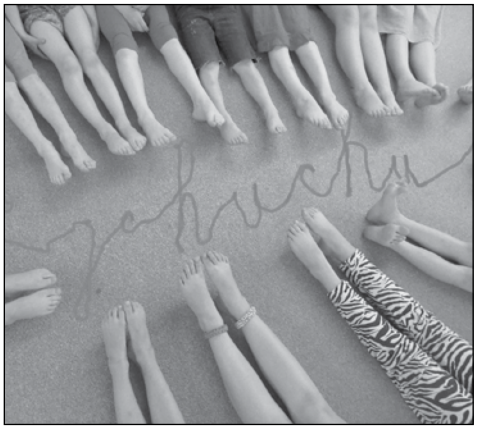

NA NOČNÍM STOLKU REDAKTORŮ...

...KNIHA UMĚNÍ KOMUNIKACE S DĚTMI

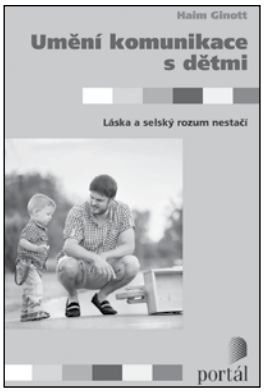

Haim Ginott je izraelský klinický psycholog, dětský terapeut a výchovný poradce, který se zabýval především komunikací s dětmi a mládeží. Ve své knize s vysvětlujícím podtitulem *Láska a selský rozum nestačí* popisuje mnoho příkladů z praxe a následně uvádí způsoby a techniky, jak komunikovat s dětmi respektujícím způsobem. Respektující způsob komunikace znamená hovořit s dětmi (a nejen s nimi), aniž bychom je ponižovali, hodnotili a aniž bychom je soudili. Umění vyjadřovat hněv, aniž bychom děti (mládež, dospělé) zraňovali. Ginott v knize popisuje, jak uznat, co děti cítí, prožívají a co si myslí, aniž bychom jejich vnitřní svět zpochybňovali a sráželi jejich sebevědomí. Většině rodičů totiž navzdory nejlepší vůli a lásce, kterou ke svým dětem cítí, chybí rodičovské dovednosti, které se na žádných školách nevyučují. Samotná láska a selský rozum často nestačí, do výchovy je potřeba zapojit i rozum, nadhled a odstup dospělého, který se těmto dovednostem může naučit. Čtivý text spojuje moudrost s humorem, nadhled a odstup, ale i zkušenosti dětského psychologa s bohatou terapeutickou praxí.

Vybíráme pro vás úryvek z knihy:

Dělat něco správně neznamená, že z vás vyroste dobrý člověk.

Většina lidí věří, že pochvala posiluje u dětí sebevědomí a dodává jim pocit bezpečí. Ve skutečnosti ale může pochvala vyvolat napětí a nevhodné chování. Proč? Mnoho dětí má čas od času destruktivní přání týkající členů jejich rodiny. Když rodiče řeknou dítěti: „Ty jsi ale hodný kluk“, nemusí to být schopné přijmout, protože sám sebe vidí docela jinak. .... Čím víc ho rodiče chválí, tím hůř se chová, aby ukázal, jaký „skutečně je“. ... Je možné, že nevhodným chováním dává dítě najevo nesouhlas s tím, jak ho druzí vidí.

Není neobvyklé, že děti, kterým se dostane pochvaly za to, jak jsou chytré, budou méně ochotné vzít na sebe těžký úkol, protože nechtějí riskovat svou reputaci. Když však děti pochválíme za vynaložené úsilí, může se jejich vytrvalost ve zvládání náročných úkolů zvýšit.

Výše citované řádky z knihy korespondují s posledními výzkumy v oboru psychologie. V mnohých jiných odborných publikacích se uvádí rozdíly mezi tzv. žádoucí a nežádoucí pochvalou. V knize *Respektovat a být respektován* manželé Kopřivovi vydělují pochvalu a ocenění a uvádějí jejich rozdílnost. Pochvala může být neadekvátní a může mít ono neblahé působení na psychiku ještě nezralého dítěte, na druhou stranu ocenění je důležitou zpětnou vazbou pro dítě a je jím vyjadřována podpora (Kopřivovi, 2008).

Ginott, Haim: *Umění komunikace s dětmi. Láska a selský rozum nestačí.* Praha: Portál, 2015. Knihu je možné zakoupit na: http://obchod.portal.cz/umeni-komunikace-s-detmi/?tab=2.

KOUTEK JAZYKOVÉ ARCHEOLOGIE...

...MONGOLFIÉRA

V češtině se dnes častěji užívá pojmenování horkovzdušný balón. Jméno odkazuje ke dvěma bratrům, Josephu-Michelovi a Jacquesi-Étiennovi Montgolfierovým, kterým v 18. století uhranula představa létání. Vlastnili továrnu na výrobu papíru, a když si přečetli knihu Josepha Priestlyho *O různých druzích plynů*, začali experimentovat s vodíkem. Plnili jím různé druhy papírových sáčků, ale plyn stále unikal. Zkoušeli také páru, ale ta se srážela na stěnách a papír ztrácel pevnost. Tak to šlo jedenáct let. Pak Joseph „náhodou“ spatřil, jak se na chvíli vznesl živůtek jeho ženy, když sušila své prádlo pomocí teplého vzduchu z krbu. Během týdne zkonstruoval malý balón a naplnil jej horkým vzduchem. Využil tak fyzikálních principů, které popsal již řecký matematik Archimédés ve 2. století př. Kr. Dne 5. června 1783 uspořádali první veřejnou produkci ve městě Annonay. Balón byl zhotoven z přírodního hedvábí - této látce se říká taft - které se ukázalo být vhodnější než papír. Balón o průměru 11 metrů vyletěl do výšky 2 kilometrů, udržel se ve vzduchu asi 10 minut a pak shořel ve vinici. V té době přišla zpráva, že v Paříži chce balónem plněným vodíkem vzlétnout Jacques Charles. Bratři se báli, aby o prvenství vzletu nepřišli, proto si pospíšili a 19. září 1783 ve Versailles před zraky krále Ludvíka XVI. a Marie Antoinetty jimi sestrojená **mongolfiéra** vzlétla. Nutno poznamenat, že šlo o velmi odvážný čin, protože v té době panovala představa, že ve větších výškách není žádný vzduch. Do balónu usadili i první pasažéry, ovci, kohouta a kachnu, kteří let přežili. První balón s lidskou posádkou vzlétl 21. listopadu 1783 a dostal jméno *Dobytí nebes*. Posádku tvořili vědec a šlechtic - fyzik Jean-François Pilâtre de Roziera markýz d'Arlande, kteří po 8 minutách letu přistáli bez jediného škrábnutí. Bratři Mongolfierové byli povýšeni do šlechtického stavu.

Zdroje: Bratři Montgolfierové. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): WikimediaFoundation, 2017 [cit. 2017-06-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Brat%C5%99i_Montgolfierov%C3%A9

Historie létání balonem. *Bohemia Balón* [online]. Praha: Bohemia Balón, 2017 [cit. 2017-06-10]. Dostupné z: https://www.bohemia-balon.cz/cs/o-balonovem-letani/historie-letani-balonem

VČERA JSME SI VŠIMLI...

... DIVADLA KJÓGEN

KOMIKS

...MONGOLFIÉRA

ZAHLÉDLI JSME...

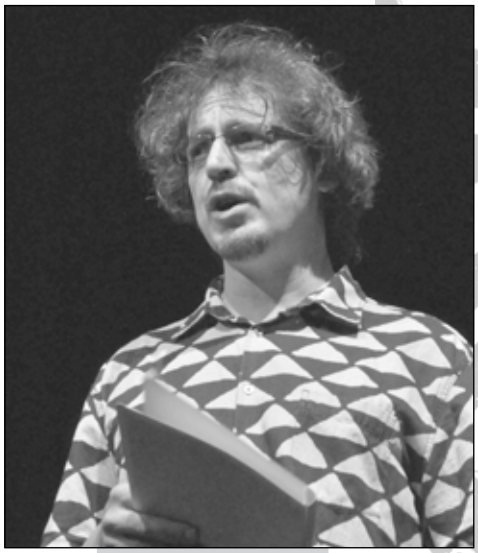

Jakub Hulák, recitátor 46. kategorie

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2017

NEDĚLE 11. ČERVNA

8.00–8.45	dílny pro recitátory 2., 3. a 4. kategorie	SZŠ
9.00–11.30	vystoupení recitátorů 2. kategorie	kino
9.00–12.30	výlet pro děti ze souborů	
9.00–13.00	semináře A–E	Fka, stodola, KaP
10.00–11.35	2. blok přehlídky – vystoupení pro veřejnost	
13.00–14.30	beseda lektorského sboru s recitátory 2. kategorie a jejich doprovodem	MMG
	diskusní klub pro doprovod recitátorů 3. a 4. kategorie	SZŠ
	dílny pro recitátory 3. a 4. kategorie	SZŠ
	seminář R	Trám
15.00–16.40	2. blok přehlídky – vystoupení pro účastníky Dětské scény	
	Oskar a Růžová paní	
	PiŠkvorky, ZUŠ Roberta Schumanna, Aš	Fka
skupina A	**Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou**	
	Ejchuchú, MŠ a ZŠ Sofie, Říčany	Trám
	Strašidelná pohádka	
	ZŠ Rousínov	Tyjátr
skupina B	**Strašidelná pohádka**	
	ZŠ Rousínov	Tyjátr
	Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou	
	Ejchuchú, MŠ a ZŠ Sofie, Říčany	Trám
17.15–18.00	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících v 2. bloku	Fka-2. podl.
17.15–18.45	dětský diskusní klub	Fka-aula
18.15–19.30	diskuse o představeních 2. bloku	Fka, stodola
	doplňkový program	
20.00–20.40	**Pochovajte ma za lištu**	
	DRIM, ZUŠ Jozefa Rosinského, Nitra	Fka
21.15–22.20	**Všichni jsme si...**	
	Naopak, dramatická školička Svitavy	Trám

Fka	Fabrika Svitavy	stodola	farní stodola svitavské římskokatolické farnosti
KaP	Kavárna V Parku		
SZŠ	Střední zdravotnická škola	Tyjátr	Alternativní klub Tyjátr
MMG	budova Městského muzea a galerie ve Svitavách	Trám	Divadlo Trám

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY - ČÍSLO 2.

Redakce: Hana Volkmerová (šéfredaktorka), Veronika Rodová, Roman Manda, Josef Pekárek, Pavel Kocych (grafika a sazba), Ivo Mičkal (foto), Jazz Jameson čtyřnožec. Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Neprošlo jazykovou korekturou. Uzávěrka čísla 2 - 10. června 2015 v 23:16. Náklad 250 ks.

DĚTSKÉ DENÍK SCÉNY

Fábrika SVITAVY

PONDĚLÍ 12.6.2017 3.

NA ÚVOD...

Jdu dlouhým svitavským podloubím, proti mně postupně několik podobných si dvojic - upravená dáma v mladším středním věku a s ní dívka, nebo chlapec kolem deseti let, také ve slavnostnějším oblečení. V horní části náměstí u kamenného stolu poskakují děti kolem dvojice dospělých, hádám, že jde o pedagogy, když zaslechnu intonaci několika útržků vět. Jsou to účastníci letošní Dětské scény. Jdu dlouhým a prosluněným nedělním svitavským podloubím a místních nevida.

Ano, i Svitavy jsou v neděli kolem poledne tiché jako jiná česká města. A zvláště, kdy již letně slunce svítí, když zahrádky, chaty, domky prarodičů potřebují péči. Ale svitavské náměstí si žije, v podloubí je slyšet dětský smích. Dětská scéna přivezla už po sedmé do města i do ospalé skoroletní neděle řádný vzruch. A právě v sobotu a v neděli se na festivalu setkávají nejúspěšnější recitátoři z jednotlivých krajů a s nimi do města dorazily i dětské divadelní kolektivy. Kulturní centrum Fabrika už třetí den bzučí, hrčí, crčí, ševelí a šeptá, směje se a tleská, popleskává po ramenou staré známe, na obě tváře líbá všechny, co se těšili. Stěny Fabriky tlukot festivalu neudrží. Vzruch i ruch se přelívá do divadélka Trám, do klubíku Tyjátr, a pak i do ulic a do zákoutí ...

Jdu dlouhým, opečovávaným a upraveným svitavským náměstím, je mi s tím vším kolotáním dobře. Nebýt Dětské scény, kdo ví, zda bych Svitavy kdy navštívil. Kdoví, zda-li bych si tak oblíbil šumavské Prachatice, nebýt mé první cesty na tehdejší Dětské divadelní léto. Psal se rok 1993, bylo hodně letně (mimochodem mezi členy mého ašského souboru „Tak trochu" byla Pavla tehdy Bušková dnes Hošková, která stála za letošním představením ašských PiŠkvorek). S Dětskou scénou jsem také poprvé zavítal do Ústí nad Orlicí, ale i do Zábřehu i Trutnova. Hráli jsme, psal jsem Deník, dokonce i vedl redakci, vedl dílny, nahlížel, učil, diskutoval, kochal se. Už dvacet čtyři let. Pravda, nebyl jsem na Dětské scéně úplně každý rok a ten, kdy jsem chyběl, protože jsem nestíhal, toulal se v cizině nebo musel být na deseti jiných místech, takový rok pak stál za starou belu.

Jdu dlouhým, barevným svitavským náměstím, svítí slunce, zvoní zvony a z podloubí se ozývá rozpočítadlo ...

Haiku z podloubí

ozvěnu volám
krok za krokem prchá mi
vzpomínka v loubí

Roman Černík

NAHLÉDLI JSME DO...

... SEMINÁŘE R - OD TÉMATU K INTERPRETACI

V sobotu je práce v semináři věnována rozboru konkrétních textů (ze 2. a 4. kategorie), v neděli poznatky vztahujeme k jednotlivým vystoupením. Lektorka naznačuje dva způsoby práce s textem, určeným pro přednes: jeden pro menší (0.-2. kategorie), druhý pro starší přednašeče (3.-4. kategorie).

Rozbor textu s menšími dětmi: po výběru textu, který většinou probíhá individuálně (děti ve skupině navzájem své texty neznají), může následovat kreslení. První instrukce zní: nakresli cokoliv z textu nebo z příběhu. Po obhlédnutí obrázků následuje další krok: doplň obrázek tak, aby bylo jasné, co se té postavě (postavám) z Tvého obrázku stalo. Výchozí texty pořád zůstávají tajemstvím. Můžeme taky dětem zadat: nakresli to jako cestu. Při dalším prohlížení jednotlivých obrázků s celou skupinou můžeme diskutovat o tom, jestli dokážeme rozeznat nějaký příběh, nějaký vývoj (zatím neznámého) textu. Ve třetí fázi můžeme společně v obrázcích hledat téma - přemýšlíme všichni společně nad obrázkem, potom čteme text, zase diskutujeme o tom, proč bychom ten příběh (text) měli vyprávět, a pojmenováváme téma.

Při takové práci s textem nespěcháme. Skrze obrazové vyjádření jsou děti vedeny k výběru podstatných informací, a tedy pojmenování jádra sdělení.

U starších přednašečů rozbor textu začíná rovnou rozborem dramatické struktury – žáci mají za úkol najít expozici, kolizi, krizi, peripetii a katastrofu; ti méně zkušení alespoň pojmenují začátek, konflikt a konec. Porozumění struktuře textu může pomoct při výstavbě přednesu z hlediska vývoje a gradace. Např. expozice se v přednesu řídí určitými zásadami: měla by umožnit navázat kontakt, zorientovat posluchače, neměla by předjímat následující dění a už vůbec neakcentovat předem téma celého textu. Ještě před pojmenováním tématu textu lektorka navrhuje nechat starší děti převyprávět obsah textu. Při formulaci tématu dětem pomáhá několikrát si nahlas přečíst poslední odstavec. Po zkušených přednašečích už chce, aby sami přišli se svým názorem na text, s vlastní hotovou interpretací. Se staršími žáky lektorka také rozebírá jazykovou stránku textu a její působení na čtenáře/posluchače (např. přímá řeč, uvozovací věty, opakující se motivy apod.).

Po formulaci tématu pak následuje hledání výrazových prostředků pro přednášený text. Čili: nejprve musíme přesně vědět, co a proč chceme říkat, a v průběhu hledání výrazových prostředků můžeme téma zpřesňovat. V průběhu hledání tvaru se text stále čte z papíru, nemusí být paměťově zvládnutý. Lektorka zdůrazňuje, že přednes je umění, proto téma i prostředky hledají pedagog a žák společně. Ať už si to žák zkouší v pohybu, s gesty, s různými podobami vygradování textu, vše se řídí individuálními předpoklady a schopnostmi žáků v souladu s cíli pedagoga.

Další postřehy:

Při škrtání textu, vybíráme-li text pro přednes např. z rozsáhlejší prózy, je velmi těžké udržet strukturu textu, téma i motivy podstatné pro pointu.

Když se v textu objevuje opakování určitého slova, věty, verše, musí mít jeho opakování nejen různé podoby, ale taky vývoj, který by měl k něčemu směřovat a gradovat.

Pokud text graduje, musí to jít vždycky s tématem, téma by se mělo postupně v přednašečském vystoupení odkrývat a zpřítomňovat. Je dobré, když se tento proces děje před divákem, tady a teď jako dynamický proces, díky kterému je divák vtažen do příběhu a do tématu.

Děkuji Ireně Konývkové i kolegům a kolegyním ze semináře R za podnětná setkání!

dav

ZAPSALI JSME...

... NA BESEDĚ LEKTORSKÉHO SBORU S RECITÁTORY 2. KATEGORIE

František Kaska a Jana Franková v kulisách výstavy Pavla Čecha v Městském muzeu přivítali přítomné recitátory. Besedu zahájili celkovou pochvalou a poděkováním za pravděpodobně nejlepší hlasové zvládnutí prostoru ze všech kategorií. Zároveň Františka překvapily „velké nálože“ textu, které se zde objevily. Na druhé straně by bylo vhodné nebát se je pokrátit. Jana nenápadně agitovala pro poezii, které bohužel bylo poskromnu. Důvodem je posun do 3. kategorie v příštím roce, kde jsou povinné již dva texty, a tedy i rozdílná možnost předvedení dovedností.

Společně s Veronikou Pučelíkovou rozebírali text Šumlenka a vízřachání, úryvek z knihy Roalda Dahla Obr Dobr. Text si dívka vybrala, protože viděla film, následně si řekla o knihu, kterou okamžitě přečetla. Úryvek si zvolila sama a jedná se podle ní o nejdůležitější a nejvtipnější část knihy. František se doptává, jak Veronika vnímá Obra. Ten je prý hodný, miloučký a proti ostatním trochu hloupější a naivnější. František však komentuje, že se mu zpočátku zdálo, že z něho udělala naštvaného, a snažil se zjistit proč. Veronika totiž v textu vnímala jako dominantní situaci dohadování se Obra se Sofií. Na Františka působilo vyznění přednášené situace spíše tak, že nemají touhu se domluvit. Jana ocenila dobře posazený hlas, energii a doporučila se více ukáznit v projevu: víc vyprávět, méně afektu a přes vymyšlenosti se neztratit v textu. Kladně působilo i dobře vyslovené a představené složité slovo „nejpleskotnější“. Na závěr přišla výtka ohledně natáčení při recitaci. Polovina textu byla prý směřována do objektivu, který působí neodolatelným dojmem. Bohužel tak nebyl plně využit potenciál kontaktu s publikem. A pozor na to, co máme na sobě.

Radek Marušák a Zuzana Jirsová začali hovořit s Nikoletou Kusákovou o textu Aloise Mikulky O smutném tygrovi. Radek žádá přítomné o rychlé asociace, které zůstaly přítomným v hlavách: tygr, kouzlo (zmenšování), zoologická zahrada. Zuzka pochvaluje, že se sdělení dostalo k divákovi. Důležité je zamyslet se nad tím, jakým způsobem příběh vyprávět. Těžké je odlišit různé věci: člověk se sice snaží vše dělat dobře, ale pak dochází k tomu, že se text začíná ztrácet. Divák se tak nedozví, co tím chtěl recitátor sdělit. Nikoletu zaujal motiv kouzla: „Když mu budu věřit, tak mi pomůže.“ Radek četl navíc téma touhy po svobodě, cesty za svobodou. A proto se k němu nedostalo téma, na které myslel. Přesto uznává, že na to má recitátorka právo. Uznává, že jde o zajímavou volbu: více témat, bohatost významů a možnost dlouhodobější práce s předlohou. Radek uzavírá debatu tím, že se někde text drobí na menší kousky, ale ty všechny nemohou být shodně závazné, jinak se v tom ztratíme. A toto pravidlo platí jak pro větu, tak odstavec či celek. Musíme si zvolit centrální myšlenku a k ní něco vyzdvihnout a něco naopak potlačit. Jedině tak dospějeme ke zvolenému cíli.

Jaroslav Provazník a Martina Longinová si povídali s Anežkou Plhákovou o přednesu Můj skřítek Šalvěj, který napsala výtvarnice Markéta Vydrová. Jarda uvozuje debatu: „Ty bys chtěla mít skřítka, viď? Já jsem si taky vymýšlel svého skřítka, když jsem byl ve tvém věku.“ Pochvaluje, že je patrné, že Anežka to, o čem vypráví, skutečně vidí. Měl pocit, že jde s vyprávěním. Přesto by bylo vhodné zamyslet se nad škrty, jelikož text je hodně upovídaný. Když se čte, tak to tolik nevadí. Problém nastává při přednesu. Zajímavé rovněž bylo, že vyprávěla celým tělem, ale nebylo toho někdy příliš? Pozornost totiž odebírá pohyb a méně se věnujeme smyslu a významu. Anežka reaguje, že chodí na dramaťák a je zvyklá se hýbat. Jarda upřesňuje, že neměl na mysli stoj v pozoru, ale přiměřenost, která zkoncentruje myšlenky. Doplňuje, že přednes pro něj měl atmosféru, byl přehledný a rozčleněný, ale chyběl mu tam vývoj (jak to začalo, tak to skončilo). Nejpůsobivějším momentem pro něho byl ten, kdy se objevil skřítek. Martina cítila touhu, že se chce recitátorka skamarádit. Měla pocit, že chce vtáhnout diváky, aby pochopili, že vlastně také chtějí mít skřítka. „Já bych ho chtěla, i když jsem ho na začátku nechtěla.“ Vyzdvihla ještě plasticitu představ, zdatnost vypravěčky, sdílení představ a přání, citlivou práci a křehký text. Jarda nakonec podotkl, aby si pro příště dala pozor na „mechanické zazpívání“ v tázacích větách. To je nepřirozené pro českou mluvu. Děti se ohradily tím, že se to takto na základních školách takto učily. Takže, pozor na to, co říkáme dětem!

Josef Pekárek

VČERA JSME VIDĚLI...

Zara Honková

Nina Stnadová

Alžběta Švábová

VČERA JSME VIDĚLI...

Anna Chudobová

Veronika Škubníková

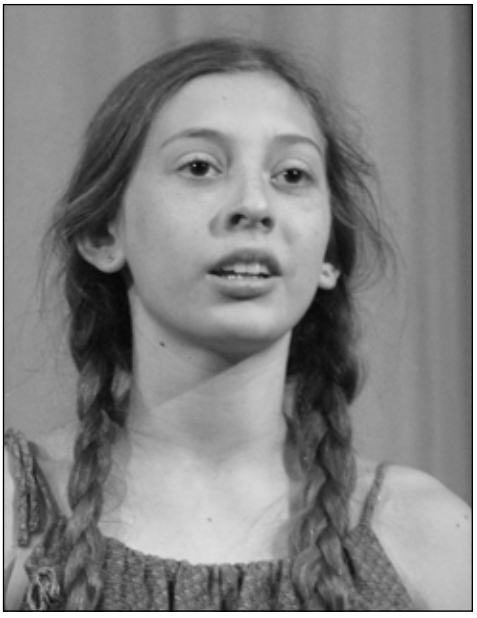

Nikoleta Kusáková

SEŠLO SE...

... Z DÍLNY RECITÁTORŮ 2. KATEGORIE

Cílem našich dílen bylo navodit mezi dětmi přátelskou atmosféru a zároveň se společně seznámit se Svitavami. První den jsme proto zasvětili seznamování a kontaktním hrám, což vytvořilo příjemnou atmosféru ve skupině a stmelilo to kolektiv. Na závěr prvního dne jsme děti vyzvaly, aby ve Svitavách pozorovaly vše, co je zaujme, s čímž jsme následně pracovaly na začátku každé lekce. Vznikl nám rituál, kdy děti psaly a kreslily vše, co je na Svitavách zaujalo a co se jim na nich líbí. V neděli ráno byl arch papíru úplně zaplněný, a tak nám vznikla společná koláž „Naše Svitavy".

V sobotu jsme sdíleli a tvořivě si hráli s příběhy, které jsme ve Svitavách doposud zažili, a odpolední blok jsme věnovali pověsti z nedalekého hradu Svojanov, čehož se děti zhostily s velikou chutí a nápaditostí. Děti byly rozděleny do skupin, každá dostala část pověsti o Rašínovi ze Svojanova a měly za úkol svoji část jakkoliv ztvárnit. Děti příběh pojaly různorodě – někdo si vyrobil rekvizity a jednoduché kostýmy a vytvořil etudu, jiná skupina zapojila vypravěče, který příběh vyprávěl, zatímco jej další členové skupiny pantomimicky přehrávali. Přehráním všech částí pověsti nám vznikl celý příběh, o kterém jsme si v následné reflexi povídali, a zkoumali jsme, jakým způsobem byly jednotlivé části propojené a jaké další možnosti pro jeho divadelní ztvárnění by byly možné.

Poslední den děti čekala recitace, a proto jsme dílnu věnovali rozpohybování, rozmlouvání, zkoušení prostoru kina a pak už jsme jen držely palce.

Napsaly Alžběta Davídková a Eliška Grödlová, lektorky dílen

SEŠLO SE...

... Z DÍLNY RECITÁTORŮ 3. KATEGORIE

Na první dílně se nás sešlo tolik, že jsme se vešli tak akorát. Ač začátek našich dílen byl trochu v poklusu – recitátoři z naší kategorie začínali – zvládli jsme se seznámit, rozdýchat, trochu rozmluvit a už jsme letěli do Vesmíru. Víkendové dny pak zase přinesly tu výhodu, že naši recitátoři měli již svá vystoupení za sebou a mohli si začít přehlídku i dílny užívat. Během dvou dnů jsme se seznámili, zahráli si pár nových i staronových her, vyzkoušeli pár improvizačních disciplín, pohybových, hlasových a rytmizačních cvičení a povídali si o recitaci i divadle. I když našich recitátorů postupně ubývalo, všichni se zapojovali s chutí a radostí a za krátkou dobu vznikla sourodá skupina. Všem bychom rády poděkovaly, užily jsme si to.

„My už si vlastně moc nehrajem," zaznělo při závěrečné reflexi. A tak jsme si hráli, abychom to nezapomněli.

Sepsaly Eliška Rojíková a Dominika Prokopová, lektorky dílny

SEŠLO SE...

... Z DÍLNY RECITÁTORŮ 4. KATEGORIE

Čtvrtá kategorie recitátorů zakončila v neděli svůj workshop vytvořením společné básně na téma: Co je pro mě Dětská scéna.

K básni jsme se dostali skrze pozorování, „fotografování“ situací a okamžiků z dění na Dětské scéně do vlastní paměti. Každý si svoji „fotku“ otitulkoval a stručně popsal. Jednotlivé popisky se rozstříhaly a skupina, čítající pět děvčat – Jolana, Denisa, Karolína, Mariana a Františka, vytvořila ze slov tuto společnou báseň:

Pár minut
Muž a dívka hledící ke každé fotografii v sále:
osvětlený tmavší podtón obrazů
ulička plná dětí
kontakt různých lidí zkoušejících divadelnímu pohybu
sedmero nohou lásky
obrazy moudrých lidí na jevišti
MALOVANÁ bijící se lemovaná CESTA
to je Divadlo.

Zapsaly Lenka Janyšová a Barbora Meda Řezáčová, lektorky dílny

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

... LEKTORA DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ

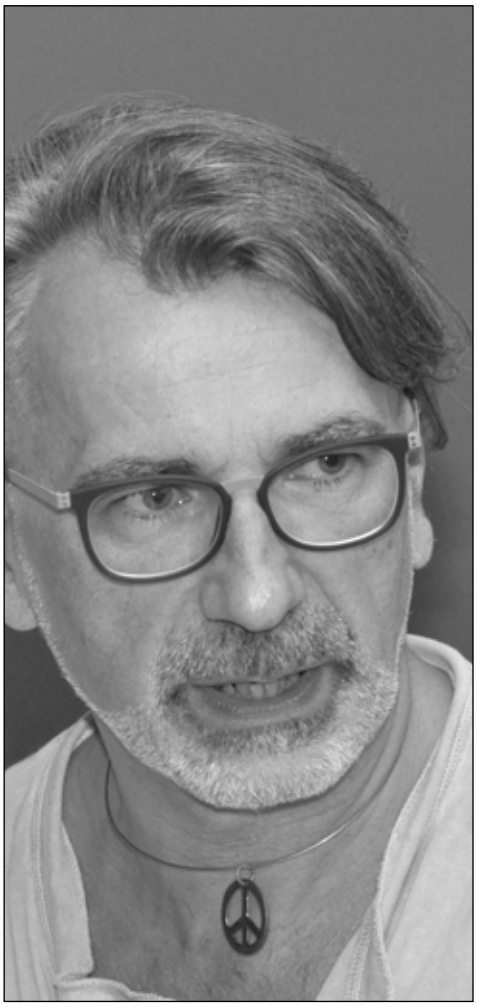

Položili jsme i poslednímu lektorovi dětských recitátorů tři otázky: Jak ses dostal k dětskému přednesu? Co tě na dětském přednesu nejvíc baví (zajímá)? Co ti na dětské recitaci nejvíc vadí?

RADEK MARUŠÁK

1. Něco přišlo od Pána Boha, něco od maminky. Recitoval jsem, když tuto schopnost učitelé ve mně objevili. Měl jsem výborného češtináře, který u nás usiloval o krásu mluvy a vedl nás k literatuře. Moje maminka vyprávěla o mladých letech, když recitovala Vodníka. Nebyla žádná profesionální herečka, ale poslouchat její vzpomínky a vnímat zanícení pro recitaci mě bavilo, rád jsem ji poslouchal. A to mě ovlivnilo.

2. Těší mě, pokud mám šanci diskutovat, vést dialog s lidmi, kteří jdou poctivou cestou k textu. Baví mě pozorovat ten způsob myšlení. Setkávat se s lidmi, kteří jdou touto cestou, kteří takto přemýšlí.

3. Někdy to může být faleš, předvádění se. Na celostátní přehlídce se to však objevuje zřídka. Také mě "baví" přezíravý postoj některých dospělých: No jo, nějakej přednes.

VČERA JSME VIDĚLI...

Viktorie Mohňanská

Vojta Hrabánek

Aneta Chomová

VČERA JSME VIDĚLI...

Anna Mičková

Michal Zbořil

Matyáš Gabryš

NA SLOVÍČKO S...

... RECITÁTORY 2. KATEGORIE

CO CHCEŠ SVÝM PŘEDNESEM DIVÁKŮM SDĚLIT? CO JE TAM PRO TEBE TO NEJDŮLEŽITĚJŠÍ?

JERONÝM NĚMEC

(Miloš Kratochvíl: Dosorožec)

Mě na tom baví to, že dva lumpové dělají různý blbosti při hodině a mají z toho malér. Je to vtipný.

ANNA IVANOVÁ

(Olga Hejná: O průsvitné medúze a mořské panence)

Paní učitelka nám vždycky říká, že nejdůležitější je zkusit v tom najít někoho, koho známe. Třeba svýho nejbližšího, jako mořskou panenku a taky nás samotné. Jakože třeba v jednu chvíli trpíme a někdo nám pomůže. To je důležité a já to cítím stejně. Já osobně mám pár lidí, který mám ze všeho nejradši. A vždycky když jsem na dně, tak mě podrží. Já je vnímám jako svoje anděly strážné a to je jako ta panenka.

DANIEL PALLA

(Francesca Simonová: Darebák David a dinosauři)

Abych to dobře přednesl a všechny gradace tam udělal. Chci, aby to diváci viděli z pohledu toho darebáka Davida a pobavili se tou situací.

NATÁLIE PAŘÍKOVÁ

(Rachel Renée Russellová: Deník mimoňky)

Já se třeba hodně soustředím na ten text, jestli mi sedne. Chci divákovi říct, jaké to je, jak to ta holka má těžký. Jak bych to prožívala já, kdyby

se mi ztratil deník. Baví mě, že je to holčičí text a že se s tím dokážu srovnat.

VERONIKA PUČELÍKOVÁ

(Roald Dahl: Šumlenka a vízřachání)

Divákovi bych tím chtěla sdělit, že lidi i obři mají svůj charakter, každý je jiný a nějak se pak každý v každém najde. Obr unesl Sofii, ona je vyplašená, ale potom se spřátelí.

MIKULÁŠ INGR

(Emanuel Frynta: Písničky bez muziky)

Některé básničky byly kvůli radosti, aby se diváci zasmáli, v některých jsem spíš chtěl vyzkoušet, co zvládnu ze sebe vydat.

ANEŽKA PLHÁKOVÁ

(Markéta Vydrová: Můj skřítek Šalvěj)

Že když si člověk někdy něco moc přeje, tak se to splní.

FILIP MUSIL

(Ilja Hurník: Divné jméno)

Téma úplně ne, on ten text je napůl komickej a napůl poučnej – protože tolik jmen jste podle mne ještě neznali.

Ptala se Eva Davidová

VČERA JSME VIDĚLI...

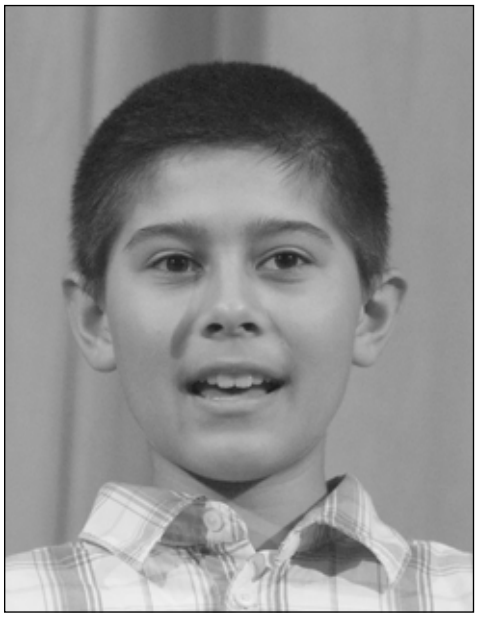

Jozef Kováč

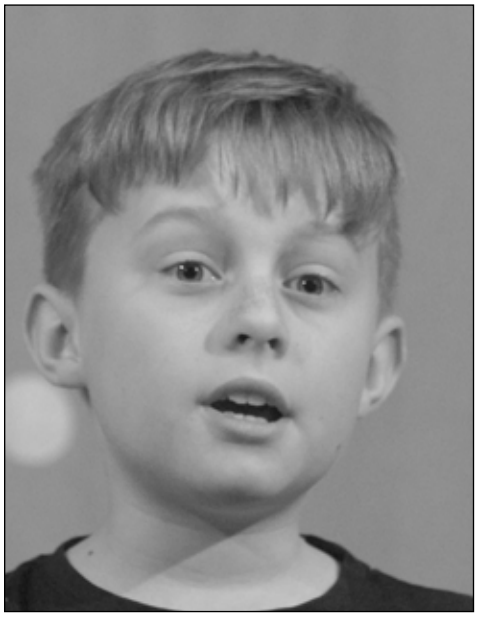

Lukáš Slavík

Mariana Lachoutová

VČERA JSME VIDĚLI...

Marek Polách

Jan Žibrický

Alžběta Dohnalová

NA SLOVÍČKO S...

... HANOU CISOVSKOU, LEKTORKOU SEMINÁŘE B

Kam v semináři míříte?

Byla bych ráda, abychom skrze pohyb, tělo a prostor, rekvizity, rytmus a zvuk prozkoumávali pohádkovou předlohu, některé její motivy a význam pohádky. Jak přeložit mnohé její motivy do jevištního tvaru citlivě, aniž by se pohádka znásilnila. A také aby pohádka a pohyb sloužily k osobnostnímu rozvoji. Divadlo není cílem, ale je prostředkem k rozvoji. A také chci, aby seminář a nasbírané zkušenosti na něm mohli jeho účastníci zužitkovat pro své současné nebo budoucí svěřence. V obou dvou pohádkových textech dominuje téma cesty, překonávání překážek, objevování sebe sama, zrání...

Jak jste texty s Evou Polzerovou, se kterou jsi měla seminář vést v tandemu, vybíraly?

Věděly jsme, že chceme pracovat s nějakým textem. Řekly jsme si: „Co kdybychom pracovaly s nějakou klasickou pohádkou“. Pro pohyb je dobrý motiv cesty. Nachystaly jsme pohádky dvě (pozn.: pohádky bratří Grimmů – Husopaska a Tři pírka), v jedné je ta cesta holčičí a ve druhé chlapecká.

Co předcházelo dnešnímu dění v dílně?

Nejdříve to bylo seznamování a hledání, co máme společného, a tak podobně. Pak jsme skupinově pracovali se židličkami, přitom jsme se učili členit prostor a vytvářet obrazy, které nesly nějaký význam. Ve druhé části nám pro uvědomění si vlastního těla a pohybových možností pomáhala rekvizita – kravata.

Dneska jsi využívala novinových papírů a jiných věcí, co ti to nabízí za možnosti?

To jsou Eviny nápady. Mně se to líbí, protože jde o věci, které jsou dosažitelné (pozn.: noviny, židle a kravaty), obyčejné a jsou vzdálené od pohádkovosti. A zajímá mě i kontrast, napětí mezi předmětem a vybranou pohádkou. Ale hlavním prostředkem v tomto semináři je tělo a pohyb v prostoru. Rekvizity, které používáme, jsou jenom pomocníky k tomu, abychom tělo využívali lépe pro přesné sdělení situace, postavy atd.

Na dnešním semináři jste se dotkli intuice.

Ano, to vyplynulo z reflexe jednoho cvičení, ve kterém lidé ve dvojicích nemohli spolu mluvit a ani gestikulovat. Reflektovali, že to byla patrně intuice, která jim pomohla.

Jak vnímáš intuici v souvislosti s profesí učitele dramatické výchovy?

Já si myslím, že intuice je regulérní kanál, přes který dostávám informace. A vážím si jí stejně jako rozumu. Často si neumím rozumově vysvětlit, proč někde uvnitř vím, že mám zrovna teď a zrovna s touto skupinou pracovat právě takhle. Mám spoustu příkladů ze svého života, že intuice mi pomáhá. Takže si myslím, že pro učitele dramaťáku je důležitá, měl by ji pěstovat.

Ptal se Roman Manda

NAHLÉDLI JSME DO...

... SEMINÁŘE B – OD POHYBOVÉHO JEDNÁNÍ K DIVADELNÍMU TVARU

Druhý den semináře vedeného lektorkou Hanou Cisovskou začal pohybovou rozcvičkou. Všech dvacet seminaristů se nejprve věnovalo protahování těla, poté objevování různých pohybových možností v prostoru s doprovodem vlastního hlasu či zvuků, jako je luskání, plácání aj. V dalším cvičení jeden hráč z dvojice vydával různé zvuky a tóny a druhý na ně pohybově improvizoval. Přes změť různých zvuků každá dvojice pracovala velmi soustředěně. Poté Hana cvičení posunula ještě dál. Všichni se rozdělili do dvou skupin a vytvořili kruh. Jeden člověk v každé skupině vstoupil do kruhu a nechal se inspirovat zvuky spoluhráčů stojících v kruhu. Zvukové vedení si hráči postupně předávali pouze očním kontaktem. Během experimentování skupin Hana poznamenala: „Pokud se stane něco, například neplánovaný smích, pokuste se na to reagovat."

Další část semináře byla věnována tématu cesta. Nejprve si každý vzal dva listy novin a začal na nich podnikat cestu prostorem. Šlo o hledání způsobu pohybu, který účastníkům bude vyhovovat. Posléze se obdobným způsobem měly pohybovat dvojice, a to po třech listech novinového papíru, přičemž zadání bylo: „Domluvte se, kam byste chtěli dojít. Vymyslete si také trasu. Pozor, druzí vám během cesty možná budou zavazet, ale ze svého cíle neslevujte." Po vytvoření nových dvojic bylo zadání úkolu ještě náročnější. Na cíli se členové dvojic nemohli domluvit ani slovy, ani gesty. Snažili se na sebe napojit, zjistit, kam chce ten druhý směřovat, a společně se zastavit. Reflexe po cvičení přinesla zajímavé poznatky, mimo jiné, že cíl některým vznikal až v průběhu cesty nebo že porozumění ve dvojici se dařilo díky očnímu kontaktu a že někteří využívali také svou intuici.

S papírem pracovali seminaristé i v dalších aktivitách. Přes asociování, jaké situace jim připomíná pohyb po papírech, se dostali k rozehrávání a prezentaci krátkých situací dvojic – např. o bruslařkách, jež jsou první den na bruslích, o figurkách ze hry „člověče, nezlob se", o návštěvnících hradní expozice v nazouvácích, o provazochodkyních a lyžařkách.

Následujícímu bloku pohybových aktivit předcházel sběr materiálu – dvojice zapisovaly na jeden list papíru synonyma ke slovu cesta a na druhý, co všechno může být cesta i v přeneseném slova smyslu. Po přečtení všech slov a sousloví se dvojice spojily a každá čtveřice si vybrala po jednom slovu z obou seznamů a jejich význam měla pohybově ztvárnit. K tomu mohla použít také zvuk nebo různé věci jako židle, kravaty či noviny. Zhlédnout jsme mohli kupříkladu čundr, stezku odvahy, svatební cestu, plavbu, poslední cestu, polní cestu, píseň Cesta ad. Seminaristé při tom využívali předmětů ve smyslu divadelní metafory, například kravata se stala květinami házenými do hrobu nebo propiskou při maturitním testu, ale také hráběmi či kytarou.

Od slova cesta přes povídání o pohádkách seminaristé přešli k práci s pohádkami bratří Grimmů – Husopaska a Tři pírka. Čtveřice měly za úkol nejprve si přečíst oba texty, posléze je porovnat a pojmenovat, co mají společného a v čem se odlišují. Textům bylo společné například to, že hlavní hrdinové v obou příbězích podnikají nějakou cestu, oba jsou podceňováni, oba jsou královskými dětmi, v obou pohádkách se objevuje magické číslo tři atd. Skupiny si posléze zvolily jeden pohádkový text a začaly se věnovat té části příběhu, která zachycuje situaci, než se hrdina vypraví na cestu. Hana seminaristům zadala poslední tvůrčí úkol: „Hrdinové v pohádkách odcházejí vždy ve chvíli, která je pro království nějakým způsobem nepříjemná, nepříznivá, kdy je tam nějaký problém nebo konflikt. Zamyslete se nad tím, co je to za situace a proč musí odejít. Pokuste se nám to sdělit prostřednictvím pohybu. Využijte prostor, předměty, zvuk, cokoli. Může to být živý obraz, pantomima, pohybové jednání, ale můžete užít maximálně jedno slovo." Skupiny měly ukázat, proč hrdina v království nemůže zůstat, co hrozí, pokud by se cesta neuskutečnila a jak by se mohl narušit dosavadní řád. Vznikly zajímavé situace zobrazující například královu nerozhodnost, komu ze tří synů předat království, královu nedůvěru v syna, jemuž měl předat vládu, dohadování dvou bratrů o moc před umírajícím králem, snahu dvou bratrů zamezit třetímu v tom, ucházet se o vládu nad královstvím atd.

V závěrečné reflexi měli seminaristé říci slovo nebo sousloví, kterými by shrnuli svůj zážitek ze semináře. Zaznělo například: souhra, spolupráce, cesta, příběh, zábava, čtení, tíha, inspirace, návraty, situace, zamyšlení, spolupráce, cítění se, energie.

Zapsal Roman Manda

VČERA JSME VIDĚLI...

... SEMINÁŘ B

ZEPTALI JSME SE...

... NA DIVÁCKÉ DOJMY PO PŘEDSTAVENÍ

Co se ti na představení Oskar a růžová paní nejvíce líbilo?

Johanka Gajdošová (10 let)
Hodně se mi to líbilo. Krásný příběh a parádně zahraný. Bylo je dobře slyšet.

Anežka Novotná (8 let)
Líbilo se mi to, ale nevím, jak to popsat.

Jiří Semančík (12 let)
Líbilo se mi to celkově. Že je to z prostředí nemocnice, kde se lidé potýkají s nemocemi a smrt je součástí života.

Filip Svoboda (15 let)
Zaujal mě pohled na věc. To, že si z hlediska scénáře dokázali udělat z vážné a smutné věci legraci. Dokázali to udělat tak, aby to dokázalo pobrat i mladší publikum.

Veronika Wróbelová (20 let)
Zaujal mě výběr tématu. To, že si děti vyberou něco takového, téma leukémie. Možná mi přijde zvláštní, že doktora ztvárnil asi nejmladší kluk ze souboru. Říkám si proč?

Kateřina Kováčová (49 let)
Bylo to strašně veselý, ale reálný. Celý ten proces posledních dnů. Nedokážu to přesně definovat, ale u mě si to sáhlo na dno.

Jiřina Krtičková (38 let)
Civilní projev.

Jiří Oudes (hodně přes 80 let)
Ještě jsem o tom nepřemýšlel... Asi ten vztah k onemocnění hlavního hrdiny, který tam byl. A čekal jsem, jak to vyřeší. Předlohu jsem nečetl. A kromě toho mě zaujalo, jak to všechno zvládali ti čtrnácti patnáctiletí.

Jak jsi vnímal představení Strašidelná pohádka?

Elen Štěpánková (8 let)
Líbilo se mi to moc. Jak to bylo zpracované.

Cyril Hodek (7 let)
Nepřišlo mi to strašidelné.

Anna Klusáková (13 let)
U týhle věci mě zaujalo, jak režisérka dokázala takovou krátkou básničku natáhnout. Já ji znám. Je od Ivana Martina Jirouse (od Magora). I když mám radši básničku, moc se mi to líbilo.

Eliška Novotná (15 let)
Líbilo se mi, jak to měli hezky zpracovaný, i když jsou malí, a že to bylo rýmovaný.

Sandra Holáková (33 let)
Organizovanost dětí. Jak byly schopné samostatně pracovat se svým tělem ve štronzu a zároveň přesun do pohybu. Nejvíc jsem obdivovala, že v tomto věku jsou takto organizovaní.

Žaneta Káňová (34 let)
Spontánnost. Zaujalo mě, že u takto malých dětí ti pedagogové odhadli délku. Že si vzali předlohu, která je pro děti velmi zajímavá. Že šli do kvalitní předlohy, byť je velmi známá a často využívaná. Myslím si, že setkání těch dětí s takovou předlohou je cenné, ať už se používá jakkoli často. To je pro mne plus tohoto představení.

Dokázal bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal v představení Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou?

Vítek Gajdoš (8 let)
Docela se mi to líbilo. Nejvíc asi ta chvíle, jak přestala ta diskotéka a všichni řekli: „Dveře se zavírají." Nerozuměl jsem ale tomu, jak odešli ze scény.

Anna Kletečka (12 let)
Přišlo mi to roztomilé. Malí se snažili, ale chtělo by to vyjasnit příběhy. Nemělo to konec. Nevím, jak to skončilo. Představování ptáků jsem ale rozuměla dobře, každý druh jsem pochopila.

Jan Kohler (15 let)
Provedení projížďky Prahou. Byly tam vyzdvižený různý turistický místa. Inscenace byla pojata vtipně, takže se na to dobře koukalo.

Maruška (17 let)
To, že se to děti dokázaly naučit, když jsou tak malé. To obdivuju.

Viktorie Hrachovcová (15 let)
To, jak děti udržovaly naši pozornost. Bylo vidět, že je to baví. Bylo to energický.

Slávka (48 let)
Nadšení těch malých dětí. A to, jak znázornily jednotlivé ptáky.

Barbora Jandová (43 let)
Mě to zaujalo naprosto celé svou energií. Obdivuji každého pedagoga, který zvládne takovouhle smečku, respektive hejno káčátek, dětí rozmanitého věku a v tomto počtu. Moc se mi to líbilo.

Ptal se VeRomPep

SEŠLO SE ...

... Z DĚTSKÉHO DISKUSNÍHO KLUBU K 2. BLOKU PŘEDSTAVENÍ

Diskuze se soubory PiŠkvorky a Ejchuchů (bohužel divadelní soubor ze ZŠ Rousínov nedorazil) byla zahájena hrou, která děti připravila k následné reflexi odehraných představení.

Jako první se začalo diskutovat o představení **Oskar a Růžová paní** (PiŠkvorky, ZUŠ Roberta Schumanna, Aš). Na začátku lektorky diskuse Hedvika a Bája přečetly několik vzkazů od diváků, kteří je vložili do skleněných láhví záhy po představení. Poté soubor PiŠkvorky seznámil soubor Ejchuchů s příběhem (soubor Ejchuchů představení bohužel nemohl zhlédnout). Soubor také prozradil motivaci k jejich výběru látky. Předtím hrál velice „crazy" představení, a tak chtěl vážnější téma. A i když jejich vedoucí Pája (Pavla Bušková) měla občas k tomuto výběru výhrady, mladí herci se ho přesto stále drželi. Snažili se poukázat na fakt, že dítě pohlíží na nemoc jiným pohledem než dospělí. Prý tímto představením chtěli lidem poslat zprávu, že „naděje umírá poslední", jak pronesla i jedna dívka ze souboru. Diskuze se dále vedla o způsobu ztvárnění. Soubor PiŠkvorky objasnil, že celé představní pojal formou metafory. Například Růženka nikdy nebyla zápasnice, ale chtěla tím, jakožto Oscarova blízká osoba, znázornit porážení a překročení překážek, které se podobaly těm Oscarovým. Herci také prozradili, že vždy hrají jinak, a pokaždé se sami sebou něčím překvapí, zároveň je to však drží připoutané k příběhu.

Poté se diskuze začala zaobírat představením **Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou** (Ejchuchů, MŠ a ZŠ Sofie, Říčany), které děti hrály v jeden den třikrát za sebou. To se však podle PiŠkvorek neprojevilo na jejich energii. Prozradily, že původní účel jejich hry bylo vystoupení na školní zahradní slavnosti. Představení mělo však úspěch, a tak se mu začal soubor věnovat důkladněji. První část hry vychází z knihy, ale divadelní soubor ji upravil a obohatil o své nápady. Děti se přiznaly, že vystupovat před lidmi jim dělá obrovskou radost a v jejich divadelní činnosti je pohání potlesk diváků.

Strašidelná pohádka (ZŠ Rousínov). I když dětští herci z tohoto představení se nezúčastnili diskuze, lektorky se pokusily s dětmi z ostatních souborů probrat děj a smysl celého vystoupení. Za zpracování básně se souboru dostala velká pochvala, ale pro děti úvodní scéna byla dlouhá a ne příliš čitelná.

Zapsaly Karolína Skalová a Martina Čechová, studentky 2. lycea SOŠPg Čáslav

ZAPSALI JSME...

... Z DISKUSE O PŘEDSTAVENÍCH 2. BLOKU

OSKAR A RŮŽOVÁ PANÍ

Diváci oceňují způsob svícení, které pomáhá rozlišovat, kde se děj odehrává. Soubor pojal nosné téma pojali seriózně, bez patosu, odlehčeně. Někdy se diváci ztráceli v nedůsledném užití prostředků. Proč tam jsou dvě Růženky? Důležité je, aby to, co zazní ve slovech, obraz obohatil, jinak je to jen ilustrace. Bůh je světlo a Oskar na konci odchází do světla, stává se stínem, problémem ale jsou světelné střihy a jejich časování. Snažili se naznačit těch dvanáct dní, světlo tak plní několik funkcí a motá se to. Vytvoření tmy vyžaduje čas a v závěru představení zdržuje. Tématem je setkání se smrtí, ale i to, co je v životě důležité: délka života, nebo kam dojdu? Bylo to i o zrání, co by měl chlap v životě zažít. Je poznat, že to chtějí říct jako parta, proto rezignují na rozehrávání situací. Bylo málo příležitostí k jednání, místo mizanscén šlo spíš o aranžmá. Nejcennější je, že zpráva jde od dětí. Nejde o hru na iluzi, ale o jejich vzájemnost. Proto uneseme situaci, kdy jako semínko klíčí a umírají nebo říkají velká životní moudra. Komičnost sdělení neoslabuje, ale umožňuje vyrovnat se s tématem smrti. Je tam nadhled i humor. Diváci jsou zasaženi, ale ne poraněni.

ZVĚDAVÁ KÁČÁTKA ANEB PUTOVÁNÍ PRAHOU

Praha byla představena pohledem ptáků. Na scéně jsme viděli děti různého věku, všechny spolupracovaly, byly neustále přítomny. Mají vlastní akci, sekundují druhým, pozoruhodně pracují s prostorem. Někdy vadí „malování hlasem“ a deklamování. Jsou přesvědčivější v akci než ve slově. Nabídka kolektivní role je dobrý tah, nazkoušet sborové promluvy je ale složité, i když pak působí lehce. Hravost podporuje metaforičnost kostýmů. Tématem je mimo jiné to, jak turisté, na rozdíl od ptáků, nevidí nic. Jde původně o výstup pro slavnost Montessori školy.

STRAŠIDELNÁ POHÁDKA

Hlavní představitelky udržely roli, ale časem představení ztrácí napětí, chybí tah. Proč kluci vyšli z první řady? Proč některá strašidla vznikla z věcí a hlavní strašidlo tak nějak samo od sebe? Princip inscenování se postupně stává mechanickým a nenaplněným. Děti si užívají radost ze strašení, ale co s tím dál? Jirousův text krátili, ale pak měli potřebu jej ztrojovat. Jde o to, zda inscenuji báseň, nebo je báseň východiskem, impulzem hry. Je to cenný způsob práce, který pěstuje a rozvíjí imaginaci, divadelní vidění u takto malých dětí

Zapsala Veronika Rodová

VČERA JSME VIDĚLI...

Oskar a růžová paní

Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou

Strašidelná pohádka

VČERA JSME VIDĚLI...

Oskar a růžová paní

Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou

Strašidelná pohádka

SHRNUTÍ...

... Z DISKUSÍ LEKTORSKÉHO SBORU O PŘEDSTAVENÍCH 2. BLOKU

OSKAR A RŮŽOVÁ PANÍ

Inscenace se vyrovnává s tématy zvláště palčivými ve věku, ve kterém herci právě jsou. Zejména ústřední téma smrti je ovšem pro divadlo velmi nebezpečné, vždycky hrozí překročení hranice patosu, nevkusu, vydírání, přepjatosti... Silný zážitek, na kterém se (nejen) porota shodla, je však jasným důkazem, že soubor těmto nebezpečím dokázal odolat. Až do konce inscenace dokáže zachovat humor, aniž se dopustil zesměšnění či zlehčení.

Inscenace má velmi zajímavou a pečlivě vystavěnou strukturu. Spolu s tím, jak hlavní hrdina odchází, stává se méně a méně akčním. Naopak sbor od individuálních charakterů postupně přechází k jakési kolektivní roli a posiluje tak pocit, že soubor nevypráví jen Oskarův příběh, ale odhaluje také vlastní postoje a pocity. Zároveň se postupně záměrně zkracuje délka jednotlivých dnů, které chlapci zbývají, čímž se pocitově zvyšuje tempo inscenace. Snad jen využití tmy jako předělu mezi jednotlivými dny se této tendenci staví do cesty. Pravděpodobně by pomohlo hledat místo světelných předělů jiný, jasnější a ostřejší signál. V herecké práci by také strukturu mohlo podpořit vyjasnění začátků a konců jednotlivých situací.

Oskarovo vyprávění v dopisech Bohu využívá pestrých jevištních prostředků. Oskar dopisy nejen cituje v monolozích, části jeho vyprávění jsou rozehrány a vstupují do nich ostatní postavy. Dále jsou tu jakési výjevy „mimo realitu“, spíše odněkud z hloubi Oskarovy fantazie, jako jsou zápasy neohrožené růžové paní, či „zcizovací“ komentáře Oskarových životních (zejména milostných) událostí. Střídání těchto rovin vnáší do inscenací humor a dynamiku, místy však není zcela čisté a účelné. Například momenty v ringu nevyužívají dostatečně možnosti obohatit slova o další rovinu a zůstávají u pouhého ilustrování. Navíc by bylo dobré je více propracovat a zpřesnit.

V herecké práci (přes zmíněné nepřesnosti) je zásadní míra přesvědčivosti souboru, potřeba a schopnost herců komunikovat s diváky i mezi sebou. Je třeba ocenit schopnost vést dialog, poslouchat druhého a reagovat na něj - díky tomu lze přijmout i četné „neakční“ pasáže, založené zejména na slově.

Kromě jistého výkonu obou hlavních představitelů jsme s velkým vděkem přivítali práci s dospělou postavou. Herci se nestylizují do straších lidí, neusilují o složité charakterizace. Zabývají se základními vztahy k situacím a ostatním postavám, tak, jak jim mohou ve svém věku rozumět. Nepouštějí se do projevu složitých emocí, v roli zůstávají do značné míry vědomě sami sebou. V tomto ohledu je také skvělá redukce postav rodičů a jejich rozdělení mezi celý sbor dívek a chlapců.

ZVĚDAVÁ KÁČÁTKA ANEB PUTOVÁNÍ PRAHOU

Velká parta malých dětí navíc s několikaletými věkovými rozdíly se na malém jevišti cítí evidentně bezpečně. Jejich projev je energický, pevný a srozumitelný pro ně samotné i pro diváky. Jasně znají svůj úkol nejen v situacích, ale - a to není běžné - i v momentech přechodů mezi situacemi. Rozumějí i vtipu svého počínání, sami se svým divadlem baví. Navíc jsou všichni po celou dobu soustředění a ani v momentech, kdy zrovna „nehrají“, nepřestávají být součástí dění. Intenzivní zapálení pro věc je občas svede k deklamaci a nepřirozenému malování hlasem, momenty, kdy jednají beze slov, jsou proto trochu silnější.

Struktura drobné inscenace je důmyslná. Od úvodního ptačího pohledu na město přechází k Praze viděné lidmi. Po celou dobu pracuje s momentem překvapení. Znovu a znovu nečekaně proměňuje optiku, atmosféru, hudební styl. Přičemž ovšem zároveň udržuje zdání, že jedna akce přirozeně vychází z druhé.

STRAŠIDELNÁ POHÁDKA

Celá třída druháků ze základní školy, která se divadlu věnuje v rámci hodin češtiny, rozehrává báseň Ivana Jirouse *Ptala se Františky Marta*. A činí tak opět s radostí a přesvědčivostí, která svědčí o tom, že je jim na jevišti dobře a vědí, proč tam jsou.

Dětská hra na strašidla je svobodná, zároveň však drží tvar a dobře se vyrovnává s prostorem. Mluvený projev dětí možná občas sklouzne k deklamaci či nelogickým důrazům, zejména dívky v rolích zlobivých sester však dovedou jednat v situaci, reagovat autenticky jedna na druhou i na ostatní, a obdivuhodně udrží napětí od počátku až do konce.

Je trochu škoda, že tato hra není vynalézavější. Přechody ze strany na stranu a několikanásobné opakování téhož verše se brzy stanou stereotypními, inscenace ve druhé třetině postrádá dynamiku či moment překvapení. Přitom báseň k proměnám temporytmu přímo nabádá, stejně jako k hororovému překvapování či narůstání „hrůzných“ výjevů. Je také trochu škoda, že moment zjevení „chomáče slepených kadeří“ je vyřešen trochu prvoplánově silonovou parukou. Hra a fantazie sympatické dětské skupiny jistě dokáže dojít mnohem dále. Prostorové řešení závěrečné situace a trpělivé čekání na pointu jsou však opět zdrojem potěšení.

Zpracovala lektorka Anna Hrnečková

NA SLOVÍČKO SE SOUBOREM...

... ZŠ ROUSÍNOV

Jste ze ZŠ Rousínov, jmenujete se nějak jako soubor?

Ne.

Proč jste se pustili do inscenování Strašidelné pohádky?

Naše paní učitelka to vymyslela, donesla knížku, kde to našla, tak ji napadlo, že bysme to zase mohli zkusit. A my jsme souhlasili.

Proč jste souhlasili?

Nám se to líbilo. Chtěli jsem vyhrát druhou soutěž. Má to zajímavý název.

Co vás na divadle baví?

Jsme šťastní, že můžeme postoupit. To strašení, že můžeme uvolnit řev. Prostě nás to tak baví, že můžeme postrašit diváky a dostaneme hodně potlesku. A hlavně když se smějou, tak nám to dělá radost.

Co vám na divadle nejvíc vadí.

Když se špatně nastaví zvuk a udělá to strašně hlasitý zvuk a já se hrozně leknu.

Já nemám rád takový hlasitý divadla. Třeba když pustí špatnou písničku uprostřed divadla. Mě vadí, když má někdo zapnutý mobil.

O čem vaše pohádka je?

O holčičkách, že vlastně zlobily a jedna si chtěla hrát na princezny, ale ta druhá vlastně nechtěla, její sestra nechtěla, jenže ona ji donutila, že můžou zlobit v postýlkách, a potom ji to také začalo bavit. Ale vlastně ty strašidla je chtěly zahnat do postýlek, aby už zase spaly. Takže jsme je tak zastrašili, aby spaly.

Čeho se nejvíc bojíte?

Pavouků. Ničeho. Chlupatých pavouků a hadů. Některých snů. Tmy a zvuků, které se dějí.

Bojíte se někdy v noci?

Já jo, já hodně, když projede kolem náklaďák a udělá takovej divnej zvuk. Když není otevřeno do pokoje. Já se bojím, když máma rachotí s nádobím.

Co děláte proti strachu?

Já myslím na něco hezkýho, co jsme dělali s rodinou. Já vždycky utíkám. Já jsem si jednou vlezla do skříně. Já přemýšlím o nějakých dobrých věcech. Já si třeba čtu a když mám nabitý tablet nebo mobil, tak si pustím youtubery, to mě uklidní. Schovám se pod postel. Já se otočím na jinačí stranu, abych to neviděla.

Jak jste toto představení zkoušeli?

Zkoušeli jsme to postupně. Po menších kouskách. My jsme se před tím divadlem rozcvičovali tak, že jsme si stoupli před lavice. Potom jsme říkali slova na to jsme dělali různý pohyby a strašili jsme se navzájem.

Viděli jste někdy strašidlo?

Ne, jenom paranormální jevy.

Ptal se Ondřej Kohout

DNES HRAJÍ...

... MODROOČKY, DRAMATICKÁ ŠKOLIČKA PŘI SKS MĚSTA SVITAVY

PSI, NEZTRÁCEJTE NADĚJI

Jak vznikl název vašeho souboru?

V přípravce jsme pracovali s knihou Z deníku kocoura Modroočka a už nám to zůstalo.

Co vás na divadle baví?

Baví nás všechno, hlavně nepovedené zkoušky a přebrebty nebo živý pes na zkoušce. Taky máme rádi blbiny a srandovní věci, co se nám stávají nechtíc. Na zkouškách nás taky baví pití čaje a tajné ujídání cukru a smetany.

Co vám na divadle vadí?

Vadí nám, když děláme blbiny až moc a Jana se zlobí, ale nemůžeme si pomoct. Fakt!

ver

DNES HRAJÍ...

... DISMANŮV ROZHLASOVÝ DĚTSKÝ SOUBOR ČRO, PRAHA

... A BOLELO NEBE

Jak vznikl název vašeho souboru?

Dismanův – podle Miloslava Dismana, pedagoga a rozhlasového tvůrce, který soubor založil, - rozhlasový – protože jsme od roku 1935 součástí Českého, dříve Československého rozhlasu - dětský – dřív v názvu místo dětský bylo divadelní soubor – nejsme banda solitérů.

Proč jste se pustili do inscenování tak náročné látky?

Konkrétně představení „...a bolelo nebe“ chce navázat na úspěšnou inscenaci dětské opery Brundibár Hanse Krásy.

Co vás na divadle baví?

Alice: Mě na divadle baví, že se můžu stát někým jiným, když představuju jinou osobu a můžu se povahově změnit.

Julinka: Mě na hraní divadla baví to, že si vlastně hraju, a přitom to ukazuju ostatním.

David: Mě na tom baví to, že když zrovna nehraju, tak se můžu dívat na to, jak hrajou ostatní.

Coco: Mě baví opakování písniček a nic mně tady neba... všechno mě tady baví, čili mně nic nebaví ... všechno mně tady baví, čili...nevím, jak to nazvat, ale prostě mě všechno baví.

Co vám na divadle nejvíc vadí?

Anežka: Moc nemám ráda to, že si něco nazkoušíme, a pak to někdo udělá špatně a ještě ze sebe dělá blbýho, aby byl vtipnej.

Adam: Vadí mi, když v představení udělám něco špatně a jsem pak na sebe kvůli tomu naštvanej.

Sam: Vadilo mi, když jsme třeba hráli zimu a musel jsem si vzít kabát, který strašně kousal, ale nestává se to často.

Co pro vás znamená deník?

Takové okno do osobního života.

Systematické doplňování deníku, člověk si pořád zapisuje.

Pro mne je to spíše zpětné doplňování věcí, které by člověk zapomněl.

Měl by podle vás být deník přístupný pro někoho dalšího?

Ne... ne... rozhodně ne.

Záleží jak od koho a pro koho. Taky záleží jaký typ deníku.

V mém poznámkovníku jsou stránky, které jsou veřejné, ale taky skryté, jenom moje.

Je něco, co byste do deníku v životě nenapsali?

Když bych to nenapsal do deníku, tak vám to asi ani neřeknu.

Něco, na co chci zapomenout, co se mně samotné nelíbí.

Já bych tam nejspíš nepsal spoustu věcí, proto si ho nepíšu, byl by totiž úplněprázdnej.

Nějaké osobní věci, protože nevím, kdo by si je mohl přečíst.

Ptal se Josef Pekárek

DNES HRAJÍ...

... JOJO, ZUŠ HORAŽĎOVICE

OTÍK ANEB CO SE SKRÝVÁ V KOLÉBCE

Jak vznikl název vašeho souboru?

Julie: Soubor JOJO vznik ze souboru Rebelové, který byl spolu již mnoho let, ovšem v tomto roce se rozpadl.

Ondřej: Po příchodu Tomáše Machka. Naše učitelka byla těhotná a všichni odešli na střední školu. My jsme chtěli pokračovat. A protože nemáme kamarády, tak si je děláme ze dřeva.

Co vás na divadle baví?

Julie: Že se můžeme dostávat na zajímavá místa, jako je třeba tahle přehlídka.

Ondřej: Učíme se mluvit a vystupovat před lidmi. Je to dobrá průprava.

Co vám na divadle vadí?

Ondřej: Vadí mi zkoušení a vybírání předlohy. (Julie neříká nic.)

Proč jste si vybrali právě Otesánka?

Julie: Domluvili jsme to ve vlaku. Chodím taky na výtvarku a tam jsme zrovna zpracovávali téma hororových pohádek. Domluvili jsme se, že na vernisáži budeme hrát, a tak jsme vybírali něco, aby se to tematicky hodilo.

Ondřej: A aby to bylo krátký, úderný.

O čem hrajete?

Julie: Otesánek je klasická lidová pohádka, ale náš Otík je její vnouček, který je ovlivněn nejen svou historií, ale i současností.

Ondřej: Nečekejte drama o šikaně, rakovině ani o drogách, ale užijte si to!

Julie: Je to variace na klasickou pohádku.

Jak vznikaly loutky?

Ondra: Pan učitel přines asi dvacet klacků a řekl, vyberte si. Všechny jsou dobrý.

Julie: Pak jsme začali přidělávat ruce, nohy, oči.

Co vás baví na vašem představení?

Ondra: Že nemáme scénář, je to improvizace.

Julie: Každá varianta je trochu jiná.

Znáte nějakého Otesánka?

Ondra: Klacek jsem ještě obživnout neviděl.

Julie: Já jsem otesánek.

Ondra: Oba jsme otesánci.

Je místo, kde jste se vyfotili, nějak pro vás významné? Co to je za místo?

Ondřej: Chtěli jsme tam mít dřevo, jako ten otesánek.

Julie: Fotku jsme udělali v zámeckém parku v Horažďovicích, kde jsme právě tehdy hráli.

Ptala se Veronika Rodová

DNES HRAJÍ...

... DĚTSKÝ DRAMATICKÝ SOUBOR DIVADLA VYDÝCHÁNO, ZUŠ LIBEREC

MEDVĚD, KTERÝ NEBYL

Jak vznikl název vašeho souboru?

Zkoušíme v malé místnosti bez oken a je nás hodně, takže se tam rychle vydýchá vzduch.

Proč jste se pustili do inscenování příběhu Medvěd, který nebyl?

Část souboru byla v létě na soustředění, kam nám naše vedoucí přinesla knihu pro inspiraci k tvorbě. Kniha se nám tak moc líbila, že jsme se rozhodli v ní pokračovat.

Co vás na divadle baví?

Pravděpodobně ten proces tvorby, kdy si ještě můžeme s příběhem hrát a různě ho rozpracovávat... inspirace od ostatních souborů... a v neposlední řadě navazování nových kontaktů s jejich členy.

Co vám na divadle nejvíc vadí?

Neustálé opakování jedné situace při zkoušení, neschopnost koncentrace v nejvyšší nouzi, pitvoření se.

V předloze je nad doupětem medvěda přes zimu postavena továrna, která změní jeho domov k nepoznání. Kde byste se nechtěli za žádnou cenu probudit?

Ve škole. Někde, kde je tma. V nějakém neznámém prostředí. Jinde, než jsem usnul. Pod vodou. Na voru. V nějaké válce. Ve vězení. Někde, odkud se nedá uniknout. Kdekoli, kde to člověk nezná. Kde by mi nikdo nerozuměl.

Co pro vás znamená pocit ztracení, zmatení?

David: Mně to připadá v podstatě, že vlastně nevím, jak se mám cítit. Furt se mi mění nálady. Prostě je mi to líto, pak jsem naštvanej. Pak když si sám z toho dělám srandu a hned upadnu do nálady, kdy jsem odrovnaný. Nemám žádnou sílu nic řešit, a tak si sednu a jsem odrovnaný. Čekám.

Anička: Takový to prvotní ztracení, když se člověk ztratí, panika, která pohltí celého člověka. Ten neví, co má dělat. Někteří lidi jsou takoví, že si najdou cestu a dokážou se sami srovnat. Ale někoho ta panika srovná tak, že nechce cokoli dělat.

Považoval vás někdy někdo za někoho jiného a vy jste ho při tom nechali?

Včera. Ale to je spíš mimo záznam. (Smích) Určitě se to ale děje. Pro mne je to každodenní záležitost. Přijdu do prostoru, kde se na mě lidi koukají jako na někoho jinýho.

David: Každý si buduje svou image. V každém prostředí se chovám zcela jinak.

Která místa vás nabíjejí a vrací vám klid?

Příroda. Soubor. Tahle společnost. Kolektiv, kde si můžeme říct úplně všechno. Velký města.

O jaký druh „medvěda“ se podle vás jedná?

Méďa Béďa. Takový ten mazlíček. Takový ten neutrální, ne nebezpečný. Nikomu nechce ublížit. Žije o samotě v lese a je spokojený sám se sebou. Introvert.

Co byste jako první udělali, kdyby vás všichni ignorovali?

Vojta: To je pro mě denní chleba. Nedělám proti tomu nic. Čekám, až se všichni domluví, a pak se přidám. Všichni: Ale my tě máme rádi. Vojta: Já jsem asi nějakej nevýraznej. To se mi děje všude. Všichni: Ale když začneš dělat své přednášky, tak jsi výraznej až moc.

Ptal se Josef Pekárek

NA NOČNÍM STOLKU REDAKTORŮ...

... KNIHA VÝCHOVA BEZ PORAŽENÝCH

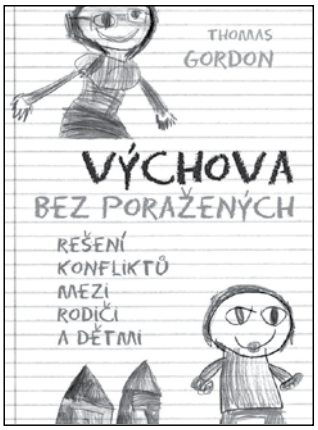

Thomas Gordon byl americký klinický psycholog (zemřel v roce 2002), který byl nominován na Nobelovu cenu za mír, se v obci psychologů zapsal především jako průkopník ve výuce komunikačních dovedností a řešení konfliktů v partnerských vztazích, mezi učiteli, vedoucími pracovníky, bankéři a především dětmi a mládeží. Systematicky vedené metody a techniky jsou v odborných kruzích označovány jako tzv. Gordonova metoda. Jeho kniha *Výchova bez poražených: Řešení konfliktů mezi rodiči a dětmi* srozumitelně a názorně popisuje postupy, jak komunikovat s dětmi, jak posílit spolupráci v rodině a jak efektivně řešit problémy. Tato kniha čtenářům poskytne odpovědi na otázky: Jak se při výchově vyhnout přílišným ústupkům dětem. Jak dětem naslouchat, aby byly ochotné s rodiči mluvit. Jak s dětmi mluvit, aby byly ochotné naslouchat. Jak děti naučit řešit své vlastní problémy. Jak řešit konflikty tak, aby se nikdo necítil poražený. Součástí knihy jsou praktická cvičení, která rodičům umožní osvojit si nové postupy, patřičně je zažít a případně je vyzkoušet ve své vlastní rodině. Výsledkem bude méně hádek a bojů, méně zuřivých scén a lhaní, méně trestů.

Nabízíme vám krátký úryvek z této knihy:

Přijetí je jako úrodná půda, která umožňuje maličkému semínku, aby se z něho stala krásná květina. Půda semínku pouze umožňuje, aby se stalo květinou. Dává mu možnost vyklíčit, ale schopnosti růstu jsou zcela obsaženy v semínku. Stejně jako semínko je i dítě nadáno schopností rozvíjet se, přičemž tato schopnost je součástí jeho bytosti. Přijetí je jako půda: pouze dítěti umožňuje realizovat jeho potenciál.

Ze všech účinků, které vyjádření přijetí přináší, je nejdůležitější to, že dítěti dává niterný pocit, že je milováno. Neboť přijmout druhého takového, jaký je, je skutečným aktem lásky. Cítit, že mě druhý přijímá, znamená cítit se milován. V psychologii si teprve začínáme uvědomovat, jak ohromnou sílu má pocit, že je člověk milován: může podpořit růst duše i těla a pro nápravu psychických i fyzických škod je to pravděpodobně ta nejúčinnější léčivá síla, kterou známe.

Další knihy s podobnou tematikou T. Gordon: *Škola bez poražených*; V. Mertin: *Výchova bez trestů*; T.L. Hayden: *Spratek. Příběh dítěte, které nikdo nemiloval*; K.H. Brisch: *Bezpečná výchova*.

Thomas Gordon: *Výchova poražených: Řešení konfliktů mezi rodiči a dětmi*, Malvern 2012.

KOUTEK JAZYKOVÉ ARCHEOLOGIE...

... STARÁ BELA

Úkolem jazykových archeologů v této rubrice je „oprášit“ vždy jedno konkrétní opomíjené či pozapomenuté slovo, připomenout jeho význam a vrátit mu alespoň na chvíli jeho místo v mluvené řeči. Přidejte se k týmu jazykových archeologů tím, že v daný den začnete konkrétní slovo vědomě zařazovat do své mluvy. A poté se podělte o své zkušenosti a zážitky z používání slova s redakcí Dětské scény. Stačí, když nám napíšete několik vět, přineste obrázek anebo se za námi stavíte (do 3. nadzemního podlaží v budově Fabrika) a sdělíte nám své postřehy přímo.

Snad jste již všichni slyšeli slovní spojení „stojí to za starou belu“. Význam podivného slova bela intuitivně chápeme jako nic. Když něco stojí za starou belu, nestojí to za nic, když o něčem vím starou belu, nevím o tom takříkajíc „ani ň“.

Michal Novotný ve svém rozhlasovém pořadu uvádí, že ve staré ruštině existuje výraz bela či běla, kterým se označovaly peníze, eventuálně jiná platidla. V současné ruštině existuje slovo белка - bělka, což označuje zvíře, kterému my říkáme veverka. Spojením těchto faktů vznikla teorie o původu slova bela. Staří Rusové jako platidla užívali kůže bělek, veverek neboli bel. Když něco stálo za starou belu mělo to stejnou hodnotu jako stará, zpuchřelá veverčí kůže, tedy žádnou, nestálo to za nic. Rusové říkají bělka sibiřské veverce, která žije v krajině, kde je velkou část roku sníh, a pro zvířata je tedy výhodné, aby měla bílou srst.

Zdroj: Stará bela. *Regina DAB Praha* [online]. [cit. 2017-06-12]. Dostupné z:http://www.rozhlas.cz/regina/slova/_zprava/10612

Z VÝLETU...

... POKUS O VELKOU KOLEKTIVNÍ REPORTÁŽ

Nejdříve se teda fotíme. Vyrážíme v 9:11, cítíme se docela fajn a před námi stromy. Přemýšlíme. Pak už před námi Betlém, kasička (někdo dokonce přemýšlí, jak se do ní dostat), inu Svitavy jsou príma a dobro vítězí, je 9:40! V 9:50 čteme spousty plakátů, posloucháme poutavé vyprávění o svitavských Židech, holokaustu, Oskaru Schindlerovi. Průvodce Radek je fajn. Slov je dost skoro jak ve škole, ale je to zajímavé. Červený dům, průchod, fontána a Radek má hezkou přednášku. Někdo potřebuje na záchod, ale jinak se cítíme fakt dobře, jsme na cestě už hodinu! Posloucháme a koukáme na tolik věcí, třeba deska panu Ottendorferovi nebo zlatá kostka v dlažbě, teda jestli je fakt zlatá. Řeka Svitava, teda vypadá jak potok, je dost špinavá. Je 10:12, ale dobrý. Zapisujeme, předáváme si tužku, už je 10:22. Dýcháme svěží svitavský vzduch, cítíme se uvolněně. V 10:35 jsme na náměstí, stále posloucháme jak pěny. Ale je už horko, chtělo by to zmrzlinu, chtělo by to koupat se ve zmrzlině!

S využitím reportérských poznámek Anežky, Vítka, Elen, Emmy, Davida, Julči, Diji, Vojty, Tadeáše, Štěpánky, Cyrila, Markéty, Matyldy, Kláry, Aničky, Johanky, Mikiho, Pavla, Uli, Lucky, poslepoval Roman Černík.

VČERA JSME VIDĚLI...

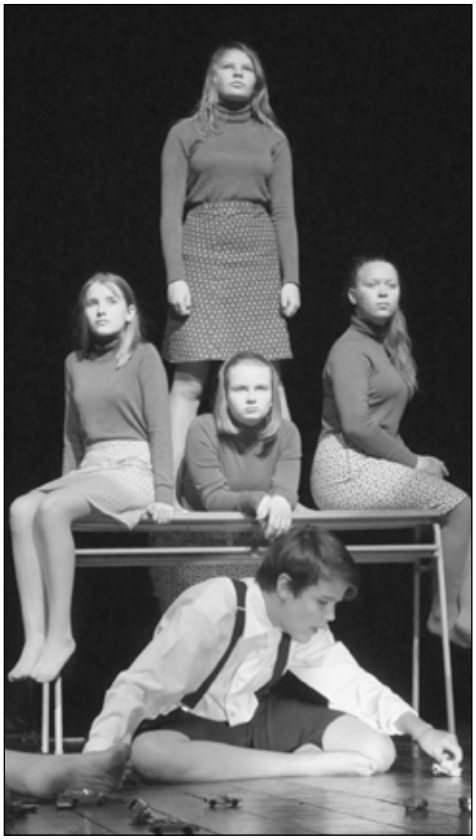

Pochovajte ma za lištu

KOMIKS...

... BELA

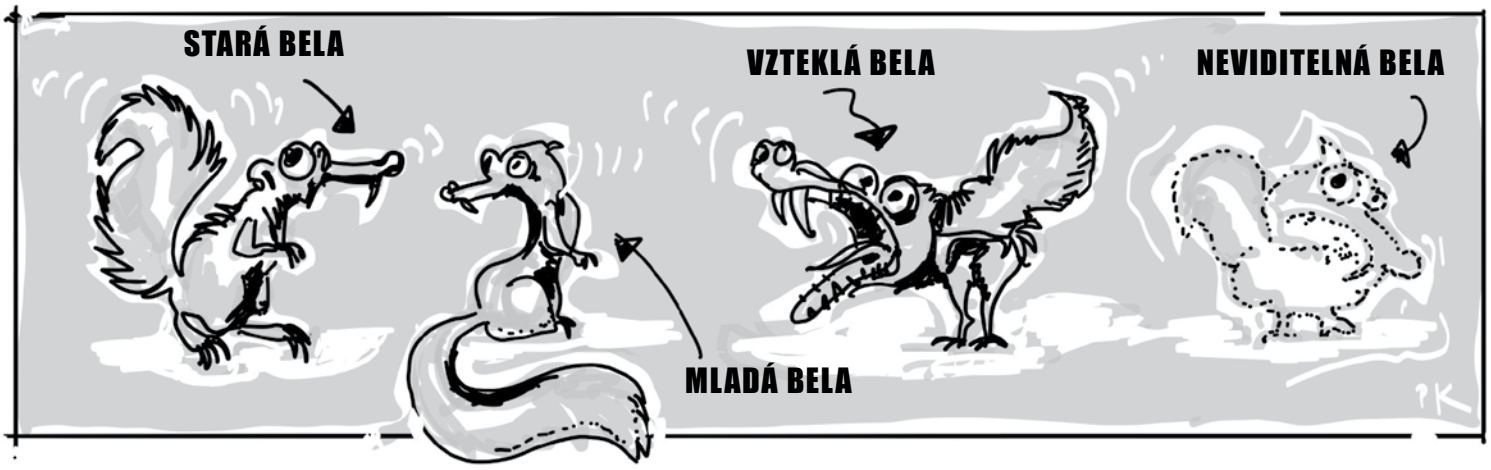

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY NA INTERNETU
www.drama.cz/ds

VČERA JSME VIDĚLI...

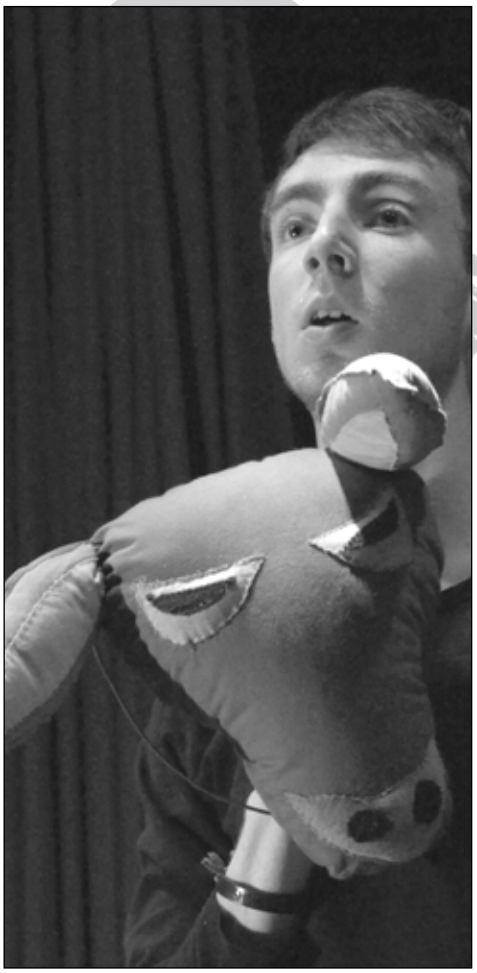

Všichni jsme si...

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2017

PONDĚLÍ 12. ČERVNA

8.30–12.30	semináře A–E	Fka, stodola, KaP
8.30–12.00	výlet pro děti ze souborů	
9.30–11.153.	blok přehlídky – vystoupení pro veřejnost	
14.00–16.20	3. blok přehlídky – vystoupení pro účastníky Dětské scény	
skupiny A+B	**... a bolelo nebe**	
	Dismanův rozhlasový dětský soubor, ČRo, Praha 2	Fka
skupina A	**Otík aneb co se skrývá v kolébce**	
	JOJO, ZUŠ Horažďovice	Tyjátr
	Psi, neztrácejte naději	
	Modroočky, Dramatická školička při SKS města Svitavy	Trám
skupina B	**Psi, neztrácejte naději**	
	Modroočky, Dramatická školička při SKS města Svitavy	Trám
	Otík aneb co se skrývá v kolébce	
	JOJO, ZUŠ Horažďovice	Tyjátr
skupiny A+B	**Medvěd, který nebyl**	
	Dětský dramatický soubor divadla Vydýcháno, ZUŠ Liberec	Fka
16.45–17.30	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů	
	vystupujících v 3. bloku	Fka-2.podl.
16.45–18.30	dětský diskusní klub	Fka-aula
17.45–19.15	diskuse o představeních 3. bloku	Fka, stodola
20.00	doplňkový program	
	The Dozing Brothers	
	Svitavy (koncert)	stodola

Fka	Fabrika Svitavy
KaP	Kavárna V Parku
SZŠ	Střední zdravotnická škola
MMG	budova Městského muzea a galerie ve Svitavách
stodola	farní stodola svitavské římskokatolické farnosti
Tyjátr	Alternativní klub Tyjátr
Trám	Divadlo Trám

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY - ČÍSLO 3.

Redakce: Hana Volkmerová (šéfredaktorka), Veronika Rodová, Roman Manda, Josef Pekárek, Pavel Kocych (grafika a sazba), Ivo Mičkal (foto), Jazz Jameson čtyřnožec. Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Neprošlo jazykovou korekturou. Uzávěrka čísla 3 - 11. června 2015 v 22:22. Náklad 200 ks.

DĚTSKÉ DENÍK SCÉNY

4.

Fábrika SVITAVY

ÚTERÝ 13.6.2017

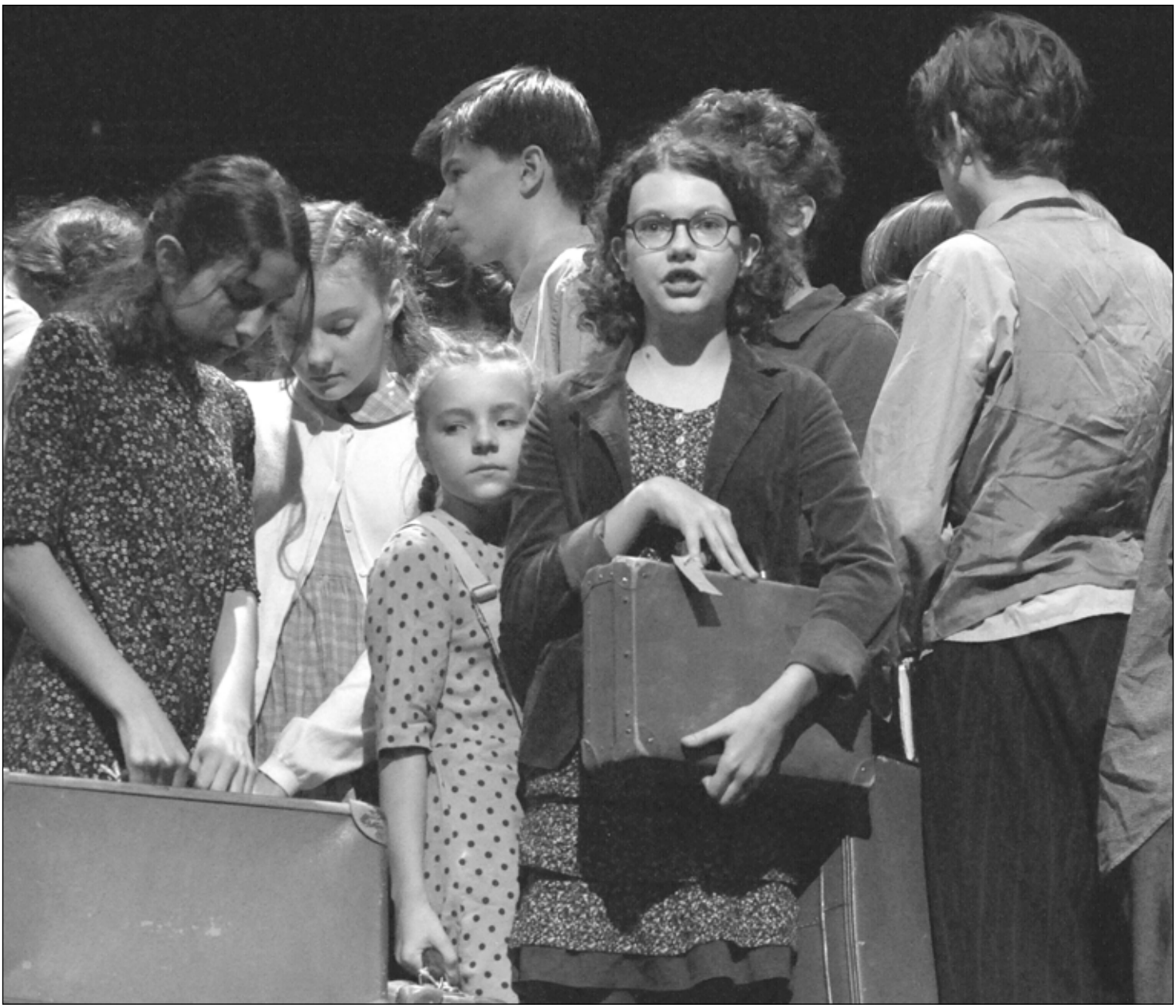

NA ÚVOD...

Thálie mezi Faunou a Flórou

Při procházkách s Mášou (to je můj pes) jsem si jednoho rána letos v květnu povšimla keře, na kterém byly pavučiny. Podívala jsem se blíže a spatřila apokalypsu. Keř - později jsem se dozvěděla, že jde o brslen - byl obalen pavučinami jako v nějakém hrůzném hororu, o kterém se snad ani *Martě a Františce* nezdá. Šedá síť tvořila takové kokony, ve kterých se jako v hamace povalovaly desítky, stovky nazelenalých housenek. Ty během pár dnů dotyčný keř, kvetoucí právě něžnými zelenkavými lístky, proměnily v ožrané pahýly povlečené šedými přilnavými cáry. Působilo to jako Drážďany po bombardování. Kolem keřů jsem se svým psem chodila každý den a cítila velikou úzkost. Vypadalo to, jako by na tyhle housenky žádný pytel mouky na světě ani nebyl. Zatím nebylo jasné, že zkáza působí jen na jednom druhu keřů. Později jsem se od profesora RNDr. Zdeňka Laštůvky, CSc. (pozor, žádného *rorýse*) z Mendelovy univerzity v Brně dozvěděla, že keře se jmenují brsleny a housenky patří předivce brslenové, kterou ani *kachny, ani rorýsi, ani holubi či racci*, i když létají po všech *uličkách, římsách a římsičkách, věžích a věžičkách, nábřežích, parnících, jezech, mostech, okapech, rozhlednách, komínech, pavlačích, dvorcích a fontánách*, nežerou. Těžká chvíle plná úzkosti a beznaděje přišla jednu sobotu, když se pavučiny – až později mě pan profesor poučil, že mám říkat předivo, protože pavučiny tkají pavouci – objevily na stromě, jehož zeleň vidím z okna. Představa, že za *dvanáct dnů* (tolik to housenkám fakt trvalo) jeho svěží listoví zmizí pod kusadly nenažraných *otesánků*, byla nesnesitelná, a žádná *babi Růženka* nablízku. Teď v červnu se housenky zakuklily, na keřích vyrazily nové lístky a za čas vyletí „malí úzkokřídlí motýlci s třásněmi na křídlech“ (říká Wikipedie) a celý koloběh se bude opakovat. Kdyby měli tihle motýlci lucerničky, myslím, že v noci bude světlo jako ve dne. Ještě že má příroda *jemné a šikovné ruce* a *umí si poradit* s každou poruchou, s každým vychýlením a přemnožením. A lidé tyto jevy, procesy a situace mohou sledovat a prožívat a mají pak o čem hrát divadlo.

Veronika Rodová

ROZHOVOR S...

... TOMÁŠEM ŽIŽKOU, LEKTOREM SEMINÁŘE C

Jak jste se dostal k dětskému divadlu?

V podstatě jsem vystudoval loutkářskou katedru, a tak souvislost s dětským divadlem se sama nabízí. Už jako kolektiv na DAMU jsme dělali inscenace pro děti a dospělé, zvlášť pro dospělé v nás. Jako dítě jsem ovšem nehrál, byl jsem zpěvákem ve sboru a chodil jsem na folklorní tance. Až na střední škole jsme dělali divadlo, především parodie.

Co vás na dětském divadle nejvíc baví (zajímá)?

Bezprostřednost. Děti v imaginaci nemají takovou sebekontrolu jako dospělí. Dokážou tak mnohem více rozvíjet svou imaginaci, což mě fascinuje.

Co vám na dětském divadle nejvíc vadí?

Existuje takové pravidlo, které myslím vyslovil Jaroslav Vostrý, že děti a zvířata na jeviště nepatří. Mě toto vyjádření vždycky iritovalo. Spíš mi na dětském divadle vadí komandování vedoucích, které má za důsledek křečovitost projevu. Děti působí pak jako – jak se jim v Jugoslávii říká – otroci, kteří naplňují ambiciózní představy režiséra.

Jak vnímáte problematiku scénografie v dětském divadle?

Myslím, že se málo dbá jak na opravdovost materiálů, tak i na výtvarný vjem dítěte. Ve školách se vlastně odnaučují schopnosti si něco nakreslit nebo mít odvahu. To jsme mohli pozorovat i na dnešním semináři. Dochází tedy k používání šablon, schémat. Samozřejmě je to z praktických důvodů a mnohdy dostačující. Myslím si však, že hlavním neduhem se stává absence hodnotných předmětů a hodnotných materiálů na jevišti. Dopadne to tak, že se jde do sekáče, koupí se, co je nejlevnější, protože u dětského divadla se nepředpokládá, že to bude velkej „kauf“. Ale naštěstí se už objevují opačné tendence u některých spolků. Představme si to tak, že bychom šli do kostela a tam by při obřadu byl přítomen namísto kalichu plastový kelímek. To by byla urážka situace, obřadu.

Jaké materiály tedy máte nejraději?

Nerozlišuji mezi vysokým uměním a nízkým uměním. Mě zajímá třeba prach, který jsme používali například v site specific projektech. Kromě hmotného materiálu využívám i nehmotný, např. virtualitu. Přistupuji k objektům a prostorům nejen ve významu animace fyzické, ale i imaginární.

Inspirujete se nějakým scénografem, architektem, malířem...?

Osobně mě zaujal Augusto Boal. Měl jsem možnost se s ním setkat v Rio de Janeiro a on mě zavedl do „favel“. (Pozn.: Jde o chudinskou čtvrť s nízkou životní úrovní ve městech Latinské Ameriky, okrajové části města s chatrčemi. Pravý význam slova favela je „hnízdo“.) Nebyl to samozřejmě jenom scénograf a výtvarník, ale obdivoval jsem se jeho respektu k divokému umění v brazilských favelách. Jinak mě baví František Skála nebo Petr Nikl, ale je to trochu jiná cesta.

Máte zkušenost se site specific projekty vytvářenými (s) dětmi?

Viděl jsem jedno výborné představení v Holandsku a úplně jsem byl fascinován. Hrály v něm jenom děti. Jednalo se vlastně o koncept New Landu, vše tam bylo vegetativního charakteru. Utvořila se masa, která se zkombinovala s pískem a vznikla tím pádem nová krajina, poloostrov. A ti polodospělí na tom poloostrovu vyprávěli o své budoucnosti. Zároveň ale konfrontovali sebe s námi dospělými. Mělo to obrovskou sílu.

A co site specific projekty určené výhradně dětem?

Site specific se dá například dělat ve fungující stodole jako tady ve Svitavách. Vynořují se mi dětské vzpomínky, kdy jsem se schovával za trámy v podobném objektu – to jsem o tom ovšem ještě nepřemýšlel jako o site specific. Uvnitř byly uschovány zemědělské nástroje, zkrátka poklady, a my jsme prozkoumávali jednotlivé historické vrstvy. V rourách fukaru na seno jsme si dělali skluzavky. Naštěstí se nám tam nic nestalo, i když to bylo velmi nebezpečné. Dokážu si představit, že by se takové zážitky pro děti daly vytvořit. Ale to se ocitáme už v „niklovské“ oblasti. Buď jde tedy o hernu, anebo o bojovku. Děti to zkrátka v dnešní „přehnaně ochranitelské“ době potřebují.

Existuje nějaký prostor či prostředí, kde by site specific projekty nešlo uskutečnit?

Myslím si, že takový prostor neexistuje. Častěji se však pouze implementuje hotový divadelní či výtvarný projekt do kulis galerie nebo jiného prostředí, aniž se respektuje, nebo naopak z něho vychází.

Má brát site specific projekt v potaz náhodu (procházející lidi, nezáměrný pohyb zvířat, proměnu prostředí...)?

Já si myslím, že toto souvisí s jiným fenoménem, který se nazývá happening. Po tom by mělo site specific vždycky toužit – aby třeba zapršelo, udeřil blesk nebo prolétl meteorit. Jde o to být neustále připraven a přijímat vzniklé situace, být otevřený a vnímavý. Aktér má vždy výborně „nasledované“ prostředí a prostor, takže ví, co může případně nastat. A to mi přijde velice svobodné. Umění akce za socialismu bylo názorným příkladem dnešní podoby site specific. Respektive jde o to být připraven na happening. Ale rovněž nést důsledky a následky za uskutečněnou akci.

Na čem v současné době pracujete?

V současné době připravuji v Nižboru keltskou expozici o počátcích osídlování v Čechách. Chceme to udělat na skále blízko Stradonic. Site specific je pro mne o vycházení z genia loci toho místa.

Děkuji za rozhovor.

Ptal se Josef Pekárek

NAHLÉDLI JSME DO...

... SEMINÁŘE C – ŘEČ PROSTORU

Seminaristé C pod vedením lektora Tomáše Žižky se scházejí již potřetí ve farní stodole. Hlavním tématem setkání se zdají být dva fyzikální pojmy: tah a tlak. Úvod je věnován netradičním způsobům rozpohybování těla a koncentrace. Každý jednotlivec začíná soustředěním do svého vnitřního prostředí těla. Zavěsí hlavu na pomyslnou gumu, vyvěsí tělo, které se stává bezvládným, a rozkmitá jej jako kyvadlo. Tomáš zdůrazňuje, aby proces odcházení napětí stále uvnitř přítomných rezonoval (představa nádoby plné vody). Pozornost se přesouvá vně, rukama sledují horizont a pojmenovávají objekty. Biomechanická cvičení jsou završena přidáním imaginární tyče procházející osou těla a rotací kolem ní.

Dalším stadiem „tréninku“ je přesun k tahu. Jde o překonávání odporu neexistující gumy ukotvené na zdi. Následně zkoumají změnu pocitu a postavení při tlaku. Tvoří vlastní kompozice s plynulými přechody. To je jen startovní bod pro hlavní práci. Ta je založena na principu práce s prostorem a vychází z Nezvalovy sbírky *Abeceda* s Teigeho grafickou úpravou. Zkoumají vokály vyslovením do prostoru, převažuje-li tah, nebo tlak. Jak je možné vnímat dané písmeno prostorově? Shodují se, že A je všeobjímající, E zaujímá horizont, I je lineární, O je o pojmenovávání prostoru a U je o ústupu.

Vychází jim jednoduchá dramaturgie:

A – exploze,

E – nerozhodnost a hledání,

I – potřeba informace,

O – já to přeci vím,

U – možná to tak přeci zcela neplatí.

Po krátké pauze se vrací o krok zpět znovu k tahu a tlaku. Nyní ve dvojicích a s pomůckami, kterými jsou nejprve šňůrky a poté bambusové tyčky. Probíhá hra na letadlo a navigátora, kdy napnutá šňůrka mezi prsty na rukou přenášela nepatrnou energii, díky níž „slepý“ partner vnímal prostor a byl jím veden. Důležité bylo držet shodnou výšku provázku, čímž se procvičovalo udržení komunikace v rovnováze a předcházelo se tak dominanci jednoho nad druhým. Po této zkušenosti si dvojice napnuly imaginární šňůrku mezi čely, vzdálenost osob se zvětšila, cílem se stal periferní pohled a vzájemné naladění se. Místa propojení se dále proměňovala. Vrcholem bylo spojení za bedra, kdy stály k sobě otočeny zády, a mělo docházet k předávání vedení bez domluvy.

Tyčky propojující na několika místech tři osoby tvořily různorodé kompozice. Šlo o sochání tlakem. Po popisu sousoší mělo docházet k postupným miniaturním uvolňováním tak, aby odpadávala tyčka po tyčce. Nové pohledy na sochu, tentokrát v detailní proměně na tah, zásadně proměnily vnímání kompozic. A navíc zabudování do prostředí farní stodoly obohacovalo představy o nové vztahy. Tomáš to shrnuje: „Centimetr a mění se poetika. Z dominance (tlaku) se stává omluva (tah).“ Po tlesknutí dokončili situaci. „A teď vypadáme jako sekta. Stačí nám se postavit do prostoru a zdá se, že máme hotové divadlo. Co by si o tom pomysleli neznalí,“ glosuje Tomáš.

Nyní došlo k návratu k *Abecedě*, k níž si měli připravit asociace. Se zážitkem prostorového umístění vokálů se schází kolem stolu a kreslí půdorysné řešení stodoly bojácně a váhavě. „Proto jste přišli na workshop scénografie, když se bojíte kreslit?“ Práci dokončují umístěním písmen do zážitkové mentální mapy. A jaké bude pokračování? Nechceme na ně přeci tlačit.

Zapsal Josef Pekárek

ZEPTALI JSME SE...

... NA DIVÁCKÉ DOJMY PO PŘEDSTAVENÍ

Co tě oslovilo na představení ... a bolelo nebe? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Vítek Weinlich (9 let)
Bylo to na mě moc dlouhé. Jinak to bylo pěkné.

Bela Kovaříková (10 let)
Nebyly tam žádný vraždy. Čekala jsem to, když to je z druhé světové války. Že to bude akční.

Agáta Sehnalová (10 let)
Hezky zpívali.

Emílie Vacková (12 let)
To, že je to takový netradiční téma. O takových smutných tématech se moc nehraje, aspoň jsem to ještě neviděla.

Anna Kolářová (13 let)
Mě zaujalo, jak to bylo propojený s hudbou.

Kuba Krol (14 let)
Hodně mě zaujala výřečnost dětí, že i menší děti jsem perfektně slyšel. Celé to bylo perfektně zpracované. Říkali to sebevědomě. A líbilo se mi muzikálové pojetí.

Lenka Janyšová (54 let)
Dnes to hlavně byly písně a velká koncentrovanost herců v prostoru.

Lenka Svojanovská (48 let)
Asi ten poslední obraz, kdy se stmívalo světlo a vypadalo to jako stará fotografie s přesahem.

Co ti přišlo zajímavé na představení Otík, aneb Co se skrývá v kolébce? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Karolína Skalová (16 let)
Zajímavý nápad, to, že vzali klasiku a proměnili to v něco novýho, zajímavýho. Líbil se mi efekt sežrání. Originální v jednoduchosti.

Anna Babčanová (17 let)
Asi ten vtip a zakončení. A to, že to nebylo klasický a že to hráli jen ve dvou.

Michaela Hrotíková (16 let)
Bylo to vtipné, nehráli si na dospělé. Překvapilo mě, jak to bylo absurdní.

Lukáš (16 let)
Pro mě to bylo strašně vtipné. Jak Otík snědl maminku. Bohužel jsem seděl dost vysoko, a tak jsem viděl, jak to dělali, to žraní. Kdybych to neviděl a byl mladší, tak jim to sežeru. Uvěřil bych jim, že maminka je sežraná.

Bára Janovská (10 let) a Johan Březka (8 let)
Asi jak ten Otík byl vyrobenej. Myslím ten malej i velkej.

Co se ti líbilo na představení Psi, neztrácejte naději? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Jakub Pokorný (13 let)
Mně připadlo vtipné, jak zacházeli s loutkami.

Sabina Magierová (14 let)
Vtipnost a to, že dali do příběhu zvířata.

Martin Procházka (14 let)
Rozhodně hravost dětí. Muselo se jim to líbit, jinak by to tak nezahráli.

Jan Karaffa (přes 50 let)
Kouzelná práce s plyšákem jako loutkou. Ožil před námi. Nejsilnější moment pro mě byl, když malé děti říkají: "Psi, neztrácejte naději." Má to přesah. Malí dodávají odvahu ostatním. Nám dospělým.

Magdalena (13 let)
Mně se líbilo, že se vystřídaly všechny holky v roli hlavní hrdinky. Bylo to vtipné.

Julie Sehnalová (4 roky)
Líbilo se mi, jak Agáta říkala: „Bife, aport!"

Julie Bašíková (11 let)
No bylo to vtipný, nejvíc ten pes, když baletil. A taky mi přišlo vtipný, jak tam ta baletka zakopla a spadla z pódia.

Pepča Březková (8 let)
Mě na tom nejvíc zaujalo, že ten pes nosil sukni a čepici.

Robert Řasa (7 let)
Mně se tam nejvíc líbil ten pes.

Co se ti líbilo na představení Medvěd, který nebyl? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Ondřej Slavík (14 let) a Julie Šišková (14 let)
Zaujala mě sehranost, jak to dělali všichni stejně. Byli jako jeden muž. Taková představa socialismu. Mně se líbila práce se světlem a předávání medvěda.

Bruno Baláž (13 let) a Filip Máni (13 let)
Asi nápad na tému. Bol dobre spracovaný. Aj ten odkaz, že človek by si mal stať za svojím a nenechať sa zmanipulovať.

Veronika Wróbelová (20 let)
Mám smíšené pocity. Nepochopila jsem jejich záměr, na co chtěli poukázat. Ocenila bych gradaci, jak si trvali na svém. Čekala jsem, že medvěd zmrzne, a on se vykašlal na obecné mínění a odešel do brlohu. Zůstal naživu.

Laura Majcherová (14 let)
Páčilo sa mi to. Dobrá téma. Dobre to spracovali. Na Slovensku som to videla od iného súboru a toto predstavenie bolo lepšie.

Samuel Hornáček (14 let)
Dobré. Bolo to pekne dramaturgicky urobené, založené na gestikulácii. Nebola to čistá činohra, použili hudbu a pohyb, skoro až tanec. Zaujímavé. Pochopil som to, aj keď to nebola činohra.

Anna Kletečka (12 let)
Mně se líbilo, jak zahráli tu pohádka, která je spíš pro malé děti. Zaujalo mě zpracování.

Anežka Semerádová (za 5 dní 12 let)
Líbilo se mi, že si stál za svým. I když mu všichni říkali něco, stál si za svým.

Eliška Weberová (14 let)
Mně se líbilo, jak to bylo udělané pohybově. Že používali tělo, aby znázornili třeba továrnu nebo les, když se probouzí. I stínová hra, ve které byla postava, vlastně loutka, a byla dabovaná druhou osobou, se mi líbila.

Jiří Lyčka (11 let)
Spolupráce, sehranost, zpracování. A ještě pozadí, jak se tam furt něco vyjevovalo, plot, dvě barvy, černá a bílá. Jako Hanka. (Pozn.: Zpovídající redaktorka Hana má na sobě černé šaty s bílým kruhem uprostřed).

O čem pro tebe to představení bylo?

Zuzana Gregorová (15 let)
Přivedli mě na myšlenku, že jsme lidé, kteří se umí přetvařovat a musí předstírat, že „jsem někdo jiný", aby zapadli. Bylo tam jistě ještě daleko víc témat, ale teď si to nedokážu tak rychle vybavit.

Jakub Krol (15 let)
Já jsem to vnímal opačně. Přišlo mi to jako hororová pohádka. Medvěd musel pracovat v továrně, a přitom je to zvíře, není to člověk. Bylo to velmi smutné a mělo to hlubokou myšlenku - znázornění toho, že lidi jsou hnusní.

Petra Janíčková (14 let)
Každý člověk to vidí jinak, ten příběh. Lidskou blbost to znázorňuje. Dnešní realitu. Jsou tu i jiní tvorové, ne jen lidé.

Ptal se VeRomHaPep

ZAPSALI JSME...

...Z DISKUSE O PŘEDSTAVENÍCH 3. BLOKU

... A BOLELO NEBE

Diváci ocenili živou hudbu, zpěv, texty písní a hru na hudební nástroje. Některým chyběla dramatičnost, vše bylo postaveno na slovech. Diváci řešili, kdo je hlavní postavou, postrádali vývoj vztahů mezi postavami. Například u dívky v červených šatech očekávali, jak se její příběh bude vyvíjet, ale její příběh nepokračoval. Někteří však představení četli jako dokument na pomezí divadla a literatury, nepotřebovali mít příběhy dořečeny. Věk hrajících dětí je nižší než u postav, které ztvárňovaly. Diváci diskutovali o způsobu otevření inscenace, které bylo pro některé matoucí. Bylo těžké se v tom zorientovat. Počáteční dramatické očekávání se nenaplnilo. Soubor hraje v komorním prostoru, a pokud prostor změní, změní se i komunikace s divákem. Podstatným tématem inscenace je, že život pokračuje i v nelidských podmínkách, a s nemocí, která obyvatele baráku zachvacuje, se dá bojovat.

OTÍK ANEB CO SE SKRÝVÁ V KOLÉBCE

Všichni známe předlohu. Představení začíná jako reálně vyprávěný příběh a proměňuje se v absurdní grotesku se zcizováním na závěr. V původní pohádce žena touží po dítěti tak, že vezme za vděk i špalkem. Zde je to tchýně. Je to anekdota, a proto musí být přesná. Jakmile se nastolí loutkářské prostředky, to, kam spadne hrnec nebo chleba, nese význam. V některých momentech působili dětští herci sebejistěji. Když hráli něco mimo svou zkušenost, působili méně jistě. „Vlastenecké linky“ Přemysla a Libuše si nikdo nevšiml.

PSI, NEZTRÁCEJTE NADĚJI

Diváci ocenili kolektivní roli, ve které se děti střídaly, a výkon chlapce, jenž animoval plyšového pejska. Je důležité rozlišovat, kdy je pejsek hračkou a kdy loutkou.

Děti hrály s energií, ale cítily míru, kterou udržely, i když hrály několikrát za sebou.

Inscenace se dotýká tématu identity, každý může mít svůj sen.

MEDVĚD, KTERÝ NEBYL

Jednalo se spíše o pohybové představení, postavené na vytváření lyrických obrazů s vysokou mírou abstrakce. Hlavní téma vnímali někteří tako: Člověk (medvěd) je nějaký, ale společnost ho přetváří k obrazu svému, a on zapomíná, kým je. Diváci ocenili pohybovou vybavenost účinkujících. Představení ublížil způsob ztvárnění okamžiku, kdy je uzavřena továrna. V tu chvíli by měl být medvěd na jevišti sám. Projektor ubíral na vyznění děje na jevišti. Projektor někdy vytrhával diváky z vnímání dění na jevišti. Děti někdy splývaly s pozadím. Literární předloha je žánrově odlišná od výsledného divadelního zpracování. Někteří ocenili to, že medvěd byl vyroben z přírodního materiálu.

Zapsali Roman Manda a Veronika Rodová

VČERA JSME VIDĚLI...

... a bolelo nebe

Otík aneb co se skrývá v kolébce

Psi, neztrácejte naději

Medvěd, který nebyl

VČERA JSME VIDĚLI...

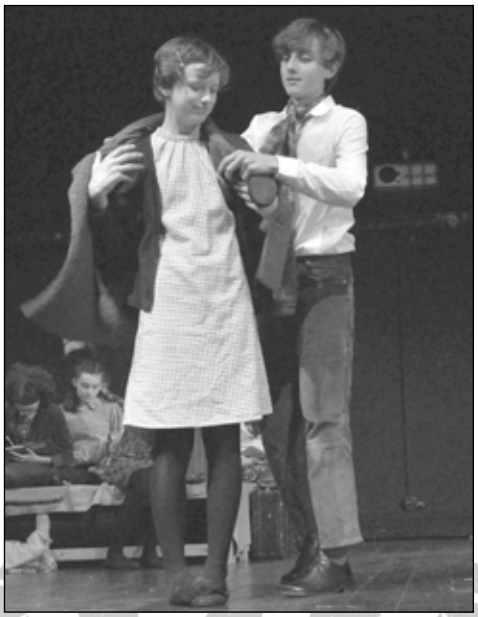

... a bolelo nebe

Psi, neztrácejte naději

Otík aneb co se skrývá v kolébce

SHRNUTÍ...

... Z DISKUSÍ LEKTORSKÉHO SBORU O PŘEDSTAVENÍCH 3. BLOKU

A BOLELO NEBE

Montáž z textů terezínských dětí vedle přímých citací využívá drobných dialogů inspirovaných situacemi z biografií. Texty jsou důmyslně vybrané a poskládané tak, aby nevyprávěly jeden konkrétní příběh. Jednotlivé příběhy a vztahy se mají spojovat v divákově mysli postupně, na základě více či méně nenápadných motivů a indicií. Práce s autentickými texty má do jisté míry dokumentární charakter. Text je zde nejen základní komunikační složkou, ale také samotným tématem. Inscenace mluví nejen jím, ale také o něm.

Velké jeviště svitavské Fabriky ovšem ovlivnilo nejen včerejší představení, ale pravděpodobně i očekávání diváků. To, co v krajském kole zůstávalo spíše v rovině recitační a pouze místy jemně naznačovalo vztahy a situace, bylo náhle automaticky posuzováno jako divadelní inscenace. Požadavky na ni jsou ale docela jiné a tvar je ze své podstaty nemohl naplnit. Náhle se zdálo, že herci se příliš obracejí k publiku, nejednají autenticky v situacích, slovo „recitace“ se stalo kritikou. Tento moment je pro nás velmi zajímavý - málokdy máme tak dobrou příležitost vidět, jak velkou sílu má prostor.

Nutno říci, že scénář montáže ukládá hercům velmi nesnadný úkol a to nejen díky výrazné délce. Texty různých druhů, charakterů i typů jazyka se v něm vzájemně prolínají a uvádějí nás mnohdy do několika situací zároveň. Vyžaduje tedy skutečně pokročilou recitátorskou a hereckou práci a soustředění. Je zjevné, že členové souboru jsou velmi dobře vybavení. Přesto však se jim včera v některých momentech nepodařilo předat text tak, aby k nám docházely všechny podstatné významy, informace, aby vynikly všechny důležité momenty vytvářející dynamiku a napětí inscenace. Ačkoli odpolední repríza byla v energii a snaze komunikovat s divákem výrazně lepší, stále se objevovala místa, která působila vyprázdněně. Občas možná zahrál roli i neduh „ohranosti“, kdy se zapomíná na původní motivace a sklouzne se k odříkání textu bez náboje.

Velkou hodnotou scénáře i projevu dětí je však fakt, že odolávají nebezpečí prvoplánově trpitelské noty. Síla inscenace tkví právě v tom, že se hrůzy terezínského života objevují spíše v náznacích mezi žerty, projevy přátelství a plánů do budoucnosti.

PSI, NEZTRÁCEJTE NADĚJI

Hříčku o psovi, který si myslí, že je primabalerína, přijal svitavský soubor vskutku za svou. Děti mají inscenaci pevně v rukou, užívají si každý detail, neochvějně si stojí za každým použitým nápadem. Podaří se jim tak nejen výsostně pobavit publikum, ale také vytěžit z malé anekdoty vlastně hluboké poselství: Vždycky je tu možnost, že se naše sny splní.

Představení hýří výbornými nápady, je zdrojem nových a nových překvapení. Krásný je například pád baletky do orchestřiště či proměna psa v tajného agenta. Střídání role psí paničky je funkční a podporuje princip hry, na kterém je inscenace založena. Velmi efektní je ovšem také rozdávání novin po potlesku. Soubor tak vynalézavě čelí nebezpečí nastavovaného konce.

V hlavní roli je ovšem plyšový pes - hračka, se kterou se (většinou) zachází jako s loutkou. Její vstup do děje - lhostejný pohled psa na míček, který by měl aportovat - slibuje poučenou loutkářskou práci. V průběhu děje se v rukou některých dětí práce s loutkou trochu znejasňuje, plyšová hračka létá ve vzduchu, nechtěně se stává rekvizitou apod.

Svoboda v přístupu k loutce je ovšem zdrojem zajímavých řešení. Například v momentech, kdy loutkového psíka dohrává celá skupina. Chlapec, který hraje pejska, mu - přes spoustu loutkářských nejistot - dodává jakousi jemnost a upřímnost. V jeho rukou není pejsek zesměšněn dokonce ani, když je oblečen do růžové sukýnky. Svou vytouženou baletní roli si vychutnává s náležitou vážností.

OTÍK ANEB CO SE SKRÝVÁ V KOLÉBCE

Notoricky známá pohádka o Otesánkovi je - mimo mnohé jiné - dobrou příležitostí k hledání co nejbrutálnějších možností požírání živých lidí. Ta je také často hlavním důvodem volby této látky. Horažďovický Otík vyrobený z dřevěné kolébky vyřešil tento moment výborně s náležitou elegancí a brutalitou zároveň.

Inscenace je velmi zdařilou miniaturou se smyslem pro lehce absurdní humor. Vedle efektní hororovo-loutkářské roviny pracuje s jakousi koláží motivů a odkazů, které jsou možná pro poučenější diváky cestou k hlubším významům a asociacím, možná se však jen tak tváří a baví se tím, že vlastně nikam nevedou. (Kam myslíte, že míří Přemysl, Libuše, jeden vůl, druhý vůl...?)

V některých místech zaznamenáváme jisté loutkářské nepřesnosti, jako je třeba pojídání chleba, moment oživení dřevěného dítěte, občas se objeví lehká nejistota mladých herců, jakoby ne vždy zcela věřili účinku a smyslu jednotlivých situací a dialogů. Naopak srozumitelný je telefonický portrét tchýně, skvělé je pojídání rodičů či akční zásah babičky.

Kouzelný a v pravdě divadelní závěr, kdy si babička vzpomene, že vlastně hraje i maminku, a zodpovědně vleze do kolébky, aby mohla zahrát zachráněnou, je velkolepou pointou, která rázem dovolí na všechny nepřesnosti a nejistoty s radostí zapomenout.

MEDVĚD, KTERÝ NEBYL

Klíčovým vyjadřovacím prostředkem inscenace je pohyb. Pohyb stylizovaný až taneční, využívající principu minimalistického opakování, které se objevuje i v hudbě a zvukovém plánu.

Je obdivuhodné, jak kultivovaná a precizní je práce souboru, který není souborem tanečním. Čistota gest, citlivost k partnerům a prostoru, tvořivý přístup k situacím. Je krásné sledovat také osobní nasazení aktérů, jejich absolutní důvěru ve zvolenou metodu. Nikdo nezesměšňuje ani není směšný. Vznikající a zase zanikající pohyblivé obrazy jsou velmi sugestivní.

Objevily se ovšem námitky, že tento minimalistický princip postrádá vývoj a dynamiku, nastoluje atmosféru, která postupem času může působit lehce jednotvárně. Tento pocit podporují i projekce, které mají od počátku do konce totožný charakter a barevnost a šeří scénu natolik, že některé pohybové detaily zanikají (zde ovšem může být do značné míry na vině nedostatečná kvalita a světelnost projektoru). Možná zde chybí výraznější (pohybový, světelný, hudební...) rozdíl mezi lesem, ze kterého medvěd vychází a do kterého se vrací, a chladného zautomatizovaného světa. Text, který do inscenace vstupuje, využívá také hojně princip repetice. I on se po většinu inscenace nese v jakési závažnosti a podporuje tak pocit jednotvárnosti. Možná zde chybí humor, který je v předloze přítomný. Možná by jen inscenaci prospěla částečná redukce textových pasáží.

Medvěda představuje neopracovaný kus dřeva - příroda ve světě, který přírodě nerozumí. Z počátku se zdá, že s ním bude soubor pracovat jako s loutkou, postupně však spíše funguje jako jakýsi znak, magický předmět, označení těch, kteří na sebe berou roli. Záleží pouze na nás, zda ho takový přijmeme, nebo budeme volat po pečlivější loutkářské práci.

Anna Hrnečková, lektorka

VČERA JSME VIDĚLI...

Medvěd, který nebyl

SEŠLO SE...

... Z DĚTSKÉHO DISKUSNÍHO KLUBU K 3. BLOKU PŘEDSTAVENÍ

Dětský diskusní klub navštívily soubory z pondělního programu: Vydýcháno, JOJO a Dismanův rozhlasový dětský soubor (děti z Modroočka chyběly), dále hosté ze Slovenska (DDS Drim) a soubory z Litoměřic (Záludňáci) a chvíli také děti z Prahy (Taneční studio Light) a ze souboru DěS z Ostravy, které ještě nehrály.

První inscenace, o které se mluvilo, byl **Medvěd, který nebyl** (soubor Vydýcháno, ZUŠ Liberec). Dopolední představení se souboru prý moc nepovedlo, ale většina diváků viděla až tu odpolední verzi. Při diskusi byl prostor si několik míst děje vysvětlit, zejména to, jak medvěd postupně přicházel o sebevědomí (a ubýval). Někteří menší diváci řešili, proč lidi nepoznali, že jde o medvěda. Vysvětlení bylo v tom, že lidi byli líní si to přiznat a šlo o začarovaný kruh, ze kterého nechce nikdo vykročit. Soubor bohužel musel z diskuse odejít dříve, ale ještě stihl sdělit, že vytvářel inscenaci jiným způsobem než dřív a všechny to bavilo.

K představení **Otík aneb Co se skrývá v kolébce** (soubor JOJO, ZUŠ Horažďovice) zaznělo, že vzniklo podle lidové pohádky (Otesánek) a že ho soubor zpracovával narychlo. Po tom, co se dohodl příběh, byly na první vystoupení jen tři zkoušky. Oceňován byl zcizovací efekt s babičkou proměněnou v maminku. Šlo o přiznání, že jde o hru pouze dvou lidí. Pro některé z účastníků diskuse mohlo být představení delší, hrát se mohlo více charakterů, a tak i lidí, kteří by byli snědeni. Podle jiných to bylo zas úderné právě takto. Líbila se kolébka a výtvarné nápady, přičemž soubor prý nemá kamarády, a tak si je dělá ze dřeva. Bája vyzdvihla motiv „mladí pod tlakem rodičů“, což soubor vysvětlil tak, že by jim přišlo divné hrát, že chtějí dítě, když jsou tak mladí.

Dále se probíralo **... a bolelo nebe** (Dismanův rozhlasový dětský soubor, ČRo, Praha 2). Vyzdvižen byl hudební doprovod a skvělá výslovnost herců. K jedné ze zhudebněných básní chtěl jeden z diváků i akordy, jak se mu líbila. Trochu byl problém s prostorem, ale herci prý ve větším prostoru nikdy nehráli, a tak to nemohlo být tolik osobní jako jiné reprízy. Diskutující se také dozvěděli něco o nahrávání rozhlasové verze a také o zákulisí příprav na představení. (O svých postavách věděli herci více, než bylo na jevišti zahráno, zkoušet se začalo od prostředka, trénovali průběžné jednání třeba tím, že skládali prostěradla na čas a častá režijní poznámka byla „netvařte se tak tragicky“.)

O představení **Psi, neztrácejte naději** (soubor Modroočky, Dramatická školička při SKS města Svitavy) se už pro neúčast souboru nediskutovalo.

Zapsal Martin Domkář

VČERA HRÁLI...

...MODROOČKY, DRAMATICKÁ ŠKOLIČKA PŘI SKS MĚSTA SVITAVY

PSI, NEZTRÁCEJTE NADĚJI

Jak se vám hrálo?
Dobře, vůbec jsem se nebál. Na začátku byla tréma, ale na konci bych to klidně hrál ještě šestkrát. Já jsem zapomněla, že tréma vůbec existuje.

Jmenujete se po kocourkovi, proč jste si vybrali předlohu o psech?
První rok přinesla Agi knížku o Modroočkovi, a protože máme skoro všichni modré oči, už nám jméno zůstalo. Tuhle knížku přinesla Janička (Pozn.: vedoucí Jana Mandlová). Vždy si ale vybíráme společně, každý něco přinese.

Změnil se nějak váš pohled na psy, když hrajete o pejskovi?
Můj pohled se nijak nezměnil, pořád jsem se psy strašnej kamarád. Já si myslím, že pes má taky city a můžeme ho urazit. Štěně na fotce koupili Lucčini rodiče a přinesli nám ho jako překvapení na zkoušku. Tak jsme se s ním vyfotili.

Co je na psech dobré a co špatné?
Psi jsou roztomilí, super. Na psech je všechno dobré. Rádi si hrají. Horší je, když nás budí ráno ve čtyři. A taky že štěkají, to mi vadí. Nebo že vyjí. Když něco chtějí, vyjí.

V představení vyjete. Museli jste se to učit?
Ne. Agi vyje sama. Ona je polopes.

Jak je možné, že pes ve vašem příběhu baletí? Jak tomu máme rozumět?
Věřil, že to dokáže, tak to dokázal. Podařilo se mu to. Nedal se odradit od svého snu. Ale o snech se nemá mluvit nahlas, sny jsou tajné. On to neřekl, on to udělal.

Stalo se vám něco neočekávaného na zkouškách nebo když jste hráli?
(Smích) Třeba, že Viki šla hrdě a u toho si někdo pšouknul. A na krajské přehlídce se stalo, že Lucka tancovala a spadla jí sukýnka. Ale ona jako paní učitelka v baletní škole tancovala dál, jako by se nechumelilo. Nebo že Bela, když jsme měli vykouknout, nevykoukla a pak, když už jsme měli být schovaní, vykoukla.

Jaká je Jana jako vedoucí?
Výborná. Úžasně výborná. Boží. To nejde popsat. Dar z nebes. Nevyslovitelně šikovná a chytrá.

Ptala se Veronika Rodová

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

... LEKTORY DĚTSKÉHO DIVADLA

V předešlých dnech jsme zpovídali lektory dětské recitace. Poté, co se přehlídka přehoupla do divadelní části, hned jsme tři záludné otázky položili také všem lektorům dětského divadla: Jak ses dostal/a k dětskému divadlu? Co tě na dětském divadle nejvíc baví (zajímá)? Co ti na dětském divadle nejvíc vadí? A poté jsme každého z nich požádali o nakreslení obrázku: Prosím, nakresli mi divadlo.

FRANTIŠEK ZBORNÍK

1. Dětské divadlo mělo pro mě v předškolním věku povahu loutkovou. Měli jsme doma se sestrou loutkové divadýlko a patřilo k nejoblíbenějším zábavám vymýšlet si hry a hříčky. Nikdy později už jsem neměl možnost vyzkoušet si takovou škálu rolí jako tenkrát. Od Kašpárka přes Princeznu až k Belzebubovi - vše na počkání a během minuty. Je pravda, že chyběl porotce dětského divadla, to přišlo později..., takže už jsem „komplet". Až ve věku kantorském jsem se setkal s „dramaťárnou", ta mě úplně vcucla, od těch časů jsem vděčný za praktickou zkušenost zvenku i zevnitř.

2. Obdivuji inscenace, kde jsou dětští herci přirození, kde vyprávějí příběhy, které je samotné baví. Kde se napohled vytrácí ruka dospělého (režiséra, pedagoga) jako „postrkovače k obrazu svému". Skláním se před těmi pedagogy, jimž se daří takhle s dětmi pracovat, takhle je osvobodit pro přirozený vztah: osobnost dítěte – herec – role – příběh.

3. Nemám rád, když z představení hraného dětmi se stane představení dospělého, jemuž herci poslušně a málo vědomě jen plní zadané úkoly. A taky se mi nelíbí, když se divadelníci snaží naplnit televizní formáty. Bez nadhledu a nadsázky to bývají ubohé trapasy.

divadlo hned vedle krabice

ANNA HRNEČKOVÁ

1. Ještě ve školce jsem v Benátkách nad Jizerou začala chodit do místní „lidovky" na dramaťák. A vydržela jsem tam až do deváté třídy. Jezdila jsem na všechny recitační soutěže, recitovala na všech koncertech, setkáních seniorů, vítání občánků. A když mě zrovna nikde nepotřebovali, ležela jsem doma a nahlas četla básně z knížek, které jsem vyhrála na těch recitačních soutěžích... Nesnesitelně neodraditelné dítě.

2. Když vidím, že recitátor (ale i dětský herec nebo celý soubor) na tom jevišti stojí, aby mi něco vážně důležitého řekl. Ne aby ukázal, že je šikovný, zajímavější než ostatní, že mu to sluší..., ale proto, že to, co v textu objevil, si zkrátka nemůže nechat pro sebe. (A raději dělám, že jsem to nebyla já, kdo kdysi s vlasy do čela se zarputilým výrazem recitoval něco příšerně závažného jen proto, aby si všichni všimli, jak je dospělý a moudrý...)

3. Kromě černých triček a černých legín s vytahanými koleny...? Možná věta „to si děti vymyslely samy" jako omluva veškerých nedostatků. Divadlo je kolektivní záležitost. Společně střádáme nápady a společně rozhodujeme, které necháme a které ne. A jestli soubor svému režisérovi věří, je schopný otevřeně diskutovat, upravovat, nahrazovat, vyhazovat. Dobrá režie a výrazný autorský podíl dětí se přeci nevylučují, no ne? (A raději dělám, že jsem to nebyla já, kdo vždycky jako lev bojoval za každičký nesmysl jen proto, že si ho sám vymyslel...)

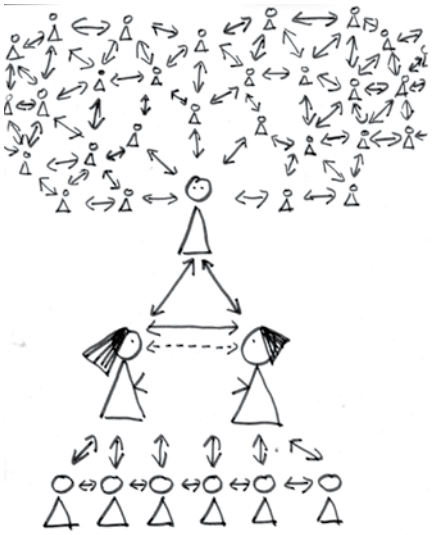

ROMAN ČERNÍK

1. Už ve školce si pamatuji na „akadémii", na kostýmování a nervozitu paní učitelek, na narvaný sál a zmatek..., já jsem byl jedno z těch dětí v tom dětském divadle. No a pak jsem přednášel, byl jsem takový oblý sympatický blonďáček a halasně jsem přednášel česky i rusky na MDŽ i Lidovým milicím, ženám a mužům přímo na závodech mezi tkalcovskými stavy i rozebranými bagry. Na střední pak jsem si přednášel (i vlastní verše) na Poezii na schodech. To byla taková studentská akce šedé zóny na chebském gymnáziu a dokonce jsem se aj na Wolkráč dostal s pásmem z poezie Jiřího Šotoly a pak i Františka Gellnera. A když se k tomu hrálo trochu toho jazzu, rocku nebo folku, tak na to dost letěly holky... A pak jsem začal učit a ukázalo se, že je zajímavější než vyprávět o textech a básnících, prostě si to zkoušet říkat, skoro přednášet, zahrát. Šlo to nejdříve v Aši na textilním učilišti, textilní průmce a pak i na obnoveném ašském gymnáziu a pak i s dětmi na zušce... dnes stejně s budoucími učiteli.

2. Baví mne tvorba, objevování, hledání formy, výrazu, souhra, hledání, objevování a to vše společně v partě... Pořád mne to samotného inspiruje, baví mne dělat s lidmi, co hledají, zkouší a chtějí se vyslovit. Je to pro mne pořád dobrodružství.

3. Formálnost. Odtrženost od reálných potřeb žáků, výuky literatury, od světa. Vadí mi i málo reálných příležitostí k prezentaci, k nabízení toho, co už je nachystáno. Také mi vadí malý kontakt se skutečně současnou tvorbou, propast mezi aktuálním literárním životem a tím, co se stalo dnes s přednesem. Vím, že mnohdy se žáci ve škole něco naučí a je to jen pro školu nebo „soutěž", pro nic jiného. To mi připadá taková malá zrada na dětech. Dětské divadlo je na tom podle mých zkušeností mnohem lépe.

DNES HRAJÍ...

... SMRŠŤ, GYMNÁZIUM FRANTIŠKA KŘIŽÍKA, PLZEŇ

ZLOZVYKÁRIUM ANEB POHÁDKY PRO ZLOBIVÉ DĚTI A JEJICH STAROSTLIVÉ RODIČE

Jak vznikl název vašeho souboru?

Soubor Smršť (což je pracovní název charakterizující energii členů souboru jako celku a u některých i jednotlivě) se přerodil ze souboru Prim, který vloni vytvořil inscenaci Jen jestli si nevymejšlíš z básní Shela Silversteina. Protože už většina členů nechodí do prim, ale do sekund (a název sekunda a jakékoliv odvozeniny se ve věku divoké prepuberty nedal používat) a protože naše první představení nazval Roman Černík „poetickou smrští“ a protože zatím nikdo nic lepšího nevymyslel, jsme Smršť.

Co vás na divadle baví?

Ukázat, co ve mně je. Předvést, že něco dokážeme. Kamarádi. Parta. Být na chvíli někým jiným. Legrace. Přehlídky. Noví přátelé. Improvizace. Vytváření vlastních příběhů

Co vám na divadle vadí?

Je nás až moc. Někdy moc hluku. Učit se text. Někdy dlouhé zkoušení. Dominik. Když se někdo nesoustředí, kazí to práci ostatních.

Jak jste vybírali předlohu, co vás na ní zaujalo?

My jsme ji už někteří znali, četli jsme ji, myslím, ve škole. Pouštěli jsme si i na MP3. Vybrali jsme ty nejlepší příběhy, hledali jsme, aby to bylo tematické. Jednu pohádku jsme si pak trochu upravili. Tu o zapomnětlivém Martinovi. Konec nám přišel nudný, nelíbil se nám. Přišlo nám lepší udělat svůj konec, dát do toho něco svého. Aby to bylo vtipnější. A jak se tam pořád mluví, že jednou ztratí hlavu, tak jsme to tak udělali.

Chodíte do jedné školy a divadelní soubor je součástí výuky. Jak vypadají zkoušky?

Máme zkoušky ve čtvrtek, a proto je čtvrtek dobrej, protože je dramaťák. Je to dobrovolný kroužek. Je to pro nás uvolnění, relax. Někdy je ale pro nás těžké poslouchat, jak jsme ze školy unavení. Nejtěžší je, aby se soustředili ti, co jsou v zákulisí. Na zkouškách se ne vždy soustředíme, ale na představení jo. Je nás hodně, dvacet tři, z primy, sekundy a tercie.

Proč mají lidé zlozvyky?

Protože to je přirozené. Lidé mají zlozvyky třeba po rodičích, Nebo ze stresu. Nebo že se nudí. Nebo to někdo začne dělat a nikdo mu neřekne, že je to zlozvyk, že se to nedělá.

Co je podle vás nejhorší zlozvyk?

To vidí každý jinak. Zlé je, když ten zlozvyk může někomu ublížit, třeba zlozvyk zapalovat, zlozvyk bít lidi a tak. Ale pak jsou další zlozvyky, třeba křupání prstů, kousání nehtů. To je zvlášť odporné, hlavně když máte za nehty špínu.

Jak jste přišli na to, že hlavní postavy budou takovéto loutky?

Protože některé věci nejdou udělat jinak než na loutce. Vyrobili jsme si je sami, na hodinách výtvarky. Chtěli jsme se naučit s nimi zacházet. A je to pěkně těžké. Měli jsme na to soustředění. Musíte dávat pozor na moc věcí naráz: mluvit za loutku, soustředit se na ruce, mluvit nahlas. Posiluje to ruce. Hodně se snažíme. Takže je to náročný.

Dá se zlozvyku zbavit?

Ano, jde to. Když to člověk chce sám. Potřebuje k tomu sebevědomí, velkou vůli a podporu někoho druhého. Třeba rodičů nebo kamaráda.

Chcete něco vzkázat divákům?

Nemějte zlozvyky!

Ptala se Veronika Rodová

DNES HRAJÍ...

... JSME JUBILEJNÍ MASARYKOVA ZŠ A MŠ SEDLIŠTĚ

MILÁ ANNO

Jak vznikl název vašeho souboru?

JSME je zkratka slov: Jeviště, Sedliště, My a nespisovné Eště. A zároveň vyjádřením toho, čím JSME. Jsme vším možným. Je to spojené i s citátem J. Wericha: „Když už člověk jednou je, tak má koukat, aby byl. A když kouká, aby byl, a je, tak má být to, co je, a nemá být to, co není, jak tomu v mnoha případech je.“ My tedy JSME!

Jak se vám pracuje ve skupině, kde máte jednoho kluka?

Holky: Ještě je s námi, takže nějak to zvládá, že?
Jediný kluk: Někdy je to na zabití a někdy se to dá přežít.
Holky: Ale někdy jsme přece i milé!

Co vás na divadle baví?

Baví nás prožívání příběhů jiných osob. Můžeme být, kým chceme. Stmeluje to kolektiv a stávají se z nás lepší přátelé. Baví nás na tom i setkávání se stejně nenormálními lidmi, jako jsme my sami.

Co vám na divadle nejvíc vadí?

Neukázněné publikum a neustálé zkoušení inscenace dokola, spojené s postupem.

Co vás na literární předloze zaujalo a proč jste se pustili do jejího inscenování?

To, že Anna je holka přibližně v našem věku a že můžeme předat poučení dál. To, jak to měla těžké, jak byla silná. Chceme lidem přiblížit tehdejší hroznou dobu, aby si začali vážit toho, co máme dneska.

Dozvěděli jste se něco nového o době, ve které žila hlavní představitelka Anna?

Třeba pravidla pro Židy, že jich bylo tolik a jak byly drsné. Taky jsme byli v Židovském muzeu v Praze. A ještě jsme se poučili o tom, že gestapáci si Židů nevážili a hned je zavírali. Byla to hrozná doba.

Máte s Annou něco společného?

Jsme ve stejném věku, takže asi máme podobné myšlení. Jinak nedokážu říct, jestli máme něco společného, protože doba, ve které žila, byla úplně jiná. Ale stejné bylo to, že se hádala se svou ségrou, a my se se sourozenci hádáme taky. A neshodla se moc ani s mamkou, jako my teďka taky. A sestra jí brala věci. V knížce bylo řečeno, že měla podobný problémy jako my v našem věku, v pubertě.

Kdybyste měli možnost se s Annou setkat, co byste jí řekli?

Já bych jí řekla, že ji obdivuju, co všechno zvládla, a přitom si ještě stačila psát deník. A k tomu ještě brala svět docela optimisticky, i když... A ještě bych jí řekla, že byla statečná, že se nebála projevit své já a že byla docela skromná.

Chtěli byste mít nějakou vlastnost, jakou má Anna?

Ano. Statečnost, odvahu, optimismus a skromnost.

Ptal se Roman Manda

DNES HRAJÍ...

... DRAMATICKÁ ONDATRA, ZUŠ JIHLAVA

DESET TISÍC MIL POD MOŘEM

Jak vznikl název vašeho souboru?
Náhodou. Líbil se nám souzvuk obou slov. A drama je pro všechny ondatry velice důležité.
Co vás na divadle baví?
Jeviště, kostýmy, světla, šály, pantomima, šatna, opona, přestávka, improvizace, děkovačka.
Co vám na divadle nejvíc vadí?
Odpovídat na otázky o divadle.
Jak dlouho jste spolu jako soubor?
Hodně dlouho, asi šest let, s přípravkou osm. Nejnovější členové jsou tu rok.
Proč a jakým způsobem jste se pustili do tvorby této inscenace?
Nejprve jsme vybírali z několika nápadů, co bychom mohli dělat. Pak jsme dělali různé etudy. Nejvíce se nám líbila ta o podmořském světě. Pak jsme to rozvíjeli a pan učitel na základě toho, co jsme vymysleli, udělal scénář.
Bavilo nás prolínání dvou rozdílných prostředí. A ondatry mají rády vodu.
Nechali jste se inspirovat knihou Julese Verna 20 000 mil pod mořem?
Vůbec. Spojení s Vernem vyplynulo až později. Jen v tom, jak asi mohl Verne dostat nápad k napsání knížky. Jinak to s ním nijak nesouvisí.
Co vás láká na podmořském světě?
Je barevnej. Žijí tam živočichové, který lidi ani neznají. Třeba prdelatka ušatá.
Prdelatka ušatá?
To je z loňský improvizace. Vznikla jako mořská bytost.
Zkuste stručně říct, jaká myšlenka je za příběhem, který hrajete.
Když má někdo svůj názor, tak si za ním má stát, ať je sebebláznivější. Taky je vidět, že oba světy jsou alespoň trochu propojeny. Děj z podmořského světa se prolíná s dějem u soudu.

Ptal se Roman Manda

DNES HRAJÍ...

... DĚS, DĚTSKÉ STUDIO DIVADLA LOUTEK OSTRAVA

BOUŘE, DĚS...

Jak vznikl název vašeho souboru?
Natálka: Tomáš ho vymyslel.
Marek: Protože jsme strašně děsní.
Terka: Že jsme tak děsní, že všechny vystrašíme, a v tom jsme skvělí.
Proč jste se pustili do inscenování Shakespearovy Bouře?
Albert: To bylo spojené s nějakou akcí v Ostravě. Shakekoláž.
Jakub: To bylo k 700. výročí smrti Williama Shakespeara.
Míša: A protože i herci z DLO hrají Bouři.
Terka: Našla jsem na nádraží v Olomouci, když jsme jeli z Poděsu tuhle knížku...
Co vás na divadle baví?
Všechno. Atmosféra. Přátelé. Ty žádné nemáš. (Smích) Kolektiv. Sranda. Kreativita. Kopec srandy. Tréma. Hraní. Pořád na představení někdo nosí jídlo.
Jirka: To bušení srdce těsně před tím, než začneme.
Peťa: Problémy v zákulisí, a jak se pak můžeme chlámat celou hodinu, co se tam stalo.
Jirka: Že můžeme vidět divadlo z druhé strany. Dokážu si pak představit, co to stojí za úsilí.
Co vám na divadle nejvíc vadí?
Albert: Když se zbytečně zdržuje proces zkoušení nesoustředěností.
Jakub: Jako u tebe ještě před dvěma lety. (Smích)
Terka: Když hrajeme někde jinde.
Jakub: Na divadle obecně mi vadí, když herci ztrácí jiskru po dlouholetém hraní. Ale jenom někteří. A my si ji tady vytváříme. Tu jiskru.
Viki: Že máme dramaťák jen jednou týdně.
Jakou formou jste se s hrou seznamovali?
Seznamovali jsme se s ní na soustředění, v přírodě, zábavně. Dělali jsme stylizované etudy.
Vyráběli jsme loutky z přírodnin. Hráli jsme na pískovišti. Bouře hrou. Přiřazovali jsme k postavám různé předměty.
Terka: My jsme se to učili v českém jazyce, ale bylo to na mě moc složité a pochopila jsme to až teď v DěSu.
Jaké téma či jaká témata v ní nacházíte?
Odpuštění. Zradu. Románek. Zamilovanost. Intriky. Styl života. Sloužení - sluha Ariel a slouží i Kalibán Prosperovi.
Která postava (či více postav) z Shakespearovy hry vás zaujala a čím?
Kalibán, je shnilý, ale pak mu NĚCO dojde a svým způsobem Prospera obdivuje.
Propero, kouzelník. Hraje ho Albert. Dokáže odpustit i člověku, který mu velmi ublížil a dokonce ho chtěl i zabít. Je lidský. Není černobílý.
Ariel, je to éterický duch. Že se na všechno nevykašle a slouží. Hraje ho pět osob.
Miranda, protože dlouho neví, že je ze šlechtického rodu, ale chová se tak, když to neví.
V inscenaci hodně pracujete s různými symboly. Co jste chtěli vyjádřit skrze knihy, které různým způsobem využíváte na jevišti?
Jakub: Pohoří.
Paťa: Chytrost. Je v nich hodně informací.
Albert: Prospero je všechny přečetl, takže je hodně chytrý.
Viki: Úkol pro Ferdinanda, který je přemisťuje.
Marek: Jsou tam i další. Třeba čelenky – šlechticové.
Viki: A pět podob Ariela. Duch, přemisťuje se velmi rychle.
Terezka: Je všude.
Co byste druhým lidem nedokázali odpustit?
To, co udělali Prosperovi. Faleš. Vraždu. Pomluvy. Zradu. Nevím.
Už jste někdy někomu odpustili? Čeho se to týkalo?
Jirka: Ano. Ségra mě mlátila a omluvila se a já jí to mohl odpustit.
Viki: Jedna holka se se mnou bavila a pak v páté třídě byla hnusná. Odpustila jsme jí to.
Terka: Moje nejlepší kamarádka se z ničeho nic se mnou přestala bavit a já jsme jí to odpustila.
Co to znamená odpustit?
Dát druhou šanci. Prominout zlé činy. Vztek, který odejde.

Ptal se Roman Manda

NA NOČNÍM STOLKU REDAKTORŮ...

... KNIHA CITOVÝ ŽIVOT ZVÍŘAT

Včera jsme viděli představení *Medvěd, který nebyl*, a tak nás napadlo představit vám velmi zajímavou knihu Petera Wohllebena *Citový život zvířat* s podtitulem *Láska, zármutek, soucítění – úžasná tvář skrytého světa*. A zároveň bychom chtěli upozornit také na jeho prvotinu, která se stala v mnoha zemích, ve kterých vyšla, bestselerem. Je to kniha *Tajný život stromů*.

Peter Wohlleben (nar. 1964) je lesník, zapálený ochránce přírody a spisovatel. S neuvěřitelným zaujetím, velmi čtivě a zároveň opírajíce se o vědecká fakta a výzkumy posledních let, píše o přírodě, její **fauně** a **flóře**. Už jako dítě se chtěl stát ochráncem přírody. Vystudoval lesnictví a pracoval víc než dvacet let jako úředník zemské lesní správy. Aby mohl realizovat své představy o ochraně životního prostředí, zaměstnání opustil. Dnes řídí ekologické lesní hospodářství v regionu Eifel v Porýní, kde usiluje o návrat pralesů. Je zván do mnoha televizních pořadů, přednáší, pořádá semináře a píše knihy o lese a ochraně přírody.

V knize *Citový život zvířat* popisuje život starostlivě pečujících veverek, věrně milujících krkavců, soucitných myšek a truchlících laní. Mnozí z nás by si tyto emoce spojovali jen s lidmi, ovšem Peter Wohlleben nás přivádí v naprostý úžas, když popisuje nesmírně bohatý emoční svět zvířat. Umí čtenáři čtivou a nenásilnou formou prostředkovat nejnovější vědecké poznatky a proložit je poutavými zvířecími příběhy a vlastními prožitky a setkáními s nimi. Dozvídáme se tak velice erudovanou formou o dosud málo prozkoumaných, avšak nanejvýš rozmanitých citech a chování lesních i domácích zvířat. A tu si rázem uvědomíme, že zvířata jsou nám mnohem blíž, než jsme kdy tušili. Je to čtení fascinující, poučné a místy až neuvěřitelné!

A stejně tak fascinující je jeho kniha *Tajný život stromů*, ve které Wohlleben odkrývá svět stromů jako úžasných rostlinných bytostí. Famózní a na mnoha místech až napínavé čtení nejen před spaním.

Peter Wohlleben: *Citový život zvířat. Láska, zármutek, soucítění – úžasná tvář skrytého světa*, Kazda 2017.

KOUTEK JAZYKOVÉ ARCHEOLOGIE...

... BOHYNĚ FAUNA, BOHYNĚ FLÓRA, MÚZA THÁLIE

Úkolem jazykových archeologů v této rubrice je „oprášit“ vždy jedno konkrétní opomíjené či pozapomenuté slovo, připomenout jeho význam a vrátit mu alespoň na chvíli jeho místo v mluvené řeči. Přidejte se k týmu jazykových archeologů tím, že v daný den začnete konkrétní slovo vědomě zařazovat do své mluvy. A poté se podělte o své zkušenosti a zážitky z používání slova s redakcí Dětské scény. Stačí, když nám napíšete několik vět, přines*ete obrázek anebo se za námi stavíte (do 3. nadzemního podlaží v budově Fabrika) a sdělíte nám své postřehy přímo.*

Fauna, římská bohyně plodnosti, ochránkyně zvířat. Přeneseně se tak označuje živočišná říše přírody. Bývá uváděna jako sestra, někdy jako manželka Fauna. Faun vládl polím, lesům a byl patronem věšteckého umění. Někdy se setkáváme s označením fauni. Byli to divocí tvorové, kteří v dobách římské říše ohrožovali ženy, které vyšly samy do lesa nebo na pole. Číhající fauni byli neodbytní a obtěžovali každou osamělou nymfu nebo dívku z masa a krve. V 18. století se slovem **fauna** začal označovat souhrn všech živočichů. Tento pojem zavedl do evropských jazyků švédský vědec Carl Linné, který se jako botanik ovšem zabýval především rostlinstvem, tedy flórou.

Flora, římská bohyně jara a rostlin, jedna z nejstarších římských bohyní. Podle ní se v antickém Římě slavily tak zvané Florálie, veselé slavnosti, při nichž se lidé zdobili květy a dávali si dárky. Začínaly 28. dubna a končily 3. května rituálním vypouštěním zajíců a koz do přírody. Tyto dva druhy zvířat byly symbolem dovádivosti a plodnosti. V 19. století zavedl toto slovo do češtiny Jan Svatopluk Presl, když tvořil české vědecké názvosloví. Jméno bohyně Flory pochází od *flos*, květ (druhý pád *floris*).

Thálie, řecká múza básnictví, komedie a pastýřských zpěvů, jedna ze tří Charitek, které pobývaly na Parnasu. Tam zpívaly a tančily pod vedením boha Apollóna, vůdce múz. Dcera nejvyššího boha Dia, vládce bohů a lidí, a bohyně paměti Mnémosyné. Bývá zobrazována s maskou herce komedií nebo s pastýřskou berlou, obvykle zahalená v dlouhý šat.

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Fauna; https://cs.wikipedia.org/wiki/Faun; https://cs.wikipedia.org/wiki/Th%C3%A1lie; http://www.rozhlas.cz/regina/slova/_zprava/flora--131842;

http://www.spirit.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=4964:fauni-potomci-saturna&catid=76:ostatni&Itemid=94;

ZAHLÉDLI JSME...

KOMIKS...

... BOHYNĚ FAUNA A FLÓRA

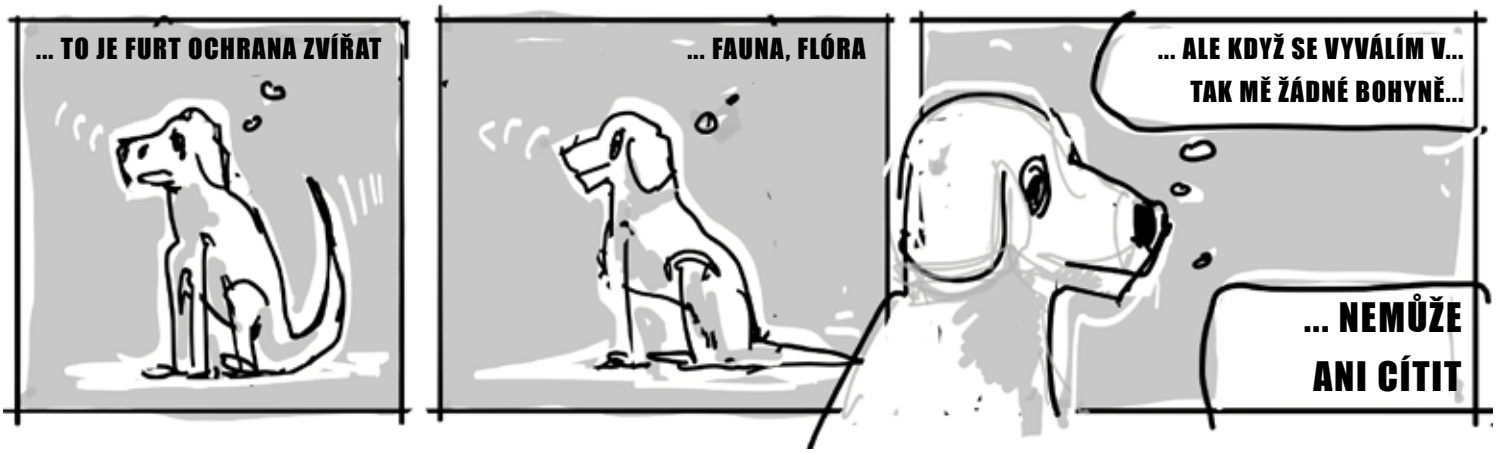

VČERA JSME VIDĚLI...

The Dozing Brothers, Svitavy

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2017

ÚTERÝ 13. ČERVNA

8.30–12.30	semináře A–E	Fka, stodola, KaP
8.30–12.00	výlet pro děti ze souborů	
9.30–11.30	4. blok přehlídky – vystoupení pro veřejnost	
14.00–16.00	4. blok přehlídky – vystoupení pro účastníky Dětské scény	
	Zlozvykárium aneb Pohádky pro zlobivé děti a jejich starostlivé rodiče	
	Smršť, Gymnázium Františka Křižíka, Plzeň	Fka
	Deset tisíc mil pod mořem	
	Dramatická ondatra, ZUŠ Jihlava	Fka
	Milá Anno	
	JSME, Jubilejní Masarykova ZŠ a MŠ Sedliště	Fka
16.30–17.15	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících ve 4. bloku	Fka-2. podl.
16.30–18.00	dětský diskusní klub	Fka-aula
17.30–18.45	diskuse o představeních 4. bloku	Fka, stodola
20.00–20.50	doplňkový program	
	Bouře, děs...	
	Dětské studio DěS, Divadlo loutek Ostrava	Fka
21.00–21.30	diskuse o představení	Fka

Fka	Fabrika Svitavy
KaP	Kavárna V Parku
stodola	farní stodola svitavské římskokatolické farnosti

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY - ČÍSLO 4.

Redakce: Hana Volkmerová (šéfredaktorka), Veronika Rodová, Roman Manda, Josef Pekárek, Pavel Kocych (grafika a sazba), Ivo Mičkal (foto), Jazz Jameson čtyřnožec. Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Neprošlo jazykovou korekturou. Uzávěrka čísla 4 - 12. června 2015 v 23:55. Náklad 270 ks.

DĚTSKÉ DENÍK SCÉNY 5.

Fábrika SVITAVY

STŘEDA 14.6.2017

NA ÚVOD...

... praví jedno přísloví, že zvyk je železná košile. I proto jsem toužil si jeden návyk vypěstovat. Mám na mysli přítomnost na Dětské scéně. Jsem tu už (!) podruhé. Prvně jsem zavítal před třemi roky jako student dramatické výchovy a byl jsem uchvácen představeními, lidmi a především pak vynikající atmosférou přehlídky. Plně jsem využíval nabízených doprovodných aktivit. Následně z nevím-už-jakých-studijních povinností jsem zde nemohl být a letos mohu konečně svou „neřest" – už jako svobodný pedagog – dostávat hlouběji pod kůži. Stojím však na druhé straně, trochu mimo hlavní dění, totiž v redakci, odkud po očku sleduji odcházející lidi z koncertu ve stodole, seminaristy pracující ve Fabrice i setkávající se známé tváře právě tady ve Svitavách. Nelituji však...

... protože jako redaktor mám univerzální klíč, který otevírá všechny dveře. A co i přes tuhle superhrdinskou schopnost časoprostorově neobsáhnu, na to lze využít některého z mnoha **pobočníků**. *Nejsme sice žádnou vysoce hierarchicky organizovanou jednotkou, jako je armáda, nemáme (kdo ví, zatím) mnoho hodností. Ale náš hlas i sdělení jsou slyšet a rezonují v lidech. Horda* **pobočníků** *pracuje spolehlivě a svobodně, vychází ze svého entusiasmu. Ten tady nahoře potřebujeme a vyžadujeme jako sůl. Proto jsme se pokusili o drobný experiment, v němž dospělí kreslí, a dětem je dáno slovo. Pro soubory byly navíc připraveny výlety, na nichž měly reportážně zaznamenávat své činnosti a pocity. Ke vzniklým záznamům se rád vracím, když se potřebuji rozveselit před uzávěrkou, protože...*

... Milá (H)Anno, bouře a děs! Zlozvyk neodplavíš, ani když se o to pokusíš deset tisíckrát. Hmmm...

... postrádám jakoukoli přítomnost nějakého **pobočníka**, *který by na mě počkal v půl druhé v noci, když odcházím z Fabriky, a prošel se mnou okolo nádherně vonící pekárny, opuštěným náměstím, tajuplně osvětleným, a přitom mi sdělil své dojmy ze setkání s ostatními, které jsem nestihl, a touto cestou mě inspiroval. Vyzývám tedy všechny k budoucí vyšší míře interakce s redakcí – neváhejte nás navštívit v naší slonovinové věži, protože jinak nevíme a ani nemůžeme vědět o vašich přáních, tužbách, myšlenkách a především korekturních nespokojenostech včas. Neustrňte v zlozvyku nečinnosti, protože, jedno přísloví praví, že...*

Josef Pekárek

ROZHOVOR S...

... HOWARDEM LOTKEREM, LEKTOREM SEMINÁŘE A

Jak se ti líbí ve Svitavách? Překvapilo tě tu něco?

Překvapilo mě, jak o víkendu bylo město liduprázdné a všechno bylo zavřené. Připadal jsem si trochu jako v hororovém filmu. Velmi mě překvapilo krásné náměstí, domy úměrné a každý jiný. Působí to až magicky. A v pondělí se ukázalo, že nějací místní lidé tu jsou.

A na přehlídce?

Spadl jsem ze židle a měl jsem úraz, takže jsem stihnul vidět až včerejší čtyři představení. Baví mě, když vidím osobní nadšení dětí, jak se vztahují k divadelní práci. Když pro ni mají důvod a chtějí ji sdělit divákům.

Máš nějakou zkušenost s dětským divadlem?

Moc ne.

Jaká byla tvoje cesta k herectví?

Dělal jsem divadlo, ale až od čtrnácti let, ještě v Kalifornii. Moje sestra chtěla chodit do divadelní skupiny a maminka nechtěla, aby tam byla sama, tak jsem chodil s ní. Při konkurzu jsem tehdy zpíval punkovou písničku, ale stejně mě vybrali. Najednou se mi otevřel jiný svět. Dostal jsem se „za oponu" a to mě zaujalo. Sestra se už dnes divadlu nevěnuje, já ano.

Co tě na divadle baví?

Že poskytuje možnost hledání. Je to cesta k sobě, ale i k ostatním.

Co ti na divadle vadí?

Když je to jenom zábava, která slouží jenom k pobavení. To mě právě nebaví.

Z jakých principů vycházíš ve své práci?

Dílna, kterou tu vedu, je inspirovaná konceptem *viewpoints* (úhly pohledu) od Anne Bogartové. Je to způsob, jak hledat a vytvářet divadelní obrazy a situace, jak jít k divadelnímu tvaru. Tento přístup začal vznikat v New Yorku v 80. letech a navazoval na systém Mary Overlieové, tanečnice a choreografky, která formulovala šest úhlů pohledu pro tanečníky. Zaměřovala se na zkoumání času a prostoru, základních prvků tanečního i divadelního vyjádření, ale i základních prvků existence a života. Byla to doba postmodernismu, kdy se všechno zkoumalo a rozebíralo do nejmenších částí (pozn.: postmodernismus je myšlenkový proud konce 20. století, dostal jméno podle knihy Jeana-Françoise Lyotarda *O postmodernismu* (*La condition postmoderne*), která vyšla v roce 1979; jedním z charakteristických rysů je odmítnutí názorů spojených s kulturní nadřazeností západní civilizace a tím i nadřazenosti racionality v procesu poznání). Anne Bogartová začala tento způsob uvažování využívat pro divadlo. Dlouhodobě spolupracuje se souborem SITI Company. Já jsem se s tímto způsobem setkal před osmi, možná deseti lety. Účastnil jsem se dílny, kterou Anne vedla na Pražském Quadriennale (umělecké přehlídce, která vznikla v roce 1967, věnované scénografii

a divadelní architektuře). Jako herce mě to nadchlo, ale zároveň jsem cítil velkou frustraci. To souviselo s tím, že to byl nový úhel chápání divadelní práce. Jako herec rád improvizuji, ale tady šlo o hru s různými možnostmi. Improvizace sloužila jako nástroj hereckého tréninku, jako způsob sběru materiálu, zásobárna obrazů. Nešlo o výsledek, o finální podobu.

Mohl bys čtenářům Deníku představit přístup viewpoints?

Jde o detailní pojmenovávání různých aspektů času a prostoru jako základních východisek divadelní práce. Je to struktura, která umožňuje detailní uvědomění si jednotlivých složek jevištního bytí, které pak lze používat k jednání a improvizaci. Režisérka Anne Bogartová napsala knihu Úhly pohledu (2007 vyšla česky). V ní třeba popisuje, jak vždy začínají v neznámém prostoru. Herci si tak uvědomí význam místa jako zdroje hry a jedinečnosti, divadelního potenciálu. Mě zajímá, jak to transformovat do improvizace. Už několik let vytvářím slovník, který by pomáhal tyto jemné procesy pojmenovávat. V tanci už nějaké pojmosloví existuje, například kontaktní improvizace (forma pohybu, při němž se tanečníci vnímají skrze dotek, který se stává zdrojem pohybového vyjádření). Dosud jsem přidal dalších, myslím, šest kategorií. Ke kategoriím, jako je čas, prostor, gesto, architektura..., jsem přidal třeba pohled očí. Oči nesou na jevišti výrazný význam, jde o významný prvek jevištního vyjádření.

Jaké jsou inspirační zdroje pro vaši práci? Máte nějaký divadelní vzor?

Hodně mě ovlivnilo setkání s Tomášem Žižkou a workshopy pořádané MAMAPAPA. Tohle setkání vlastně vytvořilo důvod, proč jsem pak chtěl zůstat v Čechách. Taky mě hodně ovlivnil Ivan Vyskočil a jeho koncept dialogického jednání.

Dá se metoda viewpoints aplikovat při práci s dětmi?

Proč ne?

V čem může být pro dětské divadlo přínosná?

Pohybové hry jsou otevřené všem. Dnes je v Evropě i v Americe hodně populární to, že dospělí zpracovávají dětská témata. Viewpoints mohou být přínosná pro autorské divadlo. Nabízí kostru, systém a slovník.

Mohl byste představit váš divadelní projekt HoME?

Jde o divadelní projekt, který existuje víc než deset let. Hrajeme u lidí doma. Probíhá to tak, že pracujeme v bytě, rodina nám určí hranice: kam můžeme a kam už ne, tj. které zásuvky či pokoje nemáme otevírat. Pobýváme v domácnosti týden, víc se to nedá vydržet. Skládá se nový pohled. Může to být trochu i psychoterapeutické, ale rozhodně to není terapie. Já nejsem terapeut. Hledáme témata v celé rodině a přemýšlíme, kde je v bytě hrát. Postupně se odkrývá a skládá osobní a místní historie.

Mohla bych si objednat, abyste hráli v mém bytě?

Někdo to taky musí zaplatit. Většinou takto pracujeme jako součást nějakého festivalu.

Děkuji za rozhovor.

Ptala se Veronika Rodová

SEŠLO SE ...

... ZE SEMINÁŘE A – VIEWPOINTS / ÚHLY POHLEDU

Úhel pohledu je výsekem, jedním z mnoha zraků, které k pozorované věci směřují. Takovým výsekem je i tento článek, proto jej berte s rezervou, neboť následující řádky píše „insajdr“, člověk zevnitř, samotný účastník semináře.

Úhly pohledu, které nám Howard Lotker představil, jsou způsobem sebepozorování. Původně choreografická metoda “viewpoints”, vycházející z praxe Anne Bogartové, obohacená o pohybovou analýzu Rudolfa Labana a Howardovy vlastní vhledy do improvizace, herectví a performance, je cestou, díky níž si herec může uvědomit vlastní tělo v různých aspektech jeho projevů. Stejně jako se může můj krátký úvod do komplikované problematiky jevit jako složitý, byly i pro nás “viewpoints” něčím těžko uchopitelným. Sešli jsem se jako dosti nesourodá skupina s různou mírou zkušeností a očekávání. Některé z našich představ brzy vzaly za své, stejně jako pevná půda pod Howardovýma nohama, když při vedení spadl ze židle. Směr, kterým nás však vedl, byl stále jasný a ukázal nám, že ačkoli mohou být očekávání jiná, stále přináší seminář “viewpoints” užitečnou reflexi našeho chování na jevišti, ale taktéž v běžném životě.

“Viewpoints” si nejlépe můžeme představit jako cílený pohled, reflektor ozařující určitý aspekt našeho pohybového vyjadřování. Nebudu zde vyjmenovávat, co vše jsou úhly pohledu. Pro představu snad stačí říci, že do nich patří dynamika a tempo našeho pohybu, ale také architektura, v níž se vyskytujeme. V zaměření na “viewpoints” jsme si začali všímat momentů, které u pohybu bývají pouze podvědomé. Když jsme s úhly pohledu začínali, postupovali jsme od jednoho reflektoru a aniž jsme si toho všimli, za chvíli jich na nás mířila celá škála a ve volné improvizaci se ukázalo, co se začne dít, když jednotlivé reflektory rozsvítíme a zhasneme. Jako by alchymista kombinoval různé prvky a překvapeně sledoval, jaké roztodivné látky mu pod rukami vznikají. Někoho to snad mohlo vyděsit, ale Howard nám v dalších dnech ukázal, že “viewpoints” mohou být přínosné v improvizacích. Velmi dobře slouží k tomu, abychom se odpoutali od všeho, co nás může blokovat a bránit nám ve volném vyjádření impulzů, které se nám naskýtají, ale i v přebírání podnětů od druhých i z prostoru, kde improvizované jednání vzniká. Jde o zkoumání, jak Howard často zdůrazňuje. Já bych možná dodal, že jde o ponoření se do výzkumu, v němž zmizí obavy z trapnosti a převládne potěšení z přítomné inspirace.

Z těchto řádků je již trochu možné vyčíst, že technika “viewpoints” má blízko k site-specific, a snad všichni z nás to pochopili, když jsme se přestěhovali do jiného prostředí. První tři dny jsme pracovali v prostorách Fabriky, ale včera jsme vyměnili schovanou učebnu na 3. podlaží za divadlo Trám a hned se děly věci. Trám vládne jedinečnou atmosférou, proto jsme se nejdříve vydali zkoumat celý sál, jak jeviště s celým zázemím, tak i hlediště, včetně trámoví, kde po chvíli visel nejeden z nás. Zkoumali jsme, co sál umí, když se do něj vydáme a začneme jej interpretovat pohybem, hlasem a rytmem. Jakmile jsme skončili s píděním se po židlích, stěnách a oponách, přišly na řadu již konkrétní improvizace ve skupinkách. Všechny lákalo vzít útokem hlediště místo běžně okupovaného jeviště. V improvizacích se měnili lidé, ale i předměty. Obyčejná bačkora se stala relikvií poskytující moc jejímu nositeli. Musím zmínit, že Howard nás vede k tomu, abychom do hry brali všechny impulzy, které nám prostředí poskytuje. Na vlastní kůži to poznal fotograf Ivo Mičkal, který přišel splnit povinnost přehlídkového fotografa zdokumentovat dění v našem semináři. V prostoru se vyskytoval spolu s fotoaparátem tak viditelně, až jej skupinka improvizátorů vzala do hry. Nejdříve jako křováci, kteří se s “kouzelnou” krabičkou setkávají poprvé, poté již jako mladá generace vyhledávající svých pět minut slávy před objektivem a na závěr rodinka chystající společné rodinné foto. Improvizace se najednou stala výzkumem fenoménu fotografie. Improvizace mohou ale být i objevováním formy. Židle rozmístěné v hledišti poskytly lineární prostranství, v kterém se mohly projevovat improvizátoři minimalistickými gesty, hlasem a pohybem. Takto zkoumali již samotné divadelní prostředky a nikoli příběh.

Po krátké přestávce jsme se přesunuli na jeviště a i tam začaly vznikat příběhy, které invenčně pracovaly s přítomným inventářem divadla Trám (čímž děkujeme za nevědomé zapůjčení rekvizit). Opony se stávaly plachtou, stůl rituálním piedestalem a židle “novým bytím”.

Možná na začátku semináře někteří přišli o svoje očekávání, ale podle toho, jak se všichni zapojovali do improvizací a reflexí, bych řekl, že nalezli radost ze spontánního jednání, která se může objevit, pokud necháme stud a sebekontrolu stranou - co nás napadne, co z nás vyjde za zvuk a hlas, co naše tělo dokáže a umí.

Na závěr bych přidal snad jen krátké upozornění. Doba chránění skončila a dnes vyrážíme do ulici. Až na nás narazíte na Náměstí Míru, tak se nelekejte. My pouze zkoumáme. Zkuste nalézt jiný úhel pohledu a pak porozumíte.

Ondřej Kohout

ZEPTALI JSME SE...

... NA DIVÁCKÉ DOJMY PO PŘEDSTAVENÍ

Co se ti líbilo, oslovilo tě na představení Zlozvykárium aneb Pohádky pro zlobivé děti a jejich starostlivé rodiče? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Emma Pleskačová (12 let)
Mě zaujalo, že ty děti, co měly zlozvyky, byly vlastně loutky. To mi přišlo jako docela dobrý nápad. Dobrý bylo i to, že používaly k tomu zvuky a pracovali s nimi.

Tadeáš Svoboda (16 let)
Zaujalo mě, jak fungovali s bednami. Mají to lehce nastavitelný, takže nemusejí odcházet někam za scénu. Také se mi líbily loutky.

Matěj Barášek (15 let)
Přišlo mi, jako by to bylo sešito horkou jehlou. Některé scény nebyly dopracovaný. Například když se Martin vracel domů pro věci a mamka mu je dávala postupně. Taky herci si nebyli úplně jistý.

Daniela (27 let)
Zaujala mě práce s loutkou, protože si myslím, že byla dobře zvládnutá. A loutky byly pěkný.

Hana Hlavinková (10 let)
Bylo to hodně poučné k tomu, abychom neměli zlozvyky.

Samuel Černuško (14 let)
Byl to dobrý nápad, dobře to zahráli, ale bylo to přeparodované. Tím, že se moc snažili, zabili humor.

Ema Pleskačová (12 let)
Líbil se mi nápad s loutkami. I to, jak pracovali se zvukem. Ale když například chtěli zajít do zákulisí, tak trošku vykukovali, a to mi narušovalo dojem. Přišlo mi to zmatené.

Václav Paták (15 let)
Bylo to moc dlouhý. Některý vtipy by mohly být dovedeny do dokonalosti líp. Někdy to byl pokus o vtip, který úplně nedopadl.

Marek Moravec (13 let)
Líbila se mi myšlenka. Jak ji zpracovali, ty zlozvyky. A ty loutky. Nehráli to oni, ale loutky. To se mi líbilo.

Co ti přišlo zajímavé na představení Deset tisíc mil pod mořem? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Jirka Suk (45 let)
Hravost mě zaujala, každopádně. Spíš mě to potěšilo, než překvapilo.

Eliška Švecová (15 let) a AudreyWangle (15 let)
Zaujalo mě střídání soudu a příběhu. Herecký výkon a kreativita. Bylo tam plno vtipných scének a kostýmů.

Lea Russitzki (11 let)
Mě asi ta originalita a to, že se soudce proměňoval v mořského muže.

Eliška Čapková (13 let), Jennifer Haag (13 let), Ema Pilná (13 let)
Mně se líbilo, že to bylo vtipný, mělo to dobrý příběh a že děti zvládly text. Dávali do toho své city, nebylo to přeříkávání textů. Mluvili hezky nahlas. A bylo to hezky propojovaný, nebyly tam přestávky. Ještě se mi líbilo, jak zkombinovali přítomnost a minulost.

František Souček (11 let)
Mně se tam nejvíc líbil ten vtip, že to hráli u soudu. A to, jak se to proměňovalo. Někdy to ale proměněný bylo a někdy zase nebylo, takže se soudce pak divil, co se tam děje.

Tomáš Volkmer (přes 50 let)
Já mám rád humorné, vtipné divadlo, zvlášť s dětmi. Je tam velké nebezpečí, aby to divadlo někam nevybočilo a aby to nebyla legrace sama pro sebe nebo jen pro dospělého. Tady v tom případu se to podařilo udržet, i když na začátku se naznačovala malinko levnější forma. Ale nepřepadlo to na stranu té nevhodnosti. Bylo to takové chytré.

Johana Gajdošová (10 let)
Bylo to hodně vtipný, dobře to zahráli.

Anna Kletečka (12 let)
Moc se mi líbil ten příběh, i když to někdy kleslo. Ale vždycky to zase vytáhli nahoru. Mluvili nahlas.

Matěj Barášek (15 let)
Nápaditě se prolínaly scény soudu a moře. Líbil se mi projev herců, to, jak mluvili.

Viktorie Kubicová (11 let)
Super. Líbil se mi nápad, že to byl Jules Verne. A jak se hádali na stole. Stůl byl jako královský prostor.

Marek Moravec (13 let)
Líbilo se mi, jak se měnilo vyprávění u soudu a pod mořem. Srandovní. A mělo to začátek a konec. Sem tam nebylo někomu úplně rozumět, ale to nevadí.

Co se ti líbilo na představení Milá Anno? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Ctibor Goldefus (14 let)
Mně se hrozně líbilo, že to bylo podle skutečnosti. Znám ten příběh.

Nelly Vrbášková (11 let), Natalie Hanichová (11 let), Natalie Valentová (10 let), Nicol Ernekarová (10 let)
Zajalo mě to, že to bylo odlišný od ostatních představení. A že tam byla zachycena pravda, že Židi nemohli dělat spousty věcí a že existují děti, který to měly těžký. Smutný, dojemný, poučný. Chvilku se mi u toho chtělo brečet. Bylo z toho cítit naději, že je možné uprchnout.

Zbyněk Rohlík (14 let)
Já spíše oceňuji komediálnější scény, příběhy.

Božena Osvaldová (33 let)
Předlohu jsem, přiznávám, nečetla. Ale překvapilo mě, že tam nezaznělo tolik textu z té předlohy jako spíš parafráze, kterou zřejmě vytvořil soubor nebo vedoucí. Překvapilo mě to, že docházelo k reflexi, zpětnému pohledu z našeho úhlu pohledu. Mnohem víc než tam třeba byla konkrétní výpověď Anny Frankové. To mě zaujalo.

Audrey Kristine Wangle (15 let)
Pochopila jsem to, protože jsem to četla, a věděla jsem, o co jde. Byla to taková ukázka knihy, ukončili to v divné chvíli.

Viktorie (14 let) a Barbora (12 let)
Byl to dobrý nápad udělat z této knihy divadlo. Bylo to hezké a poučné. Dobře to zahráli, bylo to hezké jako celek.

Co se ti líbilo, oslovilo tě na představení Bouře, DěS..., které jsi neviděla? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Berta Huláková (3 roky)

Ptali se VerRomPep

ZAPSALI JSME...

...Z DISKUSE O PŘEDSTAVENÍCH 4. BLOKU

ZLOZVYKÁRIUM ANEB POHÁDKY PRO ZLOBIVÉ DĚTI A JEJICH STAROSTLIVÉ RODIČE

Diskutující potěšily loutky, především loutka Martina zapomnětlivce, jehož animace se zdála nejzdařilejší. Hovořilo se o tom, zda létání Anči špindíry bylo přijatelné. Téma diváci vnímali tak, že jde o moralitu či varování rodičů i dětí před zlozvyky. Ale co ty nereálné důsledky: ztracená hlava a zavření do chlívku? Jednotlivci se zmiňovali o anekdotickém vyznění, čili o tom, že by to bylo možné číst jako výsměch poučování. Tato absurdita zavdala příčiny k diskusi, zda přehnanost zlehčuje didaktické téma, anebo zda je tomu naopak, a to, že si posvítím na absurdnost celé situace. Každopádně soubor zůstal někde na půl cesty. Důvodem mohla být i problematická předloha a její inscenační nedotaženosti. Celková ledabylost výstavby jevištních situací (prázdná igelitka jako vak na úbor) či dramatických postav znejišťovala jak herce, tak i diváky. Pro Aleše Bergmana nedošlo k setkání s diváky z důvodu nezájmu herců. Na druhé straně byly pochváleny zvukové efekty přiznaně hrané na počátku, čímž se zveřejnil princip inscenace. Bohužel mnohdy ilustrovaly a čekání na ně narušovalo temporytmus.

DESET TISÍC MIL POD MOŘEM

Kladně hodnocena byla energie dětí a jejich zapálení pro touhu sdělovat, a to v kontrastu s předchozím představením. Líbilo se, že vše vznikalo na jevišti. Herecká práce byla přesná a motivovaná průběžným jednáním s vědomím charakteru a celku. Pointa „dvaceti tisíc mil“ si i zde našla vděčné publikum. Dále byli osloveni stylovou jednotností kostýmů v podobě pruhovaných triček. I když používali starší mluvu, přijali ji za svou a stáli si za jednáním. Stejně měli i zvnitřnělé „fóry“ pro dospělé. Hereckou práci oceňují všichni na soudci-vladaři, ale ještě větší hold patří jeho **pobočníkovi**, který po celou dobu sleduje dění a svou postavu přesně charakterizuje, aniž je to na úkor jednání v situaci.

MILÁ ANNO

Účastníci se zamýšleli nad tím, čemu kdo nerozuměl. Závěrečná řada s oslovením Anny je vhodná spíš pro knihu, než pro divadlo. Někomu vadilo, že nebyl zmíněn konec příběhu. Někteří zůstali nedotčeni. Důvodem se jevil problém všeobecnosti namísto deníkové jedinečnosti. Diváci měli málo faktů o hrdince, což je spíše otázka dramaturgie. Někomu přišlo, že na deník nahlížejí s despektem. Ovšem spíše se jednalo o to, že se dívky vysmívaly, že kluk si píše deník. Někteří ocenili, že soubor nedělá z knihy pomník. Pozor na poučování fakty.

Zapsal Josef Pekárek

VČERA JSME VIDĚLI...

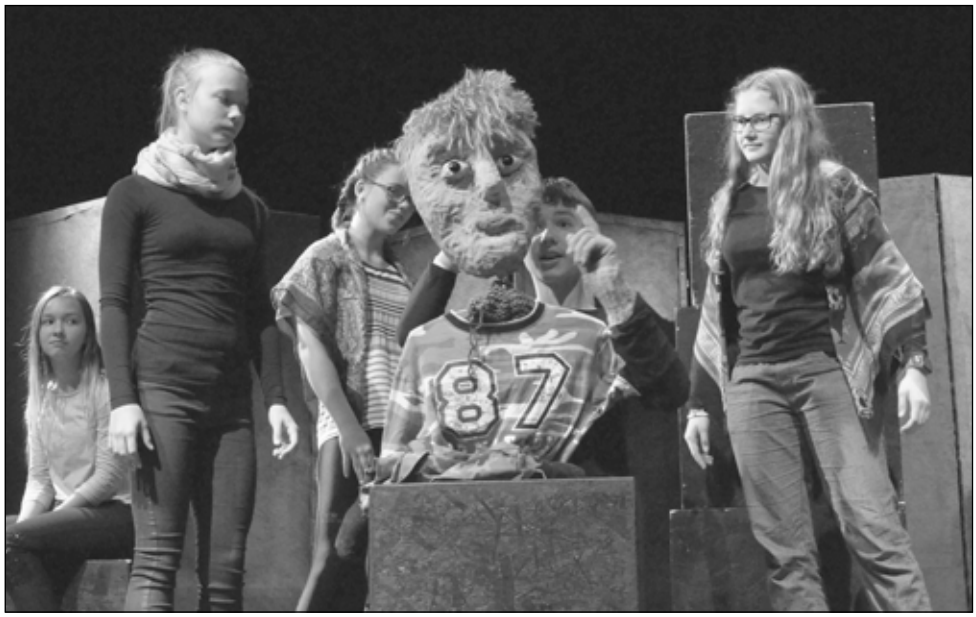

Zlozvykárium aneb Pohádky pro zlobivé děti a jejich starostlivé rodiče

Deset tisíc mil pod mořem

Milá Anno

VČERA JSME VIDĚLI...

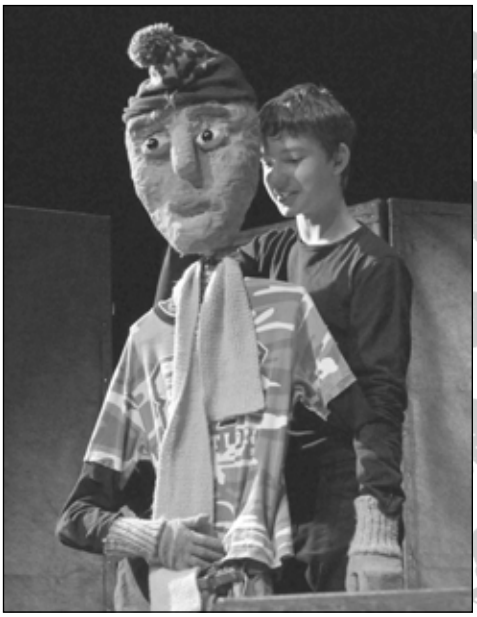

Zlozvykárium

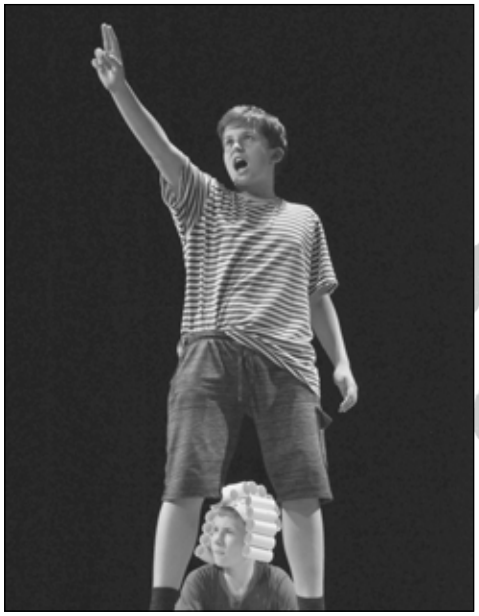

Deset tisíc mil pod mořem

Milá Anno

SHRNUTÍ...

... Z DISKUSÍ LEKTORSKÉHO SBORU O PŘEDSTAVENÍCH 4. BLOKU

ZLOZVYKÁRIUM ANEB POHÁDKY PRO ZLOBIVÉ DĚTI A JEJICH STAROSTLIVÉ RODIČE

Tři příběhy o dětech, které mají zlozvyky, a dospělých, kteří se s tím snaží něco dělat, otevírá soubor vtipnou demonstrací různých zlozvyků ozvučených přímo z jeviště. Tento klíč rovnou slibuje hravou inscenaci, kde se nic nebude brát úplně vážně. A také snad pečlivou práci se zvukem a rytmem.

Tyto kvality se však velmi brzy vytrácejí a v průběhu představení se objevují jen sporadicky. Rytmus se rozpadá, energie padá. A my se ptáme, co se tu stalo? Je jasné, že soubor inscenaci věnoval spoustu práce, vytvořil skvělé a funkční loutky, důmyslný systém živých zvuků, pohrál si s předlohou, škrtal ale i doplňoval nové nápady... Náhle však jakoby si za svým představením nestál. Jakoby nevěděl, co ho vlastně při práci na inscenaci bavilo a čím chce vlastně pobavit nás. Jakoby si nebyl jistý, proč vlastně kdy chtěl příběhy vyprávět.

A když si není jistý soubor, nejsme si jistí ani my. Během představení začínáme tušit, že souboru zřejmě nejde ani tak o ponaučení dětských diváků, výhružku, že když neskoncují se svými zlozvyky, špatně to dopadne. V náznacích si všímáme, že si herci dělají legraci z dospělých, z jejich tradičních výchovných vět, a dávají jim najevo, že si z nich nic mnoho nedělají. Ale tyto náznaky jsou tak slabé, že si je spíše domýšlíme.

Občas se jistě objeví jasné gesto, silný okamžik, dobře načasovaný detail, s gustem předaný vtip. Zvláště dětští diváci oceňují portréty přísných ředitelů, absurdní vyústění situací, lehce brutální humor v textu. Jako celek však inscenace působí trochu lhostejně a ledabyle. Herci, ale ani loutky nemají jasné úkoly, jejich jednání je jaksi přibližné a neživotné, často jakoby vůbec nevěděli, co na jevišti dělat. Jakoby herci ztráceli své postavy kdykoli přestanou mluvit nebo mít jasný pohybový úkol.

Možná to je tím, že už děti zkrátka tohle téma nebaví, možná tím, že si natolik užívali festival, až se úplně vyčerpali... a možná je to něčím úplně jiným. Včerejší zkušenost s touto inscenací nám zkrátka dobře ukazuje, že divadlo je živý a velmi zákeřný organizmus. Pokaždé vyžaduje nové soustředění, novou investici energie, novou potřebu komunikace. A stačí jen trocha nepozornosti, trocha spočinutí a všechno je rázem jinak.

DESET TISÍC MIL POD MOŘEM

Poroty přehlídek dětského divadla si často stěžují, že málo vidí dětské herce pravdivě jednat v situacích. Inscenace Deset tisíc mil pod mořem nám krásně umožňuje ukázat, co tím vlastně myslíme. Tady totiž v situacích jednají všichni od počátku do konce.

Ono vlastně nejde o nic velkolepého. Herci se poslouchají, reagují na sebe, vědí v každé chvíli, o co jejich postavě jde, a podle toho jednají. Neilustrují své charaktery, nehrají, kdo jsou, jejich postavy se vyjevují právě v rámci řešení konkrétních úkolů na scéně. Svou roli soustředěně udrží po celou dobu představení.

Na jevišti jsou si v dobrém slova smyslu jistí. To jim dovoluje komunikovat srozumitelně s partnery i s publikem. Čas inscenace mají díky tomu pevně v rukou. Nebojí se počkat na správný okamžik, vytrvat ve štronzu, nechat zaznít každou repliku, neupustit pod stůl žádnou pointu ani poznámku stranou. Přesné pauzy a ostré střihy udržují jasný temporytmus inscenace. Jistou drobnou retardaci cítíme snad v předposledním vstupu soudu a zejména v závěrečném výčtu děl Julese Verna, kdy naprostá většina replik přijde vždy o něco později, než by měla.

Hercům bezesporu pomáhá i dobře napsaný text, který přijali za svůj, rozumí mu a velmi dobře chápou jeho humor. Nenabízejí skrze něj divákovi žádné hluboké poselství. Jejich intenzivní potřeba sdílet tento humor s diváky je však jako důvod jejich počínání zcela dostačující.

MILÁ ANNO

Inscenace milá Anno má být zprávou o tom, jak se soubor seznamuje s deníkem Anny Frankové. Ukazuje partu dívek, které žijí své v zásadě bezstarostné životy v současnosti. Díky spolužákovi narazí na deník dívky stejně staré, jako jsou ony samy. Tato dívka je postupně víc a víc zajímá, a právě skrze srovnání vlastního života s tím jejím nahlížejí hrůzu toho, co musela prožít.

Z inscenace je zjevné, že soubor strávil s Annou mnoho času a zasažení jejím deníkem je upřímné. Jako výstup ze vzdělávacího procesu musíme dílo, které jsme včera viděli, jednoznačně ocenit. Jako divadelní inscenace, která chce komunikovat s divákem, zůstává však v některých ohledech spíše na půli cesty. Prostředky výchovné jsou zkrátka jiné, než prostředky divadelní.

Soubor se snaží vyhýbat patosu, nechce těžký osud dívky využívat k prvoplánovému dojímá-

ní, nevyžívá se v hrůzách a utrpení. Snad proto pracuje zejména formou živých obrazů, symbolů, zobecnění. Tato cesta mu však zamezuje ukázat nám cokoli, co by nás vedlo k poznání Anny, o které se hraje. Neukazuje nám, jak Anna přemýšlí, jak věci vnímá, jaká je. Situace a informace, které dostáváme, jsou natolik obecné, až místy působí povrchně (zejména scény se spolužačkami, rodinou, šabatem, bílými maskami). Deníková forma se však ze své podstaty této obecnosti vzpírá.

Zejména však z inscenace nelze vyčíst, jaký vztah mají k Anně sami inscenátoři. To neznamená, že žádný vztah k postavě nemají, to pouze znamená, že se jim nepodařilo ho s námi sdílet. Tento vztah je však nutnou cestou k samotnému srozumitelnému tématu inscenace a důvodu, proč inscenace vůbec vznikla. Je zde pár momentů, ve kterých se na okamžik herečky se svou postavou potkávají, jako je například sen o vlaku, či předávání vlaštovky. Většinou však nepřekračují pouhou ilustraci toho, co je sděleno v textu.

Na úplném konci se zdá, že soubor svůj vztah k Anně naopak jasně vyjadřuje, každý smí jednou větou říci Anně, co si o ní myslí. Problém je však v tom, že tyto věty nejsou podloženy předchozími událostmi, ke kterým by se mohly vztahovat. Přicházejí jako blesk z čistého nebe, navíc bezprostředně po informaci, že nikdo z party na jevišti vlastně neví, jak deník pokračuje. V logice inscenace tak působí toto (jistě autentické) vyznání spíše nedůvěryhodně.

To, co zde po souboru chceme, však není vůbec jednoduché. Vyžaduje to zkušenost hereckou, dramaturgickou a inscenační. V rámci svých možností došel soubor daleko a jeho cesta je poctivá a cenná.

Shrnula Anna Hrnečková, lektorka

Zlozvykárium

Deset tisíc mil pod mořem

SEŠLO SE...

... Z DĚTSKÉHO DISKUSNÍHO BLOKU K 4. BLOKU PŘEDSTAVENÍ

Dětský diskusní klub navštívily soubory z úterního programu a to: Smršť, Dramatická ondatra a Jsme.

Po úvodní hře se diskutující zaobírali první inscenací s názvem **Zlozvykárium aneb Pohádky pro zlobivé děti a jejich starostlivé rodiče** (soubor Smršť, Gymnázium Františka Křížíka, Plzeň). Na úvod sám soubor řekl, že jim onemocněla jedna z dívek, a tak museli část textu předělávat. Mnohokrát zaznělo od ostatních souborů, že účinkujícím nebylo moc rozumět. Toho si byl soubor vědom, důvodem bylo zřejmě, že ještě nikdy v tak velikém prostoru nehrál, a tak to bylo pro herce obtížné. Několikrát zaznělo, že by měl soubor zapracovat na hereckém projevu. Ostatním souborům také vadilo viditelné přecházení mezi paravány, naopak chválily využití loutek a propracovaní kostýmů.

Druhým představením, o kterém se hovořilo, bylo **Deset tisíc mil pod mořem** (soubor Dramatická ondatra, ZUŠ Jihlava). Soubor vytvářel tuto inscenaci na základě nápadu podmořského světa, Jules Verne nebyl původním impulzem. Diskutující se shodli na tom, že inscenace byla humorná, scénář propracovaný a výkony herců nebyly přehrávané, ale naopak věrohodné. Některým divákům ze souborů však přišlo zmatené prolínání dějových linií (přesně tedy minulosti a přítomnosti), soubor na toto však zareagoval, že to byl záměr. Co bylo také oceněno, byly rekvizity a kostýmy.

V neposlední řadě se též diskutovalo o inscenaci **Milá Anno** (soubor Jsme, Jubilejní Masarykova ZŠ a MŠ Sedliště). Soubory ocenily vybrané téma a procítění vybraného žánru. Někomu přišla inscenace spíše jako scénické čtení. Vytknuta byla výslovnost slova „jsi“ a neprocítěný konec – respektive „niterné věty byly řečeny ledabyle“. Soubory měly i pochybnosti o tom, zda si účinkující soubor inscenaci užívá a zda toto téma správně chápe. Řešilo se také to, že nebylo zřetelné, kdo je v daném úseku vypravěčem a kdo v nějaké roli.

Zapsaly Petra Karabáčková a Anna Babčanová, studentky 2. lycea SOŠPg Čáslav

Milá Anno

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

... LEKTORY DĚTSKÉHO DIVADLA

Položili jsme i dalším lektorům dětského divadla tři záludné otázky: Jak ses dostal/a k dětskému divadlu? Co tě na dětském divadle nejvíc baví (zajímá)? Co ti na dětském divadle nejvíc vadí? A poté jsme každého z nich požádali o nakreslení obrázku: Prosím, nakresli mi divadlo.

IVANA SOBKOVÁ

1. Systémem důmyslných náhod (takže už na náhody nevěřím):

Základním milníkem bylo studium na střední průmyslové škole – obor silnoproudá energetika, kde jsem pokračovala v nastolené rodinné tradici, a ve volných chvílích hledala únik od předmětů jako technické kreslení, energetika, elektrotechnická zařízení apod. Do té doby jsem divadlo znala pouze jako divák, přesněji řečeno fascinovaný divák, a začala jsem přemýšlet, jak se k divadlu dostat. Chvíli jsem, vzhledem k technickému studijnímu zaměření, dokonce uvažovala o kariéře osvětlovače v divadle. POZNATKY A KLÍČOVÁ SLOVA Z TOHOTO OBDOBÍ: **PŘENOS ENERGIE, AKCE A REAKCE, ZPĚTNÁ VAZBA, FOKUS...**

Další důležitou událostí bylo založení Bohnické divadelní společnosti v Psychiatrické léčebně Bohnice, kde jsem od dětství vyrůstala v jednom ze služebních bytů. Hledali dobrovolníky, kteří budou vyzvedávat pacienty na jednotlivých odděleních a doprovázet je na zkoušky. A najednou jsem se s nimi ocitla také na jevišti... neplánovaně, nenápadně a ve skupině lidí, kde si člověk nepřipadá nikterak divně, nepatřičně. Měla jsem na jevišti úkol klientům pomáhat. Ten moji vrozenou svazující stydlivost, pro kterou bych tam asi nikdy dobrovolně nevylezla, naprosto převálcoval a naplňoval štěstím. POZNATKY A KLÍČOVÁ SLOVA Z TOHOTO OBDOBÍ: **SDÍLENÍ A SDĚLOVÁNÍ, EMAPTIE, POKORA I SEBEVĚDOMÍ, POTŘEBA POMÁHAT A ROZVÍJET SEBE I OSTATNÍ...**

To mne zavedlo na pedagogickou fakultu, kde jsem chtěla studovat matematiku a hudební výchovu – ideální kombinace, jak využít technické znalosti, potkat se s uměním a pomáhat rozvoji jiných. Tato studijní kombinace ale byla možná pouze v Brně, kam mne z Prahy rodiče pustit nechtěli. Vyzkoušela jsem si tedy rok jako učitelka v celotýdenní mateřské školce zaměstnanců železnic, jestli mě to bude opravdu bavit a zvládnu práci s dětmi. Byla to jízda! Přihlásila jsem se na pražskou pedagogickou fakultu, obor český jazyk, hudební výchova. Ale nějak jsem podvědomě do svých příprav a hodin metodiky protlačovala divadelní prvky, což tehdejší didaktiky a metodiky přivádělo ke stavům nepříčetnosti. Začala jsem tedy hledat, jaké obory se dají studovat na divadelní fakultě, a opět náhodou jsem zjistila, že existuje něco, čemu se říká výchovná nebo tvořivá dramatika. A najednou se to všechno potkalo. **PŘENOS ENERGIE, SDÍLENÍ A SDĚLOVÁNÍ, AKCE A REAKCE, EMAPTIE, ZPĚTNÁ VAZBA, POKORA I SEBEVĚDOMÍ, FOKUS, POTŘEBA POMÁHAT A ROZVÍJET SEBE I OSTATNÍ...**

(Omlouvám se všem dalším náhodám, které jsem kvůli úspoře času, místa a děje, nezmínila.)

2. Odpovědí jsou tučná hesla u předchozí otázky, čímž ušetříme místo...

3. Negace všeho, co bylo výše tučně zmíněno...

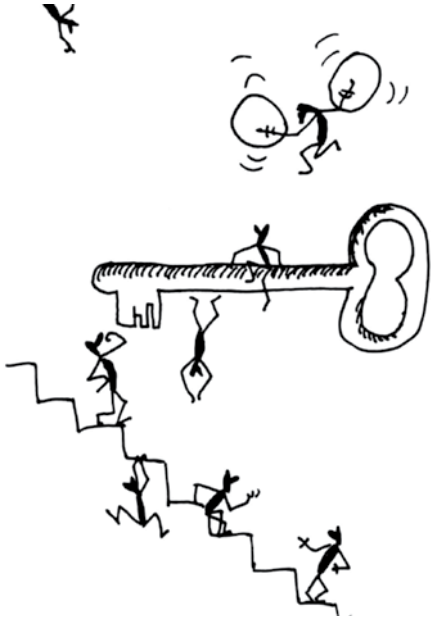

KATEŘINA SCHWARZOVÁ

1. Narodila jsem se.
2. Tma a vůně.
3. Nedostatek tmy a vůně.

ALEŠ BERGMAN

1. Kvůli jedné holce.
2. Zkoušet ho.
3. Když mě nudí.

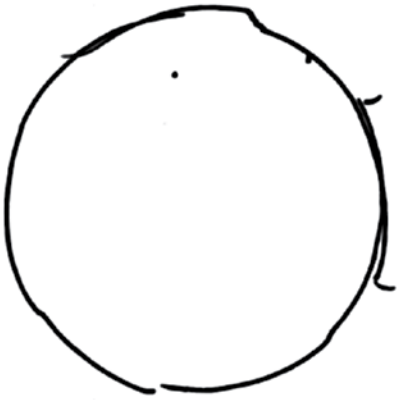

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

... LEKTORKY DĚTSKÝCH DISKUSNÍCH KLUBŮ

Dětské diskusní kluby v průběhu přehlídky dětského divadla vedly velmi zodpovědně a erudovaně dvě lektorky, které bychom vám dnes také rádi představili. A také jsme jim položili tři otázky: Jak jste se dostaly k dětskému divadlu? Co vás na dětském divadle nejvíc baví (zajímá)? Co vám na dětském divadle nejvíc vadí? A požádali jsme o nakreslení obrázku: Prosím, nakresli mi divadlo.

BOŽENA (BÁJA) OSVALDOVÁ

1. K dětskému divadlu jsem se dostala cestou klikatou a rozvětvenou. Jako původní výtvarnice s taneční a pohybovou průpravou jsem (zpočátku spíš intuitivně) začala používat metody dramatické výchovy jako učitelka v hodinách výtvarky na ZUŠ. Mně i dětem se to líbilo a tak jsem se rozhodla svoje vědomosti prohloubit dalším studováním na KVD DAMU. Momentálně mě svět divadla úplně zajal a pohltil a k výtvarnictví se vracím spíš ve chvílích osobního volna, ticha a klidu.

2. Svoboda, fantazie, spontánnost, souhra... baví mě být s těmi, které to baví... Je to taková „společná věc“. To jsem ve výtvarce moc neznala, tam je každý víc sám za sebe.

3. To, co naštěstí příliš často nevídám, ale když ano, tak mě to trkne a mrzí- soutěživost a srovnávání.

HEDVIKA ŠVECOVÁ

1.Pořádně jsem si k němu přivoněla při studiích na KVD DAMU a i když už na katedře dávno nezní moje kročeje, sem tam se mi podaří být u toho, když se sklízí plody práce souborů a jejich vedoucích. K dětskému divadlu se ale dostávám pouze jako pozorovatel, jako člověk, který se kochá a z dálky obdivuje. Pracuji ve školce a vedu dramatický kroužek pro naše děti, ale k divadelnímu tvaru se dostávám zřídka.Záleží na skupině, na jejím složení a naladění pro daný rok. Role diváka mi ale velmi vyhovuje, je to odměna.

2. Dovolila jsem si spojit dvě otázky do jedné odpovědi. Protože to, co se mi na dětském divadle líbí, mě může nepříjemně překvapit v případě, že to v představení chybí nebo je potlačováno.

Zajímají mě děti samy, jejich projev, odvaha a síla jejich bytí. Když v představení objevím moment, kdy je dítě plně samo sebou a přitom v kontextu daného rámce. Líbí se mi pravdivost a energie a můj vlastní úžas. Líbí se mi také sledovat způsob práce vedoucího souboru, jeho vklad, který cítím jako oporu pro děti.

Vadí mi, když mám pocit, že děti dělají něco, co jim není ušito na míru. Když z představení cítím spíš energii vedoucího souboru než tu dětí. Když to není pravda.

red

SEŠLO SE ...

... OBRÁZKY FRANTIŠKY A BERTY

Do redakce za námi zavítaly dvě nejmladší účastnice Dětské scény. Jsme tomu moc rádi a ještě nadšenější jsme byli, když vyslyšely náš požadavek „Prosím, nakresli mi divadlo“, neváhaly a kreslily. Proto vám, starším účastníkům a účastnicím Dětské scény, můžeme v tomto čísle jejich výtvory nabídnout k potěše.

FRANTIŠKA ŠPAČKOVÁ (2,5 ROKU)

BERTA HULÁKOVÁ (3,5 ROKU)

VČERA JSME VIDĚLI...

Bouře

ZAPSALI JSME...

...Z DISKUSE O PŘEDSTAVENÍ DOPLŇKOVÉHO PROGRAMU

BOUŘE, DĚS...

Velká škála prostředků. Nikdo z diváků se neodvážil popsat dějová fakta, popsat příběh. Zkusme tedy pojmenovat prostředky. Byla tam commedia dell'arte, různé druhy loutek. Šlo o velkou škálu různorodých prostředků, je otázka, kdy a proč byly které použity. Byly patrné tematické kontrapunkty, byly použity neadekvátní prostředky. Různorodost byla také ve výběru hudby (od Maurice Ravela po vrtačky). Divák sleduje velké množství impulzů a není jasné, čeho se držet. Bylo tam několik plánů, málokdy je vidět práce s jevištěm takto do hloubky. Pro mě nejsilnější zážitek byl, že jsem musela hodně přemýšlet, ale nemohla jsem k ničemu dojít. Bouře je mimořádně těžká hra. Bývá vykládána jako Shakespearův testament, do kterého ukryl pohled na život a na divadlo. Soubor by měl nabídnout pohled na Bouři, ne výklad, protože to asi ani není u dětského souboru možné. Byla to laboratoř divadelních prostředků. V jedné hře byly vyzkoušeny různé divadelní prostředky, od tradičních (závěrečný monolog) po postmoderní (videoprojekce, masky ve stylu Bauhausu). Pro mě to bylo o odpuštění. Na konci se to krásně vylouplo, ale zůstalo to v rovině plakátu. Bylo tam pro diváky připraveno málo „kamenů v řece", po kterých by mohli „přeskákat na druhou stranu", porozumět sdělení. Silné bylo zaujetí, které děti udržely po celou dobu. Je dobře, že se do toho pustili. Autoři potvrdili, že tématem byla divadelnost, hra s divadelními prostředky, možnost vyzkoušet jejich možnosti, přes ně se dostávali k tématu příběhu. „Možná jste tam vnímali velkou ambici vedoucích, ale pak to byla špatná repríza. Cesta hledání pro nás pokračuje dál," řekl Tomáš Volkmer, jeden z vedoucích souboru.

Zapsali Veronika Rodová a Roman Manda

SEŠLO SE...

... DOPIS OD PITRÝSKŮ, TANEČNÍHO STUDIA LIGHT PŘI ZUŠ NA POPELCE, PRAHA 5

Milá Dětská scéno,

naši najmladší Pitrýsci se letos zaradovali, že právě oni jedou do „Světav"! Možná podvědomě přejmenovali Svitavy proto, že ze Světav je blízko do světa. Možná proto, že Dětská scéna ve Svitavách je jistota, záruka, stálice - zkrátka laskavá přehlídka s ověřenou světovou kvalitou. Naši nejmladší se strašně do Světa-v těšili, protože Dětská scéna ve Svitavách je pro členy našeho souboru opravdu pojem. Je to neuvěřitelné - přehlídka nás ani letos nezklamala! Znovu žasneme nad vynikající atmosférou! Obdivujeme snahu organizátorů vymýšlet nové akce a těší nás jejich zájem o zpětnou vazbu účastníků. A i když si samozřejmě po sedmi letech aktivní účasti občas posteskeme „jó tenkrát, to bylo skvělý", tak nemáme důvod si pomyslet „už to není ono". Zase jsme nakrmení, královsky ubytovaní a plni zážitků nejen z divadla. Z celého srdce děkujeme za vytvralou podporu a ocenění všech našich upřímných snah tvořit poctivé taneční divadlo. Existence Dětské scény je pro nás motivací, odměnou a potěšením. „Krev není voda?" Snad se nám podaří na úplný závěr Dětské scény 2017 nabídnout divákům zamyšlení, která provázejí naše odvážné tvůrčí kroky.

S poděkováním Lenka a Pitrýsci

PS: Děkujeme za našeho Odzera, kterého Dětská scéna před dvěma roky poslala na strmou cestu vzhůru - možná až na střechu světa! https://www.hithit.com/cs/project/3659/nga-kampa-la-cace-jdu-domu

NA SLOVÍČKO S...

... MARICOU ŠIŠKOVOU, VEDOUCÍ SOUBOR DRIM

Znamená něco název souboru DRIM?

Jedná se o jména i dřívějších členů souboru: David, René, Ivan a Michal.

Proč jste se pustili zrovna do inscenování tak nesnadné látky?

Chlapci jsou výraznými osobnostmi a každý si chtěl vydupat téma pro sebe. Hledali jsme příběh, který bychom mohli realizovat. Objevilo se nám několik možností, o nichž jsme pak demokraticky hlasovali. Jednohlasně se rozhodli pro knihu *Pochovajte ma za lištu* od ruského spisovatele Pavla Sanajeva.

Jakým způsobem jste pracovali na inscenaci?

Četli jsme úryvky z knihy a nebyli jsme si jisti, jakým směrem se vydat. Zdála se nám pěkná část v sanatoriu, kde jsou ukázány socialistické mechanismy a šikana. Ta se stala pro nás důležitým tématem. Rozehrávali jsme etudy, hledali nakopnutí příběhu. V rámci diskuse nám vznikl koncept, kdy se každý stane hlavním hrdinou. Nejvíce nás zasáhl příběh rodinných vztahů, trojúhelník mezi babkou, matkou a Sašou.

Pro koho hrajete?

Neurčili jsme si jasné věk publika. Šlo nám především o sdělení. Premiérovali jsme pro prarodiče, kteří cítili dotek a kontext doby. Ale dobré reakce přišly i od dětí ve věku 10 až 12 let. Vytvořila jsem na základě toho i výchovný projekt pro školy, kde se využívala diskuse diváků.

Jak se vám a souboru líbilo na Dětské scéně?

Těšilo nás pozvání. Ostatní soubory nás oslovovaly, vzájemně jsme se kontaktovali. Všichni zde byli bezprostřední a my jsme si to užili. Chlapce velice zajímalo porovnání s českým prostředím. Co se týče úrovně, tak i u nás jsou některé kraje silnější. Vcelku šlo o velkou inspiraci.

Jak probíhají přehlídky dětského divadla na Slovensku?

U vás působí Artama, na Slovensku existuje „nocka“ (NOC – Národné osvetové centrum). Organizuje setkání a 16 souborů se představilo v letošním roce na celostátní přehlídce. Tam se pořádají workshopy a dílny, které připravují studenti VŠMU (Vysoká škola muzických umeni v Bratislavě) pro děti i dospělé. Stejně tak jsou nápomocni vedoucím souborů v procesu tvorby.

Vidíte odlišné tendence dětského divadla na Slovensku?

V Česku trochu více vycházíte z tvořivé dramatiky a máte na prvním místě osobnost dětského interpreta. Na Slovensku více experimentujeme a zaměřujeme se na pevnější tvar. Samozřejmě že využíváme v přípravné fázi tvořivou dramatiku, ale závěrečný proces je věnován více práci na hereckém charakteru. A také se více věnujeme absurdnímu inscenačnímu tvaru (Sławomir Mrożek apod.).

Po telefonu česky zapsal Josef Pekárek

ZAHLÉDLI JSME...

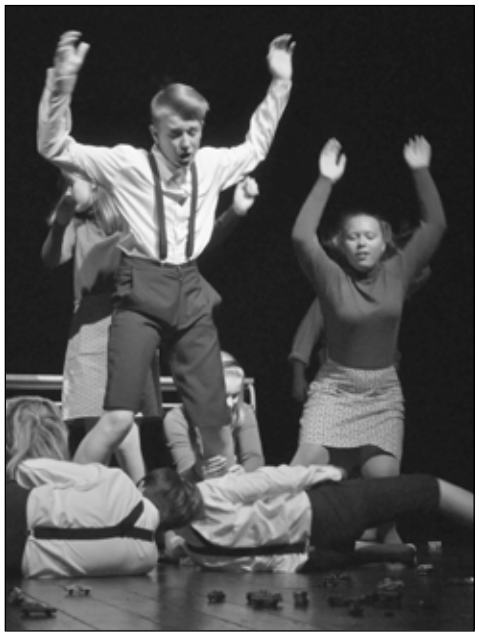

Pochovajte ma za lištu

DNES HRAJÍ...

... ZÁLUDŇÁCI, ZUŠ LITOMĚŘICE

JAK DALEKO JE DALEKO – LÉTO LUDVÍČKA ADLERA

Proč si říkáte Záludňáci?

To, myslím, vzniklo, když jsme připravovali scénář téhle hry. V závorce u jedné repliky bylo, aby to dotyčný řekl záludně, a my jsme si z toho hrozně dělali srandu. Stal se z toho celosouborový vtip.

Jste záludní?

Ano, stoprocentně. Maximálně.

Jak se to projevuje?

To nechtějte vědět. (Smích.)

Léto Ludvíčka Adlera vzniklo podle knihy Arnošta Lustiga Zloděj kufrů. Jak jste se ke knize dostali a proč jste se ji rozhodli inscenovat?

Chtěli jsme zkusit hrát něco vážnějšího a říct divákům, aby se třeba i zamysleli nad tím, jaké to tehdy bylo. Tak nějak jsme se shodli na tom, že téma války nás upoutalo.

Kdo přinesl knihu?

Lenka, vedoucí. (Lenka dále doplňuje.) Když jsme přemýšleli, čím se budeme zabývat, vyvstalo z toho období druhé světové války a téma člověka v krajní životní situaci, a co to s ním udělá.

Jakým způsobem jste s předlohou pracovali?

Na hodinách jsme četli úryvky. Lenka vybrala ty nejzajímavější scény a pak jsme to postupně vyškrtávali a upravovali. Společně jsme stvořili scénář, a až to bylo v takové podobě, která se nám líbila, jsme to začali zkoušet. I při zkoušení jsme text upravovali a dodělávali scény.

Dozvěděli jste se něco nového o době, ve které se příběh odehrává?

Uvědomil jsem si, jak velký problém druhá světová válka byla. Všichni jsme se s druhou světovou válkou někde setkali. Ve škole, v knížkách. A s Terezínem, kde se příběh odehrává, taky, protože bydlíme blízko něj. Ve škole se učí letopočty, kde byl jaký masakr a kolik lidí umřelo, ale tyhle informace pro mě nejsou až tak zajímavé jako to, jaké to bylo pro lidi tehdy.

Co se vám na vaší inscenaci líbí?

Mně se na tom hodně líbí, že je to příběh jenom dvou lidí, že to není bráno jako válka celkově, co se stalo, ale že vidíme životy lidí, kteří tu dobu prožívali.

Jak se díváte na postavu Ludvíčka Adlera, který vykrádal kufry v táboře?

On vykrádal kufry, ale nebral si, co nepotřeboval. Nebral chudým. Když někdo měl jednu deku, tak mu ji nevzal, ale když měl dvě deky, tak mu ji třeba vzal, protože věděl, že mu bude stačit jedna. On nekrad jenom pro sebe, on tím pomáhal svým kamarádům v táboře.

Je ve vaší inscenaci prostor také pro humor?

Na zkouškách určitě. (Smích.) Tam se smějeme hodně. Na přehlídce v Liberci nám porotci řekli, že je to od začátku do konce smutný a těžký. Od té doby se snažíme dělat *momenty, které nejsou smuté*, vesele. *Já si myslím, že právě proto, že je to tak těžké, si to zaslouží světlé momenty a humor, protože bez toho by to byla akorát další hodina dějepisu a výklad o tom, jak se všichni měli špatně.* I v tom špatným životě, který žili, měli spoustu světlých momentů.

Ptal se Roman Manda

DNES HRAJÍ...

... DRAMATICKÁ ONDATRA, ZUŠ JIHLAVA

... PÍSKAJÍCÍ VRŠKY, ZUŠ MOHELNICE

MÉĎA SPĚCHÁ DOMŮ

Jak vznikl název vašeho souboru?

Natálka pískla na vršek (pozn.: víčko) a tak to vzniklo. Soubor se shodl na tomto názvu. Pískající vršky.

Co vás na divadle baví?

Všechno. Hlavně spolupráce a smích. Máme hodně zážitků. Je to super zkušenost do života poznám supr lidi. Předvádíme, co umím, baví mě to zdramatizovat a prostě si to užívám. Je to sranda a je dobré, že si zahrají všichni. Hra s loutkami.

Co vám na divadle vadí? (Myšleno na divadelním kroužku.)

Skoro nic. Tréma. Učit se a pamatovat si text. Mluvit před několikati lidmi. Docela mně dá zabrat zapamatování, ale jinak mě to všechno baví. Nesnáším, když někdo něco zkazí, a pak na něj všichni nadávají. A jsou před představením všichni nervózní a nabručení.

Jak jste vybírali předlohu, co vás na ní zaujalo?

Že tam budeme hrát všichni. Knížku přinesla paní učitelka a pak jsme si ji dohromady četli. Něco jsme vyhodili.

Jak vypadají vaše zkoušky?

Ze začátku procvičujeme ústa, jazykolamy. Pak si zahrajeme hry a poté zkoušíme to, co právě děláme. Pak, když je čas, si zase hrajeme hry. Jedním slovem: cirkus! Velká zábava.

Proč je hlavním hrdinou medvídek?

Protože to tak spisovatelka napsala. Marka Míková.

Proč mají lidé medvídky, když je to ve skutečnosti velmi nebezpečné zvíře?

Protože medvědi jsou pěkní. Pohodoví. Na obrázku tak vypadají. A medvíďata jsou roztomilá. Méďa je symbolem hraček.

O čem je příběh, který hrajete?

O dobrodružné cestě za jménem. Jak se medvídek snažil získat jméno. Všechno to musel prožít, aby zjistil, jak se jmenuje. Jméno je důležité.

Jméno by se nemělo nikomu zesměšňovat.

Ztratili jste se někdy?

Já v Olomouci. Já ve Svitavách. Já v letadle. Šla jsem na záchod a pak se schovávala mamce pod sedačky a najednou jsem nevěděla, kde jsem. Já v obchodě. Já jsem se ztratila jednou doma. Nemohla jsem najít postel.

Jaké to je, když se člověk ztratí?

Hrozný! Najednou začneš panikařit. Máš strach. Totální dezorientace. Zapomenu všechna čísla. Nevím, co bych měla dělat.

Dá se zlozvyku zbavit?

Ano, jde to. Když to člověk chce sám. Potřebuje k tomu sebevědomí, velkou vůli a podporu někoho druhého. Třeba rodičů nebo kamaráda.

Chcete něco vzkázat divákům?

Nezabíjejte medvědy! A neschovávejte se pod sedačky!

Ptala se Veronika Rodová

DNES HRAJÍ...

... BUBU, KLUB DĚTSKÉ KULTURY, VSETÍN

O BÍLÉ KOČIČÍ PRINCEZNĚ

Jak vznikl název vašeho souboru?
Odvozením od BUBLANINY, což je název souboru našich dospělých.

Co vás na divadle baví?
Všechno.

Co vám na divadle nejvíc vadí?
Když se spolu nemůžeme domluvit.

Proč jste se pustili do inscenování Mikulkovi pohádky O bílé kočičí princezně?
Bára (Pozn.: Barbora Dohnálková, vedoucí souboru) nám ji vybrala a nám se líbila.

Co vás na jeho pohádkách zajímá?
Jsou hodně bláznivé a mají nečekané zvraty.

Pro koho hrajete a jak často?
Hrajeme pro děti mateřských škol a základních škol a pro veřejnost. Jedenkrát dvakrát za měsíc.

Jak probíhalo zkoušení?
Hodně jsme se nasmáli, ale byly to taky velké nervy.

Proč jste se rozhodli hrát s loutkami?
Protože jsme loutkové divadlo.

Vyráběli jste si scénu a loutky sami?
Ano, vyráběli.

S čím jste se při zkoušení nejvíc potýkali?
Problémem byla naše vzájemná domluva. Měli jsme plno nápadů, ale nemohli jsme je všechny použít a využít.

Jak děti, pro které hrajete, reagují?
Nadšeně. Občas nám řeknou užitečnou kritiku.

Zkoušel někdo z vás napsat pohádku pro děti? Jak to dopadlo?
V současné době pracujeme na kolektivní autorské pohádce. A jak to dopadne? ... dáme Vám vědět.

Jistě není jednoduché vodit mapeta. Můžeš poradit začínajícím loutkářům jak na to?
Poradit můžu, ale je to nadlouho (smích Klárky).

Kdybyste si mohli vybrat, jakou postavou byste chtěli ve vaší pohádce být? A proč?
Ctibor: Krysa, protože je odporná, hnusná, pažravá a má pořád něco k jídlu.
Zbyněk: Pižlivižli, protože je krásně pruhovaný.
Katka: Pižlivižli, protže je chytrý.
Klára: Naběračka, protože má stále přístup k jídlu.

Stalo se vám někdy při hraní něco nečekaného?
Jednomu kocourovi upadla hlava, ale dobře to dopadlo, tepnu jsme zaškrtili a krvácení zastavili.

Proč by podle vás měly soubory zkoušet hrát s loutkami? V čem je jejich kouzlo?
S loutkami je velká sranda, dokážou mnohem víc věcí, než živý herec.

Ptala se Hana Volkmerová

DNES HRAJÍ...

... TANEČNÍ STUDIO LIGHT PŘI ZUŠ NA POPELCE, PRAHA 5

STŘÍPKY Z PUTOVÁNÍ PITRÝSKA

Proč se jmenujete Taneční studio Light?
Protože *light* znamená světlo a lehkost. Lehce tančíme a divadlem roznášíme světlo a radost.

Co vás na divadle baví?
Společně vzrušení a spolupráce.

Co vám na divadle nejvíc vadí?
Když se nám nedaří. Trošku nám vadí tr*éma* před představením. Ale to jsme možná spíš nedočkaví. Taky když se někdo baví v hledišti a my hrajeme a slyšíme ho. Nevíme, jestli hrajeme dobře, nebo ne. A taky kvůli tomu *můžeme něco zapomenout.*

Co vás zaujalo na literární předloze Ludvíka Aškenazyho?
Nám se moc líbil příběh a v souboru jsme měli malého Vítka, který se na tu roli perfektně hodil.

O čem podle vás Pitrísek je?
O tom, že krev není voda a že člověk někam patří. A taky že někdy musíš obejít celý svět, než zjistíš, že doma je tam, kde jsi byl na začátku.

Trpaslík Pitrýsek je nespokojen s tím, v jaké knize byl vymalován. V jaké knize byste se chtěli objevit vy?
Já bych chtěla být v hororové knížce, bylo by to napínavé. Já bych chtěla být v detektivce. A já v knize o přírodě. Já v románech. Já bych chtěla být v encyklopedii sladkostí. Já bych chtěl být v knížce, ve které je všechno jako na tomhle světě.

Co je podle vás důvodem hádky?
Když někdo něco má rád a druhý to nesnáší. Nebo když jeden druhému závidí. Taky když oba mají jinou povahu.

Jak si člověk může najít kamaráda a co by při tom v žádném případě **neměl** dělat?
Neměl by mu nijak ubližovat. Neměl by mu závidět. Měl by mu dělat dobrý skutky. Neměl by ho podvádět, že by třeba od něj odešel a začal se kamarádit s někým jiným nebo ho pomlouvat. Měl by mu důvěřovat.

Dovětek vedoucí souboru Lenky Tretiagové:
Před dvěma lety jsme ve Svitavách hráli představení JOLA MAGPO, ve kterém vystupoval chlapec Odzer. Za necelých čtrnáct dní pojede domů do Himálaje. Měl by spatřit své rodiče, o kterých ani nevíme, jestli žijou, protože na ně nemáme žádné spojení. Na stránkách hithit.cz je popsaný celý jeho příběh i to, že se za ním chystáme dojet. Odzer pojede domů do Himálaje a pak zpět do Evropy. Ať tam, nebo zpátky, pořád bude doma. Pitrýsek je taky trochu o tom, že krev není voda a že hledá, kam patří. Nakonec zjistí, že patří tam, kde má přátele a kde ho mají rádi a že to nutně nemusí být země trpaslíků. Možná Odzer zjistí, že... To my nevíme, co zjistí. Odzer Svitavy moc zdraví.

Chcete-li se o projektu dozvědět více, případně ho finančně podpořit, podívejte se na stránky:
https://www.hithit.com/cs/project/3659/nga--kampa-la-cace-jdu-domu

Ptal se Roman Manda

ZAHLÉDLI JSME...

... na semináři A

Z VÝLETU...

... VELKÁ KOLEKTIVNÍ REPORTÁŽ

Letošní Dětská scéna má jednu novinku, tedy staronovou aktivitu. Soubory se mohou přihlásit na vycházky s průvodci nebo dokonce vyrazit na výlet na zajímavé místo či za zajímavým člověkem. A zájem o tyto radosti je velký. Proto i redakce Deníku DS se pokouší zachytit, co se na těchto výpravách děje. Je třeba říci, že jde o originální žurnalistický pokus – kolektivní reportáž. Podle zadání si jednotliví účastníci sledované akce zapisují své postřehy (minutáž, pohled, popis činnosti a popis osobního pocitu) do záznamového listu, který předají dalšímu člověku jiného pohlaví (jde-li to). Takto vyhodnocené archy jsou následně zpracovány do jednoho celku. První zprávu, tak trochu reportáž, jste si mohli přečíst v rubrice Z výletu pod titulkem „...pokus o velkou kolektivní reportáž" v čísle 3. našeho Deníku DS. Dnes pokračujeme. Jelo se za místním umělcem na Pomezí.

NA POMEZÍ. NA NÁVŠTĚVĚ U MISTRA VÝTVARNÍKA A HUDEBNÍKA

Kampak to bylo a jak tam teda bylo?

Sraz výpravy zahrnující soubory TS Light, Záludňáci a Děs se konak ve Fabrice už brzy ráno, v 8:38 jsme nachystáni, někteří si už hrají, že jedeme: „brmmm, brrrrm, hrrr..." A pak už jedem. Jednotlivé partičky se baví, občas někdo někoho pošťuchuje, někdy dost pořádně. V 8:51 někdo pobíhá uličkou. Je 8:58 a za okny se míhají lidi z planety Svitavy. Je to super! Třeba ten copánek od Natky a taky to, že jedou spolu různé soubory. A jsme tu (9:15). Zahrada umělcova plná uměleckých děl od soch po obrazy. Prohlížíme si sochy, jezírko, rostliny a taky místního pejska. V 9:27 jsme rozprchlí po zahradě, každý někde. Někdo se cítí osamoceně, jiný unaveně, jiný zaujatě. Někdo sedí na pařezu, jiný klečí v trávě, někdo na kameni. Sochy jsou z kamenů, ze dřeva a mědi. Obrazy jsou i abstrakce nějaký, co vidíme. Děcka si hází s míčem, je tu klidně a uvolněně. Do toho umělec o sobě vypráví (10:34), třeba o slunečních hodinách, zvláštně. (10:44) Pořád posloucháme. Začíná být zima, někdo pochrchlává. Všichni posloucháme. V 10:58 už mrzneme, trochu. A v 11:00 hurá do autobusu. Cítíme se rozmraženě.

PS: A kdo tam nedojel a neví, kde jsme byli, tak se může podívat na http://kamen-v-zahrade.pevny.cz.

S využitím reportérských poznámek Toma, Vikiho, Marka, Jirky, Natálky, Oli, Terezy, Zuzky, Kuby, Péti, Janči, Lukyho, Míši, Elišky Jéni, Johanky, Liliany, Vítka, Cyrila, Emmy, Kačky, Anežky S. i Anežky N. poslepoval Roman Černík

NA NOČNÍM STOLKU REDAKTORŮ...

...KNIHA 7 NÁVYKŮ ÚSPĚŠNÝCH TEENAGERŮ

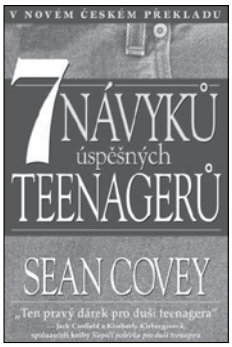

„Nejprve si vytváříme návyky, poté návyky utvářejí nás."

Sean Covey se narodil v Belfastu v Irsku. Stojí v čele oddělení inovací společnosti FranklinCovey. Je rovněž lídrem výchovných a vzdělávacích programů a spoustu času věnuje také úsilí o změnu způsobu vzdělávání na celém světě. Jeho cílem je seznámit s principy leadershipu a s problematikou vedení lidí obecně, nejvíce dětí, učitelů, výchovných pracovníků a škol. V České republice jsou zatím do projektu „I ve mně je lídr™" zapojeny 3 školy – v Hradci Králové, Ústí nad Orlicí a Liberci. (Pozn.: Podrobněji http://www.franklincovey.cz.)

Tato publikace aplikuje nadčasové principy obsažené právě v 7 návycích, které jsou na sobě závislé. Je nutná posloupnost jejich osvojování. Dalo by se mluvit o jakémsi stromu, jehož jednotlivé části, od kořenů po korunu, symbolizují sílení jedince nebo jeho osobností i sociální rozkvět. Na druhé straně Covey předkládá svým čtenářům čtivého, zábavného a názorného průvodce, který jim pomůže dosahovat vlastních cílů, posilovat sebevědomí, navazovat a rozvíjet přátelství, odolávat tlaku vrstevníků, vycházet s rodiči a mnoho dalšího. Kniha je navíc bohatě a vtipně ilustrována.

Právě návyk je základem celé koncepce. 7 vlastnostmi se vyznačují všichni ti, kteří jsou šťastní a úspěšní. První oblast by se dala nazvat: VEDU SÁM SEBE. Děti se učí přijmout a nést zodpovědnost za své chování a výsledky, učí se samostatnosti, plánování a chápou, jak mohou ovlivnit věci kolem sebe a dosahovat svých cílů. Úroveň „osobního vítězství" je ukryta v kořenovém systému pomyslného stromu a dítě si v ní buduje pevný a odolný zdroj síly a sebevědomí.

Návyk 1: Buďte proaktivní. (Odpovědnost za svůj život máte vy sami.)

Návyk 2: Začínejte s myšlenkou na konec. (Stanovte si své životní poslání a cíle.)

Návyk 3: To nejdůležitější dávejte na první místo. (Stanovte si priority a tomu nejdůležitějšímu se věnujte nejdříve.)

Druhá oblast „VEDU DRUHÉ" – kmen a koruna stromu – přesouvá svou pozornost k interakci, komunikaci a dohodě: „společnému vítězství". Děti si osvojují dovednosti, které jim pomohou zvládat menší role ve třídě či ve škole, kdy zodpovídají i za společnou práci: učí se naslouchat, respektovat druhé a spolupracovat.

Návyk 4: Myslete způsobem výhra-výhra. (Jednejte tak, aby z toho úspěch měl každý, nejen vy.)

Návyk 5: Nejdříve se snažte pochopit, potom být pochopeni. (Naslouchejte druhým s plným soustředěním.)

Návyk 6: Vytvářejte synergii. (Společně s druhými dosáhnete více.)

Kdybychom však fungovali v tomto režimu, mohlo by se postupem času stát, že vyhoříme. Proto je zde neopominutelný poslední:

Návyk 7: Ostřete pilu. (Pravidelně obnovujte své síly. Avšak stejnou měrou duševní, tělesné či duchovní, aby byla dodržena rovnováha.)

Covey využívá mnoho příběhů ze svého života či životů svých blízkých, aby ukázal různé polohy naplňování a osvojování návyků. Zajímavé je porovnání například se 7 návyky neúspěšných teenagerů.

Návyk 1: Reagujte. Návyk 2: Začínejte, aniž byste přemýšleli, čeho chcete dosáhnout. Návyk 3: To nejdůležitější dávejte na poslední místo. Návyk 4: Myslete způsobem výhra-prohra. Návyk 5: Nejdříve se snažte mluvit, a potom předstírejte, že naslouchá te. Návyk 6: Nespolupracujte. Návyk 7: Vydejte se ze všech sil.

Návyky jsou to, co děláme opakovaně. Ale většinou si skoro ani neuvědomujeme, že nějaké máme, protože fungují stejně jako autopilot v letadle. Některé návyky jsou dobré, jiné návyky jsou špatné a na některých prostě nezáleží.

A závěrečné doporučení nakladatele zní: „Tuto knihu by si měli přečíst nejen všichni dospívající, ale také jejich rodiče a všichni dospělí, kteří mají vliv na mladé lidi."

Sean Covey: *7 návyků úspěšných teenagerů*. Franklin Covey Czech s.r.o., 2010.

Josef Pekárek

KOUTEK JAZYKOVÉ ARCHEOLOGIE...

...POBOČNÍK

Slovo **pobočník** původně označovalo důstojníka působícího „po boku" velitele jakožto pomocníka na zprostředkování jeho rozkazů podřízeným zástupcům. **Pobočník** měl vždy úplnou důvěru svého velitele a snažil se o zamezení či vyrovnání nedorozumění a neshod. Stejně tak byl do jisté míry zpovědníkem a rádcem. Jako synonymum lze použít cizí výraz adjutant.

Pobočník. In: Wikipedia: the free encyklopedie [online]. San Francisco (CA) *Wikipedia Foundation*, 2001- [cit 2017-06-11]. Dostupné z: https://cs.wikisource.org/wiki/Ottův_slovník_naučný/Pobočník

VŠIMLI JSME SI...

KOMIKS...

OMLOUVÁME SE...

... FRANTIŠKU ZBORNÍKOVI, LEKTOROVI DĚTSKÉHO DIVADLA.

V minulém čísle jsme otiskli obrázek lektora dětského divadla Františka Zborníka, který nám jej na naši prosbu „Prosím, nakresli mi divadlo", nakreslil. Když mi obrázek dával, tak mi říkal, co je pod ním napsané. Bylo mi to naprosto jasné, bylo to vtipné a s odkazem na Antoina de Saint- Exupéryho. Kolem páté hodiny ranní, když jsme obrázek s grafikem zalamovali, si říkáme: „A co to je tady napsané? To je něco v cizím jazyce?" Zkrátka omlouváme se, že jsme chybně přečetli popisek pod obrázkem. Mělo to vypadat takto:

divadlo hned vedle beránka

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2017

STŘEDA 14. ČERVNA

8.30–12.30	semináře A–E	Fka, stodola, KaP
8.30–12.00	výlet pro děti ze souborů	
9.30–11.505.	blok přehlídky – vystoupení pro veřejnost	
14.00–16.30	5. blok přehlídky – vystoupení pro účastníky Dětské scény	
skupina A+B	**Jak daleko je daleko – Léto Ludvíčka Adlera**	
	Záludňáci, ZUŠ Litoměřice	Fka
skupina A	**Méďa spěchá domů**	
	Pískající vršky, ZUŠ Mohelnice	Trám
	O bílé kočičí princezně	
	BUBU, klub dětské kultury, Vsetín	Tyjátr
skupina B	**O bílé kočičí princezně**	
	BUBU, klub dětské kultury, Vsetín	Tyjátr
	Méďa spěchá domů	
	Pískající vršky, ZUŠ Mohelnice	Trám
skupina A+B	**Střípky z putování Pitrýska**	
	Taneční studio Light při ZUŠ Na Popelce, Praha 5	Fka
17.00–17.45	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících v 5. bloku	Fka-3. podl.
17.00–18.45	dětský diskusní klub	Fka-aula
18.00–19.30	diskuse o představeních 5. bloku	Fka, stodola
20.30	ukázky z práce seminářů	Fka, stodola

Fka	Fabrika Svitavy
KaP	Kavárna V Parku
stodola	farní stodola svitavské římskokatolické farnosti

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY - ČÍSLO 5.

Redakce: Hana Volkmerová (šéfredaktorka), Veronika Rodová, Roman Manda, Josef Pekárek, Pavel Kocych (grafika a sazba), Ivo Mičkal (foto), Jazz Jameson čtyřnožec. Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Neprošlo jazykovou korekturou. Uzávěrka čísla 5 - 13. června 2015 v 23:32. Náklad 160 ks.

DĚTSKÉ DENÍK SCÉNY

Fábrika SVITAVY

ČTVRTEK 15.6.2017

6.

NA ÚVOD...

Možná takovou situaci znáte, vážení a milí čtenáři. Máte nějaký úkol, jemuž přikládáte velkou váhu, a potřebujete jej dokončit nejpozději následující den. A když jdete spát, podvědomě vám mozek stále pracuje a vymýšlí různé varianty řešení dané věci. Objektivně vzato byste mohli klidně odpočívat, neboť času na vyhotovení práce je dost, ale mysl vám zkrátka nedá spát, záludně se zkouší prosazovat, dokonce i ve snu. Pro takové případy mám na nočním stolku papír a tužku, protože vím, že když si nápady nezapíšu, jednak bych je mohl zapomenout, jednak bych mohl dostat strach, že je zapomenu, a to by znamenalo ještě delší noční bdění, než bych chtěl. Totiž co kdyby onen nezaznamenaný nápad obsahoval alespoň **pidi** krok či střípek k řešení daného problému, nebo co kdyby byl přímo světlem v temnotách? A jak už jste jistě pochopili, já dostal úkol napsat dnešní úvodník.

A protože noc nepřinesla zrovna geniální nápad, jak napsat oduševnělé, originální a nejlépe i vtipné závěrečné „slovo na úvod" tohoto ročníku Dětské scény, vydal jsem se Svitavami, abych nalezl NĚCO. **Pídil** jsem se ulicemi i parkem po nějaké stopě. A když ji tak hledám pod svými botami, napadá mě, kolik kroků jsem denně musel ujít z hotelu do redakce a kolik kroků jste vy, čtenáři a účastníci přehlídky museli ujít z místa dočasného bydliště do různých divadelních sálů a do prostorů určených k diskutování o představeních či k praktickému konání na seminářích. A co teprve kolik kroků a **pídí** (změřil jsem si, že jeden krok je asi tři a půl **pídě**) jste museli učinit uvnitř sebe přemýšlením o zhlédnutých představeních, sdílením svých myšlenek o nich i vstřebáváním různých informací o divadle a jeho fungování? Kolik šuplíčků v hlavě jste při tom museli otevřít, provětrat jejich obsah, možná i různě přeskládat či doplnit? Možná jste také poznali zajímavé lidi, dozvěděli se něco nového ze semináře a mimoděk jste třeba získali nějakou inspiraci.

Ve chvíli, kdy držíte v ruce poslední číslo Deníku Dětské scény, je vše dopsáno, dohráno, dodiskutováno, možná i doseminářováno. Zbývá jen dobalit kufry a rozloučit se. Za celou redakci vám přeji šťastnou cestu domů a za rok třeba znovu na shledanou.

Roman Manda

ROZHOVOR S...

... LUCIÍ VELIČKOVOU, LEKTORKOU SEMINÁŘE D

Jak ses dostala k divadlu?

Přes krasobruslení. Na jednom krasobruslařském soustředění jsme hráli scénky. Vybrala jsem si roli šílené doktorky a děj se odehrával na operačním sále. A já v páté třídě zjistila, že mě to baví daleko víc než krasobruslení.

Co tě na divadle baví?

Na divadle mě nejvíc baví archeologická práce - pod jednou divadelní vrstvou, když dostatečně dlouho kopete, se skrývá další vrstva, a další..... a další..... nekončící proces.

Co ti na divadle vadí?

Nejvíce mě vadí, že nemůžeme hrát předlohy, které bychom hrát chtěli, protože jsou nedostupná práva. A to i pro dětské soubory. Chtěli jsme třeba zkusit *451 stupňů Fahrenheita* od Raye Bradburyho, ale práva jsme nedostali

Na přehlídce vedeš seminář D – Od hry k divadlu, který je určen především začínajícím pedagogům dramatické výchovy a studentům vysokých škol. Co předcházelo dnešnímu výstupu ze semináře?

Dva dny jsme se věnovali dramatickým hrám, improvizacím, cvičením, etudám, jednání, práci s rekvizitami. Zkoušeli jsme, co se na jevišti dá podnikat a jaké k tomu máme prostředky. Mapovali jsme si možnosti, budovali jsme naši společnou zkušenost. Vyzkoušeli jsme asi dvacet, pětadvacet cvičení a her. Na začátku, v sobotu, měli účastníci semináře také dojít do knihovny a tam sesbírat všechny možné pověsti ze Svitav a Svitavska. Pak jsme také pracovali s textem Miloše Macourka *Rodinné album*. Zkoušeli jsme si dramaturgickou práci - jak lze nedramatický text převést do divadelního tvaru. To, co si vyzkoušeli, pak samostatně použili při práci s pověstmi. V této fázi jsme se zaměřili na to, abychom si ujasnili téma, obsah, postavy, začátek a konec.

Jaké problémy jste během této práce řešili?

Je nás hodně, skupina je dost početná. Já sama jsem zvyklá na menší skupiny, kolem deseti lidí. Práce je tak soustředěnější. Ve vymezeném čase se už nestíháme zaměřit na práci se scénografií a rekvizitami. To řešíme jen v rámci našich, v tuto chvíli omezených možností. Hlavním úkolem bylo vyzkoušet si, jak vzít prózu a začít ji dávat do divadelního tvaru, aby byl srozumitelný.

Co bylo tvým hlavním cílem práce v semináři?

V prvních dnech jsem se zaměřila na to, aby se seminaristé naučili pracovat ve skupinách, tedy spolupracovat. To znamená respektovat názor druhých a ze společných nápadů vybrat, co funguje. Také jsem chtěla, aby se ve cvičeních na začátku vystřídali všichni, pokud možno rovnoměrně. Teď, když už se zaměřujeme na výsledný výstup, bych chtěla, aby si zkusili rozdíl hrát před skupinou a zahrát připravený tvar na jevišti, před cizími diváky. Také si to zkusíme zahrát v jiném prosto-

ru, venku v parku. Chci, aby si uvědomili jiné možnosti prostoru a zkusili je využít, aby se vypořádali s omezeními, která to přináší. Například, že v parku nebude možnost pustit muziku. A nakonec si to ve čtvrtek zahrají jako reprízu. Aby si uvědomili, že premiérou to nekončí. Naopak - začíná druhá fáze práce.

Máš nějaké ověřené postupy, který sis za léta své praxe vytvořila? Co je tvůj osobitý rukopis?

Říkám tomu sendvičová metoda. Na začátku dávám impuls já. Tady ve Svitavách jsou to třeba ty svitavské pověsti. Pak přicházejí nápady skupiny, já na ně reaguji a pak jsou zase na řadě oni. A tak pomalu vzniká bohatý sendvič v podobě inscenace. To mě baví nejvíc, ta vzájemné reakce a dialog. Například teď jsme se podívali, kam jednotlivé skupiny došly, pak jsme se o tom pobavili a teď řeší úkoly, které z toho vyplynuly. Například která místa ještě nefungují a co je ještě třeba vyjasnit a dotáhnout, aby to bylo srozumitelné.

Překvapilo tě něco při práci s touto skupinou?

Jak se do práce vrhli. Všichni to vzali za své. Pracovali třeba i odpoledne sami. Jedna skupina si sama přepsala text do veršů, druhá skupina vytvořila erb města Svitav, který umožňuje scénografický fórek.

Mění se mladí lidé ve vnímání symbolů a práce s divadelním znakem?

Záleží na tom, jakou má kdo zkušenost. Někdo chodil do dramaťáku sedm let, někdo se s takovou prací setkal poprvé na vysoké škole. Když se začne tímto způsobem pracovat, tak k symbolickému vnímání a chápání znaku dojdou všichni, ale může to u někoho být delší cesta. Zajímavé je, že pokud jde o krátkou improvizaci, bylo daleko snazší udržet charakter postavy. Jak se ale přidal text, svádělo je to k tomu, jen ho říkat, jednání se nám vytrácelo. Teď mají obavu, jak to zvládnou na jevišti před diváky. Chtěla jsem, aby si na věci přišli sami. Ale teď do toho víc vstoupím. Nechci je nechat v nejistotě a nemáme už čas, takže to musím udělat.

Děkuji za rozhovor.

Ptala se Veronika Rodová

NAHLÉDLI JSME DO...

... SEMINÁŘE D – OD HRY K DIVADLU

V semináři od rána běží čilé přípravy na závěrečný výstup. Jednotlivé skupiny malují, stříhají, lepí, učí se text, zkoušejí. Jak udělat býka z odpadkového koše? Kde mám čepici? Kde je ten text?

Skupiny přehrávají ostatním příběhy, které vznikly na základě svitavských pověstí. Lektorka Lucie Veličková mě upozorňuje, že to je již druhá fáze. S první verzí jevištního řešení přišli seminaristé už včera. Lucie zahajuje prezentaci: „Teď jsme ve druhé fázi. To, co máte, je v pořádku. Podíváme se na to, kam jste od včerejška došli“.

Po výstupu první skupiny Lucka pokládá otázku divákům: „Kam se to posunulo? Kde vidíte nějakou další alternativu?“ Padají konkrétní připomínky, běží živá diskuse: „Jak zpřehlednit situaci pro diváka?“ „Nestav se zády.“ „Nevypadávej z role.“ „Na jevišti si nesedejte do tureckého sedu.“ „Když budu hrát šílenou, budu mít natupírované vlasy.“ Lucka připomíná, že to nepomůže, důležité je šílenství vyjádřit jednáním.

Po shlédnutí všech výstupů každá skupina dostává od Lucky konkrétní úkol, který by měl výstup zpřesnit. Například jak udělat milenecký vztah, když obě postavy hrají dívky, jak udělat zabíjení vola s nadsázkou atp.

Po nějaké době se skupiny zase scházejí a představují výsledek. Lucie požádá jediného muže v semináři, aby vystřídal dívku, co hraje zamilovaného rychtářova syna. Všichni vnímají ten rozdíl. Lucka upozorňuje: „To není o tom, že by holka hrála kluka špatně, není to o schopnostech, je to o tom, že není kluk“.

Jak se všichni zabrali do příprav a pilování výstupů, plánovaná návštěva parku, kde by si skupiny zahrály v jiném prostředí, se nakonec neuskutečnila.

Při závěrečné reflexi účastníci semináře, většinou mladí studenti, přiznávali, že si teprve teď uvědomili, jak je dotahování tvaru těžké. Že jednu větu museli opakovat třikrát, čtyřikrát. Před tím si to neuměli představit. Včera si mysleli, že výstup je už připraven a teď zjistili, přímo se **dopídili**, že jsou vlastně na začátku. A to chystají krátký výstup, čili **pidi**výstup! Už vidí, co je to za práci, nazkoušet inscenaci, co trvá dvacet a déle minut.

Zapsala Veronika Rodová

VČERA JSME VIDĚLI...

NAHLÉDLI JSME DO ...

... SEMINÁŘE A - VIEWPOINTS

Seminární třída A se vydala neznámými směry, které se tajemně nazývají „viewpoints“. Nemíří ven, ale jsou cestou k člověku samotnému a jeho chápání prostoru a času v divadelním jednání. Schválně říkám divadelním, protože na jevišti se seminaristé vyskytovali jen občas. Daleko více zasahovali do veřejného prostoru, kde plně zúročili nabyté improvizační dovednosti, a to především během posledního dne. Seminaristé využili všechny úhly pohledu, aby rozezvučili a rozhýbali **píď** po **pídi** prostor podloubí na Náměstí Míru, zapojili katarzním způsobem svitavské občany a ztratili i poslední zábrany. Ovšem to byla jen příprava na fabrikální finále - poslední zkoušku, zda jsou seminaristé schopni odhodit stud i před kamarády a známými, před skutečným publikem, které samo je jedním z úhlů pohledu. Seminaristé se nezalekli policie na Náměstí Míru, natož přívětivých diváků, a nakonec je samotné do své performance zapojili.

Zda se prezentace práce semináře A podařila, mohou posoudit jen přihlížející. Byla vtipná? Měla estetické kvality? Přinesla Vám zážitek? Odpověď bohužel neznám. Jediné, co mohu říci je, že všichni do semináře vstupovali s různou tolerancí trapnosti, kterou se podařilo vyrovnat. Obavy z názoru druhých mohou být svazující a „viewpoints“ Howarda Loetkra se ukázaly jako metoda, která umí těchto obav zbavovat a zaměřit pozornost na autenticitu herce a člověka obecně.

Zapsal Ondřej Kohout

NAHLÉDLI JSME DO...

... SEMINÁŘE B – OD POHYBOVÉHO JEDNÁNÍ K DIVADELNÍMU TVARU

Zajímalo mne, jakou cestu si prošlapala seminární skupina B pod vedením Hany Cisovské. Před několika dny skupina začala seznamovacími hrami, cvičeními na pohyb a prostorové vnímání. Ve druhém dni se skupina dostala ke dvěma pohádkám bratří Grimmů Tři pírka a Husopaska. Seminaristé posléze pracovali s vybranými motivy z pohádek, které se staly inspirací pro rozvoj přirozeného pohybu, pro vnímání prostoru, partnerského cítění, skupinové spolupráce a tvořivosti, pro hledání jevištního jazyka a experimentování s ním. Přitom cílem nebylo utvořit jevištní tvar, tedy převést pohádku do jevištní podoby, ale hrát si s postavami, situacemi, vztahy, které pohádky nabízely. Během předposledního setkání se seminaristé pokusili o přemostění svých zážitků ze semináře do vlastní (současné i budoucí) pedagogické praxe. Lektorka Hana dodala: „V průběhu semináře jsem se snažila reagovat na jednotlivá očekávání účastníků, jejich potřeby strachy a přání. I když patrně nebyly všechny naplněny do puntíku, mám takový pocit (a až doma si promítnu, zdali je to jen pocit nebo realita), že jsme se velké většiny z nich nějak dotkli. Ale to bude obsahem (mimo jiné) zítřejšího posledního setkání.“

Zapsal Roman Manda

NAHLÉDLI JSME DO...

... SEMINÁŘE C – ŘEČ PROSTORU

Po dvou dnech jsem se vrátil do semináře C k Tomáši Žižkovi, abych se podíval, kam dospěla jejich společná práce. Když jsem vešel do farní stodoly, právě končila hrubá prostorová zkouška. Seminaristé využili celý prostor objektu - od vstupní brány přes bar a krov až po toalety. Problematika tahu a tlaku z minulé mé návštěvy zůstala spíše v podtextu. Zato akcentována byla Nezvalova sbírka *Abeceda*. Účastníci zapracovali i na souhláskách, jimž přiřadili nejen konkrétní místo, ale i drobnou situaci založenou na asociacích (slovních i pohybových) k jednotlivým písmenům. Za zmínku stojí výrazná rytmizace a dynamická pestrost dílčích **pidi**etud, jimiž je organizován celý výstup ze semináře. Stejně tak významnou roli hrají pohledy a zvuky, kterými je členěn a akcentován prostor. Na počátku se před námi otvírají vrata, kde vidíme výjev podobný sv. Šebestiánovi. Když opadnou tyče ze sousoší, jsme zváni dovnitř. Centrum dění se postupně odpoutává od zdí do vytvářeného kruhu uprostřed stodoly vymezením lepení papírové pásky při slovech spojených s písmenem O. Kromě tanečnice Tanga či big B-Í-T-ové kapely zaujme pozornost písmeno X, kde představitelku táhnou ležící na stole do středu prostoru, kde z ní činí „kamelot“ všech hlásek. Poté už nás Cesta, Rychlost a Se-mnou vyprovázejí před pavučinovou síť ven.

Zapsal Josef Pekárek

NAHLÉDLI JSME DO...

... SEMINÁŘE E – DIVADELNÍ IMPROVIZACE

Smyslem semináře bylo prakticky se seznámit se třemi principy divadelní improvizace, které lektor Ladislav Karda považuje za důležité. Mimoto lektor zohledňoval naladění a potřeby skupiny. Třemi improvizačními principy jsou: nehodnotit svůj vlastní nápad (necenzurovat se, brát chybu jako něco pozitivního, z čeho může improvizátor vycházet, protože blok může vznikat z pocitu, že hráč dělá něco špatně), nehodnotit nápad svého kolegy a pozitivní souhlas (tedy přijetí spoluhráčova nápadu ke hře). Tím může vzniknout bezpečné prostředí pro improvizaci, přičemž oba hráči vědí, že cokoli bude řečeno, je v pořádku, a že spoluhráč to bude rozvíjet.

Seminaristé si zkoušeli například cvičení a hry na napojení se na druhého, na odblokování a necenzurování vlastních nápadů (během nich se hráči podřizovali rytmu, jenž je nutil říct, cokoli je napadlo v danou chvíli, bez snahy po originalitě), cvičení na improvizované vyprávění příběhu a improvizační cvičení pro dvojice. Okrajově se skupina dostala ke statusovým improvizacím ve dvojicích. Poslední den budou seminaristé hrát improvizace dvojic, pozorovat je, reflektovat, a tím se učit o improvizaci.

Zapsal Roman Manda

ZAPSALI JSME...

... Z DISKUSE O PŘEDSTAVENÍCH 5. BLOKU

MÉĎA SPĚCHÁ DOMŮ

Tentokrát měli začít s diskusí studenti středních škol, kteří se v uplynulých dnech projevili aktivně, a tak šlo o to dále posunout jejich dovednost diskutovat. Student Jakub ocenil vedení loutek. Celek byl vystavěn s nadsázkou a vtipem. Děti využívaly speciálně vytvořené loutky-plyšáky s úchopy pro animaci. Byla akcentována animace hlav a horních pacek, dolní packy zůstaly „mrtvé“. Lektoři ocenili způsob vodění, ve kterém se projevoval cit k loutkám. Na druhou stranu hraní lidských postav činilo dětem problémy, nedokázaly nastolit emoci ve stejné intenzitě jako u zvířátek. V okamžicích, kdy nehrály, nebyly dostatečně soustředěné na dění. Závěrečné usínání, kdy je medvěd ukládán po náročné cestě, se zdálo nadbytečné.

JAK DALEKO JE DALEKO – LÉTO LUDVÍČKA ADLERA

Inscenace byla velice podnětná pro diskusi o otázkách dramaturgie, herecké práce i temporytmu. Studentka Daniela debatovala o vhodnosti arény, divadelního prostoru, ve kterém se hrálo. Pro některé diváky nebyla zcela využita, pro jiné posilovala atmosféru a situace. Bouřlivá debata se strhla nad tím, jestli někdo očekával, že půjde o Terezín a židovskou otázku, anebo o vztahy ohrožované prostředím. Diváci měli různá očekávání. Soubor preferoval vztahy na pozadí doby. Aleš Bergman mluvil o „nebytí v rolích“ (např. náhodné pády knih) a herecké neukotvenosti, kdy příčinou je absence daných okolností. S tím se pojila i polohlasná mluva bez tělesné aktivizace. Celku by prospělo posílení čtyřjedinnosti postav v různých emočních polohách.

O BÍLÉ KOČIČÍ PRINCEZNĚ

Studentka Anička rekapitulovala příběh. Hovořilo se o funkčnosti motivů a nelogičnosti výstavby některých situací (např. jsme v ZOO, ale krysa chce uvařit jediné zvíře, které tam má). Mapet krysy byl živý, energický a ovládal scénu, i když důsledně nevyužíval celý prostor. Maňásci koček životnost ztratili, byla patrná ne zcela zvládnutá loutkářská dovednost. Celkově se jevilo představení hodně upovídané vzhledem k použití zmíněných typů loutek. Hlasově byly jednotlivé typy jasně odděleny. Některým divákům chyběl závěrečný happyend jak prostorový, tak dramaturgický. Předloha Aloise Mikulky je spíše povahy literární než divadelní.

STŘÍPKY Z PUTOVÁNÍ PITRÝSKA

Výraznou roli v tomto tanečně-divadelním tvaru hrála kompozice a zvládnutý pohyb dětí. Dynamiku podporovaly situace několikanásobného ohrožení trpaslíka Pitrýska, např. jeho pobývání na shodné stránce knihy s husou. Závěr, kdy se s ní znovu setká, byl řešen nekonfliktně.

Podle Františka Zborníka diskuse splnily svůj účel v tom, že posunuly divácké vnímání.

Zapsal Josef Pekárek

VČERA JSME VIDĚLI...

ZEPTALI JSME SE...

... NA DIVÁCKÉ DOJMY PO PŘEDSTAVENÍ

Co tě oslovilo na představení Střípky z putování Pitrýska? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Aneta Čermáková (13 let)
Ty děcka hrály s takovou přirozeností, že nebyl znát tlak ani tréma na to, jak byly malé.

Zuzana Delinčáková (14 let)
Mně se to líbilo, jak to měli celkově provedené. Že tam tančili a měli u toho udělané i divadlo. Podobnou věc jsem ještě neviděla.

Lenka Kohoutová (47 let)
Mmll-mllml-llll-op-ggglllo--uuuuuýýýýýoggggl-mllml-llog-gmm-gllo o. (Pozn.: Divačka se pokouší napodobit hudbu, která zněla v představení.)

Jana Šeráková (23 let)
Oslovila mě práce kolektivu, jak jsou pořád spolu na jevišti, jak jsou navzájem naposlouchaní. Oslovilo mě téma.

Co ti přišlo zajímavé na představení Méďa spěchá domů? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Lucie Vočková (21 let) a Barča Paterová (20 let)
Bylo to strašně roztomilé celé, jak z toho ty děti měly radost. Že si to užívaly, tak jsme si to užívaly i my.

Jan Mrázek (22 let)
Nejvíc jsem se smál ocáskům – precizní práce s loutkou, dovedená až do takových detailů, že i ten nejsignifikantnější prvek, čili psí ocásek, byl naprosto pevně zahrán. A psovi dal jedinečný charakter.

Lukáš Duben (16 let)
Oslovilo mě, jak ta holčička manipulovala s medvídkem. A přitom to hrály děti kolem deseti let.

Albert Hodina (16 let)
Líbilo se mi spojení dětí a loutek, a že loutky byly plyšáci.

Michaela Hrotíková (16 let)
Ačkoliv to byly děti, uměly si s loutkami poradit. Zajímalo by mě, jak moc přiložily ruku k dílu při vytváření představení.

Vašík Suk (2 roky)
Tam byla ta kočičí princezna! (Pozn.: V představení byla kočka, vzácná rasa.) Já půjdu do školky.

Linda Suková (6 let)
Já půjdu do školy. Líbilo se mi, jak ten medvídek doputoval. A líbilo se mi to teda hodně!

Co se ti líbilo na představení O bílé kočičí princezně**? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?**

Karel Šefrna **(78 let)**
Mě to docela těšilo, když jsem pak viděl, jak jsou ty děti velký. Vypadalo to jako malý děti, ale oni to jsou puberťáci. Takže mě těší, že s loutkami hrají i v tomto věku. Bylo to veselý. Byl to Mikulka, i když z něho tam moc nezbylo, jenom ten příběh. Měli dobrou hudbu a zvuky, výtvarničinu.

Eliška Kučáková (20 let)
Bylo to hrozně akční, to mě bavilo. Líbila se mi scéna, jak to bylo udělané, jak přecházeli do jednotlivých sektorů a hudebnost. I práce s loutkou, takové „Sezame, otevři se“.

Anna Sedláčková (17 let)
Líbila se mi scéna z papírových kartónů a loutek. A že loutka krysy byla vytvořena ze svetru a rukavice.

Monika Lepková (40 let)
Líbilo se mi, že je to taková rakvičkárna, to mě bavilo. Oslovila mě radost herců.

Lucie (21 let) a Barbora (20 let)
Nečekala jsem, že je jich v zákulisí tolik, že se tam vůbec vešli. Přišlo mi to dost originální.

Eliška Weberová (14 let)
Bylo to pěkné, jak se tam pořád míhaly obrazy. Nebylo to mrtvé, bylo to živé, dobrý nápad s maňásky. Líbilo se mi, že si zkusili loutky.

Jan Weber (11 let)
Moc se mi to líbilo. Bylo to poučné, že nemáme dělat jiným věci, které by se nám samým nelíbily.

Co pro tebe bylo zajímavé na představení Jak daleko je daleko – Léto Ludvíčka Adlera? Dokázal/a bys pojmenovat okamžik, který tě nejvíc zaujal?

Markéta Křížová (12 let)
Mně se líbilo to, že to bylo o lásce. Protože ti, co tady už z Terezína byli, tak o tom nehráli. Ale bylo to podobné a s těma kuframa už jsem to viděla. Mně se líbilo, že tam udělali tu lásku, jinak by to bylo hrozně podobný těm ostatním představením.

Lenka Kohoutová (47 let)
Určitě byly hezký ty skupinový role, jak se střídaly dvojice. To bylo čistě udělaný. Celkově to téma, které se prolínalo celou přehlídkou – dospívání v koncentračním táboře.

Petra Janíčková (14 let)
Mně se hodně líbilo to provedení, že to bylo uděláno v klidu, zajímavě. Zaujala mě skupinová role a střídání herců v ní.

Nina Martínková (64 let)
Uspořádání scény, aréna. Zaujala mě malá energie, nedostatečná energie ve výpovědi. To souvisí potom i se srozumitelností. Zaujala mě jistá nedynamičnost představení. Používám negativa, ale nechci to hodnotit negativně, protože si myslím, že tyhle věci by tomu představení hodně pomohly.

Petra Severinová (47 let)
Oslovil mě příběh. Víc se mi líbila závažnost první lásky než téma doby samotné.

Howard Lotker (44 let)
Líbila se mi intimita kruhu, a že byli uměření, že nepřehrávali.

Ondřej Kohout (29 let)
Líbilo se mi scénografické využití kufrů. Vypadali, že se jich téma hluboce dotýká.

Ema Nováková (12 let)
Bylo to nejlepší představení, co jsem tu viděla. Tohle téma nemám ráda, ale tohle bylo geniální. Silný.

Klára Piňosová (11 let)
Líbilo se mi téma. Bylo to smutný. Já bych to udělala jinak.

Bohdana Čarková **(13 let)**
Z těch představení, která se zabývala 2. světovou válkou, se mi tohle líbilo nejvíc.

Ptali se VerRomPep a Žaneta K.

SHRNUTÍ...

... Z DISKUSÍ LEKTORSKÉHO SBORU O PŘEDSTAVENÍCH 5. BLOKU

JAK DALEKO JE DALEKO - LÉTO LUDVÍČKA ADLERA

Již potřetí se na letošní přehlídce objevilo téma holokaustu. V souvislosti s ním zaznívaly v předchozích dnech námitky o obecnosti, absenci vztahů, konkrétních osudů a postav. Povídka Arnošta Lustiga o lásce mezi dívkou a chlapcem probuzené právě díky hrůzným dějinným událostem je v tomto ohledu skvělou volbou. Odpovídá přesně věku aktérů a nabízí dvě postavy, které jsou si rovny svou přitažlivostí i podílem na ději.

Hned zkraje je nutno zdůraznit, že Litoměřický soubor prokázal velikou odvahu. A to ne proto, že si zvolil známé citlivé téma. Jeho odvaha spočívá v ochotě mluvit na jevišti upřímně a vážně o tom, o čem není většina lidí jejich věku schopna hovořit ani v soukromí. Vstupují do situací, které jsou jim i v běžném životě zdrojem nejistoty a opatrného našlapování.

Navíc si tuto situaci dobrovolně znesnadňují rozhodnutím hrát ve zrádném prostoru divadelní arény. Nevolí bezpečný odstup, sedají si mezi diváky a nechávají je sledovat křehké momenty nablízko, ze všech stran. Vědomě riskují, vědomě odhazují veškerá bezpečná řešení. Již tato situace, do které je divák pozván, je velikým zážitkem, za který je třeba souboru vyslovit obdiv a díky.

Inscenace je však zajímavá také proto, že má ještě veliké možnosti prohloubení. Tak, jak je postavená, by mohla umožnit hercům a jejich vedoucí dojít ještě mnohem dále, než kam došli při dvou včerejších reprízách.

Herci zatím zůstávají na půli cesty k situacím, které hrají, jako by je spíše opatrně ohledávali. Nevyužívají mnohdy potenciál konfliktů, nárůstu energie, napětí. Vztah dvou postav nenechají projít takovým vývojem, jakým by mohli. Nepracují dostatečně s počáteční rozdílností postav, s protikladem dívky z dobré rodiny a sirotka s vlastním výkladem morálky. Stejně tak ne vždy dostatečně využívají momenty skutečného ohrožení života, jako je například scéna v knihovně. Výborně však fungují situace hledání čokolády či sporu o polibek po žloutence.

Toto „dohrání“ dobře připravených rozporů by pravděpodobně zásadně pomohlo i dynamice inscenace. Zatím se stává, že herci dlouho udržují posmutnělou náladu, polohlas a pomalé tempo, které brzy působí jednotvárně a berou účinek momentům skutečně vážným. Jinými slovy inscenace prozatím trochu trpí nedostatkem kontrastů.

Je zde však ještě jedna velmi dobře nastavená možnost, kterou soubor nevyužívá dostatečně - rozdělení postav mezi čtyři herce. Tato metoda totiž, kromě toho, že nechává mladé herce podělit se o náročný herecký úkol, umožňuje také ukázat postavu v různých jejích polohách, rysech, z různých úhlů pohledu. I tudy by mohla vést cesta k větší dynamice.

No, a pokud se naše přání vyplní a soubor se bude inscenaci dále věnovat, pevně věříme, že také všichni členové vylepší svou schopnost artikulace, aby jim některé důležité významy a informace „nepadaly pod stůl“ jenom kvůli srozumitelnosti. V případě takto inspirativní a cenné inscenace je totiž každé ztráty zvláště škoda.

O BÍLÉ KOČIČÍ PRINCEZNĚ

Je zjevné, že tento soubor má loutky rád, pracuje s nimi pečlivě a zajímá se o jejich možnosti. Zdá se (ačkoli to nemáme ověřeno), že je i sám autorem loutek a efektní sýrové scénografie. Pro hru s nimi si však zvolil starší dramatický text Aloise Mikulky, čímž si podle nás připravil celou řadu komplikací.

Text se tváří jako jednoduchá pohádka, s motivy však nakládá velmi nahodile. Nezabývá se příliš logikou, motivacemi, kompaktností příběhu či charakterů. Kdo se rozhodne jej inscenovat, měl by o těchto rysech (v případě tohoto textu spíše „problémech“) vědět. Pak se během představení neustále ptáme: Hlásí se kocour do služby, aby zachránil princeznu? Nebo o princezně neví a má jiný důvod? Jaký? Jak je možné, že Krysa, která na princezně vydělává, ihned souhlasí s jejím uvařením atd. Soubor nám zkrátka předkládá příběh se všemi jeho otazníky, aniž by k nim zaujímal jakýkoli postoj. Navíc je podtrhuje vlastními inscenačními nedůslednostmi a tak nás ponechává ve zmatku.

Dalším rysem textu je přemíra slov. Tomu jde dobře naproti řešení hlavní postavy - Krysy - loutkou mapeta. Tento typ loutky s pohyblivými ústy mluvit nejen může, ale hlavně chce.

Je ovšem zajímavé, že pro ostatní postavy soubor zvolil klasické maňásky, které vyžadují ostrou akci a slovem příliš nevládnou. Všechny jejich klíčové scény ve druhé polovině hry jsou navíc realizovány v dlouhých statických dialozích, instalovaných do malých otvorů v ementálové scéně, kde loutky nemají příliš možnost pohybu.

Nutno však říci, že ve své první části je inscenace po loutkářské stránce zručná. Vynalézavě pracuje s Krysou, která nám ukazuje své pestré možnosti manipulace s věcmi a pojídání lecčehos. Možná jí jen trochu chybí proměna výrazu, její konstantní silná energie se brzy stává jednotvárnou. Zcela v řádu věci je pak i souboj Krysy s první dvojicí maňáskových mušketýrů.

VČERA JSME VIDĚLI...

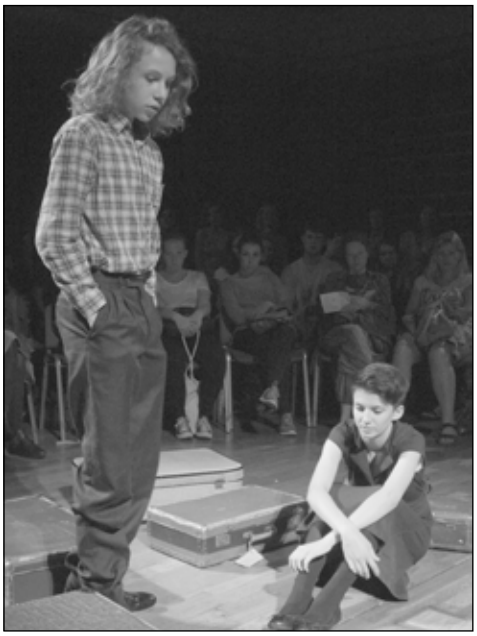

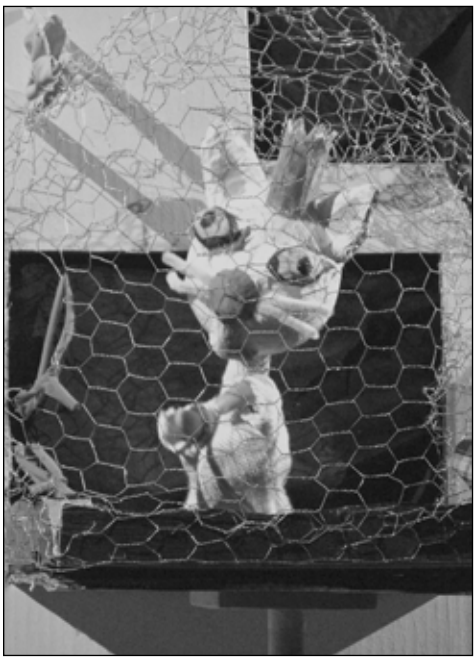

VČERA JSME VIDĚLI...

MÉĎA SPĚCHÁ DOMŮ

Putování Medvěda z Asie do jeho nového domova hraje soubor s loutkami, které vypadají jako velké plyšové hračky. V dětských rukou působí přirozeně, jsou efektní a mají velmi dobrou schopnost výrazu, zejména právě hlavní postava Medvěda.

Na svůj věk také děti loutky velmi citlivě animují, jsou schopny jasného gesta. Medvěd skvěle reaguje na jízdu v autě, psi si elegantně sedají, zvedají nožku atd. Zásadní kvalitou inscenace je citlivý vztah dětí k loutkám, způsob, jakým berou loutky/hračky do rukou, podávající si je, soustředí se na ně.

Medvěd, který prochází celou inscenací, se někdy svým vodičům vytratí, jeho chůze je trochu nemotorná, má momenty, kdy se zhroutí či zkroutí, kdy zapomene, že je součástí situace... Někdy však spíše nedostane na scéně potřebnou pozornost a tím se - jako každá loutka v takové situaci- z akce lehce vytratí. To vidíme zejména v jinak zdařilé scéně, kdy jede na lodi.

Dětský soubor je přesvědčivý zejména v momentech, kdy má jasné zejména fyzické úkoly (loď, bláto, mouchy...). Jeho dalším krokem by teď zřejmě mělo být mimo jiné naučit se lépe jednat slovem. Dětem se zatím se příliš nedaří vést přesvědčivý dialog.

V závěrečné scéně, kdy medvěd konečně nalezne svůj domov, by dětem možná pomohly textové škrty a výraznější (energičtější a mimoslovní) vyjádření radosti ze shledání. Epilog ve formě rekapitulace událostí, kterými Medvěd na své cestě prošel, je na jednu stranu zcela na místě coby završení motivu putování, na druhou stranu v současné podobě konec retarduje a říká si o rytmické zpřesnění. Je ovšem také krásnou a působivou možností, aby každé dítě vyjádřilo osobní vztah k postavě i k loutce.

STŘÍPKY Z PUTOVÁNÍ PITRÝSKA

Inscenace postavená na pohybu, kratičkých dialozích a poetickém refrénu ukazuje střípky z příběhu o trpaslíkovi Pitrýskovi, který se vydává hledat svou rodinu.

Děti jsou skvěle vybavené pohybově i hlasově, od počátku do konce jsou soustředěné, plně přítomné, schopné rychlých proměn, vnímavé k rytmu a dynamice inscenace. Je třeba zdůraznit, že „pouze“ netančí, nepředvádějí, co dovedou, ale jednají v situacích a vyprávějí příběh. A to i v momentech, kdy je hlavním jednajícím prostředkem slovo. Samotné toto základní nastavení skupiny je nesmírně působivé.

Inscenace je pečlivě vystavěná na půdorysu cesty v kruhu, s nalezením cíle tam, odkud jsme vyšli. Pitrýsek po několika setkáních s malými bytostmi podobnými trpaslíkům (loutky, kmen Bambuty) pochopí, že jeho rodina jsou ti, které má rád a jeho místo je tam, kde je potřeba, tedy v pohádkové knížce. Toto sdělení je však v závěru jaksi nedořečené, zůstává spíše ve slovech, která snadno přeslechneme, chybí mu stejně silný výraz v pohybu, který nacházíme v jiných scénách.

Shrnula Anna Hrnečková, členka lektorského sboru

SEŠLO SE...

... Z DĚTSKÉHO DISKUSNÍHO KLUBU K 5. BLOKU PŘEDSTAVENÍ

Tentokrát dětský diskusní klub navštívily všechny soubory středečního programu: Záludňáci, Pískající vršky, BUBU a Taneční studio Light.

Diskusi otevřelo představení **Jak daleko je daleko – Léto Ludvíčka Aldlera** (soubor Záludňáci, ZUŠ Litoměřice). Na úvod se četly vzkazy od diváků, které byly vesměs pozitivní. Téma druhé světové války je souboru blízké, protože Terezín je od jejich města velmi blízko. Chválilo se kruhové hlediště, a jak zapojovali diváky přímo do děje. Naopak se jim vytýkaly kufry: „Kufry jsou ohrané, mohli byste použít něco zajímavějšího.“ Pozitivní však pro dětské diváky bylo, jak kufry ztvárňovaly např. zeď či knihovnu.

V inscenaci **Méďa spěchá domů** (soubor Pískající vršky, ZUŠ Mohelnice) se chválila práce s loutkami. Vytýkala se hlasitost herců a nepochopitelnost bláta. Diskutující se shodli na skvělém ztvárnění imaginárních cedulí v parku, auta (jak šofér nasedal do auta a startoval ho) či parníku a také na tom, že celé představení bylo humorné. Na konec herci prozradili, že při premiéře byla jejich hra o mnoho delší, ale na radu poroty inscenaci zkrátili.

Třetí probíraná inscenace se jmenovala **O bílé kočičí princezně** (soubor BUBU, klub dětské kultury, Vsetín). Soubory ocenily, jak pracovali s loutkami, s hlasem a výslovností, s fantazií chutí jídla. Nelíbila se krysa, konkrétně její velikost oproti kočičí princezně a dalším kocouřím mušketýrům, na což soubor odpověděl: „Krysa byla veliká, protože ztvárňovala zlost té krysy.“ Souboru se také vytýkalo, že to nepatří k jejich věkové kategorii, na to soubor odpověděl: „My hrajeme hlavně pro předškoláky a pro školní žáky první a druhé třídy základní školy.“

Poslední diskuse se věnovala hře **Střípky z putování Pitrýska** (Taneční studio Light při ZUŠ Na Popelce, Praha 5). Oceněna byla hudba, která byla prý z počítačové hry, a zpěv herců. Několikrát byl chválen chlapec hrající Pitrýska a hraní herců na pódiu spolu s tancem. Dále se pozornost vztahovala na kostýmy, které se během času několikrát měnily. Soubor konstatoval, že „představení se začalo dělat od začátku tohoto školního roku, ale opravdové tvárnění hry začalo od ledna“. Podle mnohých byla na věk hlavní postavy inscenace náročná.

Zapsaly Anežka Pertlová, Dominika Holá a Michaela Vrbová, studentky 2. lycea SOŠPg Čáslav

SEŠLO SE...

V průběhu celé Dětské scény jsme pokládali všem členům lektorského sboru pro recitátory a dětské divadlo i lektorům seminářů tři záludné otázky. Odpovědi lektorů seminářů jste si mohli přečíst v rámci větších rozhovorů. Nyní vám přinášíme jejich obrázky, kterými reagují na naši prosbu: „Prosím, nakresli mi divadlo." Velice si vážíme snahy všech zúčastněných o výtvarné vystižení podstaty toho, co je pro ně divadlo.

HOWARD LOTKER

Herec, performer, režisér, pedagog a překladatel divadelní literatury a především lektor seminární třídy A – Viewpoints / Úhly pohledu.

TOMÁŠ ŽIŽKA

Divadelní scénograf, performer, režisér, pedagog a především lektor seminární třídy C – Řeč prostoru.

LUCIE VELIČKOVÁ

Učitelka LDO ZUŠ Ostrov, vedoucí dětských a mladých divadelních souborů, dramatoterapeutka a především lektorka seminární třídy D – Od hry k divadlu.

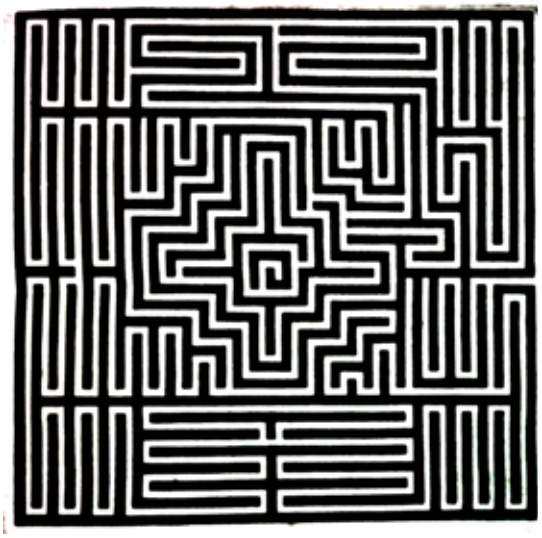

HANA CISOVSKÁ

Pedagožka, odbornice v oboru dramatická výchova a především lektorka seminární třídy B – Od pohybového jednání k divadelnímu tvaru.

JAKUB HULÁK

Odborný pracovník NIPOS-ARTAMA pro dětské divadlo, dětský přednes a dramatickou výchovu, všestranný člověk, milovník dobrého vína a především hlavní organizátor celé přehlídky Dětská scéna.

ZAHLÉDLI JSME...

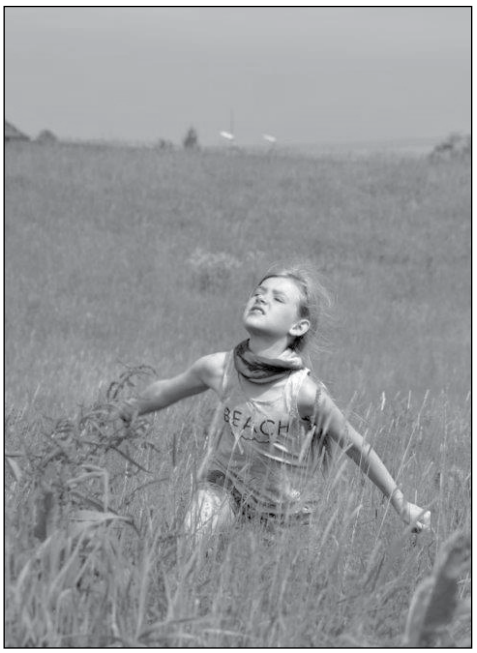

... na semináři A

Z VÝLETU...

... SLOŽENÁ REPORTÁŽ Z DISCGOLFU V ÚTERÝ TŘINÁCTÉHO

Krátce po deváté vidí Ctibor propisku a hodně lidí a předává dotazník Kačence, která jej vyplňuje. Klárka vidí klobouk a předává pero Honzovi a Matějovi, co si prohlíží mapu. Je cítit posečenou trávu a taky vůni svačiny, všichni se cítí v pohodě. Devět minut po desáté Zbyněk vidí Padyho, vyplňuje dotazník a je mu teplo. Zato Martině, co stojí a dívá se na ostatní, je zima. Je skoro čtvrt na deset. Agáta se cítí ospale, přesto vyplňuje dotazník. Zimu cítí i Dorotka, Ela, která u toho vidí papír. Anička dostává při vyplňování dotazníkového formuláře instrukce, jak házet disk. Neví, kolik je hodin. Je unavená, ale cítí se v pohodě. Jana o devět minut později vidí louku plnou dětí, co sbírají disky, a cítí se vychytrale, protože nesbírá a píše. Na Báru se sypou disky, kryje se a cítí se špatně. Hanka zpoza cedule, za kterou se schovává, sleduje, jak se všichni soustředí na hod diskem, a je jí úžasně free. Sebastian se o čtvrt na dvanáct těší na občerstvení a cítí se provětraně. Je 11:16 Prokop si kromě Seby, Matyáše a discgolfového hřiště všímá i vypuštěného rybníka. U toho konzumuje s láskou upečený a přinesený loupák, je mu bohorovně. Matyáš přebírá štafetu a cítí se odpovědně. Píše velmi zajímavou reportáž. Anna kouká na stůl s vodami a pitím. Raduje se nad svým špatným výsledkem. Utěšuje se psaním. A cítí se pobaveně, discoglf nebude sportem, kterému by se nadále věnovala. Bude za deset minut půl dvanácté.

Složila Veronika Rodová

Z VÝLETU...

... SLOŽENÁ REPORTÁŽ Z DISCGOLFU VE STŘEDU ČTRNÁCTÉHO

Tři minuty po deváté sedí Eliška a kouká kolem sebe na velikánskou louku. Cítí se příjemně, unaveně a ospale. Jéňa vidí modré nebe, přírodu a Babetu. Cítí se klidně. Už v 9:11 se Marký domnívá, že vidí hrací pole a disky na stole a poslouchá vysvětlení hry. Těší se, jaké to bude. Janča (v 9:18) přemýšlí, co napsat na papír, který vidí před sebou, a jedním uchem poslouchá pána, co vysvětluje pravidla. Viki o tři minuty později drží v ruce disk a vidí sochu, co vypadá jako králík. Je šťastná. O dvě hodiny později se Matyáš cítí unavený ze včerejšího náročného dne, přesto se snaží dostat svůj disk do koše. A dohrál. Kdosi sčítá výsledky. Je 11:30. Anička vidí své kamarády, možná Bohdyho a Klárku, co vyplňují formulář. Je dobře, pohoda. V jedenáct třicet až třicet pět.

Složila Veronika Rodová

Z VÝLETU...

... SLOŽENÁ REPORTÁŽ ZE STATKU VE VENDOLÍ VE STŘEDU ČTRNÁCTÉHO

V 8:40 pozoruje Barča kupu bláznivých děcek v poloprázdném autobusu a ubíhající krajinu. Zpívá s ostatními lidové písně, třeba Skákal pes. Hrozně se těší na ježdění na koni. Bela vystupuje z autobusu a pozoruje Stázku, jak zpívá. Cítí se skvěle. Paťka se cítí božsky. Magda sedí na lavičce a píše, vidí traktory a koně. Je jí horko, ale dobře. Vítek také sleduje krásné koně a poníky, je mu jako v ráji. Stáza píše za chůze. Je to dobrý, ale kočky jsou lepší. Aja vidí stáje a koně, Marie koně a králíky. Je to fajn, ale kde je ten pes? Kdosi krmí koně a zároveň píše. Viktorie píše, dýchá a kouká na Vendu a kočku. Sabina hladí slepého koně, při tom sleduje koně a králíčky. Cítí se dobře, protože koně jsou klidní. Zuzana vidí koně, králíčky, ovce a hladí si přerostlé morče. Magda hladí koně a pozoruje roztomilé králíky. Je spokojená. Amálie vidí koně a kočky. Zajímá jí, kde je pejsek. Hraje se hra dikobraz. Terka pozoruje, jak děti stojí v kolečku a hrají hru. Smějí se a baví. Jsou na farmě a hrají si. Má velkou radost a líbí se jí tady. Matěj vidí krásný statek s nádhernýma zvířatama, pozoruje krásu statku. Je rád, že se může bavit s přáteli. Vendy vidí krásné koníky. Jí rohlík, je dobrej. Anet koně miluje a už dlouho nejela, takže si volnost z koňského hřbetu může užít. V 10:07 lepí na koně papírky a ostatní poznávají jednotlivé části, např. plece, lysinu a tak. Všichni čekají, až koně vyčistí, aby se na nich dalo jet. Cítí se skvěle. Je 11.:44 a Jana má před sebou talíř, na něm vepřo, knedlo, zelo. Chystá si chuťové buňky, venku vytráví. Cítí se prosluněně, ofoukaně a hrdě. Lenka má smíšené pocity. Pozoruje prázdné talíře, děti kolem ní si čtou v Deníku Dětské scény a diskutují, co si tam o sobě přečetly. Dopíjí sklenici. Je 11:50.

Složila brikolérka Veronika Rodová

NA NOČNÍM STOLKU REDAKTORŮ...

... KNIHA KRUMVALDSKÉ CHALUPY

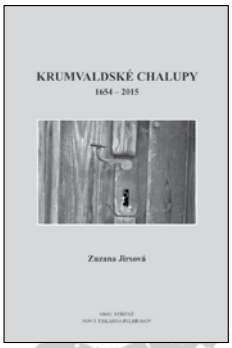

„Krumvald... Tam je konec světa a kamení."

Dnes mi dovolte osobnější tón. Zuzanu Jirsovou všichni známe. A tahle ta Zuzana Jirsová, původně učitelka mateřské školy, později učitelka na ZUŠ v Jindřichově Hradci, žije v Krumvaldě, malé vesničce mezi Pelhřimovem a Jindřichovým Hradcem. Rodina jejího manžela Josefa (toho někteří možná také znáte) tam žila po staletí na malém statku, který Zuzka s Josífkem (jak mu Zuzka říká) začali někdy v 70. letech užívat jako chalupu. Postupně si to místo tak oblíbila, že se tam před několika lety přestěhovala natrvalo. Je to kouzelný kout, což mohou potvrdit ti, co tam někdy zavítali. Ne že by Zuzka neměla při péči o stavení, zahradu a les co dělat, ale začalo jí zajímat, kdo žil v domě před nimi, a tak začala pátrat v rodinném archívu. **Pídila se** mezi krumvaldskými sousedy a postupně, jak pronikala do větších hloubek, jí to přestávalo stačit. Stala se pravidelnou návštěvnicí stránek digitalizovaných sbírek Státního oblastního archívu v Třeboni. Začala bádat ve starých matrikách. Naučila se číst kurent. Výsledkem tohoto sedmiletého pátrání, které časem získalo charakter pečlivého historického výzkumu, je kniha *Krumvaldské chalupy*.

Když Zuzka mluvila, že kniha vyjde, představovala jsem si takovou tu obligátní příručku o nějaké místní historii v brožovaném vydání (a to mám Krumvald i Zuzku ráda). Když jsem pak v rukou držela krásnou, graficky pojatou publikaci, která čítá sto šedesát tři strany, byla jsem uchvácena. Kniha zachycuje historii osmadvaceti stavení. S chutí jsme se zanořila do příběhů domů, které začínají změnami ve vlastnictví, co přinesla třicetiletá válka, až do dnešních dnů. Domy a jejich dramatické osudy se tak stávají zrcadlem, ve kterém můžeme spatřit pohnuté osudy lidí, kteří během čtyř století žili v osadě Krumvald. Zuzka své vyprávění doprovodila mapami, náčrtky a fotografiemi. Možná neznáte Krumvald a možná ani Zuzanu Jirsovou, ale její kniha se dá číst, i tak:

A zrovna jako světlo a stín jsou pomíjivé naše životy. Podoby mužů, žen, mládenců, nevěst, dětí a stařečků, podoby všech, co tu byli dávno před námi, už nezjistíme. Nezbývá než v dokumentech hledat jejich jména, data, nalézt souvislosti a objevovat náznaky osudů. Ve své *mysli pak osvítit minulý čas a dopřát fantazii, aby si vytvářela obrazy toho, jak naši předchůdci žili. Na pozadí krajiny, vesnice, stěn, co znamenají domov, vyvolat alespoň stíny dávných bytostí. Bytostí, bez nichž a bez jejichž úsilí by nebyla vesnice, nebyla by rodící pole, nebyli bychom my.*

Zuzana Jirsová: *Krumvaldské chalupy 1654–2015*. Obec Střítež, 2016.

PS: Kdyby někdo z vás měl o knihu zájem, lze ji objednat u nakladatele a současně tiskaře, který se na tom, že kniha vyšla, zásadním způsobem podílel, u pana Bedřicha Kocmana. Stačí napsat na adresu: Nová tiskárna Pelhřimov, Krasíkovická 1787, 393 01 Pelhřimov, nebo na e-mail: ntp@nept.cz.

Veronika Rodová

KOUTEK JAZYKOVÉ ARCHEOLOGIE...

... PÍĎ

Úkolem jazykových archeologů v této rubrice *bylo „oprášit" vždy jedno konkrétní opomíjené či pozapomenuté slovo, připomenout jeho význam a vrátit mu alespoň na chvíli jeho místo v mluvené řeči i psaném textu. Redaktoři Deníku Dětské scény se o to snažili po celou dobu trvání přehlídky a oprášili pro vás od soboty do čtvrtka následující slova: pospolitost, mongolfiéra, stará bela, fauna, flóra a Thálie, pobočník a dnes slovo poslední – píď. Pokud vás náš koutek zaujal, můžete v něm soukromě pokračovat i nadále a vyhledávat další podobná slova a vracet je do oběhu používáním v mluveném i psaném projevu.*

Píď je stará délková míra a vychází z tzv. přirozených měr, kdysi odvozovaných od průměrných rozměrů lidského těla. Základem byl loket, který se dělil na tři **pídě** (19,7 cm) po deseti prstech (1,97 cm). Čtyři prsty tvořily dlaň (7,88 cm) a sedm a půl dlaně již zmíněný loket (59,3 cm). **Píď** je tedy odvozena z rozměrů lidské ruky a odpovídá rozpětí konců prstů ruky, palce a malíku. Měřilo se tak, že člověk roztáhl oba prsty pravé ruky co nejdále od sebe, přiložil palec k levému konci měřeného předmětu, malíček přitiskl tam, kam až dosáhl, a palec k němu přisunul. Malíček opět natáhl co nejdál, a tak pokračoval, až k pravému konci předmětu. Tento opakovaný pohyb se počítal a nazýval se **pídění**. Ve frazeologii se setkáváme s výrazy „neuhnout ani o **píď**" (neuhnout ani o sebemenší kousek). Jsou z něho odvozeny i slova **pidimuž** (mužík vysoký jednu **píď**) nebo expresivní **pidižvík**. Pohyb **pídění** pak přešel i na **píďalku**, anebo na slovesa **dopídit** se či **pídit se** (dosáhnout něčeho po malých úsecích). Zároveň **píď** může sloužit pro přibližné měření úhlů v astronomii či námořnictví, kdy píď natažené paže odpovídá asi 20°.

Rejzek J. (2012.) Český etymologický slovník. Praha: Leda.; https://cs.wikipedia.org/wiki/Píď [cit. 2017-06-14]; http://www.rozhlas.cz/plzen/folklor/_zprava/loket-pid-nebo-latro-znate-stare--miry-a-vahy--1580630 [cit. 2017-06-14]

VŠIMLI JSME SI...

KOMIKS...

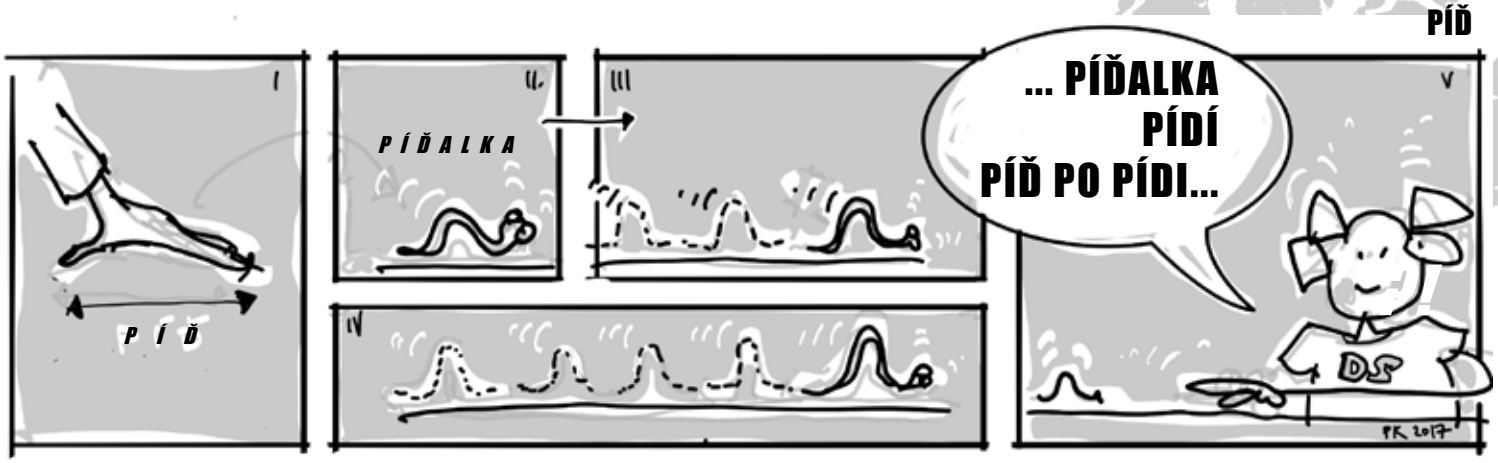

SEŠLO SE...

DĚS DĚKUJE ODBORNÍKŮM

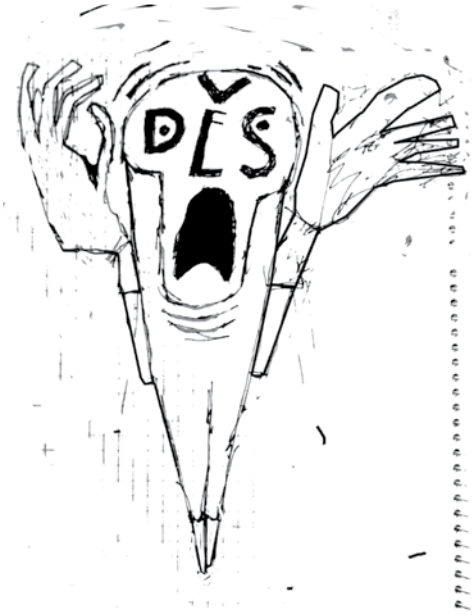

PODĚKOVÁNÍ...

Rádi bychom alespoň touto cestou poděkovali **Jakubu Hulákovi**, hlavnímu organizátorovi této úžasné přehlídky, **Jaroslavu Provazníkovi** za to, že nám velmi ochotně a nezištně pomáhal s korekturami, také jejich spolupracovníkům **Aleně Crhové**, která nám s nadšením vařila kafíčka a venčila redakčního psa, a **Karlu Tomasovi**, který vydržel s námi v jedné místnosti. A poděkování patří také **Petru Mohrovi** a celému jeho týmu (v čele s **Lucií Crhovou**), který ve Fabrice a v dalších kulturních budovách zajišťoval hladký běh přehlídky.

Díky!

PS: ... a už jsme jen **píď** od 47. celostátní přehlídky dětských recitátorů a dětského divadla.

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2017

ČTVRTEK 15. ČERVNA

8.30–12.00	semináře A–E	Fka, stodola, KaP

Fka	Fabrika Svitavy
KaP	Kavárna V Parku
stodola	farní stodola svitavské římskokatolické farnosti

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY - ČÍSLO 6.

Redakce: Hana Volkmerová (šéfredaktorka), Veronika Rodová, Roman Manda, Josef Pekárek, Pavel Kocych (grafika a sazba), Ivo Mičkal (foto), Jazz Jameson čtyřnožec. Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Neprošlo jazykovou korekturou. Uzávěrka čísla 6 - 14. června 2017 v 21:08. Náklad 120 ks.